

Bakos-Kovács Kitti

Papp Tekla

TÁRSASÁGI JOGI ALAPISMERETEK

gazdaságinformatikus hallgatók részére

Szeged, 2013.

Bakos-Kovács Kitti
III-X., XII-XIV. fejezetek

Papp Tekla
I., II. és XI. fejezetek

**Jelen kutatást a FuturICT.hu nevű, TÁMOP-4.2.2.C-11/1/KONV-2012-0013
azonosítószerű projekt támogatta az Európai Unió és az Európai Szociális Alap
társfinanszírozása mellett.**

A kézirat lezárásának időpontja:

I., II. és XI. fejezetek esetében 2013. június 20.;
III-X., XII-XIV. fejezetek esetében 2013. október 31.

A felhasznált internetes források letöltési ideje: 2013. október 31.

A borítókép forrása <http://shangroup.co/SGCnews.aspx>.

ISBN 978 963 306 779 6

E mű szerzői jogi védelem alatt áll. Minden jog fenntartva. A műben foglaltak semmilyen körülmények között nem minősülnek jogi tanácsnak, és nem helyettesíthetik azt.

© A szerzők

© Elektronikus egyetemi jegyzet

Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Polgári jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék

Szeged, 2013.

I. FEJEZET

Vállalkozási formák Magyarországon

1. A polgári jogi jogalanyok
2. Az egyéni vállalkozó, az egyéni cég
3. A jogi személy
4. A gazdasági társaságok

1. A polgári jogi jogalanyok

A *jogalany* alatt a jogilag szabályozott társadalmi és gazdasági viszonyok (*jogviszonyok*) résztvevőjét értjük. A jog természetes alanya az ember, jogi terminológiával: a *magányszemély*, vagy *természetes személy*.

A jog a társadalmi együttélés, a gazdasági forgalom vonatkozásában alakít(ott) ki rendelkezéseket, melyek nagy része magatartási szabály. Ezek a magatartási előírások nemcsak az egyes emberre irányadóak, hanem a természetes személyek versengésére, együttműködésére és az általuk kialakított közösségekre, csoportokra is.

A magányszemélyek által létrehozott szervezetek (melyek emberekből állnak) lehetnek *jogi személyek* és *jogi személyiség nélküli* koordinatív-kooperatív jellegű szervezeti képződmények¹ (lásd: polgári jogi társaság²).

Minden ember *jogképes*: jogai és kötelezettségei lehetnek.³

Minden ember cselekvőképese, akinek cselekvőképességét a Ptk. vagy a bíróság gondnokság alá helyezést elrendelő ítélete nem korlátozza.

*Aki cselekvőképese, maga köthet szerződést vagy tehet más jognyilatkozatot.*⁴

A Ptk. a polgári jogi jogviszonyok alanyaként ismeri el az ember mellett a jogi személyeket. A *jogi személy jogképes*: jogai és kötelezettségei lehetnek; jogképessége kiterjed mindazokra a jogokra (beleértve a személyhez fűződő jogokat is) és kötelezettségekre, amelyek jellegüknél fogva nem csupán az emberhez fűződhetnek. Ha más jogág a polgári

¹ A fenti alapvetéshez lásd részletesen: *Sárközy Tamás* „Szervezetek státuszjoga az új Ptk.-ban, Társasági, egyesületi és alapítványi jog a Ptk. harmadik könyve alapján” (hvgorac; Bp.; 2013.; 15-20. pp.)

² 2013. évi v. törvény (továbbiakban Ptk.) 6:498.-6:513. §§

³ Ptk. 2:1. § (1) bek.

⁴ Ptk. 2:8. § (1), (2) bekezdések

jogban jogalanyként elismert jogi személyekre jogokat és kötelezettségeket akar telepíteni, erről külön kell rendelkeznie.⁵

2. Az egyéni vállalkozó, az egyéni cég

2.1 Az egyéni vállalkozó

*Magyarország területén természetes személy a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló törvény szerinti letelepedés keretében üzletszerű – rendszeresen, nyereség- és vagyonszerzés céljából, saját gazdasági kockázatvállalás mellett folytatott – gazdasági tevékenységet egyéni vállalkozóként végezhet.*⁶

Az egyéni vállalkozóról szóló törvényt *nem kell alkalmazni*: a mezőgazdasági őstermelői, az állatorvosi, az ügyvédi, az egyéni szabadalmi ügyvivői, a közjegyzői és az önálló bírósági végrehajtói tevékenységekre.⁷

Nem lehet egyéni vállalkozó, aki korlátozottan cselekvőképes, vagy korlátozottan cselekvőképes, vagy egyéni cég tagja, vagy gazdasági társaság korlátlanul felelős tagja, vagy akit különböző bűncselekmények⁸ miatt jogerősen végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, amíg az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól nem mentesül.⁹

Az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének feltétele, hogy az erre irányuló szándékáról a természetes személy a nyilvántartást vezető szervhez (Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala) a törvényi előírásoknak megfelelő bejelentést nyújtson be elektronikus úton, ügyfélkapun keresztül, vagy személyesen.¹⁰ Az **egyéni vállalkozói tevékenység a nyilvántartásba vétel napján kezdhető meg**.¹¹ Az egyéni vállalkozó a hivataltól vállalkozói igazolvány kiállítását kérheti, azonban az igazolvány az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének és folytatásának nem feltétele.¹²

⁵ Ptk. 3:1. § (1)-(3) bekezdések

⁶ 2009. évi CXV. törvény az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről (továbbiakban Etv.) 2. § (1) bek.

⁷ Etv. 2. § (2) bek.

⁸ Etv. 3. § (2) bek. b) pont

⁹ Etv. 3. § (2) bek.

¹⁰ Etv. 3/A. § (1) bek., 4. § (2) bek., 5. §

¹¹ Etv. 7. § (6) bek.

¹² Etv. 10. § (1), (5) bekezdések

Az egyéni vállalkozó több tevékenységet is végezhet, foglalkoztathat közreműködőket (pl.: alkalmazottat, segítő családtagot, szakközépiskolai tanulót etc.) és egyéni vállalkozói tevékenységéből eredő kötelezettségeiért teljes vagyonával felel.¹³

Az egyéni vállalkozó gazdasági tevékenysége során az „egyéni vállalkozó” megjelölést (vagy „e.v.” rövidítést) és nyilvántartási számát neve (aláírása) mellett minden esetben köteles feltüntetni.¹⁴

2.2 Az egyéni cég

Az **egyéni cég** az egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő természetes személy által alapított, jogi személyiséggel nem rendelkező jogalany, amely a cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel jön létre.¹⁵

Az egyéni cég **jogképes**: cégneve alatt jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, így különösen tulajdont szerezhet, szerződést köthet, pert indíthat és perelhető.¹⁶ Az egyéni cég a Cégtörvény hatálya alá tartozik, amelynek rendelkezéseit az Etv-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni,¹⁷ továbbá az Etv-ben nem szabályozott kérdésekben a gazdasági társaságok közös szabályai, valamint a Ptk. megfelelően irányadóak.¹⁸

Nem alapíthat egyéni céget a tevékenységét szüneteltető egyéni vállalkozó a szünetelés időtartama alatt, továbbá az, akinek a felelősségét a jogutód nélküli megszüntetést eredményező eljárás során ki nem elégített követelésekért a bíróság jogerőse megállapította, és a jogerős bírósági határozat szerinti helytállási kötelezettség alapján a fizetési kötelezettségeit nem teljesítette.¹⁹ Egyéni cég *átalakulással*, valamint *nem üzletszerű gazdasági tevékenységre nem hozható létre*.

Az egyéni cégnek (az Etv-ben meghatározott kivétellel) *1 tagja lehet*. Egy természetes személy kizárólag 1 egyéni cég tagja/alapítója lehet.²⁰

Az egyéni cég alapításához közjegyző által készített közokiratba vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba foglalt *alapító okiratra* van szükség, amelyet a tagnak/alapítónak

¹³ Etv. 15. § (1), (2) bekezdések, 16. § (1) bek.

¹⁴ Etv. 16. § (4) bek.

¹⁵ Etv. 20. § (1) bek.

¹⁶ Etv. 20. § (2) bek.

¹⁷ Etv. 20. § (3) bek.

¹⁸ Etv. 20. § (6) bek.

¹⁹ Etv. 20. § (7) bek, 21. § (4) bek.

²⁰ Etv. 20. § (4) bek.

alá kell írnia (az aláírás legkorábbi napja az egyéni vállalkozói nyilvántartásba vételt követő nap).²¹

Az egyéni cég alapítását az alapító okirat aláírásától számított legfeljebb 30 napon belül – bejegyzés és közzététel végett – *be kell jelenteni a cégbíróságnak*; az egyéni cég a **cégbejegyzéssel**, a cégnyilvántartásba vétel napján **jön létre**.²²

Az egyéni cég az alapító okiratban meghatározott jegyzett tőkével alakul. Az egyéni cég elnevezést (vagy „e.c.” rövidítést) az egyéni cég nevében fel kell tüntetni. Egyéni cég és tagja nem lehet gazdasági társaság korlátlanul felelős tagja. Az egyéni cég kötelezettségeiért elsősorban az egyéni cég fele vagyonával, ha ez a követeléseket nem fedezi, akkor a tag saját vagyonával korlátlanul helytállni tartozik az egyéni cég tartozásaiért.²³

3. A jogi személy

3.1 A jogi személy jellemzői²⁴

A jogi személy *elkülönült vagyonnal* rendelkezik: a jogi személy tulajdona nem azonos az őt alkotók/tagok tulajdonával, vagyonával (tulajdoni elkülönülés elve).

A jogi személy elkülönült vagyonából adódik *önálló vagyoni felelőssége*: a jogi személy kötelezettségeiért, tartozásaiért a jogi személy köteles helytállásra, az őt alkotók/tagok nem.

A jogi személy lényeges jellemzője az *állandó szervezet*, mely alatt értjük,

- egyrészt azt, hogy a jogi személy létét nem érinti az őt alkotók/tagok változása (halála/jogutód nélküli megszűnése/átalakulása);
- másrészt azt, hogy ügyintéző és képviselő szervek aktiválják a jogi személy „akaratát”;
- harmadrészt azt, hogy funkciók szerinti hierarchizáltságú és beosztású, szervezeti struktúra kerül kialakításra (melyik szerv ellenőrizheti a másikat, melyik szerv avatkozhat be a másik működésébe etc.).

A jogi személy létrejöttéhez, jogképességéhez, működéséhez elengedhetetlen az *állami elismerés*, mely jelenti

- egyrészt azt, hogy a szervezet csak megengedett társadalmi, gazdasági célra alapítható;
- másrészt a jogalanyiság biztosítását normatív (törvény révén) és egyedi szinten (nyilvántartásba vétel által).

²¹ Etv. 21. § (1) bek.

²² Etv. 24. § (1) bek.

²³ Etv. 26. § (1) bek., 27. § (1), (2) bekezdések

²⁴ Az alcím készült: *Papp Tekla „A jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok”* (In: Ünnepi tanulmányok Balásházy Mária tiszteletére; szerk.: Bodzási B.; Budapest Corvinus Egyetem Gazdasági Jogi Intézet; Bp.; 2010.; 271-287. pp.) tanulmánya alapján.

A jogi személy a jogviszonyokban, a gazdasági forgalomban való megjelenéséhez szükséges a *saját név*, mely alatt el tud járni és amely révén a többi jogalanytól megkülönböztethető.

Az állandó szervezet és a saját név alatti eljárás jogi személy ismérveiből következik a *természetes személy képviselőjén történő „akarat-artikuláció”*²⁵ (A jogi személy – személyisége jogi jellegéből adódóan – tevékenységét csak természetes személyek útján gyakorolhatja, mely személyek eljárása a jogi személy tevékenységének minősül. A jogi személy valamely vezetőjének, munkaszervezete tagjának vagy testületének, testületi tagjának a jogi személy nevében kifejtett tevékenysége a jogi személy eljárásával esik egy megítélés alá. A jogi személy általi ügyletkötés során a jogi személy nevében eljáró természetes személyeknek önálló ügyleti akaratuk nincs, az ügyletkötésre feljogosító testületi döntés nem értékelhető egyéni szerződési akaratok összességévé).

Az önálló vagyonból és az állandó szervezetből adódik az *alapítótól való függetlenedés*: az alapító jogalanyok a jogi személy későbbi működésére nem bírnak hatással.

Az állami elismerés, az önálló vagyon, az állandó szervezet kritériumaiból következik, hogy a jogi személyt *huzamos, tartós időtartamra* hozzák létre.

3.2 A jogi személy jogalanyisága

A jogi személy törvényben meghatározott típusban, törvény által nem tiltott tevékenység folytatására és cél elérésére alapítható és működtethető; a *típuskénszer* deklarálása. Ezen előírásba ütköző létesítő okirat semmis.²⁶

A jogi személynek saját névvel, székhellyel, tagjaitól, illetve alapítójától elkülönített vagyonnal, valamint az ügyvezetését ellátó szervezettel kell rendelkeznie; a *jogi személy kritériumai*.²⁷

A jogi személy kötelezettségeiért saját vagyonával köteles helytállni, a jogi személy tagjai és alapítója a jogi személy tartozásaiért nem felelnek; a *jogi személy önálló helytállási kötelezettségének rögzítése*. Ha a jogi személy tagja vagy alapítója korlátolt felelősségével visszaélt, és emiatt a jogi személy jogutód nélküli megszűnésekor kielégítetlen hitelezői követelések maradtak fenn, e tartozásokért a tag vagy az alapító korlátlanul köteles helytállni.²⁸

²⁵ FÍT 17. Pf. 20 237/2012/10.

²⁶ Ptk. 3:1. § (4) bek.

²⁷ Ptk. 3:1. § (5) bek.

²⁸ Ptk. 3:2. § (1)-(2) bekezdések

Ha a Ptk. lehetővé teszi, akkor a létesítő okirat rendelkezhet a *jogi személy szervezeti egységeinek* jogi személlyé nyilvánításáról, feltéve, hogy a szervezeti egység az alapítótól és a jogi személytől elkülöníthető szervezettel és vagyonnal rendelkezik. A jogi személy szervezeti egységére a jogi személy általános szabályait megfelelően kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a jogi személy szervezeti egységének elkülönített vagyonából ki nem elégíthető hitelezői igényekért a jogi személy a szervezeti egység fennállása alatt és ezt követően is köteles helytállni.²⁹

3.3 A jogi személy létesítése

A jogi személy létrehozásáról a személyek szerződésben, alapító okiratban vagy alapszabályban (ezek a továbbiakban: létesítő okirat) szabadon rendelkezhetnek, a jogi személy szervezetét és működési szabályait maguk állapíthatják meg; az *alapítás szabadságának* alapelvi megfogalmazása.³⁰

A jogi személy a jogi személy típusnak megfelelő létesítő okiratan alapuló *bíróági nyilvántartásba vétellel* jön létre. A jogi személy nyilvántartásba való bejegyzését a nyilvántartó bíróság jogszabályban meghatározott okból tagadhatja meg.³¹ (Ptk. 3:4. § (4) bek.)

3.3.1 A létesítő okirat

A jogi személy alapítására irányuló szándék kifejezése a létesítő okiratban lehetséges. A létesítő okirat a létesítés módja, az alapításban résztvevők száma, illetve a jogi személy típusa szerint különböző lehet, azonban a létesítő okirat tartalmára nézve *általános kötelező tartalmi elemeket* ír elő a Ptk.: a jogi személy létesítésére irányuló akarat kifejezése; a jogi személy neve; a jogi személy székhelye; a jogi személy célja, vagy fő tevékenysége; a jogi személyt létesítő(k) neve, lakóhelye/székhelye; a jogi személy részére teljesítendő vagyoni hozzájárulások, azok értéke, rendelkezésre bocsátásának módja és ideje; a jogi személy első vezető tisztségviselője.³²

3.3.2 A jogi személy neve

A jogi személy neve kapcsán alkalmazandó a *név kizárólagosság* (a), a *névvalódiság* (b) és a *név szabadság* (c) elve.³³

²⁹ Ptk. 3:32. §

³⁰ Ptk. 3:4. § (1) bek.

³¹ Ptk. 3:4. § (4) bek.

³² Ptk. 3:5. §

³³ Ptk. 3:6. § (1)-(3) bekezdések

- a) A jogi személy nevének olyan mértékben kell különböznie a korábban nyilvántartásba vett más jogi személy elnevezésétől, hogy azzal ne legyen összetéveszthető. Ha több jogi személy nyilvántartásba vételét kéri azonos vagy összetéveszthető név alatt, a név viselésének joga azt illeti meg, aki kérelmét elsőként nyújtotta be.
- b) A jogi személy neve nem kelthet a valósággal ellentétes látszatot. A jogi személy típusára vagy formájára vonatkozó elnevezést a jogi személy nevében fel kell tüntetni.
- c) A jogi személy nevében a jogi személy típusát, ha a név a jogi személy tevékenységét is tartalmazza, akkor a tevékenységet is magyar nyelven, a magyar helyesírás követelményeinek megfelelően kell feltüntetni.

3.3.3. A jogi személy székhelye

A jogi személy székhelye a jogi személy *bejegyzett irodája*, ahol a jogi személynek biztosítani kell a részére címzett jognyilatkozatok fogadását és a jogi személy jogszabályban meghatározott iratainak elérhetőségét. Tehát a jogi személy székhelyével kapcsolatban nem kívánja meg a törvény, hogy a jogi személy a székhelyén végezze a tevékenységét, vagy ott ügyintézési munka folyjon.³⁴

3.3.4 A jogi személy tevékenysége

Az alapítás szabadságának alapelvéből is következően a Ptk. nem határozza meg a jogi személyek által folytatható tevékenységek körét (már csak azok feltérképezhetetlen sokfélesége okán sem), hanem megkötelességet ír csak elő: a jogi személy minden olyan tevékenységet végezhet, amelyet jogszabály nem tilt, vagy nem korlátoz.³⁵

3.3.5 A jogi személy részére teljesítendő vagyoni hozzájárulás

A jogi személy alapítója vagy tagja a jogi személy alapításakor vagy a tagsági jogok keletkezésének más eseteiben köteles a jogi személy részére vagyoni hozzájárulást teljesíteni. A vagyoni hozzájárulás sajátossága, hogy végleges vagyontengedést jelent: a jogi személy részére teljesített vagyoni hozzájárulás vagy annak értéke nem visszakövetelhető.³⁶

Egyes jogi személy típusoknál kivételesen mellőzhető a vagyoni hozzájárulás teljesítése, azonban ahhoz, hogy a jogi személy gazdasági forgalomban való részvételére

³⁴ Ptk. 3:7. §

³⁵ Ptk. 3:8. §

³⁶ Ptk. 3:9. § (1) bek.

vagyon fedezet legyen, ilyen esetekben a jogi személy tartozásaiért a jogi személy tagja, vagy az alapítói jogok gyakorlója köteles helytállni.³⁷

Az alapító vagy a tag által a jogi személy rendelkezésére bocsátott vagyon pénzből és nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásból (*apport*) állhat. Apportként az alapító vagy a tag tulajdonjogát vagy vagyoni értékű jogot ruházhat át a jogi személyre. Ha az apport átruházáskori értéke nem éri el a létesítő okiratban megjelölt értéket, a különbözet megfizetését a jogi személy az átruházástól számított 5 éven belül követelheti az apportot szolgáltatótól.³⁸

3.3.6 A jogi személyek nyilvántartása

A jogi személy az állam általi nyilvántartásba vétellel jön létre, viszont a létrehozandó jogi személy nyilvántartásba való bejegyzése iránti kérelmet a jogi személy képviselőjére kijelölt személynek kell benyújtania.³⁹

A nyilvántartásba jogot, tényt vagy adatot bejegyezni jogszabályban meghatározott okirat vagy bírósági, hatósági határozat alapján lehet. A nyilvántartás közhiteles és nyilvános.⁴⁰

3.4 A jogi személy szervezete

3.4.1 A jogi személy döntéshozó szerve

A tagok vagy az alapítók a Ptk. vagy a létesítő okirat alapján őket megillető döntési jogköröket a tagok összességéből vagy a tagok által maguk közül választott küldöttekből álló testületben (küldöttgyűlés), vagy az alapítói jogokat gyakorló személyek összességéből álló testületben gyakorolhatják.⁴¹

A döntéshozó szerv a döntéseit *ülés tartásával* (a) vagy *ülés tartása nélkül* (b) hozza.

- a) A döntéshozó szerv ülését a vezető tisztségviselő meghívó (tartalma: a jogi személy neve, székhelye, az ülés ideje, helyszíne, az ülés napirendje) küldésével vagy közzétételével hívja össze. A döntéshozó szerv az ülését a jogi személy székhelyén tartja. A döntéshozó szerv ülésén a szabályszerűen közölt napirendi kérdésekben hozható határozat, kivéve, ha valamennyi részvételre jogosult jelen van és a napirenden szereplő kérdés megtárgyalásához egyhangúlag hozzájárul. A döntéshozó szerv ülése akkor határozatképes, ha azon a leadható szavazatok több

³⁷ Ptk. 3:9. § (2) bek.

³⁸ Ptk. 3:10. § (1)-(3) bekezdések

³⁹ Ptk. 3:12. § (1) bek.

⁴⁰ Ptk. 3:13. § (1)-(3) bekezdések

⁴¹ Ptk. 3:16. § (1) bek.

mint felét képviselő szavazásra jogosult(ak) részt vesz(nek); a határozatképességet minden határozathozatalnál vizsgálni kell. Ha egy tag vagy alapító valamely ügyben nem szavazhat, őt az adott határozathozatalnál a határozatképesség megállapítása során figyelmen kívül kell hagyni. A döntéshozó szerv szavazással (a szavazatok többségével) hozza meg határozatait. A határozat meghozatalakor nem szavazhat:

- akit a határozat kötelezettség vagy felelősség alól mentesít vagy a jogi személy terhére másfajta előnyben részesít,
- akivel a határozat szerint szerződést kell kötni,
- aki ellen a határozat alapján pert kell indítani,
- akinek olyan hozzátartozója érdekelt a döntésben, aki a jogi személynek nem tagja vagy alapítója,
- aki a döntésben érdekelt más szervezettel többségi befolyáson alapuló kapcsolatban áll,
- aki egyébként személyesen érdekelt a döntésben.⁴²

b) Ha a létesítő okirat a határozathozatalt ülés tartása nélkül is lehetővé teszi, az ilyen határozathozatalt az ügyvezetés a határozat tervezetének a tagok vagy az alapítók részére történő megküldésével kezdeményezi. A tagok vagy az alapítók számára a tervezet kézhezvételétől számított legalább 8 napos határidőt kell biztosítani arra, hogy szavazatukat megküldjék az ügyvezetés részére. A határozathozatali eljárás akkor eredményes, ha legalább annyi szavazatot megküldenek az ügyvezetés részére, amennyi szavazati jogot képviselő tag vagy alapító jelenléte a határozatképességhez szükséges lenne ülés tartása esetén. A szavazásra megszabott határidő utolsó napját követő 3 napon belül az ügyvezetés megállapítja a szavazás eredményét, és azt további 3 napon belül közli a tagokkal vagy az alapítókkal. Ha bármely tag vagy alapító az ülés megtartását kezdeményezi, a döntéshozó szerv ülését az ügyvezetésnek össze kell hívnia.⁴³

⁴² Ptk. 3:16. § (2) bek. 3:17. § (1), (2), (4)-(6) bekezdések, 3:18. §, 3:19. §

⁴³ Ptk. 3:16. § (2) bek., 3:20. §

3.4.2 A jogi személy ügyvezetése⁴⁴

A jogi személy irányításával kapcsolatos olyan döntések meghozatalára, amelyek nem tartoznak a tagok vagy az alapítók hatáskörébe, egy vagy több *vezető tisztségviselő* vagy *a vezető tisztségviselőkből álló testület* jogosult.

A vezető tisztségviselő ügyvezetési tevékenységét a jogi személy érdekének megfelelően, feladatait pedig személyesen köteles ellátni. A jogi személy törvényes képviselője a vezető tisztségviselő, aki e jogát önállóan gyakorolja.

A jogi személy első vezető tisztségviselőit a jogi személy létesítő okiratában kell kijelölni. a jogi személy létrejöttét követően a vezető tisztségviselőket a jogi személy tagjai, vagy alapítói választják meg, nevezik ki vagy hívják vissza. A vezető tisztségviselői megbízás a tisztségnek a kijelölt, megválasztott vagy kinevezett személy általi elfogadásával jön létre.

Vezető tisztségviselő *az a nagykorú személy lehet*, akinek cselekvőképességét a tevékenysége ellátáshoz szükséges körben nem korlátozzák.

Nem lehet vezető tisztségviselő az,

- akit bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen szabadságvesztés büntetésre ítélték, amíg a büntetett előlélethez fűződő hátrányos következmények alól nem mentesül;
- akit e foglalkozástól jogerősen eltiltottak

Ha a vezető tisztségviselő jogi személy, a jogi személy köteles kijelölni azt a természetes személyt, aki a vezető tisztségviselői feladatokat nevében ellátja (a kijelölt személyre alkalmazandók a vezető tisztségviselőkre vonatkozó szabályok).

A vezető tisztségviselő a jogi személy tagjai, vagy alapítói részére köteles a jogi személyre vonatkozóan *felvilágosítást adni*, és számukra a jogi személyre vonatkozó iratokba és nyilvántartásokba *betekintést biztosítani*; ezeket a vezető tisztségviselő a jogosult által tett írásbeli titoktartási nyilatkozat tételéhez kötheti. A vezető tisztségviselő megtagadhatja a felvilágosítást és az iratokba betekintést, ha az a jogi személy üzleti titkát sértené, ha a felvilágosítást kérő a jogát visszaélészerűen gyakorolja, vagy felhívás ellenére nem tesz titoktartási nyilatkozatot.⁴⁵ (Ptk. 3:23. § (1) bek., (2) bek. első fordulata)

A vezető tisztségviselő az ügyvezetési tevékenysége során a jogi személynek okozott károkért a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség szabályai szerint felel a jogi személlyel szemben.

⁴⁴ Ptk. 3:21. §, 3:22. §

⁴⁵ Ptk. 3:23. § (1) bek., (2) bek. első fordulata

*Megszűnik a vezető tisztségviselői megbízás a megbízás időtartamának lejártával, a feltétel bekövetkeztével, visszahívással, lemondással, a vezető tisztségviselő halálával, vagy jogutód nélküli megszűnésével, a vezető tisztségviselő cselekvőképességének a tevékenysége ellátásához szükséges körben történő korlátozásával, a vezető tisztségviselővel szembeni kizáró, vagy összeférhetlenségi ok bekövetkeztével.*⁴⁶

3.4.3 A jogi személy tulajdonosi ellenőrzése

A tagok vagy az alapítók a létesítő okiratban 3 tagból álló *felügyelőbizottság* létrehozását rendelhetik el azzal a feladattal, hogy az ügyvezetést a jogi személy érdekeinek megóvása céljából ellenőrizze.

A felügyelőbizottság tagjai munkájukat személyesen kötelesek végezni, továbbá a jogin személy ügyvezetésétől függetlenek és tevékenységük során nem utasíthatóak.

Az első felügyelőbizottság tagjait a létesítő okiratban kell kijelölni, ezt követően a döntéshozó szerv választja őket. A felügyelőbizottsági tagsági jogviszony az elfogadással jön létre.

A felügyelőbizottság tagja az a nagykorú személy lehet, akinek cselekvőképességét a tevékenysége ellátásához szükséges körben nem korlátozták. Nem lehet a felügyelőbizottság tagja, akivel szemben a vezető tisztségviselőkre vonatkozó kizáró ok áll fenn, továbbá aki vagy akinek a hozzátartozója a jogi személy vezető tisztségviselője.

A felügyelőbizottság köteles a tagok vagy az alapítók döntéshozó szerve elé kerülő *előterjesztéseket megvizsgálni*, és ezekkel kapcsolatos *álláspontját* a döntéshozó szerv ülésén *ismertetni*. A felügyelőbizottság a jogi személy irataiba, számviteli nyilvántartásaiba, könyveibe *betekinthet*, a vezető tisztségviselőktől és a jogi személy munkavállalóitól *felvilágosítást kérhet*, a jogi személy fizetési számláját, pénztárát, értékpapír- és áruállományát, valamint szerződéseit megvizsgálhatja és szakértővel *megvizsgáltathatja*.

A felügyelőbizottsági tagok az ellenőrzési kötelezettségük elmulasztásával vagy nem megfelelő teljesítésével a jogi személynek okozott károkért a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség szabályai szerint felelnek a jogi személlyel szemben.

A felügyelőbizottsági tagság megszűnésére a vezető tisztségviselői megbízás megszűnésére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.⁴⁷

3.5 A jogi személy törvényes működésének biztosítékai

3.5.1 A jogi személy törvényességi felügyelete

⁴⁶ Ptk. 3: 21. §, 3:22. § (1)-(5) bekezdések, 3:24. §, 3:25. § (1) bek., 3:29. § (1)-(2) bekezdései

⁴⁷ Ptk. 3:26. § (5) bek., 3:27. § (1)-(2) bekezdések, 3:28. §

A jogi személyek feletti általános törvényességi felügyeletet a *jogi személyt nyilvántartó bíróság* látja el. A törvényességi felügyeleti jogkör nem terjed ki olyan ügyekre, amelyekben más bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárásnak van helye. A törvényességi felügyelet nem irányulhat a jogi személy döntéseinek gazdaságossági, célszerűségi szempontból való felülvizsgálatára. Ha a törvényes működés helyreállítása érdekében tett intézkedések nem vezetnek eredményre, a nyilvántartó bíróság megszünteti a jogi személyt.⁴⁸ (Ptk. 3:34. §)

3.5.2 A jogi személy határozatainak bírósági felülvizsgálata

A jogi személy tagja, tagság nélküli jogi személynél az alapítói jogok gyakorlója, a jogi személy vezető tisztségviselője és a felügyelőbizottság tagja kérheti a bíróságtól a tagok vagy az alapítók és a jogi személy szervei által hozott határozat hatályon kívül helyezését, ha a határozat jogszabálysértő vagy a létesítő okiratba ütközik.⁴⁹

3.5.3 Állandó könyvvizsgáló

A Ptk. a törvényesség biztosítását szolgáló eszköznek tekinti a jogi személy állandó könyvvizsgálóját, azonban alkalmazását nem teszi kötelezővé. A szabályozás arra vonatkozik csak, amikor a jogi személy más jogszabályban előírt könyvvizsgálói feladatok ellátására vagy esetleg jogszabályi kötelezés nélkül is állandó jelleggel veszi igénybe könyvvizsgáló munkáját; lásd: Ptk. 3:38. §.

Az állandó könyvvizsgáló feladatai ellátása érdekében *betekinthet* a jogi személy irataiba, számviteli nyilvántartásaiba, könyveibe, a vezető tisztségviselőktől, a felügyelőbizottság tagjaitól és a jogi személy munkavállalóitól *felvilágosítást kérhet*, a jogi személy fizetési számláját, pénztárát, értékpapír- és áruállományát, valamint szerződéseit *megvizsgálhatja*.

Ha az állandó könyvvizsgáló a jogi személy vagyonának olyan változását észleli, amely veszélyezteti a jogi személlyel szembeni követelések kielégítését, vagy ha olyan körülményt észlel, amely a vezető tisztségviselők vagy a felügyelőbizottsági tagok e minőségükben kifejtett tevékenységükért való felelősségét vonja maga után, késedelem nélkül *köteles az ügyvezetésnél kezdeményezni* a tagok, vagy az alapítói jogkör gyakorlójának döntéshozatalához szükséges intézkedések megtételét. Ha a kezdeményezés nem vezet eredményre, a könyvvizsgáló köteles a feltárt körülményekről a jogi személy törvényességi felügyeletét ellátó nyilvántartó bíróságot értesíteni.

⁴⁸ Ptk. 3:34. §

⁴⁹ Ptk. 3:35. §

3.6 A jogi személy jogutóddal való megszűnése

3.6.1 A jogi személy átalakulása

A jogi személy más típusú jogi személlyé történő átalakulása esetén az átalakuló jogi személy megszűnik, jogai és kötelezettségei az átalakulással keletkező jogi személyre mint általános jogutódra szállnak át.

Átalakulásnál a jogi személy létesítésére vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

Nem alakulhat át a jogi személy, ha

- jogutód nélküli megszűnése iránti eljárás vagy csődeljárás alatt áll,
- vele szemben jogi személy elleni büntetőjogi intézkedés iránti eljárás van folyamatban, vagy jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedés hatálya alatt áll,
- a tagok vagy az alapítók a létesítő okirat szerinti vagyoni hozzájárulásukat nem teljesítették.⁵⁰

3.6.2 A jogi személy egyesülése

A jogi személy más jogi személyekkel *összeolvadás vagy beolvadás útján* egyesülhet. Összeolvadásnál az összeolvadó jogi személyek megszűnnek, és új jogi személy jön létre általános jogutódlás mellett. Beolvadásnál a beolvadó jogi személy megszűnik, általános jogutódja az egyesülésben részt vevő másik jogi személy.⁵¹

3.6.3 A jogi személy szétválása

A jogi személy *különválás vagy kiválás útján* több jogi személlyé válhat szét. Különválás esetén a jogi személy megszűnik, és vagyona a különválással létrejövő több jogi személyre mint jogutódra száll át. Kiválás esetén a jogi személy fennmarad, és vagyonának egy része a kiválással létrejövő jogi személyre mint jogutódra száll át.⁵²

3.7 A jogi személy jogutód nélküli megszűnése

A jogi személy jogutód nélkül megszűnik, ha

- a meghatározott időtartam elteltével,
- a kikötött feltétel bekövetkeztével,
- a tagok vagy az alapítók kimondják megszűnését,

⁵⁰ Ptk. 3:39. §, 3:40. §

⁵¹ Ptk. 3:44. § (1) bek.

⁵² Ptk. 3:45. § (1) bek.

- az arra jogosult szerv megszünteti, feltéve, hogy bármelyik esetben a jogi személy vagyoni viszonyainak lezárására irányuló megfelelő eljárás lefolytatását követően a bíróság a jogi személyt a nyilvántartásból törli.

A jogutód nélkül megszűnt jogi személynek a *hitelezők kielégítése után fennmaradt vagyona* a jogi személy tagjait, vagy az alapítói jogok gyakorlóit illeti meg olyan arányban, amilyen arányban ők vagy jogelődjük a jogi személy javára vagyoni hozzájárulást teljesítettek. A jogutód nélkül megszűnt jogi személy tagjai és alapítója a felosztott vagyonból való részesedésük mértékéig kötelesek helytállni a megszűnt jogi személy ki nem elégített tartozásaiért.⁵³

3.8 A jogi személyek csoportosítása

A különböző jogi személyek meghatározott szempontok szerint típusokra, fajtákra oszthatók, bonthatók.

A legalapvetőbb megkülönböztetés a *magánjogi és közjogi jogi személyek* között tehető: a magánjogi jogi személyek a magánautonómia keretein belül magánjogi jogügylet alapján (pl.: társasági szerződés) jönnek létre, míg a közjogi jogi személyek közfunkciókat látnak el és a magánjog jogviszonyokban nem közhatalmi jogosítványokkal és kényszerrel vesznek részt (pl.: állam, önkormányzat, költségvetési szerv). A közjogi jogi személyeken belül elkülöníthetünk *intézmény-típusú* jogi személyeket (pl.: állami szervek), amelyek az állami tulajdonból meghatározott célra elkülönített vagyont kezelik, azzal gazdálkodnak.

Különbséget tehetünk a *Polgári Törvénykönyvben szabályozott* (pl.: egyesület, szövetkezet) és abban nem szereplő (pl.: egyház) jogi személyek között.

A jogi személy szervezete alapján több elhatárolást is tehetünk:

- a) *személyösszességre* (universitas personarum; pl.: egyesület, egyesülés) és *vagyonösszességre* (universitas bonorum; pl.: alapítvány) szétválasztva;
- b) *tagsággal rendelkező* (pl.: szövetkezet, kft.) és *tagság nélküli* (pl.: alapítvány) jogalanyok.

A jogi személyek között találhatóak *civil szervezetek* (pl.: alapítvány, egyesület) - amelyek tevékenysége társadalmilag hasznos, közösségteremtő, vagy közérdekű, közhasznú -, illetve *gazdasági jellegű szervezetek* (pl.: rt., kft., szövetkezet).

A jogi személyek lehetnek *for profit és non profit szervezetek*: a profitorientált jogi személyek üzletszerű, közös gazdasági tevékenység folytatására jönnek létre (pl.: kft., rt., kkt., bt.),

⁵³ Ptk. 3:48. §

míg a non profit szervezetek egzisztálása nem jövedelemszerzésre irányul, csak kiegészítőleg végezhetnek gazdálkodást és nem kerülhet sor nyereségfelosztásra.

Eltérés van aszerint is a jogi személyek között, hogy *cégeknek minősülnek-e* (pl.: szövetkezet, egyesülés, gazdasági társaságok) és a cégnyilvántartásba vétellel jönnek létre, vagy a törvényszék polgári irodája által vezetett nyilvántartásban szerepelnek-e (pl.: egyesület, alapítvány).

A jogi személy által alapított jogi személyeket *másodlagos jogi személyként* is aposztrofálják, valamint a jogi személy szervezeti egységének jogalanyiságát *származtatott, belső jogi személyiségnek* is minősítik.

3.9. A Ptk. jogi személyei

3.9.1 Az állam részvétele a polgári jogi jogviszonyokban

Az állam a polgári jogi jogviszonyokban jogi személyként vesz részt.

Az államot a polgári jogi jogviszonyokban *az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter képviseli*. Az államot és az államháztartás részét képező jogi személyt a polgári jogi jogviszonyokból fakadó kötelezettsége költségvetési fedezet hiányában is terheli.⁵⁴

3.9.2 Az egyesület

Az egyesület a tagok közös, tartós, alapszabályban meghatározott céljának folyamatos megvalósítására létesített, nyilvántartott tagsággal rendelkező jogi személy.

Az egyesület nem alapítható gazdasági tevékenység céljára, azonban az egyesületi cél megvalósításával közvetlenül összefüggő gazdasági tevékenység végzésére jogosult. Az egyesület vagyonát céljának megfelelően használhatja, vagyonát nem oszthatja fel tagjai között, és a tagok részére nyereséget nem juttathat.⁵⁵

3.9.3 A szövetkezet

A szövetkezet a tagok vagyoni hozzájárulásából álló tőkével alapított, a nyitott tagság és a változó tőke elvei szerint működő, a tagok gazdasági és társadalmi szükségleteinek kielégítésére irányuló tevékenységet végző jogi személy, amelynél a tag kötelezettsége a szövetkezettel szemben vagyoni hozzájárulásának szolgáltatására és az alapszabályban meghatározott személyes közreműködésre terjed ki, a szövetkezet kötelezettségeiért a tag nem köteles helytállni.

⁵⁴ Ptk. 3:405. §, 3:406. §

⁵⁵ Ptk. 3:63. §

A szövetkezet tevékenysége értékesítésre, beszerzésre, termelésre és szolgáltatásra irányulhat.

A szövetkezet nem természetes személy tagjainak száma nem haladhatja meg a taglétszám 20%-át; a szövetkezetnek a szövetkezeti formában működő jogi személy tagjait a nem természetes személy tagok számítása során figyelmen kívül kell hagyni. A szövetkezet személyes közreműködést nem vállaló tagjainak száma nem haladhatja meg a taglétszám ¼-ét. A szövetkezet egyes tagjainak vagyoni hozzájárulása nem haladhatja meg a tőke 15 %-át; a nem természetes személy tagok vagyoni hozzájárulásának összege nem haladhatja meg a tőke 1/3-át.⁵⁶

3.9.4 Az egyesülés

Az egyesülés a tagok által gazdálkodásuk eredményességének előmozdítására és gazdasági tevékenységük összehangolására, valamint szakmai érdekeik képviseletére alapított, jogi személyiséggel rendelkező kooperációs társaság.

Az egyesülés saját nyereségre nem törekszik; vagyonát meghaladó tartozásaiért a tagok egyetemlegesen kötelesek helytállni. Az egyesülés az összehangolási feladatok teljesítését segítő egyéb szolgáltatási és közös gazdálkodási tevékenységet (kiegészítő gazdálkodási tevékenység) is végezhet.⁵⁷

Az egyesülésre a gazdasági társaságok közös szabályait megfelelően alkalmazni kell.

A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy az egyesülést elsősorban nem pénz- és eszközigenyes tevékenységre hozzák létre. A tagok gazdálkodása eredményességének előmozdítása céljából alapítottak már egyesülést a tagvállalatok dolgozóit szolgáló üdültetési, gyógy-üdültetési és egészségmegőrző (nem nyereségorientált) tevékenységre.⁵⁸ A gazdasági tevékenység összehangolása körében létesítettek egyesülést a tagok közös kutatás-fejlesztési, közös marketingtevékenységi céllal, valamint piaci információk szervezett áramoltatására is. A szakmai érdekek képviselete terén a bírói gyakorlat megengedte, hogy az egyesülés tagjai részére – de kívülállóknak nem – jogi képviselet, szabadalmi ügyvivői tevékenységet ellásson.⁵⁹

Nem lehet egyesülés keretében termékbörzét⁶⁰ és legeltetési társulást⁶¹ működtetni.

⁵⁶ Ptk. 3.325. §, 3:326. § (1)-(3) bekezdések

⁵⁷ Ptk. 3:368. §

⁵⁸ BH 1992.651.

⁵⁹ KGD 1993.4.; LB Cgf. II. 321/1990; LB Cgf. II. 30.219/1999/1.; LB Cgf. II. 31.570/1991.

⁶⁰ BH 1991.123.

3.9.5 Az alapítvány

Az alapítvány az alapító által az alapító okiratban meghatározott tartós cél folyamatos megvalósítására létrehozott jogi személy.

Az alapítvány *nem alapítható gazdasági célra*, azonban az alapítványi cél megvalósításával közvetlenül összefüggő gazdasági tevékenység végzésére jogosult. Az alapítvány nem lehet korlátlan felelősségű tagja más jogalanynak, nem létesíthet alapítványt és nem csatlakozhat alapítványhoz.⁶² Ha a Ptk. eltérően nem rendelkezik, alapítvány nem hozható létre az alapító, a csatlakozó, az alapítványi tisztségviselő, az alapítványi szervek tagja, valamint ezek hozzátartozói érdekében.

*Az alapító a nyilvántartásba történő bejegyzés jogerőre emelkedéséig vonhatja vissza az alapításra vonatkozó jognyilatkozatát. Több személy együttesen is létesíthet alapítványt, ekkor az alapítói jogokat együttesen gyakorolják. Alapítvány írásbeli végrendeletben vagy öröklési szerződésben is létesíthető; alapítvány létesítését az örökhagyó meghagyásban is elrendelheti.*⁶³

Az alapító köteles az alapítványi cél megvalósításához szükséges, az alapító okiratban vállalt vagyoni juttatást teljesíteni. A nyilvántartásba vett alapítványhoz csatlakozni vagyoni juttatás teljesítésével, az alapító okiratban meghatározott feltételekkel lehet. *Az alapítvány vagyonát céljának megfelelően, az alapító okiratban meghatározott módon kell kezelni és felhasználni.* Az alapító és a csatlakozó az alapítvány részére juttatott vagyont nem vonhatja el és nem követelheti vissza.⁶⁴

3.9.6 A gazdasági társaságok

A közkereseti társaság (kkt.), a betéti társaság (bt.), a korlátolt felelősségű társaság (kft.) és a részvénytársaság (rt.) tekintendő gazdasági társaságnak.

A gazdasági társaságok közös fogalmát és jellemzőit lásd alább.

⁶¹ BH 1992.129.

⁶² Ptk. 3:378. §, 3:379. § (1)-(3) bekezdések

⁶³ Ptk. 3:378. § második fordulata, 3:379. § (4) bek., 3:380. §, 3:381. §, 3:388. § (1), (3) bekezdések, 3:389. § (1) bek., 3:391. §)

⁶⁴ Ptk. 3:382. § (1)-(39) bekezdések, 3:383. § (1) bek., 3:384. §, 3:385. §

4. A gazdasági társaság

4.1 A gazdasági társaság fogalma

A gazdasági társaságok üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatására, a tagok vagyoni hozzájárulásával létrehozott, jogi személyiséggel rendelkező vállalkozások, amelyekben a tagok a nyereségből közösen részesednek, a veszteséget közösen viselik.⁶⁵

A gazdasági társaságok törvényi körülírásából megállapítható, hogy milyen célra létesíthető gazdasági társaság, hogy induló vagyonnal alapítandó és a tagok a vállalkozás gazdálkodásának eredményességéből/eredménytelenségéből közösen veszik ki a részüket.

4.2 A gazdasági társaságok csoportosítása⁶⁶

A tagi együttműködés alapján beszélhetünk személyegyesítő és tőkeegyesítő gazdasági társaságokról. A személyegyesítő társaságoknál a hangsúly a tagok közös tevékenységvégzésén, a bizalmon, a személyes kooperáción van (pl.: kkt.), míg a tőkeegyesítőknél nincs közös tevékenységgyakorlás, hanem a vagyonegyesítés az alapvető. Ennek megfelelően a személyegyesítő gazdasági társaságok kis létszámú és kevés tőkéjű társulások, a tőkeegyesítő gazdasági társaságok pedig nagy létszámú és nagy tőkéjű formációk.

A gazdasági társaságok által végezhető tevékenység alapján különbséget teszünk profitorientált és nonprofit társaságok között (lásd fentebb 3.8 pont); mindkét típusú tevékenység mind a négy társasági formában folytatható.

A taglétszám szempontjából megkülönböztetünk egyszemélyes (1 jogalany létesítheti) és többszemélyes (legalább 2 jogalany kell az alapításhoz és működtetéshez) gazdasági társaságokat. A Ptk. csak korlátolt felelősségű és részvénytársaság esetén engedi meg az egyszemélyességet.

A tagi felelősség szerint elkülöníthetünk olyan gazdasági társaságokat, ahol a tagok a gazdasági társaság tartozásaiért mögöttesen, korlátlanul és egyetemlegesen helytállni tartoznak: kkt. és a bt. beltágjai, és olyanokat, ahol a tagok nem tartoznak felelősséggel a gazdasági társaság kötelezettségeiért: kft., rt. és a bt. kültágjai. Tehát ebből a szempontból a

⁶⁵ Ptk. 3:88. § (1) bek.

⁶⁶ Az alcím a *Auer Á. – Bakos K. – Buzási B. – Farkas Cs. – Nótári T. – Papp T.* „Társasági jog” (szerk.: Papp T.; Lectum Kiadó; Szeged; 2011.; 48-49. pp.) alapján készült.

betéti társaság vegyes forma, mert van a társaság tartozásaiért másodlagosan helytálló tagja (beltag) is, és olyan is (kültag), akit nem terhel felelősség a társaság kötelezettségeiért. A kft-t és az rt-t e megkülönböztetés alapján szokták – a leírtak értelmében nem helytállóan – korlátozott tagi felelősségű társaságoknak is nevezni.

Az alapításkori vagyon alapján a gazdasági társaságok egy csoportja elvileg 10 Ft-tal (az alapításhoz szükséges 2 jogalany 5-5 Ft-ot – mert ez a legkisebb magyar pénzegység – bocsát a társaság rendelkezésére vagyoni hozzájárulásként) is létesíthető: a *Ptk. nem ír elő minimum induló tőkét a kkt. és a bt. esetén*. A gazdasági társaságok másik csoportjánál a *Ptk. minimum induló vagyont (jegyzett tőkét) határoz meg: a kft-nél* a törzstőke összege nem lehet kevesebb 3 millió Ft-nál,⁶⁷ *az nyrt-nél* az alaptőke nem lehet kevesebb 20 millió Ft-nál, *zrt-nél* pedig 5 millió Ft-nál.⁶⁸

A gazdasági társaságok kategorizálhatóak *a bejegyzési eljárás jellege alapján* is, eszerint *egyszerűsített cégeljárás* keretében szerződésmintával is létesíthető a kkt., bt., kft. és zrt., míg az *nyrt. az általános bejegyzési eljárás szabályait alkalmazva* hozható létre.

⁶⁷ Ptk. 3:161. § (4) bek.

⁶⁸ Ptk. 3:212. § (2) bek.

II. FEJEZET

A társasági jogi alapelvek⁶⁹

1. Az alapelvek fogalma, csoportosítása; a polgári jog alapelvei
2. A vállalkozás és társulás szabadságának alapelve
3. A társult jogalanyok egyenlőségének és egyenjogúságának alapelve
4. A tulajdoni elkülönülés alapelve
5. Az önigazgatás alapelve
6. A cégnyilvánosság alapelve
7. A cégbejegyzés alapelve
8. A bírói kontroll alapelve

A *társasági jog* alapvetően a Magyarországon székhellyel rendelkező gazdasági társaságok alapítását, szervezetét és működését, a társaságok alapítóinak, illetve tagjainak jogait, kötelezettségeit és felelősségét, a gazdasági társaságok jogutóddal való és jogutód nélküli megszűnését, a jogi személyiségű kooperációs társaságot (egyesülés), valamint az elismert vállalatcsoport alapítását és működését szabályozza.

1. Az alapelvek fogalma, csoportosítása; a polgári jog alapelvei

Az **alapelvek** egy adott jogterület/jogág egészét átható alapvető elvi tételek, amelyek a jogterület/jogág fundamentális és leglényegesebb tartalmi sajátosságait tükrözik.

Az alapelveket szokták jelentőségük, szerepük alapján felosztani *deklaratív jellegűekre*: elméleti jelentőségűek, az adott jogterülettel/joggal szembeni társadalmi elvárásokat jelenítik meg, hatásuk a jogalkotás alakulására van; és *operatív jellegűekre*: gyakorlati jelentőségűek, az egyes paragrafusok értelmezését segítik elő és hézagpótló szerepük is lehet. Ha abból a szempontból közelítünk az alapelvekhez, hogy milyen mértékben irányadóak a magyar jogrendszerben, akkor beszélhetünk: *jogrendszeri alapelvről* (az egész jogrendszer, az állam valamennyi jogága tekintetében mérvadó), *jogági alapelvről* (egy adott jogágra vonatkozik, vagy jogrendszeri alapelv jogági kifejeződése) és *jogintézményi alapelvről* (egy adott jogágon belül valamilyen társadalmi, gazdasági viszonyra vonatkozó szabályozáshoz kapcsolódik).

⁶⁹ A fejezet Papp (szerk.) i.m. 25-39. pp. alapján készült.

A **polgári jog** alapelvei közé tartozik a *mellérendeltség és egyenjogúság elve*,⁷⁰ a *jóhiszeműség és tisztesség elve*,⁷¹ az *elvárható magatartás elve*,⁷² a *joggal való visszaélés tilalma*⁷³ és a *jogérvényesítés elve*.⁷⁴

2. A vállalkozás és társulás szabadságának alapelve

Magyarország Alaptörvényének M) cikke kimondja, hogy gazdaságunk „a vállalkozás szabadságán alapszik”, VIII. cikke pedig rögzíti, hogy „mindenkinek joga van szervezeteket létrehozni” és/vagy azokhoz csatlakozni.

A piacgazdaság feltételrendszerének egyik alappillére a vállalkozás jogának elismerése és támogatása. Az Alaptörvény biztosítja a jogot, hogy bárki vállalkozzon, azaz üzleti tevékenységet fejtsen ki. A *vállalkozás joga* nemcsak üzletszerű gazdasági tevékenység végzésének eshetőségét foglalja magában, hanem a vállalkozóvá válás lehetőségét is biztosítja: az állam által kialakított közgazdasági feltételrendszerbe vállalkozásként való belépéssel. A vállalkozás joga alkotmányosan csak törvényben korlátozható közvetlenül és jelentősen: objektív (a jogosultnak nincs rá befolyása) és szubjektív (teljesítésük elvileg bárkinek megadatott) korlátok felállításával.

Az egyesülési jog konkretizálása a *társulás szabadságának* deklarálása: egyrészt társadalmi szervezetek, másrészt gazdasági szervezetek (köztük a gazdasági társaságok) alapításának lehetőségét tartalmazza ez az elv.

A vállalkozás és társulás szabadsága nem abszolutizálható és nem korlátozhatatlan: jogszabály állíthat fel *alanyi* (ki milyen vállalkozást folytathat, társulást létesíthet), *tárgyi* (mire, milyen tevékenység végzésére irányulhat a vállalkozás/társulás) és *módbeli* (hogyan, milyen vállalkozási/társulási formában végezhető üzletszerű gazdasági tevékenység) *korlátokat*.

Az **alanyi korlátok** (nem bárki alapíthat gazdasági társaságot):

- a) gazdasági társaság alapításához legalább 2 tag szükséges, kivéve a kft-t és az rt-t;⁷⁵
- b) az előtársaság gazdasági társaságot nem alapíthat, abban tagként nem vehet részt;⁷⁶

⁷⁰ Ptk. 1:1. §

⁷¹ Ptk. 1:3. § (1) bek.

⁷² Ptk. 1:4. §

⁷³ Ptk. 1:5. §

⁷⁴ Ptk. 1:6. §

⁷⁵ Ptk. 3. Könyv 3. Rész XXX. Fejezet és XL. Fejezet

⁷⁶ Ptk. 3:101. § (2) bek. c) pont

- c) természetes személy egyidejűleg csak 1 gazdasági társaságnak lehet korlátlanul felelős tagja;⁷⁷
- d) kiskorú személy nem lehet gazdasági társaság korlátlanul felelős tagja;⁷⁸
- e) kkt., bt. és egyéni cég nem lehet gazdasági társaság korlátlanul felelős tagja;⁷⁹ a Ptk-n kívüli jogszabályok is írnak elő ilyen jellegű megkötéseket, ehhez lásd például: I. fejezet 2.1 alpont (az egyéni vállalkozóra vonatkozó továbbtársulási tilalom).

A tárgyi korlátok (nem bármire alapítható gazdasági társaság):

- a) azt, hogy a gazdasági társaságok milyen feltételekkel gyakorolhatják a gazdasági tevékenységeket, a TEÁOR 2008 (Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozásának Rendszere) mutatja meg;
- b) ha jogszabály valamely gazdasági tevékenység gyakorlását hatósági engedélyhez köti, a társaság e tevékenységet a jogerős hatósági engedély alapján kezdheti meg;⁸⁰
- c) jogszabály által képesítéshez kötött tevékenységet a gazdasági társaság akkor végezhet, ha az e tevékenységben személyes közreműködést vállaló tagja, vagy a társasággal munkavégzésre irányuló polgári jogi vagy munkajogi jogviszonyban álló legalább 1 személy a képesítési követelménynek megfelel.⁸¹

A módbeli korlátok (nem bárhogyan létesíthető gazdasági társaság):

- a) formakényszer uralkodik a magyar társasági jogban: gazdasági társaság csak kkt., bt. kft. és rt. formájában alapítható;⁸²
- b) a Ptk-ban nem szereplő gazdasági társasági forma nem hozható létre, hatályos jogunk a csendestársaságot nem ismeri el, semmis polgári jogi szerződésnek minősül;⁸³
- c) a Ptk-ban meghatározott társasági formák nem vegyíthetők egymással, így például betéti részvénytársaság nem alapítható;
- d) a Ptk-beli gazdasági társasági formák más jogi személy fajtákkal sem vegyíthetőek, így nem alakítható szövetkezeti részvénytársaság.

⁷⁷ Ptk. 3:90. § (1) bek. első fordulata

⁷⁸ Ptk. 3:90. § (1) bek. második fordulata

⁷⁹ Ptk. 3:90. § (2) bek.

⁸⁰ Ptk. 3:97. § (1) bek.

⁸¹ Ptk. 3:97. § (2) bek.

⁸² Ptk. 3:89. § (1) bek.

⁸³ BH 2008.20.; BH 1996.16.

3. A társult jogalanyok egyenlőségének és egyenjogúságának alapelve

A társult jogalanyok egyenlőségének és egyenjogúságának *(valamennyi tagnak ugyanolyan joga van a vállalt vagyoni kockázattal arányos tagsági joggyakorlásra)* elve alatt azt értjük, hogy a gazdasági társaságok tagjai *mellérendeltek* (nincs köztük alá- és fölérendeltség), valamint – főszabály szerint – *azonos jogok és kötelezettségek* illetik őket (kivételt képeznek a különjogos üzletrészek és részvények tulajdonosai).

A tagokat megillető azonos jogok és kötelezettségek azonban eltérő mértékűek lehetnek: elsőbbségi részvényes szavazati joga kizárható és többszörözhető is a részvényosztálytól függően, a gazdasági társaság létesítésekor a taggá válás egyik feltételeként előírt vagyoni hozzájárulás teljesítési kötelezettség sem azonos tagi/alapítói hozzájárulást feltételez.

A *societas leonina* tilalma al-elvként megjelenik ennél az alapelvnél: semmis a létesítő okirat azon rendelkezése, amely valamely tagot a nyereségből vagy a veszteség viseléséből teljesen kizár.⁸⁴

4. A tulajdoni elkülönülés alapelve

A gazdasági társaság alapítói a gazdasági társaság létesítésekor saját vagyonuk korlátozásával új szervezetet, jogalanyt hoznak létre. Az alapítók vagyoni hozzájárulás teljesítésével (ennek mértékével korlátozzák, csökkentik saját vagyonukat) teremtik meg az új jogalany vagyonát: az alakuló gazdasági társaság induló tőkéjét. Az alapító tagok által rendelkezésre bocsátott vagyon már nem az ő tulajdonukba, hanem az új szervezet tulajdonába tartozik.

A gazdasági társaság alapításakor a rendelkezésére bocsátott vagyoni hozzájárulások összege az új, önálló jogalany elkülönült vagyona lesz: a gazdasági társaság saját vagyona nem tagjai tulajdona, és a gazdasági társaság tagjainak tulajdona nem azonos a gazdasági társaság vagyonával.

A gazdasági társaság alapítói saját vagyonuk csökkentésének ellentételezéseként a Ptk-ban és a létesítő okiratban meghatározott módon és mértékben gyakorolható tagsági jogokat kapnak.

⁸⁴ Ptk. 3:88. § (2) bek. utolsó fordulata

*A tag nem minősül a társaság tulajdonosának, mivel a hatályos magánjogi szabályozás jogalanyon nem engedélyezi a tulajdonjog fennállását és gyakorlását.*⁸⁵

Ezen kívül önálló jogalany (szervezeti forma) forgalom tárgya vagyoni értékű jogként sem lehet.⁸⁶

A tulajdoni elkülönülés elve nem abszolút érvényesülő elv: például a gazdasági társaság önálló vagyona nem különül el markánsan a tagok vagyonától mögöttes, korlátlan tagi felelősség esetén.⁸⁷

5. Az önigazgatás alapelve

Az önigazgatás alapelve alapján a gazdasági társaság alapítói, tagjai autonóm (önkormányzó jellegű) gazdasági társaságokat létesítenek, működtetnek. A szerződési szabadság Ptk. adta keretei között a gazdasági társaságok és tagjaik maguk döntenek szervezeti, működési, üzletpolitikai, pénzügyi, gazdaságkapcsolati etc. kérdésekben.

Azonban az autonómia, a döntési szabadság nem feltétlenül a törvényi rendelkezéseknél enyhébb, megengedőbb szabályok kialakítását jelenti. A gazdasági társaság alapítói, tagjai a törvényi előírásoknál szigorúbb normákat (ilyennek minősül a részletezés is) is felvehetnek a létesítő okiratba (ezek lesznek a törvényi előírásokon felüli többletrendeletek).

6. A cégnyilvánosság alapelve

A cégtörvény⁸⁸ értelmében a *cégjegyzék fennálló, illetve törölt adatai*, valamint a *cégiratok teljes körűen nyilvánosak*. A cégnyilvánosság a gazdasági társaságok kapcsán azt jelenti, hogy a *gazdasági társaságra, annak tagjaira, vezető tisztségviselőire és felügyelőbizottsági tagjaira vonatkozó cégnyilvántartásbeli adatok, jogok, tények* nyilvánosak.

A cégnyilvántartás a cégjegyzékből, a cégjegyzékben szereplő adat igazolására szolgáló mellékletekből és egyéb olyan okiratokból (melléklet és okirat = cégiratok) áll,

⁸⁵ Fővárosi Bíróság 6. G. 40. 132/2002/3.

⁸⁶ BDT 2001.165.; BDT 2001.166.

⁸⁷ Ptk. 3:138. §

⁸⁸ 2006. évi V. törvény, továbbiakban Ctv.

amelyeknek benyújtására törvény kötelezi a céget (köztük a gazdasági társaságokat is) a közérdek, a forgalom biztonsága, valamint a hitelezők érdekeinek védelme céljából.

A cégnyilvánosság megvalósulásának fontos kritériuma a cégnyilvántartás **közhitelessége**. Ugyanis a cégnyilvántartás hitelesen tanúsítja a benne feltüntetett adatok, a bejegyzett jogok és tények fennállását, valamint ezek változásait; azaz ellenkező bizonyításig igaznak, a valósággal megegyezőnek kell elfogadnunk a cégnyilvántartás tartalmát.

A cégnyilvánosságot a **cégbíróság**, a **Cégszolgálat** (Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat) és **Cégközlönyben való közzététel** biztosítja, a nyilvánosságot szolgálják a **cég honlapján** közzétételre kerülő közlemények is (= *publicitási csatornák*).

A *cégbíróságon* bárki *ingyenesen megtekintheti* a cégiratokat, azokról *feljegyzést készíthet* és hiteles másolatokat (cégmásolat, cégkivonat, cégbizonyítvány) is *kérhet* a cégjegyzék adatairól.

A *Cégszolgálat*tól elektronikus úton kérhető felvilágosítás, információ egyenként, csoportosítva, vagy másolati formában.

A *Cégközlöny* az igazságügyért felelős miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapja, amelynek elektronikus formában történő, az erre a célra fenntartott *honlapon keresztül* kerül sor, biztosítva a Cégközlöny egyes lapszámaiba való *ingyenes betekintést* és a lapszámok *ingyenes letöltésének* lehetőségét.

Amennyiben a Ctv. 21/A. § (1) bekezdésének tesz eleget a gazdasági társaság, akkor a társaság közleményeinek cégközlönybeli megjelentetése helyett választhatja azt, hogy a honlapján teszi közzé a közleményeit.

7. A cégbejegyzés alapelve

A gazdasági társaság a *cégjegyzékbe való bejegyzéssel, a bejegyzés napján* jön létre. A gazdasági társaság szempontjából a cégbejegyzés **konstitutív** (mert ez keletkezteti a jogalanyt) és **ex nunc hatályú** (mert a bejegyzés napján a jövőre nézve tekintjük létrejöttnek az új szervezetet) **jogi tény**.

Ezzel kapcsolatban lásd még fentebb: I. fejezet 3.1 és 3.3.6 pontokat.

8. A bírói kontroll alapelve

A gazdasági társaságokkal kapcsolatban is érvényesül a *bíróságok jogszerűségi felügyelete*: a cégbíróság és a rendes bíróságok is ellátnak ellenőrzési funkciót. A bíróságok által gyakorolható jogszerűségi kontroll kétféle:

- **alaki kontroll:** a cégbíróság törvényességi felügyeleti eljárása; lásd: I. fejezet 3.5.1 pont;
- **anyagi kontroll:** a rendes bíróságok peres eljárásai (lásd: Ptk. 1:6. §) és a választottbírói eljárás (lásd: Ptk. 3:92. §).

III. FEJEZET

A GAZDASÁGI TÁRSASÁGRÓL ÁLTALÁBAN.

1. A TÁRSASÁGALAPÍTÁS GAZDASÁGI FUNKCIÓJA

A gazdasági társaság *társas együttműködési és gazdálkodási forma*; létrehozásának célja – gazdasági szempontból – a *profitszerzés* és a tagok közötti *kockázatmegosztás* mellett megvalósuló *erőforrás-koncentráció* vállalkozási tevékenység folytatása érdekében.⁸⁹

A gazdasági társaság alapításának kiváltó oka, hogy *többen közösen együttműködve* (tehát nem egyéni vállalkozóként) szeretnének a *minél nagyobb profit elérése érdekében* valamilyen gazdasági, *vállalkozási tevékenységet* folytatni. A tagok a gazdasági társaságot elsődlegesen azért hozzák létre, hogy a nyereségből részesedjenek.

A gazdasági társaságok alapítása iránti igényhez az is hozzájárul, hogy ma már jelentősen *megnőtt a vállalkozások tőkeigénye*. Építőipari vagy más óriás-beruházások esetén a szükséges tőkét nem képes egyetlen személy előteremteni. A társas együttműködés tehát azt is maga után vonja, hogy a tagok közül mindenki köteles a társaság tőkéjéhez hozzájárulni, így a gazdasági tevékenység végzéséhez szükséges *tőkét nem egy tagnak egyedül, hanem több személynek közösen kell biztosítani*. A társasági formáció ebből fakadóan hatékonyan és gyorsan képes nagyméretű és működőképes tőkévé alakítani és koncentrálni a sok szétaprózódott kistőkét. **A tagok ezt a tőkét a társaság tulajdonába adják, amelyet tilos visszafizetni a társaság működése alatt!**

A tevékenység végzésének *kockázata is megoszlik a tagok között*: ha veszteséges a vállalkozás, akkor annak negatív következményeit nem egy személy viseli egyedül, hanem a veszteség több személy között kisebb arányban fog jelentkezni.⁹⁰

2. A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK ÉS A JOG

Bár a gazdasági társaságok alapítása kétségtelenül gazdasági okokra vezethető vissza, azonban tevékenységüket *csak jogilag szabályozott keretek* között láthatják el. Ez azt jelenti, hogy a társaság alapítása, működése, szervezeti formájának megváltozása és megszűnése *mindig jogi lépést igényel*, amelyet a társasági jog szabályai határoznak meg. A piacra lépés, a működés és a piacról történő kilépés tehát *mindig jogilag szabályozott* mederben és folyamatban történik.⁹¹

A jogi szabályozás egyik alapvető funkciója, hogy megteremtse a társaságok önállóságát. Ez azt jelenti, hogy a társaság új jogalanyként jön létre, amely a tagoktól elválik, elkülönül. A társaságot a tagok tehát azért hozzák létre, hogy a fenti célok alapján (közös együttműködés, profitszerzés, kockázat-megosztás és erőforrások gyűjtése) egy ilyen – tőlük

⁸⁹ Vö. Ptk. 3:88. §

⁹⁰ Chikán A. „Vállalatgazdaságtan” (Aula Kiadó; Bp.; 2008.) 23. p.; Kurtán L. „Vállalkozás(élet)tan” (ELTE Eötvös Kiadó; Bp.; 2006.) 24-25. pp.; Kisfaludi A. „Társasági jog” (Complex; Bp.; 2007.) 19-20., 25. pp.; Vecsenyi J. „Vállalkozás – az ötlettől az újrakezdésig” (Aula; Bp.; 2003.) 16., 39. pp.; Sárközy T. (szerk.) „Polgári jog – Az új Ptk. magyarázata” (Ptk. II/VI. – A jogi személy; hvgorac; Bp.; 2013.) 127-128. pp.

⁹¹ Chikán A. i.m. 60-61. pp.

jogilag független – szervezet keretei között folytassák a vállalkozási tevékenységüket. A társaság tehát jogilag a saját nevében (és nem a tagok nevében) vállalhat a gazdasági életben kötelezettségeket, köthet szerződéseket, fejtheti ki tevékenységét.⁹²

Gazdasági társaság csak a törvényben **meghatározott formában** hozható létre.⁹³ A tagokat választási lehetőség illeti meg, hogy milyen formában szeretnék működtetni a gazdasági társaságot. A választható lehetséges társasági formákat szintén jogszabály írja elő.

Magyarországon négyféle gazdasági társaság hozható létre:

Nincs tehát lehetőség arra, hogy a jogszabályok által nem ismert szervezeti formák gazdasági társaságként működjenek vagy az egyes társasági formákat, más szervezeti típusokat egymással vegyítsük (pl. betéti részvénytársaság)!

A társasági forma megválasztása mindig a tagok feladata. A tagok *mérlegelik* az egyes társasági formák előnyeit és hátrányait (pl. személyes közreműködés a fontosabb vagy tőkeigényes a profil, mekkora az induláskori minimum tőke, milyen lehet a szervezeti rendszer, hogyan alakul a felelősség stb.). A tagoknak *a saját érdekeiknek, valamint a piac jellemzőinek leginkább megfelelő szervezeti formát* célszerű létrehozniuk. Az egyes társasági formák fő jellemzőit [a későbbi fejezetekben](#) mutatjuk be, de a társasági jogi szabályozás mellett célszerű a típusválasztással együtt járó kedvezményeket, *könyvviteli, számviteli és adószabályokat* is mérlegelni.⁹⁴

3. A TÁRSASÁGI LÉT „ANATÓMIÁJA”

A gazdasági társaság alapítása során a tagok – saját akarat-elhatározásuk révén – új jogalanyt hoznak létre.

A társaság, mint **önálló jogalany elkülönül a tagoktól**. A gazdasági társaság a cégbírósági bejegyzéssel jön létre, és saját névvel, székhellyel, saját vagyonnal, valamint képviselő szervvel rendelkezik.⁹⁵

Az a folyamat, amelynek eredményeképpen a tagok saját érdekeiknek és céljaiknak megfelelően a jog segítségével létrehozzák a gazdasági társaságot, és az – a tagoktól jogi szempontból függetlenül – saját maga, önállóan kezd el a gazdasági életben részt venni, *a következőkben bemutatásra kerülő lépésekből áll:*

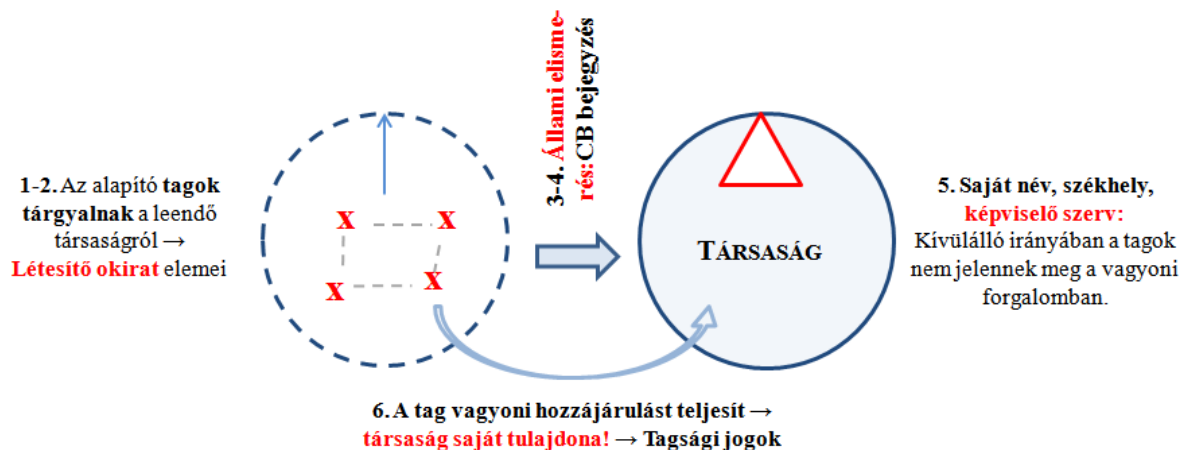
⁹² Kisfaludi A. i.m. 27. p.; Kurtán L. i.m. 66. p.

⁹³ Ptk. 3:89. §

⁹⁴ Kurtán L. i.m. 82-83. pp.; Vecsenyi J. i.m. 42., 215. pp.

⁹⁵ Ptk. 3:1. §

1. Egy gazdasági társaság alapításának elhatározása minden esetben a tagoktól indul. A tagok azok, akik gazdasági céljaik elérésére, a nagyobb profit reményében úgy döntenek, hogy gazdasági társasági formában közös együttműködés révén kívánják a tevékenységüket megvalósítani, nem pedig például egyéni vállalkozóként. A **tagok a tárgyalások során kialakítják elképzeléseiket**: milyen elnevezése legyen, hol és milyen tevékenységet folytasson a társaság, ki mennyi vagyont szolgáltatasson a társaság részére, ki képviselje a társaságot stb.; tulajdonképpen lefektetik a társaság nagyjából vett körvonalait.

2. A tagok elképzeléseikkel **jogi képviselőhöz** kell, hogy forduljanak, hiszen a gazdasági társaság alapításánál minden esetben kötelező a cégbírósi eljárás miatt jogász igénybe vétele. A tagok fentiekben foglalt elképzeléseit a **létesítő okiratba** foglaljuk bele, amelyet a tagok aláírnak.
3. Ezt követően a jogi képviselő elkészíti a létesítő okiraton kívül a társaság létrehozásához szükséges egyéb jogi dokumentumokat is, majd kezdeményezi a törvényszékek mellett működő cégbíróságoknál a gazdasági társaság nyilvántartásba történő felvételét, ún. bejegyzését. Ezt az eljárást **cégbírósi eljárásnak** nevezzük.
4. Maga a gazdasági társaság nem a társasági szerződés aláírásával, hanem a **cégbírósi bejegyzéssel jön létre** a bejegyzés napján. Mivel a társaság, mint szervezeti forma csak jogi keretek között és szabályok szerint működhet, így a tagok alapításra irányuló szándékát a jog nem a társasági szerződés aláírásával, hanem a cégbírósi bejegyzéssel ismeri el. A cégbírósi bejegyzés napja tehát az a nap, amikor létrejön a gazdasági társaság (nem pedig a létesítő okirat aláírásának dátuma).⁹⁶
5. A bejegyzést követően a társaság a forgalomban **önálló jogalanyként** vesz részt. Ez azt jelenti, hogy a gazdasági forgalomban *a társaság elválna a tagoktól*, hiszen az alapítók azért hozták létre ezt a szervezetet, mert vállalkozási tevékenységüket társasági keretek között szeretnék folytatni. A társaság teljesen jogképes, így önállóan köthet szerződéseket, szerezhethet tulajdont, perelhet és perelhető. Azok a szerződések,

⁹⁶ Ptk. 3:4. § (4) bek.; Papp T. (szerk.) „Társasági jog” (Lectum Kiadó; Bp.; 2011.) 38. p.

amelyeket a társaság megköt, nem tekinthetőek a tagok által kötött szerződéseknek, mert a társaság a cégbejegyzés során önálló jogalany lesz. Kívülálló számára a szerződéskötésnél tehát nem a tagok jelennek meg összességükben, hanem a társaság.⁹⁷ Ugyanakkor azonban a gazdasági társaság fizikailag, megfogható testi tárgyként vagy emberként nem létezik. Éppen ezért szükséges számára az, hogy **saját neve, elérhetősége** (azaz **székhelye**), valamint **képviselő szerve** legyen, mert csak a képviselő tudja megjeleníteni a társaság akarátát, azaz pl. a képviselő tárgyal a társaság nevében, írja alá a társaság szerződéseit. A képviselő ugyanakkor ilyenkor nem a saját nevében jár el, hanem **a társaság nevében** teszi ezeket a nyilatkozatokat.⁹⁸

6. A tagok a társaság részére kötelesek vagyont adni, mivel a társaságok általában gazdasági jellegű tevékenységet végeznek, amelynek megvalósításához tőke szükséges. Az ún. **vagyoni hozzájárulás** teljesítésére minden tag köteles, ez alól senki nem mentesíthető, és a vagyoni hozzájárulás nem fizethető vissza a társaság működése alatt a tagnak. A tagok által a társaság rendelkezésére bocsátott vagyon **innentől kezdve már nem a tag tulajdonát képezi**, hanem a társaság, mint önálló jogalany tulajdonát. Ez azt is jelenti, hogy – főszabály szerint – a társaság adósságait a társaság vagyonából, és nem a tagok vagyonából kell kifizetni. A tag a vagyoni hozzájárulás teljesítéséért „cserébe” **tagsági jogokat kap**.⁹⁹

4. A TAGSÁGI JOGOK ÉS KÖTELEZETTSÉGEK

A tagokat **azonos jogok illetik és kötelezettségek terhelik** a társaságban, melyek **mértéke** azonban **eltérő** lehet. A tag annak ellentételezéseként, hogy vagyoni hozzájárulást teljesít a társaság részére, és ezen vagyontárgyának elveszíti a tulajdonjogát, tagsági jogokat kap. A társas együttműködés és a vállalkozási tevékenység közös megvalósításának céljából az következik, hogy a tagokat azonos jogok illetik és kötelezettségek terhelik. A jogok és kötelezettségek mértéke azonban eltérő lehet:

- *Pl.:* Minden tag – főszabály szerint – szavazhat, azaz a szavazati jog azonosan megillet mindenkit, de nem biztos, hogy minden tagnak ugyanannyi szavazata van, azaz eltérő mértékű szavazattal rendelkeznek.¹⁰⁰

Ne felejtsük azonban el, hogy a tagsági jogok mellett a tagnak kötelezettségei is vannak:

⁹⁷ Papp T. i.m. 33. p.

⁹⁸ Ptk. 3:1. §; Chikán A. i.m. 57. p.; Papp T. i.m. 33-34. pp.; Sárközy T. i.m. 32-33., 127. pp.

⁹⁹ Ptk. 3:1-2. §§; Papp T. i.m. 33., 74. pp.; Sárközy T. i.m. 33., 46., 127. pp.; Az elkülönült felelősség alól kivétel a közkereseti társaság tagjának és a betéti társaság beltágjának helytállási kötelezettsége.

¹⁰⁰ Papp T. i.m. 32. p.

TAGSÁGI JOGOK

- tanácskozási jog
- szavazati jog
- képviseleti jog
- ellenőrzési jog
- osztalékhoz való jog
- vagyoni hányad kiadása
- személyes tevékenység
- tagsági jogviszony megszüntetése

TAGSÁGI KÖTELEZETTSÉGEK

- vagyoni hozzájárulás teljesítése
- veszteségek viselése
- helytállási kötelezettség
- személyes tevékenység

4.1. A tagsági jogok¹⁰¹

4.1.1. A tanácskozási jog

A **tanácskozási jog** azt jelenti, hogy a tag részt vehet a társaságot érintő döntések kialakításában. A társaságot érintő legfontosabb döntések meghozatala a tagok feladata. A tagok a közös döntést a legfőbb szerv ülése során alakítják ki, ahol a tag minden esetben jogosult – de nem köteles – részt venni. Az ülésen a tag személyesen vagy akár képviselője révén is megjelenhet, és ott indítványokat és észrevételeket tehet, javaslatokat fogalmazhat meg, hozzászólhat a tanácskozáshoz, kérdezhet stb. Erre a tagnak minden esetben lehetősége van, akkor is, ha valamiért nem szavazhat az adott kérdésben.¹⁰²

4.1.2. A szavazati jog

A tag a döntések meghozatalában **szavazással** vesz részt (**szavazati jog**). A legfőbb szerv tanácskozásán a társaságot érintő legfontosabb döntéseket a tagok szavazással hozzák meg.¹⁰³ Azt, hogy melyik tagnak hány szavazata van, a *létesítő okirat tartalmazza*. A szavazatok %-os formában (azaz arányok szerint) is meghatározhatóak, de darabszám szerint is.

Azt, hogy melyik tag rendelkezik több vagy kevesebb szavazattal, a tagok általában a tőkebefektetésük függvényében határozzák meg, ugyanakkor azonban – megegyezésük alapján – a befektetett tőke (ún. vagyoni hozzájárulás) mértékétől függetlenül is kialakíthatják a társaságon belüli hatalmi és egyensúlyi pozíciókat.

A társasági szerződés a szavazatok meghatározásakor tehát az alábbi opciókat választhatja:

- Az egyes tagokat megillető szavazatok száma általában a tagok vagyoni hozzájárulásához igazodik: aki több vagyont adott a társaságnak, az általában arányosan több szavazattal rendelkezik, mint az, aki kevesebbet.

¹⁰¹ Ld. a speciális szabályokat a közkereseti társaságra vonatkozóan: Papp T. i.m. 380-381. pp.; a betéti társaságra vonatkozóan: Papp T. i.m. 393. p.; a korlátolt felelősségű társaságra vonatkozóan: 426-428. pp.; a részvénytársaságra vonatkozóan: 488-493. pp.

¹⁰² Papp T. i.m. 150. p.

¹⁰³ A törvényben meghatározott esetekben a tag az adott kérdésben a határozat és a döntés meghozatalában személyes érintettsége miatt nem vehet részt, azaz nem szavazhat. Ld. erre vonatkozóan: Ptk. 3:19. §.

- Természetesen a társasági szerződésben a tagok *a vagyoni hozzájárulások arányától függetlenül* is megállapíthatják a szavazati jogokat: lehet, hogy abban egyeznek meg, hogy annak a tagnak adnak több szavazatot, aki kevesebb vagyont szolgáltatott (pl. ő valamilyen plusz tevékenységet is végez a társaság részére).
- A tagok abban is megegyezhetnek, hogy függetlenül attól, hogy ki mennyi vagyont nyújtott, *minden tag ugyanannyi szavazattal* rendelkezik.
- Lehetőség van arra is, hogy a tag valamilyen ok miatt *többlatszavazathoz* jusson (pl. vétójog), de arra is, hogy a *tag szavazati jogát kizárjuk* (pl. [több osztalékban részesül](#), így a vagyoni előny kompenzálja a szavazati jogának hiányát).¹⁰⁴

4.1.3. A képviseleti és ellenőrzési jog

A tag részt vehet a társaság **képviselésében** (*képviseleti jog*). Ez azt jelenti, hogy a tag a társaság képviselője lehet, azaz betöltheti az ún. *vezető tisztségviselői/ügyvezetői* pozíciót. Erre azonban csak akkor van lehetősége a tagnak, ha a társasági szerződés név szerint megnevezi őt a társaság képviselői között, azaz a jogosultság nem automatikus.

A képviselet mellett a tag részt vehet az ún. [felügyelőbizottság](#) munkájában is, azaz szerepet vállalhat a társaság működésének **ellenőrzésében**. Szintén társaság ellenőrzéséhez kapcsolódik az ún. [kisebbségi jogok](#) gyakorlásának a lehetősége is.

4.1.4. Az osztalékhoz való jog

Az **osztalékhoz való jog** azt jelenti, hogy a tag a társaság pozitív eredményéből, nyereségéből részesedhet. Ennek feltétele, hogy a tagok úgy határozzanak a legfőbb szervi ülésen, hogy felosztják egymás között a társaság nyereségét. A tag legfőbb érdeke az, hogy a társaság profitot termeljen, és ebből az eredményből, azaz a nyereségből jusson neki is. Ez a *vagyoni előny* motiválja a tagot akkor is, amikor úgy dönt, hogy a társaság alapításában részt vesz, mert reménykedik, hogy a vállalkozási tevékenység megvalósításából így neki is *bevétele származik*. Ebből az következik, hogy nem fizethető osztalék, ha a társaság veszteségesen működik, mert nincs meg a kifizetés pénzügyi fedezete.

A tagot az osztalék teljes összege csak onnantól kezdve illeti meg, hogy **vagyoni betétjét teljesen befizette**. Mindaddig, amíg a tag nem fizette be teljesen a ráeső vagyონrészt, addig a befizetett részhez viszonyítva arányosan kapja csak meg az őt megillető osztalékot. Az osztalék *nem csupán pénzben* fizethető ki, hanem *juttatásként* is (pl. a társaság által előállított termékek kiadásával).

A nyereség felosztásáról a **tagok összessége** (legfőbb szerv) **dönt**, így a tag nem kap osztalékot, ha közösen úgy döntenek, hogy inkább a társaság vagyonát gyarapítják ezzel, pl. beruházásokra használják fel, vagy éppen tartalékolják a társaság nyereségét stb.

¹⁰⁴ Sárközy T. i.m. 146. p.

Azt, hogy ki milyen arányban kaphat a nyereségből, a társasági szerződésben kell meghatározni:

- Lehetőség van arra, hogy a tagok a *vagyonai hozzájárulás arányában* részesedjenek a társaság profitjából: aki több tőkebefektetést eszközölt, az nagyobb hozamot várhat, aki pedig kevesebb, az kisebb összegű profitban reménykedhet.
- Akként is rendelkezhet a társasági szerződés, hogy a *vagyonai hozzájárulástól független arányok* szerint állapítják meg a részesedés mértékét. Ennek oka az lehet, hogy a tagtól ezen vagyoni előnyért cserébe valamilyen más jogot (pl. szavazati jogot) vonnak el, így kompenzálva az osztalék eltérő mértékét.
- Arra is lehetőség van, hogy *minden tag ugyanannyit kapjon* a nyereségből.
- **Nem szabad** azonban úgy rendelkezni a társasági szerződésben, hogy **valamelyik tag nem részesül a nyereségből**, azaz kizárják a profitszerzésből!

4.1.5. A vagyoni hányad kiadásához való jog

A tag vagyoni hozzájárulást teljesít a társaság alapításánál, amely a társaság tulajdonát, saját vagyonát képezi innentől kezdve, azaz tulajdonos-változás következik be. Éppen ezért a tag a tőkebefektetését a társaság működése alatt nem kérheti vissza, viszont ha *kilép a társaságból, vagy a társaság megszűnik*, akkor a *társaság vagyonából a ráeső részt (vagyoni hányadot)* ki kell számára fizetni, azaz visszajár neki.

A vagyoni hányad az előbbiekből fakadóan tehát nem más, mint a társaság teljes vagyonából az adott tagra arányosan jutó rész, amely adott esetben több lesz, mint az eredetileg befizetett vagyoni hozzájárulás összege, mert a társaság nyereségesen működik, de lehet kevesebb is, ha a társaság veszteséges. Ha a társaság teljesen fizetéseképtelen és nincs vagyona, akkor a társaság a tag számára nem tudja kifizetni a részét (ez a tag kockázata lesz).

4.1.6. A személyes tevékenység-végzés

A tag a társaság tevékenységében – saját felvállalása alapján – **személyesen** is részt vehet. A személyes tevékenység-végzés azt jelenti, hogy a tag a társaság alapításához nem csupán vagyonnal járul hozzá, hanem a társas együttműködés keretében személyes munkájával is segíti a társaság működését (pl. könyvelési feladatokat vagy pályázatírást vállal, bérbe ad egy raktárt, gépet a társaságnak stb.). Ezért a tagot plusz díjazás is megilletheti.

A személyes tevékenység-végzést a közkereseti társaság és a betéti társaság esetében *személyes közreműködésnek*,¹⁰⁵ a korlátolt felelősségű társaság esetében *mellékszolgáltatásnak*¹⁰⁶ nevezzük. A személyes tevékenységre a részvénytársaság esetén nincs lehetőség, mert a részvénytársaság fő funkciója a tőkekoncentráció, és a tagok általában személyesen nem is ismerik egymást.

¹⁰⁵ Papp T. i.m. 375. p.

¹⁰⁶ Papp T. i.m. 398-399. pp.

4.1.7. A tagsági jogviszony megszüntetése

A tag **tagsági jogviszonyát** – a törvényben meghatározott esetekben – **megszüntetheti**. A tag a társaság alapításában szabad akaratából és saját döntése alapján vesz részt. A társaság működése alatt dönthet úgy, hogy érdekei megváltoztak, a továbbiakban már nem szeretne a többi taggal együttműködni, nem szeretne a társaság életében részt venni, vagy azt a vállalkozási tevékenységet folytatni, amelyet a társaság végez. Ebben az esetben a tag *kiléphet a társaságból*, azaz tagsági jogviszonyát megszüntetheti.

A társaságból való kilépés azonban szintén jogilag szabályozott, hiszen a tag távozása érintheti a társaság működését, tevékenységét és a többi tagot is. Éppen ezért a kilépésre csak olyan módon, esetben és eszközzel kerülhet sor, amit a *törvény megenged*. A tagsági jogviszony speciális kilépési/megszüntetési eszköze közkereseti társaság esetében a *felmondás*, a korlátolt felelősségű társaságnál a *tagsági részesedés átruházása*. A részvénytársaság esetén a kilépés a részvény *eladásával, átruházásával* történik.

4.2. A tagsági kötelezettségek¹⁰⁷

4.2.1. A vagyoni hozzájárulás teljesítése

A gazdasági társaság létrehozásakor a tagok kötelesek a társaság részére vagyont biztosítani, hiszen a vállalkozási tevékenység kifejtéséhez nélkülözhetetlen az induló tőke. Ezt a tag saját magánvagyonából fizeti be, amely innentől kezdve a társaság, és nem a tag tulajdonát képezi, azaz a társaság saját vagyonába tartozik. A **vagyoni hozzájárulás teljesítésére minden tag kivétel nélkül köteles**, és ezt nem lehet a tag részére mindaddig visszafizetni, amíg a társaság tagja!¹⁰⁸ Arra vonatkozóan, hogy a tag *milyen vagyont* adhat át a társaság részére, illetve *mikor és hogyan* köteles ezt teljesíteni, a törvényben [részletes szabályokat](#) találunk.

A tagok *maguk dönthetik el, hogy mennyi vagyoni hozzájárulás befizetését vállalják* saját anyagi helyzetüket, vagyonukat tekintve. Bár a tőkebefektetés kötelezettsége mindenkit érint, *de nem feltétlenül kell minden tagnak azonos mértékű vagyont teljesítenie* a gazdasági társaság létrehozásánál: lehet olyan tag, aki kevesebb vagyoni hozzájárulást bocsát rendelkezésre, és lehet olyan tag, aki többet vállal. A tőkeinjekció különbözősége a tagsági jogok eltérő mértékében (pl. eltérő, adott esetben több szavazati jogban) jelenhet meg. Ugyanakkor azonban a tagok minden további nélkül dönthetnek úgy is, hogy az átadott vagyon értékétől függetlenül szeretnék szabályozni a tagsági jogokat (pl. az adott tag szavazatát, osztalékhoz való jogát stb.)

¹⁰⁷ Ld. a speciális szabályokat a közkereseti társaságra és a betéti társaságra vonatkozóan: Papp T. i.m. 381. p.; a korlátolt felelősségű társaságra vonatkozóan: 428-430. pp.; a részvénytársaságra vonatkozóan: 493. p.

¹⁰⁸ Sárközy T. i.m. 46. p.

4.2.2. A veszteség viselése

A veszteségek viselése összefügg azzal, hogy a vállalkozási tevékenység folytatása kockázatokkal jár, hiszen egy vállalkozás, beleértve egy gazdasági társaság működését is, veszteséges is lehet. A tagok a veszteséges működés kockázatait a társaság alapítása során közösen vállalják, így **minden tagnak részt kell vállalnia a veszteségekből is.**¹⁰⁹

A veszteséget gazdasági és jogi körülményekre is vissza lehet vezetni, melynek következményeit tekintve adott esetben a tag nem kap osztalékot, [pótbefizetést](#) kell teljesítenie a veszteségek rendezésére, [szervezeti változás](#) elhatározásáról vagy a társaság megszűnéséről kell dönteni. A veszteséges működéssel az is együtt jár, hogy a tag vagyoni részesedésének értéke csökken, és az nem biztos, hogy eléri a befektetett összeg értékét.

A veszteségek tagok közötti teherviselését, elosztásának mértékét a társasági szerződés az alábbi módokon szabályozhatja:

- A veszteség a tagok között a *vagyoni hozzájárulás arányában* oszlik meg.
- A létesítő okirat azonban úgy is rendelkezhet, hogy a rendelkezésre bocsátott *vagyon arányától függetlenül, eltérő mértékben* terheli a tagokat a működés kockázata.
- Fontos azonban, hogy **nincs arra jogi lehetőség**, hogy valamelyik tag csak a nyereségből részesedjen, és a veszteségek ne terheljék! Úgyszintén nincs arra sem lehetőség, hogy valaki csak a veszteséget viselje, a nyereségből azonban ne kapjon!

4.2.3. A helytállási kötelezettség

Törvényi előírástól függően a tag köteles a társaság vagyona által nem fedezett tartozásokat saját magánvagyonából is kiegyenlíteni, kifizetni (**helytállási kötelezettség**).

A társaság tartozásait *először mindig a társasági vagyonból* kell kifizetni. Ennek az az oka, hogy a társaság önálló, a tagoktól elkülönült jogalannyá válik, maga köt szerződéseket, vállal kötelezettségeket, így ezeket a tartozásokat saját (társasági) vagyonából kell kifizetnie, hiszen önálló gazdasági szereplője a vagyoni forgalomnak.

Abban az esetben azonban, *ha a társaság vagyona elfogy*, azaz nem elég a társaság által vállalt tartozások, adósságok kifizetéséhez, akkor ezeket a tartozásokat a tag saját vagyonából köteles a törvény által meghatározott esetekben kifizetni.

A tagot a helytállási kötelezettség attól függően terheli, hogy a létrehozott gazdasági társaság milyen formában működik:

- A [közkereseti társaság tagja](#), valamint a [betéti társaság beltagja](#) akár a társaság teljes tartozását, adósságát *köteles a saját vagyonából megfizetni (korlátlan és egyetemleges helytállási kötelezettség)*.

¹⁰⁹ Papp T. i.m. 32. p.

- A betéti társaság kültagja, a korlátolt felelősségű társaság tagja, valamint a részvényes főszabály szerint *nem köteles megfizetni* a társaság adósságait, viszont kirívó esetekben, a tag súlyos jogsértése, visszaélészerű magatartása, fedezet elvonása esetén *a törvény szankcióként, „büntetesként” előírhatja*, hogy ők is kötelesek a tartozás megfizetésére. Ez azonban csak törvényi előírás alapján és szankcióként alkalmazható ezeknél a társasági formáknál.¹¹⁰

4.2.4. A személyes tevékenység-végzés

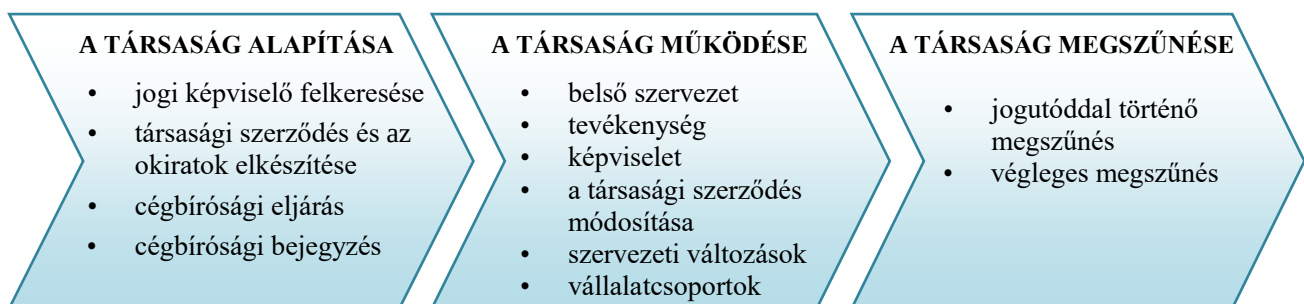
A tag – ahogyan azt a tagsági jogok szabályainál bemutattuk – szabadon dönthet úgy, hogy a társaság működésében nem csupán tőkeinjekcióval, hanem személyes tevékenység-ellátással is részt kíván venni. Bár a személyes tevékenység-végzés *a tag joga, azonban ha a tag úgy dönt, hogy vállal ilyet, akkor köteles megfelelően teljesíteni*. Ennek oka az, hogy ezek a tevékenységek szükségesek és gazdaságilag hasznosak a társaság életében, működésében, így ha a tag vállal ilyet (pl. a könyvelés ellátását), de utólag azt mégsem teljesíti, akkor a társaság működését, tevékenységének ellátását, valamint a közös gazdasági cél, profit elérését veszélyeztetheti.

5. A TÁRSASÁG ÉLETÚTJA; A TÁRSASÁGI LÉT DINAMIKÁJA

A gazdasági társaságok működése és létezése **dinamikus a gazdasági életben**: természetes, hogy gazdasági társaságot hozunk létre, azaz *alapítunk*, majd *működik* a társaság és tevékenységet fejt ki. A működés során igazodni kell a megváltozott gazdasági körülményekhez, ha a társaság fenn kíván maradni, és *változtatásokat* kell eszközölni a társaság addigi struktúrájában, szervezetében. A gazdasági társaságok *megszűnését* azok a gazdasági krízis- és válsághelyzetek idézhetik elő, amelyeken a társaság – akár pénzügyi okokból, akár a tagok elhatározását tekintve – már nem tud úrrá lenni.¹¹¹

A *társasági jog* a fenti gazdasági körülmények által, a társaság életében előidézett változások jogi feltételeit, azaz *az alapítás, a működés, a szervezeti változások és a megszűnés jogi kereteit és eljárásait szabályozza*.

*A társaság életútját tekintve az alábbi jogi szempontú állomásokkal találkozhatunk, melynek részletes szabályait a következő fejezetek tartalmazzák.*¹¹²

¹¹⁰ Sárközy T. i.m. 35-36. pp.

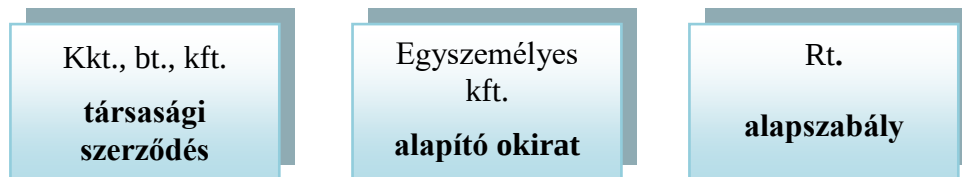
¹¹¹ Chikán A. i.m. 15-16., 34., 39. pp.

¹¹² Vö. Vecsenyi J. i.m. 38. p.

IV. FEJEZET A LÉTESÍTŐ OKIRAT

1. A LÉTESÍTŐ OKIRAT

A gazdasági társaságok alapításához **létesítő okirat** szükséges. A létesítő okirat szóhasználat *gyűjtőkategória*, azaz társasági formánként más-más elnevezése van a létesítő okiratnak:¹¹³

A létesítő okirat elkészítése – a tagok igényeinek megfelelően – a **jogi képviselő feladata**. A létesítő okirat megfogalmazását tekintve kétféle lehet:

- A létesítő okiratot szövegezésében *elkészítheti és megfogalmazhatja maga a jogi képviselő is*, ahol részletesen – folyószövegben – kerülhet lefektetésére a gazdasági társaságra vonatkozó tagi akarat.
- Ugyanakkor a gyorsabb társaságalapítás érdekében lehetőség van arra is, hogy a jogi képviselő ne maga fogalmazza meg a létesítő okirat szövegét, hanem egy *formanyomtatvány alkalmazásával*, ún. [szerződés minta](#) kitöltésével kerüljön sor egyszerűsített eljárásban a társaság alapítására. A szerződés minta tehát a gyorsabb és egyszerűbb társaságalapítást szolgálja, de annak hátránya, hogy tartalmát csak kitölteni lehet, de ha az ügyfeleknek speciális, nem mindennapi igénye van, akkor az már nem írható bele a szerződés mintába, mert a formanyomtatvány nem egészíthető ki.¹¹⁴

2. A LÉTESÍTŐ OKIRAT FORMAI ELŐÍRÁSAI

A társasági szerződést nem lehet szóban megkötni, és nem elegendő egyszerűen írásba foglalni sem. A társasági szerződést a jogszabály által előírt **okirati** formában kell megkötni (*okirathoz kötöttség*):

- közjegyző által készített közokirat;
- ügyvéd által ellenjegyzett magánokirat;
- valamelyik alapító tag jogtanácsosa által ellenjegyzett magánokirat.

A társasági szerződést **minden tagnak alá kell írni** (*aláíráshoz kötöttség*). Az aláírás megtörténhet személyesen, de annak sincs akadálya, hogy valaki meghatalmazást adjon más személynek az aláírásra; ebben az esetben képviselő is aláírhatja a társasági szerződést a tag

¹¹³ Ptk. 3:94. §

¹¹⁴ Ctv. 9/A. § (2006. évi V. törvény a cégnylvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról; a továbbiakban: Ctv.)

helyett. A meghatalmazást közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni.¹¹⁵

Az aláírások hibásak is lehetnek:

- Abban az esetben, ha a társasági szerződésen *egyáltalán nem szerepel a tagok aláírása*, vagy olyan képviselő ír alá valamely tag nevében, akinek *nem volt meghatalmazása*, akkor a társaság *nem jöhet létre*.¹¹⁶
- Ha a tagok közül *nem minden tag írja alá* a társasági szerződést, akkor az azt eredményezi, hogy az aláíró tagok taggá válnak a társaságban, a társasági szerződést alá nem író tagok pedig nem lesznek tagjai a társaságnak. A társaság viszont *létrejön* ebben az esetben.¹¹⁷

A létesítő okiratra vonatkozóan a jogszabály nem pusztán a formai előírásokra tartalmaz rendelkezéseket, hanem meghatározza azokat a kötelező tartalmi elemeket is, amelyeket *a létesítő okiratba bele kell írni*. A következőkben ezeket tekintjük át.

3. A CÉGNÉV: „MINEK NEVEZZELEK?”

Ahogy a jogi személyek, úgy a gazdasági társaságok is rendelkeznek *saját névvel*: cégnévvel. A társaságot a gazdasági életben a cégnév azonosítja, különbözteti meg a gazdasági élet más szereplőitől, illetve célja az is, hogy minél több érdemi információt szolgáltasson a társaságról.¹¹⁸

A jogszabály kötelező előírásokat tartalmaz arra nézve, hogy hogyan nevezzük el a gazdasági társaságot, azaz a cégnév milyen kötelező és szabadon választható elemeket tartalmazzon. Megkülönböztetünk **teljes** cégnevet és **rövidített** cégnevet.

3.1. A teljes cégnév

A teljes cégnév felépítése: **vezérszó** + (tevékenység + üzleti jelző + cégjelző) + **cégforma**.

KINCSINFO Kincstári Informatikai Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

1. **Vezérszó:** „KINCSINFO”. Vezérszót minden cégnévnek **kötelezően** tartalmaznia kell. Fő szerepe, hogy **egyedivé** tegye a cégnevet, és a fogyasztók számára a társaságot minden más társaságtól megkülönböztesse, a figyelmet felkeltse. Éppen ezért a vezérszónak fontos szerepe van a gazdasági életben. A vezérszó bármilyen kifejezés, mozaikszó, rövidítés, betű- és számkombináció lehet, amely minden esetben a cégnévben **az első helyen áll**.¹¹⁹

¹¹⁵ Ptk. 3:95. §

¹¹⁶ LB Cgf. II. 31.116/2000/2.

¹¹⁷ BH 2001. 183. I.

¹¹⁸ Papp T. i.m. 64. p.

¹¹⁹ Ctv. 3. § (2) bek.

Példák a vezérszóra:

- önálló szó: „Faház”;
- szótöredék vagy rövidítés: „KINCSINFO”;
- több szó: „Édes Otthon”;
- egy adott szakma által használt kifejezés: híradástechnikában „5.1.”;
- fantázianév: „TaTuFa”;
- idegen eredetű kifejezés: „Computer” stb.

2. **Tevékenység:** „Kincstári Informatikai”. A tevékenységet **nem kötelező** feltüntetni a cégnévben, tehát a tagok elhatározásán múlik, hogy kívánnak-e a névben általánosságban utalni arra, hogy a társaság milyen jellegű tevékenységet végez. Ha igen, akkor csak olyan tevékenység tüntethető fel a cégnévben, amelyet *a társaság ténylegesen ellát*, hiszen a cégnévnek a valóságnak megfelelő helyzetet kell tükröznie:

- *Pl.:* ha egy társaság csak számítógépek javításával foglalkozik, akkor tevékenységként „szolgáltató” vagy „javító”, „szerelő” szó szerepelhet a cégnévben, nem pedig az, hogy „termelő”, mert számítógépi alkatrészek gyártásával a társaság nem foglalkozik.¹²⁰
- *Pl2:* Amennyiben a cég azon tevékenységét megváltoztatja, amelyet a cégnévben is feltüntetett, pl. felhagy a számítógépek javításával, és most már csak számítógép-alkatrészek kereskedelmével foglalkozik, akkor ennek megfelelően *módosítani kell a cégnevet is:* a korábbi tevékenységi jelzőt törölni kell, és felvenni pl. (ha a tagok kívánják) a „kereskedelmi” szót.¹²¹

3. **Üzleti jelző:** A fenti példában nem szerepel, de tartalmi eleme lehet (**nem kötelező**) a cégnévnek az üzleti jelző. Az üzleti jelző a cégek *gazdasági életben használt* és a cégjegyzékben is nyilvántartott megjelölésére szolgál. Pl. Kis-Tisza Vendéglő Kft. esetén a „vendéglő” szó tekinthető ilyennek, de ide sorolható még a „Biokozmetika”, „Csárda” stb. szó is, ha az szerepel a társaság nevében.¹²²

4. **Cégjelző:** „Nonprofit”. A cégjelző használatát **jogszabályok írják elő**, így a cégjelző feltüntetése meghatározott profilú társaságok esetén kötelező. Ilyennek minősül, ha a társaság nonprofit tevékenységet végez, akkor kötelező a cégnévben erre utálnia.¹²³

5. **Cégforma:** „Korlátolt Felelősségű Társaság”: A cégnév **kötelező** eleme a társasági forma megjelölése. Ezt a cégnévnek minden esetben tartalmaznia kell. A társasági forma a cégnév végén áll.

6. **Toldatok:** Toldat használata a társaság egyes [létszakaszaiban](#) kötelező. A toldat minden esetben a cégformát követi és a cégnév végére kerül (pl. MALÉV Zrt. „f.a.”).

¹²⁰ LB Cgf. VII. 32.469/1999.; Fővárosi Ítéltábla 13. Gf. 40.063/2003.; LB Cgf. II. 30.741/2000/2.; LB Cgf. II. 32.599/1998/2.; LB Cgf. II. 30.628/2000/2.

¹²¹ LB Cgf. VII. 32.469/1999.

¹²² Papp T. i.m. 65. p.

¹²³ Papp T. i.m. 65. p.

*A cég nevében tehát fel kell tüntetni a társaság létszakaszaira vonatkozó utalást:*¹²⁴

- cégbejegyzési eljárás alatt: „bejegyzés alatt” („b. a.”);
- csődeljárás esetén: „csődeljárás alatt” („cs. a.”);
- felszámolási eljárás esetén: „felszámolás alatt” („f. a.”);
- végelszámolási eljárás esetén: „végelszámolás alatt” („v. a.”);
- kényszersztörlési eljárás esetén: „kényszersztörlés alatt” („kt. a.”).

3.2. A rövidített cégnév

A rövidített cégnév felépítése: **vezérszó + (cégjelző) + cégforma.**

KINCSINFO Nonprofit Kft.

A rövidített cégnév a vezérszóból és a társasági forma rövid megjelöléséből áll. Ha jogszabály kötelezővé teszi a cégjelző feltüntetését, akkor a cégjelző (Nonprofit) is szerepel a rövidített cégnévben. A vezérszót ugyanúgy kell feltüntetni, mint a teljes cégnévben, így nincs lehetőség arra, hogy a „KINCSINFO” helyett csak „K.I.” vagy „KINCS” megjelölés szerepeljen a rövidített cégnévben.¹²⁵

3.3. A cégnévvel szemben támasztott követelmények

Egy cégnév meghatározása során a tagoknak a cégnév összetevőin túlmenően további követelményeket is figyelembe kell venni:

- **Cégvalódiság:** A cégnévben csak a valóságnak megfelelő adatok szerepelhetnek, különösen igaz ez a tevékenységre (ld. fentebb). A tagok tehát a cégnévben nem téveszthetik meg vagy vezethetik félre üzleti partnereiket vagy a fogyasztókat. Ez azt jelenti, hogy a cégnévnek olyan üzenetet és információt kell a versenytársak vagy a fogyasztók felé a társaságról közvetítenie, amilyen tevékenységet a társaság valójában és ténylegesen végez.¹²⁶
- **Cégszabatosság:** A cégnévnek helyesnek, megfelelően, világosan és érthetően megfogalmazottnak kell lennie. A cégnévben – a vezérszó kivételével – csak magyar szavak szerepelhetnek, a magyar helyesírás szabályainak megfelelően. A magyar helyesírás szabályai alól kivételt jelent a vezérszó („Computer”; „Copy & Print”), vagy ha külföldi vállalkozás fióktelepéről, képviseléről vagy leányvállalatáról van szó, mert ebben az esetben a külföldi anyavállalkozás neve szerepelhet a hazai társaságok cégnevében is (pl. Unicredit-csoport). Ha nem latin betűs írásmóddal írja a külföldi vállalkozás a nevét, pl. orosz vagy kínai anyavállalat esetében, akkor a fonetikai átírásra szükség van a cégnévben.¹²⁷

¹²⁴ Ctv. 5. §

¹²⁵ Ctv. 3. § (3) bek.; Fővárosi Ítéltábla 16. Cgf. 44.825/2008/2.

¹²⁶ Ctv. 3. § (4) bek.; Kurtán L. i.m. 72-74. pp.

¹²⁷ Ctv. 3. § (2) bek.; LB Gf. II. 30.399/1998/6.; Fővárosi Ítéltábla 13. Cgf. 43.481/2004/2.; LB Cgf. II. 31.008/1992.; IH 2006. 79.

- **Cégekizárólagosság:** A cégnévnek az ország területén bejegyzett minden más cég elnevezésétől különböznie kell. Ennek oka szintén a fogyasztók figyelmének a felkeltése, a társaság versenytársaktól történő megkülönböztetése és termékeinek azonosítása. A tilalom csak a hazánkban bejegyzett társaságokra terjed ki, külföldi társaságok nevére nem. Nem jogsértő már megszűnt társaság cégnevének a felvétele sem.

A cégekizárólagosság elvének megfelelő cégnév megalkotásához fontos tudni, hogy mikor minősül *a cégnév összetéveszthetőnek*. Az erre vonatkozó példákat az alábbi táblázat tartalmazza:

Összetéveszthető a cégnév, ha	Példák
csak a cégformában van különbség	ProCopy Kereskedelmi Kft. – ProCopy Kereskedelmi Bt.
a vezérszavak között csak egy betű különbség van ¹²⁸	ProCopy Kereskedelmi Kft. – PoCopy Kereskedelmi Kft.
a vezérszóhoz fűzött toldat nem változtatja meg jelentősen a cégnevet ¹²⁹	ProCopy 2011. Kereskedelmi Kft. – ProCopy 2012. Kereskedelmi Kft.
a cégnevek között csak hangzásbeli különbség van ¹³⁰	Social Ellátó Kft. – Socias Ellátó Kft.

Az összetéveszthetőséget *az általános, köznapi figyelem szintjén* kell vizsgálni, ami azt jelenti, hogy egy hétköznapi ember számra átlagos figyelem mellett van-e kellő, első ránézésre egyértelműen észrevehető különbség a cégnevek között vagy sem.¹³¹

Amennyiben két vagy több cég elnevezése azonos vagy hasonló, akkor közülük a választott név viselésének joga azt illeti meg, amelyik a *cégbejegyzési kérelmét elsőként benyújtotta*. Az, hogy melyik cég mikor nyújtotta be a cégbejegyzési kérelmét, a cégbíróság számítógépes nyilvántartásából állapítható meg a kérelem elektronikus beérkezésének időpontja alapján. Ha valamely társaság névviselési jogát azonos vagy hasonló cégnév használatával megsértették, akkor a *társaság pert indíthat*.¹³² Érdemes ezért előre tudokozódni vagy keresgetni az elektronikus rendszerben arra vonatkozóan, hogy működnek-e már hasonló névvel társaságok!¹³³

3.4. További előírások

A törvény a cégnév tartalmára illetően további előírásokat is tartalmaz. Ezek az előírások a nonprofit tevékenységhez, az állami vagy meghatározott földrajzi egységhez, településhez fűződő kapcsolatra, valamint más személy nevének a cégnévbe történő felvételére vonatkoznak:

¹²⁸ LB Cgf. II. 32.404/2001/3.

¹²⁹ ÍH 2007. 37.

¹³⁰ Fővárosi Ítéltábla 10. Cgf. 43.519/2009/2.

¹³¹ LB Cgf. VII. 30.893/2001.; Pest Megyei Bíróság 1. Cgf. 40043/2000/6.

¹³² Ctv. 6. § (1) bek.; Szegedi Ítéltábla Cgf. III. 30.120/2003.; Fővárosi Ítéltábla 8. Pf. 20.554/2003/3.;

BDT 2006. 39.

¹³³ 1/2006. (VI. 26.) IRM-rend. 2. § (3) bek.

- *Nonprofit tevékenység* végzését a cégnévben fel kell tüntetni, még hozzá a cégforma előtt. Ha a nonprofit gazdasági társaság egyben közhasznú szervezetnek is minősül, akkor a közhasznú minősítést a cégforma megjelölése előtt lehet (nem kötelező) szerepeltetni a cégnévben (pl. UNI-FLEXYS Egyetemi Innovációs Kutató és Fejlesztő Közhasznú Nonprofit Kft.).¹³⁴
- A cégnévben az „*állami*”, „*nemzeti*” kifejezés, *földrajzi név* („Tokaji”), település („Szegedi”), *hatósághoz, szervezethez, egyházhhoz való tartozást* sugalló szó („Katolikus”) csak akkor jelenhet meg, ha ez a kapcsolat *ténylegesen fennáll* vagy a társaság *ténylegesen* azon a földrajzi területen fejti ki tevékenységét, amelyet a cégnévben megjelöl.¹³⁵
- A cégnévben fel lehet tüntetni a cégtulajdonosnak vagy a *cég tagjának a nevét* is. Más nevének, védjegyének, márkajelének („Pick”), domain nevének („renold.hu”) a használatához az érintett személy vagy szervezet **hozzájárulása** szükséges.¹³⁶
- A *történelem kiemelkedő személyiségének nevét* az MTA engedélyével lehet a cégnévben feltüntetni (pl. „Kossuth Borház Kft.”). A cégnévben azonban nem szerepelhet olyan személy neve, aki a XX. század önkényuralmi rendszereinek a kiépítésében részt vett. Ez esetben a történelmi személyiségek politikai megítélésére vonatkozóan a [Magyar Tudományos Akadémia véleményét](#) lehet bekérni.¹³⁷

4. SZÉKHELY, TELEPHELY, FIÓKTELEP: „HOL VÁLLALKOZUNK?”

A társaság működése az alábbi helyszíneken történhet: székhely, központi ügyintézés helye, telephely, fióktelep.

Pl.: „A társaság székhelye: 6724 Szeged, Arany János utca 23.

A társaság székhelye egyben a központi ügyintézés helye is.

A társaság telephelye(i): 6728 Szeged, Budapesti út 40.

A társaság fióktelepe(i): 6900 Makó, Aradi utca 145.”

1. A cég **székhelye a bejegyzett iroda**. A bejegyzett iroda a társaság **levelezési címe** (postacíme), ahol a társaság részére érkező postai iratokat átveszi valaki és megőrzi. A székhely nem más, mint az a hely, ahová *a társaság részére a postai iratokat megküldik, azokat átveszik és megőrzik.*¹³⁸ Postafiók ugyanakkor nem lehet székhely, mert a postafiókban nem kerülhet sor hosszú távon az iratok megőrzésére. A társaság köteles gondoskodni arról, hogy a székhelyén a részére érkező postai küldeményeket minden esetben átvegyék, és a székhelyén tájékoztatást kell nyújtani arról, hogy a társaság képviselője mikor és hol áll az érdeklődők rendelkezésére. Az iratok átvételét

¹³⁴ Ctv. 4. § (2) bek.

¹³⁵ Ctv. 4. § (3) bek.

¹³⁶ Papp T. i.m. 71. p.

¹³⁷ Ctv. 3. § (6) bek.; Ctv. 4. § (6) bek.

¹³⁸ Ptk. 3:7. §

és a tájékoztatást a társaságnak akkor is biztosítani kell, ha átmenetileg szünetelteti vagy nem folytatja a tevékenységét. A székhelyet **cégtáblával kell jelezni**.¹³⁹

2. A **központi ügyintézés helye** az a hely, ahol a gazdasági társaság működése, mindennapi ügyvitele zajlik, azaz a gazdálkodást és az **irányítást** érintő döntéseket hozzák. A központi ügyintézés helye tehát a társaság profiljához, mindennapi ügymenetéhez igazodva a társaság működtetésének adminisztratív és operatív irányítását, valamint az üzletfelek és az ügyfelek irányában történő kapcsolattartást, ügyintézését szolgálja. Ez azt is jelenti, hogy ezen a helyen a társaság tagja vagy más munkavállalója meghatározott **ügyfelfogadási időben** az üzleti partnerek vagy a hatóságok számára ezen a helyen **elérhető**.

A székhely és a központi ügyintézés kapcsolatára vonatkozóan kétféle döntési lehetősége van a tagoknak:

- *A székhely és a központi ügyintézés helye egybeesik.* Ilyen lehet pl.: ha a társaság Szeged belvárosában bérel egy irodát, ahol átveszik a postai iratokat, és ugyanezen a helyen a társaság képviselői is elérhetőek, valamint meghatározott nyitvatartási időpontban egy ügyintéző alkalmazott fogadja az üzleti partnereket.
- *A székhely nem biztos, hogy azonos a központi ügyintézés helyével.* Ebben az esetben a társasági szerződésben mindkettőt fel kell tüntetni.¹⁴⁰ Ez az eset foroghat fenn akkor, ha egy számítógép-alkatrész kereskedés és szerviz esetén a társaság tagja, aki egyben a társaság egyik képviselője is, felajánlja, hogy lakását a társaság székhelyül használja. Ide érkeznek a hivatalos iratok és a képviselő rögtön át tudja venni ezeket. Ugyanakkor azonban az ügyfelek kiszolgálása egy kisebb boltban történik (nem a tag lakásán), ahol az ott dolgozó másik képviselő felveszi a rendeléseket, megkötöti a szerződéseket és tartja a kapcsolatot az ügyfelekkel.

3. A gazdasági társaság **telephelye** a tevékenység gyakorlásának helye, amely a **székhellyel azonos településen, de a székhelytől eltérő helyen van**. Míg minden gazdasági társaságnak kell rendelkeznie székhellyel és csak egy székhelye lehet, addig telephely (fióktelep) létesítése *nem kötelező*, hanem a tagok akaratától függ, hogy létesítenek-e telephelyet (fióktelepet). Egy társaság több telephellyel és fiókteleppel működhet egyidejűleg.

A fenti példához visszatérve, ha pl. Szeged belvárosban működtet a társaság egy irodát az ügyfelekkel történő könnyebb kapcsolattartás végett, de a számítógépek, az alkatrészek, az árukészlet átvételére, leltározására vagy a javító-szervizelő tevékenység elvégzésére a külvárosban vagy a város szélén bérel egy raktárt, üzemcsarnokot, szerelőműhelyt. A telephely tehát a gazdasági tevékenység tényleges folytatására szolgál, és ugyanazon a településen van, mint a székhely, de az adott településen belül máshol található.

¹³⁹ Ctv. 7. § (1) bek.

¹⁴⁰ Ptk. 3:96. §; Ctv. 7. § (1) bek.

4. A gazdasági társaság **fióktelepe** a tevékenység kifejtésének azon helye, amely **más településen található, mint a székhely**. A fióktelep szintén a vállalkozó tevékenység folytatására szolgál, azonban a székhelytől eltérő településen található. Pl. a székhely Szegeden található, de a raktár és a szerelőműhely Makón.

A cég székhelye, telephelye és fióktelepe csak olyan ingatlan lehet, amely a cég tulajdonát képezi, vagy amelyik használatára a társaság jogosult. A székhelyül (telephelyül, fióktelepül) szolgáló ingatlan használatára feljogosító okiratot (szerződés, nyilatkozat) be kell szerezni. Mindegyik esetben a társaság alapítása során az alábbiak szerint kell megadni az adatokat: *helységnev, irányítószám, utca, házszám (helyrajzi szám), emelet, ajtó*.¹⁴¹

5. A TÁRSASÁG TEVÉKENYSÉGE: „MIRE VÁLLALKOZUNK?”

A gazdasági társaság gazdasági tevékenység folytatására jön létre *a fogyasztói igények kielégítése céljából*. A gazdasági tevékenység – közgazdaságtani szempontból – a piacon valamely fogyasztói igény kielégítését jelenti. Ebből fakadóan a társaság nyereséges működtetésének előfeltétele, hogy a társaság tagjai olyan tevékenységet válasszanak a társaság fő profiljául, ahol a termék vagy a szolgáltatás irány *van kereslet az adott piacon*.¹⁴²

A gazdasági társaság bármilyen **gazdasági tevékenységet** folytathat, amelyet jogszabály nem tilt. A jogszabály meghatározott tevékenységek gyakorlását feltételekhez kötheti.

Jogi szempontból a gazdasági tevékenység *termelő, gyártó* (pl. alkatrészek előállítása, mezőgazdasági termelés stb.) és *szolgáltató* (pl. alkatrészek beszerzése és értékesítése, számítógép-szervizelés, szoftverfejlesztés, hálózat működtetése stb.) *tevékenységet* jelent. A gazdasági társaság létesítő okiratában a **főtevékenységet** meg kell jelölni, nem feltétlenül kötelező azonban a társaság által végzett minden tevékenységet felsorolni.

Pl.: „**Főtevékenység:** 95.11 Számítógép, -periféria javítása

Egyéb tevékenységi kör(ök): 62.09 Egyéb információ-technológiai szolgáltatás
77.33 Irodagép kölcsönzése.”

TEÁOR szám

Felhívjuk ugyanakkor a figyelmet arra, hogy a társaság **csak olyan tevékenységet** végezhet – függetlenül attól, hogy a létesítő okiratban felsorolták-e vagy sem –, amit az **adóhatóságnak bejelent**. A tevékenységi körök pontos meghatározása adózási okok miatt tehát nem mellőzhető akkor sem, ha a tagok a főtevékenység mellett a társaság profiljából néhányat nem szeretnének feltüntetni a létesítő okiratban.

¹⁴¹ Ctv. 7. § (4) bek.; Ctv. 31. § (1) bek.

¹⁴² Vecsenyi J. i.m. 14. p.; Chikán A. i.m. 23., 27. pp.; A fogyasztói igényt jelen esetben közgazdaságtani értelemben használjuk: a termelési láncolatban nem csupán a végső felhasználó igénye minősül fogyasztói igénynek, hanem a vállalkozásoknak a termelés és a szolgáltatás megvalósításához kapcsolódó köztes igényei is (pl. a vállalkozás alkatrész-beszerzése egy gyártási folyamat megvalósításához; Chikán A. i.m. 96. p.)

*A gazdasági tevékenységet a társaság kétféle cézzal végezheti:*¹⁴³

- *Üzletszerű közös gazdasági tevékenység:* ebben az esetben a tagok célja tartós együttműködés révén a haszonszerzés, a minél nagyobb profit elérése. A tagok között ez a haszon osztalékként felosztásra kerülhet.¹⁴⁴
- *Nonprofit tevékenység:* általában valamilyen közcél ellátását valósítja meg a társaság (pl. kutatás-fejlesztés, hulladékgazdálkodás). Ebben az esetben a keletkezett nyereség a tagok között nem osztható fel, hanem azt a közfeladat ellátására kell fordítani.¹⁴⁵

A tevékenységek felsorolását és tematikus rendbe, szakágazatok szerinti besorolását a Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszere, a [TEÁOR 2008](#) tartalmazza. A besorolási rendszer minden tevékenységi körhöz egy-egy **kódszámot** rendel. A kódszám megadása bár nem kötelező a létesítő okiratban, de a bejegyzési kérelemben igen, így végső soron nem kerülhető el a TEÁOR számok kikeresése a társaság alapítása során.

Amennyiben a jogszabály a társaság alapítását vagy a tevékenység folytatását hatósági engedélyhez (pl. autósiskola, temetkezési vállalkozás) vagy képesítéshez köti (pl. könyvvizsgálat), akkor ezeknek a feltételeknek a társaság köteles eleget tenni.¹⁴⁶

- A képesítés tekintetében megjegyezzük, hogy a képesítési feltételt *jogszabálynak kell előírnia*. Nem minősül tehát képesítéshez kötött tevékenységnek pl. az, ha a munkáltató meghatározza, hogy programozói állásra csak programozó matematikus, nem pedig gazdaságinformatikus végzettséggel lehet jelentkezni, ha azt jogszabály egyébként nem írja elő.

6. A TÁRSASÁG TAGJAI: „KIK VÁLLALKOZUNK?”

A gazdasági társaság több személy együttműködését jelenti valamely gazdasági tevékenység kifejtése érdekében. Éppen ezért – főszabály szerint – a gazdasági társaság alapításához legalább **két vagy több tag szükséges**.

A gazdasági társaság alapításában – főszabály szerint – **bárki részt vehet**. Mivel a társaságot a tagok hozzák létre, ezért a létesítő okiratban fel kell tüntetni *a tagok nevét (cégnévét) és lakcímét (székhelyét)*. Tag nem csupán *természetes személy* (ember) lehet, hanem egy társaságban tag lehet egy másik *szervezet* (pl. az állam), egy másik *jogi személy* (pl. egy szövetkezet) vagy egy másik *társaság* is. Annak sincs jelentősége, hogy az adott

¹⁴³ Ptk. 3:8. §; *Vékás L.* (szerk.) „A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal” (Complex; Bp., 2013.) 126. p.

¹⁴⁴ *Chikán A.* i.m. 49., 52. pp.

¹⁴⁵ Ctv. 9/F. §; *Sárközy T.* i.m. 128. p.; *Vecsenyi J.* i.m. 18. p.

¹⁴⁶ Ptk. 3:97. §

személy *belföldi vagy külföldi*: a külföldiek is ugyanolyan feltételekkel alapíthatnak hazánkban társaságot, mint a hazai magánszemélyek vagy jogi személyek.

A törvény azonban meghatározhat olyan eseteket, amikor valamely személy nem lehet tag a társaságban:

- [előtársaság](#) nem alapíthat gazdasági társaságot;
- a cégbíróság eltiltotta az adott személyt a társaságok alapításában történő részvételtől;¹⁴⁷
- a közkereseti társaság és a betéti társaság szabályainál [több megkötés](#) is érvényesül;
- az állam és az önkormányzat, valamint a szövetkezet csak korlátozott felelősségű társaság vagy részvénytársaság alapításában vehet részt.

A **korlátozott felelősségű társaság és a zártkörűen működő részvénytársaság** esetén azonban a törvény lehetővé teszi, hogy akár **egy személy is** létrehozasson társaságot. Ebben az esetben a hangsúly nem a közös együttműködésén és a tőke összevonásán van, hanem a *felelősség korlátozásán*. Az egyszemélyes gazdasági társaság létrehozásának célja ugyanis az, hogy a tag úgy végezhesse gazdasági tevékenységet, hogy saját magánvagyonát – szemben az egyéni vállalkozóval – ne kockáztassa, hanem a vállalkozói vagyont elválaszthassa a társaság önálló és saját vagyona révén a családi és személyes vagyonától. Az egyszemélyes társaság esetében viszonylag kis tőkét lehet befektetni és megforgatni a gazdaságban anélkül, hogy a vállalkozó a teljes vagyonát kockára tenné, hiszen ezekben a társasági formákban a tag nem köteles a társaság adósságait – főszabály szerint – kifizetni.¹⁴⁸

7. A TÁRSASÁG VAGYONA

7.1. A jegyzett tőke

A létesítő okirat határozza meg a társaság induló vagyonát, az ún. **jegyzett tőkét**.

A társaság induló vagyonát (jegyzett tőkéjét) úgy számolhatjuk ki, hogy a tagok vagyoni hozzájárulását összeadjuk:

jegyzett tőke = tagok vagyoni hozzájárulásainak összege

A gazdasági társaságok általában üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatására alakulnak, az ilyen jellegű cél megvalósításához pedig elengedhetetlenül szükséges a vagyon. A társaság részére a vagyont a tagoknak kell biztosítani és rendelkezésre bocsátani: erre *kivétel nélkül minden tag köteles*. Ha a tag vagyoni hozzájárulását nem teljesíti a társaság részére, akkor *tagsági jogviszonya* a határidő lejártát követő 30 nap elteltével *automatikusan megszűnik*, ami azt jelenti, hogy a továbbiakban már nem lesz tagja a társaságnak.¹⁴⁹

Azt, hogy a társaság mennyi induló vagyonnal rendelkezik, vagy az általa ellátandó tevékenység megkezdéséhez mennyi vagyon szükségeltetik, a **tagok határozzák meg** a saját teherbíró képességüket, vagyoni helyzetüket, valamint a társaság tevékenységét és gazdasági céljait is mérlegelve.

¹⁴⁷ Lásd erre vonatkozóan: Ctv. 9/B-9/E. §§

¹⁴⁸ Kisfaludi A. i.m. 26. p.

¹⁴⁹ Ptk. 3:98. §; Papp T. i.m. 74. p.

A társaság jegyzett tőkéje tekintetében a törvény meghatározhatja azt a minimumot, amely *tőkeösszeg alatt/nélkül a társaság nem hozható létre* (felette természetesen igen, azaz több vagyonnal alapítható társaság, kevesebbrel azonban nem). Ilyen minimális tőkekövetelményt a jogszabály *a korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság* esetén támaszt:

Kkt. nincs meghatározva, akár 5-5 Ft	Bt. nincs meghatározva, akár 5-5 Ft	Kft. min. 3 millió Ft	Rt. zrt: min. 5 millió Ft nyrt: min. 20 millió Ft
--	---	--	--

8. A TAGOK VAGYONI HOZZÁJÁRULÁSA

Az egyes tagok által teljesített vagyoni hozzájárulás összegét, illetve a teljesítés idejét a létesítő okiratban kell megjelölni. A tagok az általuk rendelkezésre bocsátott vagyont **pénzben vagy nem pénzbeli vagyoni hozzájárulással (apport)** is teljesíthetik.¹⁵⁰

A tagok maguk határozzák meg, hogy milyen arányban álljon a társaság vagyona pénzből és apportból:

Pl.: A tagok a társaság működéséhez szükséges vagyon mértékét 1 000 000 Ft, azaz Egymillió forint összegben határozzák meg, amely

- a) 750 000 Ft, azaz Hétszázötvenezer forint készpénzből áll,*
- b) 250 000 Ft, azaz Kettőszázötvenezer forint nem pénzbeli hozzájárulásból áll.*

- A közkereseti társaság, a betéti társaság és a korlátolt felelősségű társaság esetén nincs olyan előírás, amely kötelezővé teszi, hogy a gazdasági társaság alapításánál mindig szükséges lenne valamennyi összegű pénz is, így a társaság akár csak és kizárólag pénz nélkül, tehát apporttal is alapítható. Ez ugyanakkor nem jelent visszaélést, mert az apport is bír vagyoni, azaz pénzben kifejezhető, forintosítható értékkel.¹⁵¹
- A részvénytársaság esetén már találunk korlátozást: a részvénytársaság tőkéjének legalább 30 %-a pénzből áll.¹⁵²

8.1. A pénzbeli vagyoni hozzájárulás

Pénzbeli vagyoni hozzájárulás esetén a tag **pénzt** bocsát a társaság rendelkezésére. Ezt a társaság pénzforgalmi számlájára *utalással* lehet teljesíteni vagy a vezető tisztségviselő részére *személyesen vagy házipénztárba* történő befizetéssel átadni.

Fontos kérdés, hogy mikor, azaz *legkésőbb meddig köteles* a tag a pénzt a társaság részére átadni vagy átutalni, hiszen a vagyoni hozzájárulás teljesítésére minden tag köteles. A pénzbeli vagyoni hozzájárulás rendelkezésre bocsátásának *idejét*, azaz a teljesítés időpontját *a tagok a létesítő okiratban szabadon határozzák meg*.

¹⁵⁰ Ptk. 3:10. §

¹⁵¹ Papp T. i.m. 75-76. pp.

¹⁵² Ptk. 3:212. § (3) bek.

Az időpont meghatározása a létesítő okiratban az alábbiak szerint történhet:

- A tagok rögtön a társaság alapításakor befizetik a teljes összeget.
- Lehetőség van arra is, hogy később teljesítsék a tagok teljes pénzbetétjüket.
- A kettő kombinálható is: a tag a pénzbetét egy részét alapításkor fizeti be, a másik részét pedig csak később bocsátja a társaság rendelkezésére.

A rendelkezésre bocsátás legkésőbbi időpontjára vonatkozó kötelező szabályokat, azaz hogy meddig lehet halogatni vagy kitolni időben a pénzbeli vagyoni hozzájárulás társaság részére történő átadását, csak a részvénytársaságra vonatkozóan találunk:

<i>Társasági forma</i>	<i>A pénzbetét rendelkezésre bocsátásának ideje</i>
Közkereseti társaság, betéti társaság, korlátolt felelősségű társaság	Nincs előírás, így a tagok bármilyen időpontot , dátumot megjelölhetnek a társasági szerződésben: akár alapításkor, akár később is teljesíthetik a pénzbeli vagyoni hozzájárulást (pl. 3 hónap, 2 év vagy akár a 6 év stb. is szabadon megtehető).
Részvénytársaság¹⁵³	1. a tagok alapításkor teljes egészében befizetik 2. ha alapításkor nem fizették be a teljes összeget: ➤ akkor alapításkor a pénzbeli hozzájárulás teljesítését vállalkozónak a teljes társasági vagyont legalább 25 %-át be kell fizetni; ➤ a társasági szerződés a fennmaradó rész tekintetében szabadon állapíthat meg időpontot a társaság bejegyzésétől számított 1 éven belül (azaz maximum a bejegyzéstől számított 1 éven belül mindet be kell fizetni, de természetesen a határidő rövidebb is lehet).

8.2. Az apport

8.2.1. Az apport feltételeiről általában

Az apport nem pénzben teljesítendő vagyoni hozzájárulást jelent.
Az apportálás dolog, jog vagy követelés társaság részére történő átruházását takarja.
Az apport bár nem pénz, de forintban kifejezhető vagyoni értékkel bír.

Annak eldöntéséhez, hogy az adott apporttárgy „bevihető-e” a társaságba, az alábbiakat kell vizsgálni:

- **Mi az apport tárgya?:** Az apport valamilyen *dolog* (azaz fizikai, testi tárgy, pl. ingatlan, autó, számítógép), *jog* (pl. szoftver felhasználási vagy kizárólagos értékesítésének joga, bérleti jog) vagy *követelés, tartozás* lehet.¹⁵⁴

¹⁵³ Ptk. 3:252. §

¹⁵⁴ Ptk. 3:10. § (2) bek.; Ptk. 3:99. §

- **Van-e vagyoni értéke?:** Az apport tárgyának *pénzben kifejezhető értékkel* kell bírnia. Éppen ezért nem apportálhatóak az amortizálódott vagyontárgyak (pl. teljes mértékben elromlott, használhatatlan gépek), az értéktelen vagy csupán előszereteti értékkel bíró tárgyak (pl. 20 db joghurtos pohár vagy nagymama kedvenc fényképei).¹⁵⁵
- **Forgalomképesség:** Az apport tárgyának azért kell forgalomképesnek lennie, mert az apport tárgya a tag tulajdonából „átmegy” a társaság tulajdonába, azaz bekövetkezik egy tulajdonosváltás (ld. a társaság önálló jogalany, és saját vagyona van). Az apportálás csak abban az esetben lehetséges, ha az apport tárgya túri a tulajdonos személyének a megváltozását, azaz forgalomképes. Ezért nem apportálhatóak a kizárólagos állami tulajdonban álló vagyontárgyak (pl. országos vasúti hálózat, főútvonalak stb.), mert annak tulajdonát az állam nem tudja átruházni.¹⁵⁶

Az apportálni kívánt vagyontárgy, jog vagy követelés csak akkor „vihető be” a társaságba, ha *a fenti feltételek közül mindegyik fennáll!* A lehetséges apporttárgyak közül a szellemi alkotások apportálhatóságát fogjuk a továbbiakban részletesen megvizsgálni.

8.2.2. A szellemi alkotások apportálhatósága

A szellemi alkotások apportálási lehetősége sokszínű: apportálható maga a szellemi alkotás, mint dolog, valamint a szellemi alkotáshoz fűződő vagyoni értékű jog, de nem apportálható a szellemi alkotáshoz kapcsolódó személyhez fűződő jog.

A szellemi alkotások apportálására tehát az alábbi lehetőségek állnak nyitva:

- A szellemi alkotás, mint *dolog* (pl. egy festmény) *apportálható*.
- A szellemi alkotáshoz kapcsolódó *személyhez fűződő jogok* (pl. a szerző feltüntetheti a nevét a művön vagy nyilvánosságra hozhatja a művet) *nem apportálhatóak*, mert azokat nem lehet átruházni, nem adhatóak más személy tulajdonába, hanem azokról mindig a szerző dönt. Ebből fakadóan pl. egy számítástechnikai programozó nem dönthet úgy, hogy azt adja a társaság tulajdonába, hogy az általa kifejlesztett szoftveren feltüntethetik a programozó nevét.
- A szellemi alkotásokhoz kapcsolódó vagyoni jogok, azaz *a felhasználás joga* *apportálható*. A szoftver kizárólagos értékesítésének a joga, az adatbázis felhasználásának a joga – a tag vagyoni hozzájárulásaként – a gazdasági társaság tulajdonába adható.¹⁵⁷

¹⁵⁵ Papp T. i.m. 77. p.; BH 1995. 590.; BH 1992. 258. I.

¹⁵⁶ 1/2002. PJE; BH 1991. 443. I.

¹⁵⁷ BH 2004. 287.; BH 2002. 193.; Lontai E. . Gyertyánfy P. – Vékás G. „Szellemi alkotások joga” (Eötvös Kiadó; Bp.; 2004.) 82. p.

8.2.3. Az apportlista

Az apport tárgyat pontosan körül kell írni és be kell azonosítani. Az apporttárgy részletes bemutatására az apportlista szolgál. Az **apportlista** tehát az apport tárgyának részletes leírását, ismertetését tartalmazza.

Az apportlistában az apport tárgyat az alábbiak szerint kell részletezni és bemutatni:

- *Az apportőr neve:* ki az apportáló tag (neve és adatai).
- *Az apport tárgyának rövid megnevezése:* pl. Asus laptop.
- *Az apport tárgyának részletes leírása:* pl. milyen processzorral működik a laptop, mennyi memóriával rendelkezik, mekkora a merevlemez kapacitása, van-e hozzá operációs rendszer stb.
- *Az apport rendelkezésre bocsátásnak módja, ideje:* mikor adja át a tag a társaság részére a laptopot.
- *Az apport értéke:* Az apport értékét pénzben kifejezve, forintosított összegben kell megadni: pl. az Asus laptop értéke 200 000 Ft. Az apport értékét az apportáló tag adja meg, és a többi tag elfogadja. Részvénytársaság esetén azonban könyvvizsgáló vagy más szakértő igénybe vétele is szükséges az apport értékének a megállapításához.

Amennyiben az apportőr túlértékeli az apport tárgyat (azaz a laptop valódi értéke kevesebb, mint 200 000 Ft), akkor az apportáló tag társasággal szemben felelősséggel tartozik ezért, mert ebben az esetben a társaság vagyona valójában kevesebb lesz, mint amit a létesítő okirat tartalmaz, mivel az apport valós értéke nem éri el azt az összeget, amit a tag meghatározott.

- *Az értékelés szempontjai és az érték meghatározás módja:* milyen szempontok figyelembe vételével került sor az apport értékének a meghatározására: pl. teljesen új laptop vagy használt laptop kerül-e apportálásra, hogyan értékelik a tagok a márkát, a memóriateljesítményt, hány év garancia áll rendelkezésre stb.

8.2.4. Az apport rendelkezésre bocsátási ideje

Az apport teljesítésének az időpontja határozza meg, hogy a tag mikor és legkésőbb meddig köteles a vagyontárgyat a társaság részére átadni. Az apport teljesítésének időpontját a tagok a létesítő okiratban *szabadon állapítják meg*, viszont a törvény a korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság esetében speciális szabályokat is meghatároz, amely határidőn belül mindenképpen köteles a tag az apportot átadni.

Az apport tárgya esetében is többféleképpen határozhatják meg a tagok a teljesítés idejét:

- Lehetőség van arra, hogy az apportot a tag alapításkor adja át a társaságnak.
- A tag később is rendelkezésre bocsáthatja az apportot.

A törvény társasági formaként más szabályokat ír elő az átadás maximális időhatárára nézve:

<i>Társasági forma</i>	<i>Az apport rendelkezésre bocsátásának ideje</i>
Közkereseti társaság, betéti társaság	Nincs előírás, így a tagok bármilyen időpontot, dátumot megjelölhetnek a társasági szerződésben (pl. 3 hónap, 2 év vagy 6 év stb. szabadon megtehető)
Korlátolt felelősségű társaság¹⁵⁸	1. A tag alapításkor szolgáltatja az apportot. Alapításkor mindenképpen szolgáltatni kell az apportot, ha az adott vagyontárgy értéke eléri a jegyzett tőke felét. 2. Ha úgy döntenek, hogy az alapításkor nem szolgáltatja a tag az apportot (és az nem éri el a jegyzett tőke felét), a társasági szerződés szabadon állapíthat meg a társaság bejegyzésétől számított 3 éven belüli időpontot.
Részvénytársaság¹⁵⁹	1. A tag alapításkor szolgáltatja az apportot. Alapításkor mindenképpen szolgáltatni kell az apportot, ha az adott vagyontárgy értéke eléri a jegyzett tőke 25 %-át. 2. Ha úgy döntenek, hogy az alapításkor nem szolgáltatja a tag az apportot (és az nem éri el a jegyzett tőke 25 %-át), az alapszabály a társaság bejegyzésétől számított 5 éven belüli időpontot állapíthat meg.

9. A TÁRSASÁG KÉPVISELETE

A társaság képviselőjének azt tekintjük, aki *a társaság helyett teszi meg a társaság nyilatkozatait vagy jogosult az aláírásra a társaság nevében*, hiszen a társaság fizikailag nem létezik, így szükség van egy olyan személyre, aki a társaság akaratát szóban vagy aláírásával kifejezi. A társaság nevében tehát a képviselő teszi meg a nyilatkozatot, a jogok és kötelezettségek viszont a társaságot illetik és terhelik, nem pedig a képviselőt.¹⁶⁰

A társaság képviseletében az alábbi személyek jogosultak eljárni:

- A gazdasági társaságot törvényes képviselőként a létesítő okiratban kijelölt *vezető tisztségviselők* képviselik.
- A gazdasági társaságnál a tagok kinevezhetnek *cégvezetőt*. A cégvezető olyan munkavállaló, aki a vezető tisztségviselő munkáját segíti.
- A vezető tisztségviselő képviseleti jogot adhat a társaság *más munkavállalóinak* is.¹⁶¹

¹⁵⁸ Ptk. 3:163. §

¹⁵⁹ Ptk. 3:251. §

¹⁶⁰ Papp T. i.m. 85. p.

¹⁶¹ Ptk. 3: 29. §; Ptk. 3:112-116. §§

A társaság képviselőinek megnevezését mindig a létesítő okirat tartalmazza. A társaság képviseletére akár *egy személy* is megválasztható, de a tagok dönthetnek úgy is, hogy *több személyt* bíznak meg ezzel a feladattal. Több személy esetén további választási lehetőségük van a tagoknak: minden képviselő vezető tisztségviselő lesz, vagy a képviselők egy része vezető tisztségviselő, másik része cégvezető lehet stb. Egyedül azt kell itt szem előtt tartani, hogy *a tagoknak legalább egy vezető tisztségviselőt választaniuk kell.*

A képviselet során a nyilatkozatok megtétele történhet: **szóban vagy írásban.**

A cég nevében történő aláírási jogot **cégjegyzési jog**nak nevezzük.

A képviselet és a cégjegyzés módja lehet: **önálló** vagy **együttes.**

A cégjegyzési jog a *cég írásbeli képviseletét* jelenti, amely arra a kérdésre ad választ, hogy ki jogosult a társaság nevében az iratokat aláírni. A cégjegyzés tehát a gazdasági társaság írásbeli nyilatkozatainak a társaság nevében és a képviselő által történő aláírása. A társaság nevében olyan módon kell aláírnia a képviselőnek, ahogyan aláírása a társaság cégneve alatt az aláírási címpéldányon is szerepel.¹⁶²

A gazdasági társaság létesítő okiratában a képviselő neve mellett a **képviselet/cégjegyzés módját** is meg kell jelölni. A képviselet/cégjegyzés módja kétféle lehet:¹⁶³

- **Önállóan:** valaki egyedül képviseli a társaságot és ír alá a társaság nevében.
- **Együttesen:** más képviselőkkel közösen, ún. együttesen képviselheti a társaságot. Ebben az esetben legalább két képviselő aláírása szükséges az adott okiraton a társaság neve mellett.

Azt, hogy a társaság nevében eljárók képviselők közül kik kötelesek egyedül vagy közösen a társaság nevében aláírni, a létesítő okirat tartalmazza. Fontos megkötés, hogy ugyanaz a személy csak *egyféleképpen gyakorolhatja* a cégjegyzési jogot.¹⁶⁴

- **Pl.** nem lehet úgy rendelkezni a létesítő okiratban, hogy Kiss Jakab vezető tisztségviselő önállóan, míg Alfonz Bence és Pálffy Ilona képviselők akármelyik vezető tisztségviselővel közösen írnak alá. Ebben az esetben ugyanis az együttes aláírás akár Kiss Jakabra is kiterjedhet, ő viszont egyedül jogosult aláírni.

10. A MŰKÖDÉS IDŐTARTAMA

A társaságot a tagok **határozott vagy határozatlan időre** is alapíthatják. A határozott idő szólhat meghatározott naptári napig (2016. december 31.) vagy egy meghatározott cél megvalósításáig (pl. egy beruházás befejezéséig), és a határidő lejártát vagy a cél megvalósítását követően a társaság megszűnik. Ha a tagok határozott időre hozzák létre a társaságot, akkor ezt a létesítő okiratban fel kell tüntetni, ha határozatlan időre alapítják, akkor nem kötelező beleírni a létesítő okiratba.¹⁶⁵

¹⁶² Ctv. 9. §; EBH 2000. 332. II.; Papp T. i.m. 87. p.

¹⁶³ Ctv. 8. § (1) bek.

¹⁶⁴ Ctv. 8. § (3) bek.

¹⁶⁵ Ptk. 3:4. § (5) bek.

11. A LÉTESÍTŐ OKIRAT MÓDOSÍTÁSA

Egy társaság általában több éven át működik, amely elég hosszú idő ahhoz, hogy akár a tagokban, akár a piaci viszonyokban, akár a társaság profiljában, képviselőiben stb. változások következzenek be. Ennek megfelelően a létesítő okirat adatai megváltoztathatóak, módosíthatóak.

A létesítő okirat módosításának számos oka lehet, ezt azonban most csak néhány példával szeretnénk szemléltetni:

- a társaság új cégnév alatt kívánja folytatni a tevékenységét;
- ha a társaság új helyre költözik, akkor megváltoztatja a székhelyét;
- tevékenységi profilját szélesíti vagy szűkíti, akkor a létesítő okiratban a főtevékenység módosítása is szükségessé válhat;
- növeli vagy csökkenti a vagyonát, akkor módosíthatja a jegyzett tőke összegét;
- a társaságnál eddig egy vezető tisztségviselő működött, de a társaság szeretne cégvezetőt is választani, akkor a cégvezető kinevezési lehetőségét és képviseleti/céggjegyzési jogát rögzíteni kell a társasági szerződésben is stb.

A létesítő okirat módosítása technikai szempontból többféle jogi úton valósulhat meg:¹⁶⁶

- A tagok *új létesítő okiratot írnak alá*, amely a módosított adatokat tartalmazza már.¹⁶⁷
- A társaság *legfőbb szerve* dönt arról, hogy módosítják a társasági szerződést. Ilyenkor a tagok aláírására nincs szükség, mert a létesítő okirat új szövegrészeit a tagok által megszavazott legfőbb szervi határozat vagy jegyzőkönyv tartalmazza.¹⁶⁸
 - a kkt. és a bt. esetében a tagok *egyhangúan* döntenek a létesítő okirat módosításáról;
 - a kft. és az rt. esetében *3/4-es szótöbbség* szükséges a változások átvezetéséhez;
 - minden társasági forma esetében a társaság cégneve, székhelye, telephelye, fióktelepe és tevékenységi körei *egyszerű szótöbbséggel* is módosítható, mivel ezek kisebb jelentőségű változásokat jelentenek.
- Lehetőség van arra is, hogy a létesítő okirat módosítását a tagok a társasági szerződésben a legfőbb szerv helyett a *társaság más szerveire* bízzák (pl. vezető tisztségviselő, [ügydöntő felügyelőbizottság](#)). Itt fontos azonban kiemelni, hogy csak azt tartjuk jogszerűnek, ha a létesítő okirat más társasági szervre, nem pedig egy vagy több tagra, vagy kívülálló személyre delegálja a módosítás jogát!¹⁶⁹

¹⁶⁶ Ptk. 3:102. §; BH 2000. 553. I.; BDT 2009. 89.

¹⁶⁷ LB Cgf. VII. 31.192/1999.

¹⁶⁸ EBH 2000. 229. I.

¹⁶⁹ Sárközy T. i.m. 141. p.

V. FEJEZET

A TÁRSASÁG BEJEGYZÉSE. A CÉGNYILVÁNOSSÁG.

1. A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK BEJEGYZÉSE

A gazdasági társaság a cégjegyzékbe történő bejegyzéssel jön létre.

A gazdasági társaság létrehozására jogi keretek között kerül sor, így a jog határozza meg azt az időpontot is, amikor a gazdasági társaság, mint szervezet és tagoktól elkülönült önálló jogalany létrejön. Azzal, hogy a tagok aláírják a létesítő okiratot, még nem jön létre a társaság. A társaság létrejötte akkor történik meg, ha a gazdasági társaságra vonatkozó adatokat (amelyet a létesítő okirat tartalmaz), rögzítjük egy központi nyilvántartásban.

A gazdasági társaság tehát nem a társasági szerződés aláírásával, hanem *a cégjegyzékbe történő bejegyzéssel jön létre*. A cégjegyzék a cégekre, köztük a gazdasági társaságokra vonatkozó nyilvántartás, amelyet a **cégbíróságok** vezetnek. A cégbíróságok megyéknént működnek. A társaság tehát a cégjegyzékbe történő bejegyzést követően létezik: innentől kezdve válik a tagoktól elkülönült jogalannyá, kezdheti meg vállalkozási tevékenységét, köthet szerződéseket, vehet részt a gazdasági életben stb.¹⁷⁰

A gazdasági társaság azonban *kivételesen a cégjegyzékbe való bejegyzés előtt is megkezdheti már gazdasági tevékenységét* (pl. elkezdheti a gyártást). Ez azonban nem jelenti azt, hogy a társaság létezik, de a tagok már számolhatnak azzal, hogy a cégbíróság a társaságot bejegyzi. Amennyiben a társaság a bejegyzést megelőzően megkezdte tevékenységét, akkor ún. **előtársaságként** működik. Ha azonban a cégbíróság az előzetes várakozások ellenére sem jegyzi be a társaságot (mert pl. az adóhatóság nem ad adószámot), akkor a tagok kötelesek a megkezdett tevékenységet beszüntetni.¹⁷¹

A cégjegyzékbe történő bejegyzést a cégbíróság elektronikus úton végzi.

A cégjegyzékbe történő bejegyzésre irányuló eljárást a cégbíróság folytatja le. A bejegyzési eljárás elektronikusan zajlik, ennek menetét tekintjük át röviden a következőkben.¹⁷²

2. AZ IRATOK DIGITALIZÁLÁSA

0. aláírás

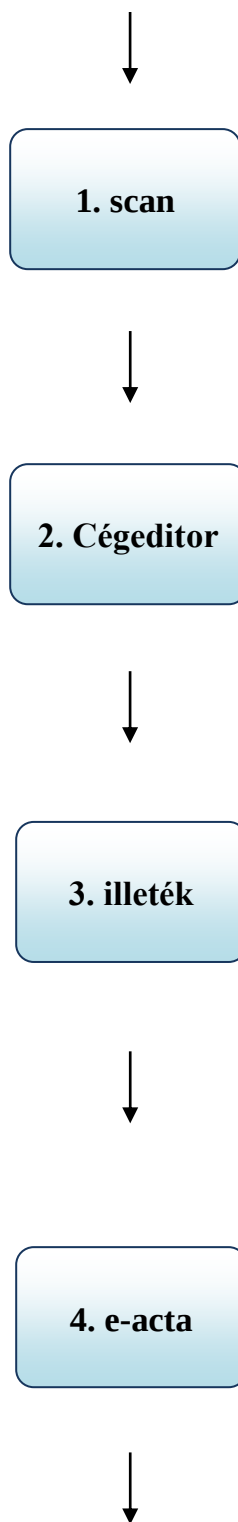
1. A társasági szerződés megkötését és aláírását követően a jogi képviselő digitalizálja az okiratokat, és pdf formátumban másolatot készít az aláírt dokumentumokról.¹⁷³ Ez a gyakorlatban az iratok **szkennelését** jelenti.

¹⁷⁰ Ptk. 3:4. § (4) bek.; Ctv. 1. § (1) bek.

¹⁷¹ Ptk. 3:101. §

¹⁷² Részletesen lásd: Ctv. 36. §; Lásd erre vonatkozóan: Gál J. – Vezekény U. „Cégjogi kalauz 2008” (hvgorac; Bp.; 2008.) 187-204. pp.

¹⁷³ Ctv. 37. §

A szkennelés során az alábbi szabályokat kell figyelembe venni:

- a másolaton az eredeti szövegnek jól olvashatónak kell lennie;
- a szkennelt kép felbontása csak 240-300 dpi közötti lehet;
- csak fekete-fehér szkennelés fogadható el, színes és szürkeshálós nem;
- üres oldalt ne tartalmazzon a szkennelt másolat;
- a fájl méretnek oldalanként 50-100 kB körül kell lennie (ha ennél nagyobb, újra kell szkennelni a dokumentumot).¹⁷⁴

2. A cégbejegyzéshez szükséges egy formanyomtatvány, ún. **bejegyzési kérelem kitöltése** is. A nyomtatványt szintén elektronikusan kell kitölteni a [Cégeditor](#) nyomtatványkitöltő programmal. A kitöltő program minden cégformához kapcsolódóan külön kérelmet tartalmaz. A mentés során a kitöltött nyomtatvány cíe kiterjesztést kap. A cégbírósághoz azonban a nyomtatványt **xml** formátumban kell csatolni.

3. A bejegyzési eljárás során **illetéket és közzétételi költségtérítést kell fizetni**. Az illeték és a költségtérítés befizetésére irányuló [utalványmintát](#) szintén elektronikusan kell kitölteni és elküldeni, amit a jogi képviselőnek minősített elektronikus aláírásával kell ellátnia. Az aláírt kérelmet a rendszer a Magyar Államkincstár számára továbbítja. Az igazoláskérelem aláírása után banki átutalással kell megfizetni az illetéket és a költségtérítést. A befizetésről a Magyar Államkincstár elektronikus úton visszaigazolást küld. Nem az elektronikus igazolásban lévő html fájlt kell mellékelni a kérelemhez, hanem a teljes es3 kiterjesztésű e-aktát, különben az igazoláson lévő elektronikus aláírás elvész.¹⁷⁵

4. A társasági szerződést és az egyéb dokumentumokat pdf formátumban **e-actába** kell csatolni. Az e-actát a jogi képviselő e-acta összeállító és aláírás-készítő programmal (pl. [e-Szigno](#), [Mokka](#)) tudja összeállítani. A dokumentumok becsatolása után a program segítségével a jogi képviselő elektronikus aláírással látja el az e-actát. A cégbírósi eljárásban a „*cégeljárás 2012*” séma alkalmazandó, amely előre definiált beállításokat tartalmaz (pl. az okiratok megnevezése automatikus). A cégbíróságok nem fogadják el a Microsoft Word és Excel fájlokat, valamint a dokumentumokat nem szabad tömöríteni, és tömörített fájlban (pl. zip, rar) becsatolni.¹⁷⁶

¹⁷⁴ Elektronikus cégeljárás – Eljárás menete (<http://ceginformacioszolgalat.kormany.hu/eljaras-menete>)

¹⁷⁵ Elektronikus cégeljárás – Fizetés az e-cégeljárásban (<http://ceginformacioszolgalat.kormany.hu/fizetes-az-e-cegeljarasban>); Elektronikus cégeljárás – Eljárás menete (<http://ceginformacioszolgalat.kormany.hu/eljaras-menete>)

¹⁷⁶ ÍH 2012. 87.; Elektronikus cégeljárás – Technikai feltételek (<http://ceginformacioszolgalat.kormany.hu/technikai-feltetelek>)

3. INFORMATIKAI SZEMPONTÚ VIZSGÁLAT¹⁷⁷

5. send to:
Cégbíróság

6. informatikai vizsgálat

7. Fw:
Cégbíróság

5. A gazdasági társaság bejegyzésére irányuló kérelmet az összes melléklettel együtt a vezető tisztségviselő **jogi képviselőn** keresztül köteles elektronikusan (e-actában) **benyújtani a cégbírósághoz**.¹⁷⁸

Az e-actát ahhoz a cégbírósághoz kell benyújtani, amely megyében a gazdasági társaság székhelye található. Az e-actát a [cégbíróság email címére](#) csatolt fájlként kell elküldeni.

6. A kérelem a Cégszolgálathoz érkezik. A **Cégszolgálat** egyik fő feladata, hogy **informatikai szempontból ellenőrizze** az e-actát: ennek keretében megvizsgálja az elektronikus aláírások hitelességét és az elektronikus dokumentumok sértetlenségét és formátumát.¹⁷⁹ Emellett algoritmusok alapján ellenőrzi az alábbiakat is:

- a kérelem az elfogadott karakterkészlet használatával került-e kitöltésre;
- az irányítószám a megadott településhez tartozik-e;
- a települések nevében van-e helyesírási hiba;
- közterületek megnevezése után van-e felesleges szóköz;
- az országkódok helyesen kerültek-e feltüntetésre.¹⁸⁰

7. Ha az e-acta informatikai szempontból szabályszerűen került benyújtásra, a Cégszolgálat haladéktalanul **továbbítja a cégbírósághoz** és elektronikus igazolást küld a jogi képviselőnek. Ha az e-acta és mellékletei informatikai szempontból hibásak, a Cégszolgálat az iratokat a jogi képviselőnek visszaküldi.¹⁸¹

4. AZ ADÓSZÁM MEGÁLLAPÍTÁSA

8. Fw: NAV

8. Az e-acta cégbírósághoz érkezésekor a gazdasági társaság cégnevét és székhelyét elektronikus úton rögzítik. Ezzel egyidejűleg a gazdasági társaság az azonosításra cégjegyzékszámot kap. Az ún. egyablakos rendszernek megfelelően a cégbíróság az adatokat **továbbítja az adóhatóság számára**. Az adóhatóság az adószám megállapítása érdekében ún. *adóregisztrációs eljárást* folytat le. Amennyiben az adóhatóság az adószámot megadja, a cégbíróság folytatja a társaság bejegyzését. Amennyiben az adóhatóság nem adja meg az adószámot, akkor a társaság bejegyzésére nem kerül sor, a kérelmet elutasítja a cégbíróság.¹⁸²

¹⁷⁷ Ctv. 38. §

¹⁷⁸ Ctv. 33-35. §§

¹⁷⁹ Ctv. 1. § (2) bek., 38. §

¹⁸⁰ Elektronikus cégeljárás – Eljárás menete (<http://ceginformaciosszolgalat.kormany.hu/eljaras-menete>)

¹⁸¹ Ctv. 38. §

¹⁸² Ctv. 44. §

5. A TÁRSASÁG BEJEGYZÉSE

9. Ezt követően a cégbíróság elvégzi a kérelem **jogi szempontú vizsgálatát**. A cégbejegyzési eljárásnak két típusa van:

9. Cégbíró- sági vizsgálat

10. BEJEGY- ZÉS

➤ *Egyszerűsített cégeljárás:* Ha a társasági szerződést **szerződésminta** kitöltésével készítik el, és a bejegyzési kérelemben **beikszelik**, akkor kérhető, hogy a társaság bejegyzésére egyszerűsített formában kerüljön sor. Az eljárás során a cégbíróság csak a csatolt okiratok meglétét vizsgálja, tartalmát azonban nem. Az okiratok megfelelő jogi tartalmáért a jogi képviselő felel. Az eljárás alapján **1 munkaóra** alatt bejegyzik a társaságot.¹⁸³

➤ *Általános eljárás:* Ha nem szerződésmintával kerül sor a társaság alapítására, akkor a cégbíróság az okiratok meglétét és tartalmát is vizsgálja. Az eljárás ideje **15 munkanap**.¹⁸⁴

10. Amennyiben minden rendben van, akkor a cégbíróság **bejegyz**i a társaságot, ellenkező esetben elutasítja a kérelmet. A cégbíróság döntését elektronikus úton küldi meg e-actában a jogi képviselőnek.

6. A VÁLTOZÁSBEJEGYZÉSI ELJÁRÁS¹⁸⁵

Amennyiben a társaság alapítását követően, a társaság működése során a *cégjegyzékbe bejelentett adatok megváltoznak* (pl. új székhelyre költözik a társaság, módosítja a társasági szerződést, új tevékenységi körrel bővíti profilját, megnöveli a jegyzett tőkét, új vezető tisztségviselőt választ stb.), akkor köteles kérni a cégbíróságtól a régi adatok törlését és az új adatok cégjegyzékbe történő bejegyzését.

Az adatváltozás átvezetésére szolgáló eljárást *változásbejegyzési eljárásnak* nevezzük. A változásbejegyzési eljárás célja tehát az, hogy a cégjegyzékben rögzített adatok megváltozása esetén az új adatok a cégjegyzékbe bejegyzésre kerüljenek. A változásbejegyzési eljárás is – hasonlóan a társaság bejegyzéséhez – teljes mértékben **elektronikusan** zajlik. Ez azt jelenti, hogy az adatváltozás bejelentése ugyanúgy e-acta összeállításával és megküldésével történik, mint a társaság bejegyzése során.

A cégbíróság döntését **15 munkanapon** belül hozza meg, tehát a változásbejegyzési eljárás egyszerűsített formában (azaz 1 munkaóra alatt) nem bonyolódhat le. Amennyiben a cégbíróság mindent rendben talál, akkor a cégjegyzékben rögzíti, azaz bejegyzi a változást.

¹⁸³ Ctv. 48. §

¹⁸⁴ Ctv. 45-47. §§

¹⁸⁵ Ctv. 50. §

7. A TÁRSASÁGRA VONATKOZÓ ADATOK ELÉRHETŐSÉGE

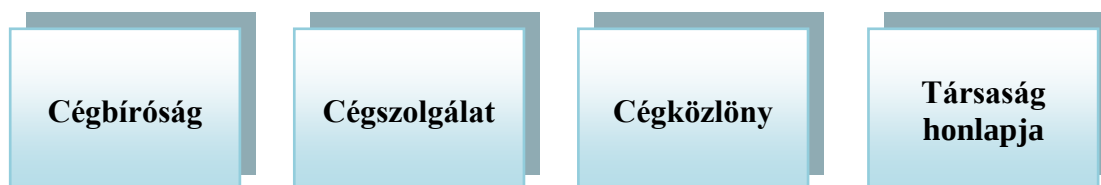

A cégjegyzékbe bejegyzett és törölt adatok, valamint a társaság iratai teljes körűen **nyilvánosak**, azaz bárki megtekintheti őket.¹⁸⁶

Az adatok a nyilvánosság számára **elektronikus úton** elérhetőek: **a cégbíróságnál, a Cégszolgálatnál, a Céglőnyben és a társaság honlapján.**

A társaságra vonatkozó adatok nyilvánossága az üzleti élet szempontjából jelentős. A cégjegyzékben ugyanis a társaság legfőbb adatai között megtekinthető ugyanis, hogy kik jogosultak a társaság nevében a szerződéseket aláírni, fizetéseket-e a gazdasági társaság (áll-e felszámolási eljárás vagy csődeljárás alatt), van-e a társasággal szemben folyamatban végrehajtási eljárás stb. Az üzleti partnerek megválasztása során a fenti adatok nyilvánossága garanciális jelentőségű.

Az adatok megtekintésére az alábbi fórumokon van lehetőség:

7.1. A cégbíróság

A cégbíróságon az ügyfélfogadási időben bárki ingyenesen megtekintheti a társaságra vonatkozó adatokat, a társaság iratait, valamint azokról feljegyzést is lehet készíteni.¹⁸⁷ A cégbírósághoz az adatok megtekintése érdekében *személyesen* lehet bemenni; az adatokat és a társaság iratait a cégbíróság elektronikus nyilvántartásában lehet ügyfélfogadási időben megtekinteni. Ez a szolgáltatás ingyenes, viszont a társaság adatait tartalmazó hiteles másolat igénylése csak költségfizetés ellenében vehető igénybe.

A cégjegyzékben rögzített adatokról szóló másolat lehet:

- *cégkivonat:* a cégjegyzék összes fennálló adatát tartalmazza, a törölteket viszont nem. A bejegyzett adatok közül a társaság összes adata megjelenik rajta;
- *cégmásolat:* nem csupán a fennálló, hanem a már törölt, megváltozott adatokat, azaz a társaság korábbi adatait is tartalmazza.¹⁸⁸

¹⁸⁶ Ctv. 10. §

¹⁸⁷ Ptk. 3:13. § (3) bek.; BH 1990. 442.

¹⁸⁸ Gál J. – Vezekényi U. i.m. 75-76. pp.

7.2. A Cégszolgálat

A Cégszolgálat által működtetett információs rendszer *elektronikus szolgáltatással* biztosítja a társaságra vonatkozó adatok megismerhetőségét.¹⁸⁹ Az elektronikus rendszer kétféle módon teszi elérhetővé a társaságra vonatkozó adatokat:¹⁹⁰

- Az [e-cégjegyzékben](#) ingyenes céginformációként lekérhetőek és megismerhetőek a társaságra vonatkozó adatok. Ezek az adatok ingyenesen megtekinthetőek, viszont csak tájékoztató jellegűek. Az e-cégjegyzék a hét első napján, azaz hétfőn frissül.
- Amennyiben hiteles másolatot szeretne a társaság adatairól, akkor az [Országos Cégnyelvántartó és Céginformációs Rendszert](#) kell felkeresni, amely [komplex céginformációs szolgáltatásokat](#) nyújt. A rendszer sokkal több keresési funkciót és adatlekérési lehetőséget tartalmaz, mint az e-cégjegyzék. A szolgáltatások regisztrációt követően vehetőek igénybe, a hiteles elektronikus másolatok lekérése pedig díjköteles. A rendszer a kért irathoz szükséges adatokat összegyűjti a cégbíróság számítógépes nyilvántartásából, így biztos, hogy az adott céggel kapcsolatos másolatban vagy kivonatban azok az adatok szerepelnek, amelyek a cégbíróság számítógépes rendszerében is az adott időpillanatban rendelkezésre állnak.¹⁹¹

Az informatikai rendszer működését tekintve egyenrangú, elosztott adatokat kezelő helyi hálózatokból épül fel. Az országos hálózat ezen hálózatok lazán csatolt WAN hálózata. Lazán csatolt, mert a hálózat gépei között csak akkor épül ki adatkapcsolat, amikor a gépek adatokat cserélnek egymással. A hálózatnak nincs kitüntetett csomópontja, így hibátűrése magas. Mivel minden gép közvetlen logikai kapcsolatban áll egymással, nincs szükség központi tárol/továbbít szolgáltatásra, a hálózat üzemeltetési költsége legkevesebb fele a hagyományos megoldásoknak.¹⁹²

7.3. A Cégekzlöny

A Cégekzlöny a társaságokra vonatkozó közlemények közzétételének elektronikus úton működtetett, mindenki számára elérhető hivatalos honlapja. A közlemények **a társaság életében bekövetkező jogi változásokat** tartalmazza.

A társaságra vonatkozó „híreket”, azaz *az alapítást, a társaság adataiban bekövetkezett változást, valamint a társaság szervezeti formájának a megváltoztatást és megszűnését* a [Cégekzlöny](#)ben (honlapon) is közzé kell tenni. A honlap funkciója, hogy a közlemények megjelentetésével felhívja a figyelmet arra, hogy a társaság életében változások következtek be. A Cégekzlöny egyes lapszámait bárki megtekintheti; legújabb lapszámait mindig csütörtökön jelennek meg.

¹⁸⁹ Ctv. 13-15. §§

¹⁹⁰ 47/2007. IRM rendelet; Gál J. – Vezekényi U. i.m. 77-83. pp.

¹⁹¹ Útmutatók – Céginformációk (<https://occsz.e-cegjegyzek.hu/info/page/ceginfo>)

¹⁹² Útmutatók – Történet (<https://occsz.e-cegjegyzek.hu/info/page/ceginfo>)

A közlemények megjelentetéséért a *társaságnak* költségtérítést *kell fizetni, a közlemények megtekintése azonban mindenki számára ingyenes*. Közleményeket vagy a cégbíróság (pl. a társaság bejegyzése, képviselőjének megváltozása), vagy pedig maga a társaság (pl. a tőke csökkentésének elhatározását) tehet közzé a Cégbözlönyben.¹⁹³

7.4. A társaság honlapja

A társaság dönthet arról, hogy a Cégbözlönyben megjelentetésre szánt közleményeit nem a Cégbözlönyben, hanem a saját honlapján teszi közzé. Ebben az esetben a társaság közleményeit nem a Cégbözlönyben, hanem saját honlapján jelenteti meg. Ezen elhatározását köteles bejelenteni a cégbíróságra, és ennek ténye a honlap címével együtt a cégjegyzékben is megtekinthető.¹⁹⁴ Ez azért garanciális jelentőségű, mert amennyiben a társaság marketing és reklám célból működtet egy honlapot, azon tevékenységi körét minden további nélkül bemutathatja, munkatársait feltüntetheti, elérhetőségét (cégnév, székhely stb.) üzletpolitikai célok miatt megadhatja, ez a „közvetítés” azonban nem azonos azzal, ha a társaság jogi (!) és **a cég életét érintő társasági jogi közleményeit** (lásd fentebb!) teszi közzé honlapján.

*Amennyiben a társaság jogi közleményeit a honlapján kívánja közzé tenni, akkor a honlapot az alábbi feltételek szerint köteles működtetni:*¹⁹⁵

- biztosítani kell, hogy a feltöltött közleményeket tartalmazó fájlokat meg lehessen nyitni, mindig elérhetőek legyenek és sértetlenek maradjanak;
- a feltöltött fájl nem távolítható el, tartalma nem változtatható meg;
- letölthető fájlokat csak elektronikus aláírással és időbélyegzővel lehet hozzáférhetővé tenni;
- fel kell tüntetni a közlemény tárgyát és a közvetítés napját;
- a közleményeket nem lehet törölni, 2 év elteltével archívumba kell helyezni;
- fel kell tüntetni a honlapon a társaság nevét, cégjegyzékszámát, székhelyét és adószámát;
- a jogi közlemények jól látható helyen vagy menüpontban szerepeljenek;
- a jogi közleményeket maximum 5 kattintással lehet elérni;
- a honlap működéssel kapcsolatban havi szinten 2 % üzemkiesés a megengedett;
- karbantartás miatt havi maximum 48 óra lehet az az időtartam, amikor a honlap nem elérhető.

¹⁹³ Ctv. 20-21. §§; *Gál J. – Vezekényi U.* i.m. 85-88. pp.

¹⁹⁴ Ctv. 21/A. §

¹⁹⁵ 50/2007. IRM rendelet; *Gál J. – Vezekényi U.* i.m. 89-91. pp.

VI. FEJEZET

A GAZDASÁGI TÁRSASÁG SZERVEZETE

1. A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK SZERVEZETÉRŐL ÁLTALÁBAN

A társaság működtetése megfelelő belső szervezeti struktúra kialakítását igényli. Mint már említettük, a gazdasági társaság fizikai valójában nem létezik, viszont a jog gazdasági tevékenység kifejtése érdekében megengedi az ilyen szervezetek létrehozását. Mivel azonban a társaság önmagában fizikailag nem tud megjelenni más személyek előtt, ezért a gazdasági életben *csak emberi cselekvéseken keresztül tud részt venni* (termelni, szerződéseket kötni, megrendeléseket eszközölni stb.). Ezek az emberi cselekvések lefedik a társaság érdekében történő döntéshozatalt, a társaság képviseletét és ellenőrzését is. Jogi szempontból összességében ezt nevezzük a *társaság szervezeti rendszerének*.¹⁹⁶

A törvényi keretek között a gazdasági társaság **tagjai szabadon alakíthatják ki** a társaság belső szervezetét, működési szabályait. A törvény rendelkezéseitől a társaság tagjai saját érdekeiknek megfelelően – a legtöbb esetben – **eltérhetnek**.

A tagok a társaság szervezetének a kialakítása során – a legtöbb esetben – *eltérhetnek a törvényi szabályoktól*.¹⁹⁷ Ez azt jelenti, hogy a tagok a törvényi előírásnál enyhébb, megengedőbb rendelkezéseket is felvehetnek a társasági szerződésbe (pl. a kft. legfőbb szervi ülésének az összehívása esetén a tagok nem 15 nappal korábban, hanem rövidebb idő alatt, csak 6 nappal korábban kapják meg a meghívót). Az sem kizárt ugyanakkor, hogy a tagok szigorúbb szabályokat állapítsanak meg (pl. a tagok a fenti esetben hosszabb időt, 20 napot állapítsanak meg a meghívó kiküldésére a törvényben meghatározott 15 nap helyett).

A gazdasági társaságok szerveit két nagy csoportba oszthatjuk: *belső és külső szervek*.

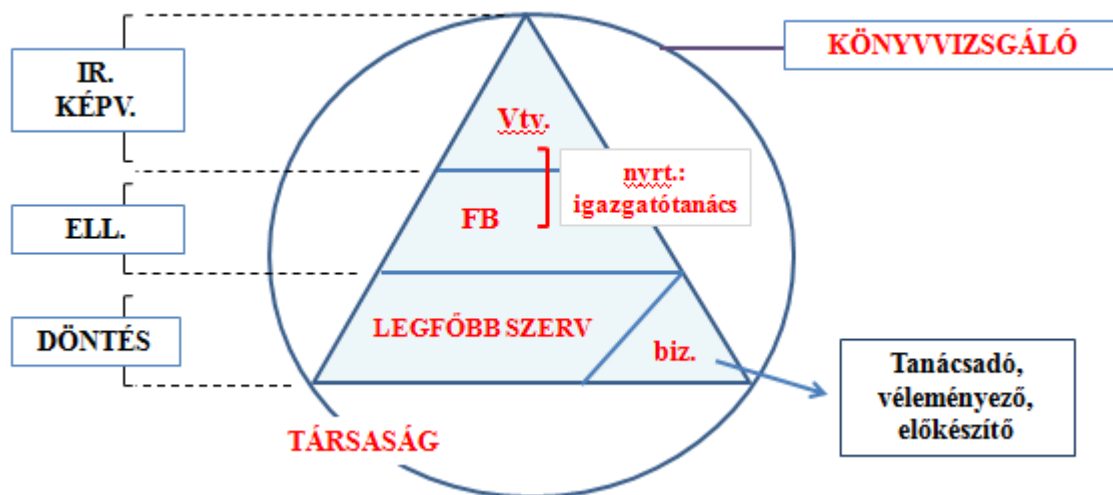
A gazdasági társaság belső szervei: a legfőbb szerv, a vezető tisztségviselő, a felügyelő bizottság, valamint az egyéb bizottságok, tanácsadó testületek. A gazdasági társaság külső szerve a könyvvizsgáló.

A szervezetek csoportosításának az alapja az, hogy a társaság *belső szervei* tevékenységüket elsősorban a gazdasági társaság *tagjainak érdekében* fejtik ki. Ezzel szemben a *könyvvizsgálat* célja nem a tagok érdekeinek a védelme: a könyvvizsgáló a tevékenységét elsősorban a potenciális *szerződő felek, az üzleti partnerek, a befektetők érdekében* végzi.¹⁹⁸

¹⁹⁶ Chikán A. i.m. 36-37. pp.; Vecsenyi J. i.m. 271. p.

¹⁹⁷ Ptk. 3:4. § (3) bek.; Papp T. i.m. 146. p.

¹⁹⁸ Papp T. i.m. 146. p.

A gazdasági társaság belső szervei az alábbiak:

- **Legfőbb szerv:** a legfőbb szervet a *tagok alkotják*. A legfőbb szervi ülésen minden tag jogosult részt venni. A legfőbb szerv feladata a társaságra vonatkozó legfontosabb *döntések* (pl. beruházások megvalósítása, a társaság szervezetének megváltoztatása vagy megszűnése stb.) *meghozatala*.
- **Vezető tisztségviselő:** A vezető tisztségviselőt – főszabály szerint – a tagok, azaz a legfőbb szerv választja. A vezető tisztségviselő feladata a *társaság irányítása* a mindennapi ügyvitel során. Emellett feladata még a társaság *képviselése*, hiszen a társaságot harmadik személyek, a hatóságok és a bíróságok felé a vezető tisztségviselő jeleníti meg. A vezető tisztségviselői feladatokat elláthatja egy személy, több személy külön-külön vagy testület.
- **Felügyelőbizottság:** A felügyelőbizottságot a tagok választják meg, folyamatosan működik. Feladata a *vezető tisztségviselő ellenőrzése*, hiszen a legfőbb szerv nem állandóan ülésezik.
- **Igazgatótanács:** Az igazgatótanács felállítására a tagok döntése alapján a *nyilvánosan működő részvénytársaság* esetén van lehetőség. Az igazgatótanács kettős funkciót lát el: *egy szerven belül egyesíti* a vezető tisztségviselő irányító és képviselési feladatait, valamint a felügyelőbizottság ellenőrzési funkcióit.
- **Bizottságok:** A legfőbb szerv döntéshozatalának elősegítése érdekében a tagok bizottságokat állíthatnak fel (pl. közbeszerzési bizottság, pénzügyi bizottság). A bizottságok nem döntéseket hoznak, hanem *tanácsaikkal és javaslataikkal* a legfőbb szerv munkáját segíti.

A gazdasági társaság külső szerve:

- **A könyvvizsgáló:** A könyvvizsgáló feladata az éves beszámoló és a társaság *pénzügyi-vagyoni viszonyainak az ellenőrzése*.

A gazdasági társaság szervei közül a legfőbb szerv és a vezető tisztségviselő minden gazdasági társaság esetében működik, míg a **felügyelőbizottság és a könyvvizsgáló** megválasztása – kivételektől eltekintve – **nem kötelező**.

A tagok a társaság szervezetét – ahogy más említettük – szabadon alakítják ki. A *legfőbb szerv és a vezető tisztségviselő minden gazdasági társaság esetében működik*, hiszen a legfontosabb ügyekben történő döntéshozatalt, illetve a társaság irányítását és képviselését nem lehet mellőzni vagy más módon helyettesíteni.

A gazdasági társaság legfőbb szerve és vezető tisztségviselője **társasági formánként eltérő** elnevezést kap:

Szervek	Kkt.	Bt.	Kft.	Zrt.	Nyrt.
<i>Legfőbb szerv</i>	tagok gyűlése	tagok gyűlése	taggyűlés	közgyűlés	közgyűlés
<i>Vezető tisztségviselő</i>	ügyvezető	ügyvezető	ügyvezető	igazgatóság/ vezérigazgató	igazgatóság/ igazgatótanács

A legfőbb szervvel és a vezető tisztségviselővel szemben azonban felügyelőbizottságot a könyvvizsgálót nem találunk minden gazdasági társaságnál, hiszen megválasztásuk nem kötelező. Figyelemmel kell lenni ugyanis arra, hogy egyes szervek, testületek felállítása a gazdasági társaság pénzügyi-vagyoni helyzetét is érintheti: a felügyelőbizottság tagjai és a könyvvizsgáló tevékenységüket rendszerint díjazás ellenében látják el.¹⁹⁹

2. A LEGFŐBB SZERV

2.1. A legfőbb szerv feladatai

A legfőbb szerv a társaság **akaratelhatározó és döntést hozó szerve**. A tagok a gazdasági társaságot érintő érdemi döntéseket – főszabály szerint – a legfőbb szerv ülésén hozzák meg.²⁰⁰ Az, hogy mi minősül fontos döntésnek, nem lehet teljes körűen felsorolni. A törvényben nem nevesített tárgykörökben ugyanis a tagok bármikor dönthetnek úgy, hogy egy-egy ügy számukra olyan fontos, hogy abban csak a legfőbb szerv jogosult dönteni. Így a tagok rendelkezhetnek úgy, hogy pl. a 10 millió Ft értékhatár feletti szerződések megkötéséhez szükséges a legfőbb szerv jóváhagyása, mert ezek a szerződések számukra olyan nagy gazdasági jelentőséggel bírnak, hogy erről csak ők határozhatnak. Ebből fakadóan a döntéshozó szerv feladatait a *létesítő okiratban kell pontosan felsorolni*.²⁰¹

A feladatok meghatározásánál *körültekintően kell eljárni*. Azok a feladatok, amelyekről törvény írja elő, hogy a legfőbb szerv döntési körébe tartoznak (pl. a beszámoló elfogadása), természetesen a legfőbb szerv feladatait gyarapítják, és a tagok ezeket a feladatokat nem delegálhatják más szervhez (pl. nem rendelkezhetnek úgy, hogy a beszámoló elfogadásáról

¹⁹⁹ Papp T. i.m. 146. p.

²⁰⁰ Ptk. 3:16. §; Ptk. 3:109. §

²⁰¹ Sárközy T. i.m. 52. p.

nem a legfőbb szerv, hanem a vezető tisztségviselő dönt). Abban az esetben azonban, ha a tagok túl sok feladatot bízna a legfőbb szervre, akkor a társaság működésképtelenné válhat, mert rendszeresen ülésezni kell, és a legfőbb szerv összehívása költségeket von maga után. Ugyanakkor, ha túl kevés döntési joga van a legfőbb szervnek, akkor az azt eredményezheti, hogy a fontos döntések meghozatala kicsúszhat a tagok keze közül.²⁰²

*Ehelyütt a legfőbb szerv feladatai közül csak a legfontosabbakat említjük.*²⁰³

- **Személyi kérdések:** A társaság bejegyzését követően a legfőbb szerv feladata a vezető tisztségviselő(k), a felügyelőbizottság tagjainak és a könyvvizsgálónak a megválasztása, visszahívása és díjazásuknak a meghatározása is.
- **Gazdasági kérdések:** A legfőbb szerv köteles az éves beszámolót elfogadni, amelyet a Cégszolgálathoz is be kell nyújtani (<http://e-beszamolo.kim.gov.hu/>). A beszámoló elfogadása és ennek alapján az osztalék felosztása kizárólag a legfőbb szerv feladatai közé tartozik: ezt a jogot a legfőbb szervtől nem lehet elvonni, nem lehet más szerv (pl. a vezető tisztségviselő) feladatává tenni.²⁰⁴
- **A létesítő okirat módosítása:** A [létesítő okirat módosítására](#) a legfőbb szerv jogosult: kkt. és bt. esetén a tagok egyhangú döntésére van szükség, míg a kft. és az rt. esetén elegendő ¾-es szótöbbség. Lehetőség van azonban arra, hogy a kisebb jelentőségű kérdésekben a létesítő okirat módosítására egyszerű szótöbbséggel kerüljön sor. Ez a módosítás a társaság piaci helyzetét, a versenytársak általi megítélését nem befolyásolja, hiszen a tagok ilyen szótöbbséggel a cégnév, a székhely, a telephely, illetve a fióktelep, valamint a tevékenységi kör megváltoztatását eszközölhetik.²⁰⁵
- **A társaság státuszváltozása:** Kizárólag a gazdasági társaság tagjai jogosultak arról dönteni, hogy ha a piaci viszonyok és a társaság gazdasági pozíciója megváltozik, akkor a megváltozott piaci körülményekhez igazítják a társaság szervezeti formáját. Ez azt jelenti, hogy megváltoztathatják a társasági formát (pl. egy családi vállalkozásként indult betéti társaság korlátolt felelősségű társasággá módosulhat, vagy más társaságokkal egyesülnek, vagy egyes tevékenységi területeket kiszerveznek a társaságból).²⁰⁶
- **A társaság megszűnése:** A gazdasági társaság tagjai bármikor dönthetnek arról, hogy a társaság működését végérvényesen befejezik. A döntés – főszabály szerint – a tagok saját elhatározásán alapul. A társaság megszűnésére vonatkozó döntést csak a legfőbb szerv hozhatja meg, a társaság más szerve nem.

²⁰² Sárközy T. i.m. 52. p.

²⁰³ Ld. erre vonatkozóan: Papp T. i.m. 148-150. pp.

²⁰⁴ Ptk. 3:109. § (2) bek.

²⁰⁵ Ptk. 3:102. §

²⁰⁶ Gál J. – Adorján Cs. „A gazdasági társaságok átalakulása” (hvgorac; Bp.; 2010.) 17. p.

2.2. A legfőbb szervi ülésen résztvevők köre²⁰⁷

A gazdasági társaság a tagok szervezete, így **minden tagnak joga**, hogy a legfőbb szerv ülésén részt vegyen. Nincs jelentősége annak, hogy a tag, illetve részvényes egyes ügyek vonatkozásában nem rendelkezik szavazati joggal, mert pl. a határozat számára valamilyen előnyt jelent. Ez azonban nem akadályozza annak, hogy *azok a tagok is részt vehessenek a legfőbb szerv ülésén, akik nem szavazhatnak*. A szavazati jog mellett ugyanis a tag *észrevételeket és kérdéseket tehet fel* az ülésen, *javaslatokat fogalmazhat meg*, amely akkor is gyakorolható, ha a tag valamilyen ok miatt nem szavazhat.

A tag azt a jogát, hogy a legfőbb szerv ülésén részt vegyen **személyesen vagy akár meghatalmazott útján** is gyakorolhatja. A legfőbb szerv ülésén való részvétel alapvető jog, de nem kötelezettség. Egyik tagot sem lehet arra kötelezni, hogy akarata vagy más elfoglaltságai ellenére a legfőbb szerv ülésén megjelenjen.²⁰⁸

A legfőbb szervi ülés **nem nyilvános**. A legfőbb szerv tanácskozásán a tagokon kívül csak meghívottak vehetnek részt. A *felügyelőbizottság tagjai és a könyvvizsgáló* a legfőbb szerv ülésén *tanácskozási joggal* vehetnek részt, emellett egyéb meghívottak, pl. egy-egy terület *szakértői* is megjelenhetnek a legfőbb szervi ülésen felkérés, meghívás alapján. Feladatuk – főleg szakkérdésekben – a tájékoztatás és felvilágosítás adása. Ezek a személyek a határozatok meghozatalában nem vesznek részt, azaz szavazati joggal nem rendelkeznek, csak szakvéleményükkel segítik a döntéshozókat.²⁰⁹

2.3. A legfőbb szerv összehívása

A legfőbb szerv összehívása iránti és a legfőbb szerv előkészítésére vonatkozó intézkedéseket (pl. meghívó kiküldése, a helyszín biztosítása vagy a megtárgyalandó ügyek előkészítése) a **vezető tisztségviselőnek** kell megtenni, azaz a legfőbb szerv összehívása a vezető tisztségviselő feladata.²¹⁰

Az összehívás **meghívóval** történik. A meghívó *kiküldésének határidejére* a korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság esetén kötelező szabályokat találunk. Ezek a szabályok meghatározzák, hogy a vezető tisztségviselő az ülést megelőzően, hány nappal korábban köteles a meghívót a tagoknak eljuttatni. A határidő előírásának célja az, hogy a tagok felkészülhessenek az ülésre.

A meghívóban kötelezően *meg kell jelölni a napirendi pontokat*. A tagoknak alapvető érdeke fűződik ahhoz, hogy még az ülés előtt megismerhessék azokat a kérdéseket, amelyekről határozatot kell hozniuk. Ez azért is fontos, mert lehet, hogy a szakkérdések tekintetében a tagok laikusok, ezért szükség van arra, hogy pl. pénzügyi, jogi vagy műszaki szakemberrel konzultáljanak. Ez elősegíti azt is, hogy a legfőbb szerv ülésén érdemi munka és

²⁰⁷ Papp T. i.m. 150-151. pp.

²⁰⁸ Ptk. 3:110. §

²⁰⁹ Ptk. 3:111. § (1) bek.

²¹⁰ Ptk. 3: 17. §

vita folyjon. Éppen ezért olyan kérdést, amely a meghívóban a napirendi pontok között nem szerepelt vagy „Egyebek” címszó alatt került feltüntetésre, nem lehet megtárgyalni.²¹¹

Ha a legfőbb szervi ülés **nem szabályosan** került összehívásra vagy megtartásra, akkor azon – főszabály szerint – **érvényes határozat nem hozható**.

Az összehívás vagy az ülés megtartása nem szabályszerű pl. az alábbi esetekben:

- a vezető tisztségviselő nem minden tagnak küldi ki a meghívót;
- a vezető tisztségviselő nem a társaság székhelyére, telephelyére vagy a társasági szerződésben megjelölt helyre, hanem más helyre hívja össze a legfőbb szervi ülést (pl. másik városba, amit a tagok nehezen tudnak megközelíteni);
- a meghívó nem tartalmazza pontosan a napirendi pontokat;
- az ülés nem határozatképes stb.

A társaságok rugalmas működése érdekében a törvény a nem szabályosan összehívott és lezajlott legfőbb szervi ülést sem szeretné megfosztani a döntéshozatal lehetőségétől. Az összehívás és a napirendi pontok megjelölésének **hibája** akkor **orvosolható**, ha **minden tag egyhangúan előzetesen vagy utólagosan hozzájárul** az ülés megtartásához, a napirendi pont megtárgyalásához vagy a határozat meghozatalához. Ebben az esetben a legfőbb szervi ülésen végül érvényes határozat hozható.²¹²

2.4. A legfőbb szerv ülésének módjai

A legfőbb szerv *nem állandóan és folyamatosan működő szerve* a gazdasági társaságnak. Összehívására akkor kerül sor, ha a tagok valamely kérdésben szükségesnek tartják a közös döntéshozatalt és tanácskozást. *Évente egyszer azonban köteles összeülni* a legfőbb szerv: ezen az ülésen ugyanis a tagoknak el kell fogadniuk az éves beszámolót. A tagoknak évente egyszer az elmúlt év gazdasági eseményeit értékelniük kell, és a vezető tisztségviselőnek is számot kell adnia az elmúlt év gazdálkodásáról.

*A legfőbb szervi tanácskozás megtartására többféle módon kerülhet sor:*²¹³

- **Ülés tartása:** A legfőbb szerv határozatot hozhat ülés tartásával. Ebben az esetben a tagok személyesen vagy meghatalmazott útján *ugyanazon a helyen és ugyanabban az időben vannak jelen* az ülés során.
- **Konferencia-beszélgetés:** Határozat hozható *elektronikus hírközlő eszköz* (pl. Skype, video- vagy telefon-konferencia) igénybevételével is; ezt nevezzük konferencia-beszélgetés útján történő döntéshozatallal. Ebben az esetben a tagok *egy időben, de nem egy helyen* fennálló fizikai jelenléte mellett képes a legfőbb szerv határozatot hozni. Azokat az elektronikus eszközöket, amelyet a tagok a konferencia-beszélgetés céljára igénybe vehetnek, a létesítő okiratban kell felsorolni. Az alkalmazott

²¹¹ BDT 2009. 133.; BDT 2003. 122.; BDT 2003. 21.; FIT-H-GJ-2010-74.; Papp T. i.m. 152. p.

²¹² Ptk. 3:17. § (5)-(6) bek.; Ptk. 3:111. § (3) bek.; Vékás L. i.m. 94. p.

²¹³ Papp T. i.m. 153-155. pp.

elektronikus eszköznek képesnek kell lennie arra, hogy a tagok *beazonosíthatóak* legyenek és az elhangzottak *rögzítésre* kerüljenek.²¹⁴

- **Levélszavazás:** Lehetőség van arra, hogy a tagok ülés tartása nélkül hozzanak határozatot: ezt „*levélszavazásnak*” nevezzük. Ebben az esetben a vezető tisztségviselő elkészíti a határozat tervezetét, melyet a szavazásra jogosult tagok részére – a szavazásra nyitva álló határidő megjelölésével – írásban elküld. A tagok szavazataikat írásban (postai úton, email vagy fax segítségével) adják meg, melyet a vezető tisztségviselő összesít. Előnye főleg akkor mutatkozik meg, amikor a társaság tagjainak lakóhelye (székhelye) *egymástól eltérő helységben* van: ez egy idő- és költségkímélő eljárás tekintettel arra, hogy határozat a tagok tényleges és egyidejű fizikai jelenléte nélkül is hozható.²¹⁵

2.5. Határozathozatal a legfőbb szerv által

A tagok *közösen hoznak döntést*. A döntéshozatal során a tagok egyéni érdekeit és céljait felváltja a gazdasági társaság érdekének elsődlegessége. A gazdasági társaság szervezeti céljai viszont csak úgy valósíthatóak meg és kerülhetnek előtérbe, ha a tagok *kompromisszumon alapulva, saját álláspontjaikat megvitatva és ütköztetve alakítják ki döntéseiket*.²¹⁶

A legfőbb szerv akkor határozatképes, ha **azon a szavazatok több mint felét képviselő tag** jelen van.²¹⁷ Amennyiben a legfőbb szerv **nem határozatképes, akkor érvényes döntéseket nem hozhat!**

A legfőbb szerv döntéshozó funkcióját csak akkor tudja betölteni, ha a tanácskozáson a tagok és az általuk képviselt szavazatok meghatározott hányada részt vesz. *A szavazatok több mint felét képviselő tagok száma nem feltétlenül azonos az összes tag számának a felével*. Ez abból ered, hogy a tagok különféle mértékű szavazati joggal rendelkeznek: ki kevesebb, ki több szavazatot adhat le. *Lássunk egy példát:*

- Előfordulhat, hogy sok tag rendelkezik kevesebb szavazattal: pl. 40 tag 1-1 szavazattal, míg 2 tag 40-20 szavazattal; a szavazatok száma összesen 100. Nem határozatképes a legfőbb szerv akkor, ha a kevesebb szavazattal rendelkező tagok mind a negyvenen megjelennek, viszont a másik két tag közül egyikük sem.
- Ugyanígy: ha a két „nagyobb” tag megjelenik, akkor már határozatképes a legfőbb szerv akkor is, ha a többiek közül senki nem vesz részt az ülésen.

A határozatképességet minden döntés meghozatala előtt külön-külön kell ellenőrizni, mert lehet, hogy a tag az ülés közepén távozik a tanácskozásról. Ha nem határozatképes a legfőbb szerv, akkor **megismételt ülést** kell tartani. A megismételt ülésen már nincs

²¹⁴ Ptk. 3: 111. § (2) bek.; *Sárközy T.* i.m. 204. p.

²¹⁵ Ptk. 3:20. §; *Sárközy T.* i.m. 203. p.

²¹⁶ *Chikán A.* i.m. 39-41. pp.

²¹⁷ Ptk. 3:18. §; *Vékás L.* i.m. 94. p.

jelentősége annak, hogy a tagok milyen arányban jelennek meg. A megismételt taggyűlés a jelenlévő tagok létszámától és a szavazati jog mértékétől **függetlenül** határozatképes.²¹⁸

A határozatképesség megállapításánál **nem kell figyelembe venni azt a tagot, aki az adott ügyben nem szavazhat.**

A tag abban az esetben nem szavazhat, ha a határozat meghozatalában valamilyen módon *személyesen is érintett*.²¹⁹

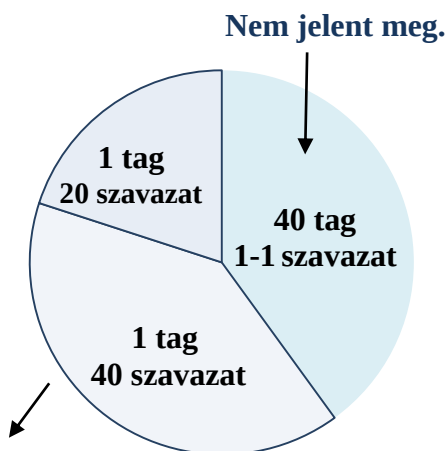
- akit a határozat valamilyen *előnyben részesít* (pl. a társaság az internet hozzáférést a tagnak is biztosítja);
- akivel *szerződést* kellene kötni (pl. a tag bérbe adna egy földmunkagépet a társaságnak);
- akit a határozat *mentesít* valamilyen *kötelezettség teljesítése alól* (pl. a társaság korábban a tag részére kölcsönt folyósított, amelyet a határozat alapján nem kellene visszafizetnie);
- aki ellen *pert* kellene indítani (pl. tagkizárás esetén);
- akinek *hozzátartozója* érdekelt a döntésben (pl. a tag feleségét vegyek fel a társaságnál titkárnőnek).

A tagok **szavazással** hozzák meg döntéseiket.
A tagok egyszerű **szótöbbséggel** döntenek, kivéve azokat az eseteket, ahol a törvény $\frac{3}{4}$ -es szótöbbséget vagy egyhangúságot ír elő.

A legfőbb szerv határozatait főszabály szerint *szótöbbséggel* hozza. Ez azt jelenti, hogy a legfőbb szervi ülésen **képviselt és megjelent** (az a határozatképesség alapján számított) **szavazatok több mint fele** szükséges – főszabály szerint – a határozatok meghozatalához.²²⁰

Ez a többség nem azonos az összes szavazat felével, ha az ülésen nem jelenik meg minden tag.²²¹ *A fenti példát folytatva ez az alábbi jelenti:*

- a) A határozat meghozatalának lehetősége csak a második esetben merül fel, mert az első esetben nem határozatképes a legfőbb szerv.
- b) A társaság 42 tagja közül 2 tag jelent meg: az egyik tagnak 40, a másik tagnak 20 szavazata van. A legfőbb szerv határozatképes, mert azon a szavazatok több mint felét képviselő tag jelen van (60 szavazat).
- c) Megszületik a határozat, ha azt egyedül a 40 szavazattal rendelkező tag támogatja. A szótöbbség esetén ugyanis

Határozatot hozott.

²¹⁸ Sárközy T. i.m. 53-54. pp.

²¹⁹ Ptk. 3:19. §

²²⁰ Ptk. 3:19. § (3) bek.; Sárközy T. i.m. 145. p.

²²¹ Vékás L. i.m. 94. p.

nem az összes szavazatszám felét (azaz jelen esetben 50 szavazatot), hanem a legfőbb szervi ülésen megjelent szavazatoknak a több mint felét kell elérni. Jelen esetben 60 szavazat van jelen az ülésen, és ennek felét a tag elérte.

A tagok a társasági szerződésben **magasabb szavazati arányt is megállapíthatnak** egy-egy döntés meghozatalához, és olyan kérdésekben is $\frac{3}{4}$ -es szótöbbséget vagy egyhangúságot követelhetnek meg, ahol a törvény megelégszik az egyszerű szótöbbséggel.

Nem rendelkezhet viszont úgy a társasági szerződés, hogy szavazategyenlőség esetén a vezető tisztségviselő szavazata dönt: ebben az esetben ugyanis hiányzik a szótöbbség. Szintén nincs lehetőség arra sem, hogy a tagok a patthelyzetet sorshúzással vagy más szerencseelemeket is felvonultató megoldással (pl. pénzfeldobással) oldják meg. Amennyiben a szavazás során szavazategyenlőség alakul ki, akkor a tagok a tervezetet újratárgyalhatják, ellenkező esetben pedig a határozatot elvetettnek kell tekinteni.²²²

2.6. Az egyszemélyes gazdasági társaságok szabályai

A gazdasági társaságok közül a korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság esetén lehetőség van arra, hogy a társaság egyszemélyesként működjön: ebben az esetben taggyűlés, illetve közgyűlés nem működik. Az ilyen gazdasági társaságoknál a legfőbb szerv feladatai közé tartozó valamennyi kérdésben az *egyedüli tag dönt*.²²³

3. A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐ

3.1. A vezető tisztségviselő feladatai

A vezető tisztségviselő feladata **a társaság irányítása és képviselete**. Ellát minden olyan feladatot, amely nem tartozik a legfőbb szerv vagy más szerv (pl. a felügyelőbizottság) hatáskörébe. Az ügyvezetésnek minden esetben a *gazdasági társaság érdekeit kell szem előtt tartania*.

A vezető tisztségviselő a gazdasági társaság irányító és képviselő szerve. Feladatköre szintén feltérképezhetetlen, hiszen minden olyan ügyet a vezető tisztségviselőnek kell ellátni, amelyben nem a tagok jogosultak dönteni, vagy nem tartozik a felügyelőbizottság és a könyvvizsgáló ellenőrzési jogába.²²⁴

*Ehelyütt a vezető tisztségviselő legfontosabb feladatait soroljuk fel:*²²⁵

- **Belső ügyvitel, üzletvezetés:** Az üzletvezetés a társaság *belső ügyeinek az intézését* jelenti. Ide tartozik a legfőbb szerv összehívása, a napirendi pontok meghatározása, a legfőbb szerv ülésének a levezetése, a társaság határozatainak a nyilvántartása, a tag számára felvilágosítás nyújtása vagy tájékoztatás adása stb.

²²² BH 2000. 553. II.; Papp T. i.m. 155. p.

²²³ Ptk. 3:109. § (4) bek.

²²⁴ Ptk. 3:21. §; Ptk. 3:112. § (2) bek.

²²⁵ Ld. erre vonatkozóan: Papp T. i.m. 167-170. pp.

A vezető tisztségviselő feladatát a társaság belső működését illetően **csak személyesen** végezheti. A belső ügyvitel tekintetében helyettesítésre vagy meghatalmazásra tehát nem kerülhet sor. Nincs lehetőség arra, hogy pl. a vezető tisztségviselő helyett meghatalmazással más személy hívja össze vagy vezesse le a legfőbb szervi ülést.²²⁶

- **Képviselet:** A gazdasági társaságot a vezető tisztségviselő képviseli. A gazdasági társaság a vezető tisztségviselő útján köt szerződéseket, tesz vagy fogad el nyilatkozatokat. A vezető tisztségviselő cselekménye révén nem a vezető tisztségviselő, hanem a gazdasági társaság válik jogosítottá, illetőleg kötelezetté, hiszen a társaság nevében jár el.

A képviseletet illetően – eltérően a belső ügyviteltől – **lehetőség van a helyettesítésre**. Ide tartozik pl. az az eset, amikor a vezető tisztségviselő ügyvéd részére ad meghatalmazást a gazdasági társaságot érintő peres eljárás vitelére. Ugyanakkor a helyettesítés a mindennapi üzletvitel során is előfordulhat: amennyiben a vezető tisztségviselőnek pl. egy napon két különböző városban kellene a társaság nevében egy-egy beruházásra vonatkozó szerződés ügyében tárgyalnia, akkor az egyik tárgyaláson más személy is képviselheti a vezető tisztségviselőt.²²⁷

- **Adatszolgáltatás:** A cégjegyzékben szereplő adatoknak a cégbírósághoz történő bejelentésére a vezető tisztségviselő köteles. A bejelentési, adatszolgáltatási kötelezettségek más hatóság irányában is fennáll (pl. adóhatóság). Amennyiben a vezető tisztségviselő az adatszolgáltatást elmulasztja, akár bűncselekményt is megvalósíthat.²²⁸
- **Titoktartási kötelezettség:** A vezető tisztségviselő a működése során számtalan információ birtokába kerül: ezek a gazdasági társaság tevékenységével, gyártási technológiájával kapcsolatosak. Az információk *üzleti titok*nak minősülnek, amelynek megőrzése és titokban tartása a vezető tisztségviselő feladata. Ezek az adatok biztosítják ugyanis a gazdasági társaság versenyképességét, piaci pozíciójának megőrzését, ezért a titoktartás a vezető tisztségviselőt nemcsak tisztségének fennállása alatt, hanem akkor is terheli, ha tisztsége már megszűnt.²²⁹
- **Iratbetekintés biztosítása:** A vezető tisztségviselő egyik legfontosabb feladata, hogy a társaság ügymenetéről *felvilágosítást adjon a tagok számára*. Ennek oka az, hogy a társaság ügyeire a vezető tisztségviselő lát rá a legjobban és rendelkezik a legtöbb információval, viszont a tagok azok, akik üzleti céljaik érdekében létrehozták a társaságot, valamint ezzel összefüggésben tőkebefektetést is eszközöltek. Emellett lehetővé kell tenni azt is, hogy a tag a társaság irataiba, könyveibe betekinthesse, szükség esetén azokról – saját költségén – másolatot kérjen. Ahhoz ugyanis, hogy a tag tagsági jogait megfelelően gyakorolhassa, információkra van szüksége. Amennyiben a vezető tisztségviselő az iratokba való betekintést nem biztosítja, akkor a tag a cégbírósághoz fordulhat. Ugyanakkor azonban felhívjuk a figyelmet arra, hogy

²²⁶ BDT 2009. 90.; Papp T. i.m. 169-170. pp.

²²⁷ Papp T. i.m. 167. p.

²²⁸ EBH 2004. 1135.; BH 2006. 106.; LB Cgf. VII. 30.608./2001/6.; Papp T. i.m. 168. p.

²²⁹ Ptk. 3:23. §

a tag iratbetekintése nem veszélyeztetheti a társaság üzleti titkait. A gazdasági társaságnak ugyanis lehetnek olyan folyamatban lévő üzleti tárgyalásai, beruházásai és szerződésai, ahol az információk kiszivárgása a társaság számára hátrányt okozhat.²³⁰

- **Munkáltatói jogok gyakorlása:** Általában a vezető tisztségviselő *gyakorolja* a társaság munkavállalói felett a *munkáltatói jogokat*. Amennyiben több vezető tisztségviselő van, akkor ki kell jelölni, hogy melyik vezető tisztségviselő jogosult a munkáltatói jogok gyakorlására. Alapvető munkáltatói jogok közé tartozik: a munkaviszony létesítése, a munkavállaló díjazásának a megállapítása, a munkaszerződés módosítása, az ellenőrzés, az utasításadás, valamint a munkaviszony megszüntetése.²³¹

3.2. A vezető tisztségviselő személyi feltételei

A vezető tisztségviselő **természetes személy és jogi személy** is lehet. A vezető tisztségviselői feladatokat tehát nem csupán természetes személy (ember) töltheti be, hanem jogi személy (szervezet) is. Ebben az esetben a társaság vezető tisztségviselője a jogi személy képviselőtét ellátó természetes személy lesz, végső soron tehát a vezető tisztségviselő minden esetben természetes személy.

- *Pl.:* Amennyiben a közkereseti társaság egyik tagja korlátolt felelősségű társaság, és a társasági szerződés rendelkezései szerint a vezető tisztségviselői feladatokat a kft. látja el, akkor a kft. vezető tisztségviselője a kft. képviselőtetre jogosult természetes személy lesz.²³²

További követelmény a vezető tisztségviselővel szemben, hogy **csak nagykorú** (18. életév feletti) és **cselekvőképes vagy korlátozottan cselekvőképes** személy töltheti be a pozíciót, aki **nem áll eltiltás hatálya alatt**. Nem lehet pl. vezető tisztségviselő a közérdek védelme érdekében az, akit a bíróság bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen szabadságvesztésre ítélt vagy korábban olyan társaságnak volt a vezetője, amely fantomizálódott, azaz elérhetetlenné vált stb. Az eltiltás alatt álló vezető tisztségviselőkre a cégjegyzék elektronikus felületén lehet rákeresni.²³³

A személyi összefonódások elkerülése érdekében további korlátozó rendelkezéseket is találunk:

- A vezető tisztségviselő és közeli hozzátartozója, élettársa ugyanannál a gazdasági társaságnál nem lehet felügyelőbizottsági tag vagy könyvvizsgáló. A vezető tisztségviselő alapvető feladata a társaság irányítása, képviselése. Ezzel szemben a felügyelőbizottság és a könyvvizsgáló ellenőrzési feladatokat lát el. A korlátozás azt a célt szolgálja, hogy az irányítást és az ellenőrzését személyi és rokoni kapcsolataikban független személyek végezzék.²³⁴

²³⁰ Ptk. 3:23. §; BH 2006. 291.; BH 2005. 293. I.; BH 2005. 26.; BH 2004. 371. I.; BH 2003. 206.; ÍH 2007. 131.; ÍH 2004. 144.

²³¹ EBH 2003. 977.; BH 1997. 133.; BDT 2005. 1212.; Papp T. i.m. 170. p.

²³² Ptk. 3:21. § (3) bek.; Papp T. i.m. 158-159. pp.

²³³ Ptk. 3:22. §; Lásd még erre vonatkozóan: Ctv. 9/A-9/E. §§; Sárközy T. i.m. 57. p.

²³⁴ Ptk. 3:115. §

- A vezető tisztségviselő *másik vezető tisztségviselői pozíciót vállal egy másik társaságban*, akkor köteles *az érintett társaságokat értesíteni*. A korlátozás indoka a társaság piaci pozíciójának a védelme: a szabály nem azt tiltja általánosságban, hogy a vezető tisztségviselő egyidejűleg nem lehet több társaság vezető tisztségviselője. Van azonban kivétel a szabály alól: a társasági szerződés megengedő rendelkezése vagy a legfőbb szerv hozzájárulása esetén a vezető tisztségviselő mindkét társaságban elláthatja az irányító-képviselési feladatokat.²³⁵

3.3. A vezető tisztségviselői jogviszony keletkezése

A vezető tisztségviselői jogviszony keletkezhet

- **kijelölés** révén: a társaság alapításakor a vezető tisztségviselőt a létesítő okiratban az alapítók jelölik ki;
- **megválasztás** útján: főszabály szerint a legfőbb szerv választja meg.

Mindkét esetben szükséges a vezető tisztségviselő **elfogadó** nyilatkozata is.

A vezető tisztségviselőt – főszabály szerint – *a tagok jelölik ki*. A társaság alapításakor a társasági szerződésben rögzítik a vezető tisztségviselők személyét, később a *legfőbb szerv* választja meg. Kivételesen azonban a legfőbb szerv a felügyelőbizottságra is átruházhatja ezt a jogát: ebben az esetben a vezető tisztségviselők jelölésére, megválasztására nem a legfőbb szerv, hanem a *felügyelőbizottság* jogosult. A vezető tisztségviselő határozott és határozatlan időre is megválasztható. A mandátum letelte után a vezető tisztségviselő újraválasztható.²³⁶

A vezető tisztségviselő kijelölése és megválasztása ugyanakkor nem elegendő a tisztség betöltéséhez. A vezető tisztségviselőnek a megbízatását *el kell fogadni*, a tisztség ellátását nem lehet rákényszeríteni.

A vezető tisztségviselővel feladatai ellátásához a megválasztáson és a vezető tisztségviselő által tett elfogadáson túlmenően *vagy megbízási szerződést, vagy munkaszerződést* kell kötni. **Nem a szerződés megkötése** hozza azonban **létre** a vezető tisztségviselő megbízatását, hanem a fentebb említett megválasztás és elfogadás!²³⁷

3.4. A vezető tisztségviselői jogviszony megszűnése

A vezető tisztségviselői jogviszony *bizalmi viszonyon*, valamint *egyetértésen* alapul. Ebből fakadóan a tisztség nem örökölhető, a társaság a megválasztott vezető tisztségviselőt bármikor indokolás nélkül visszahívhatja, és a vezető tisztségviselő is bármikor indokolás nélkül lemondhat a tisztségről.

²³⁵ EBH 2003. 964.; BH 2004. 152.; DIT-H-GJ-2010-74.

²³⁶ Ptk. 3:21. § (3) bek.

²³⁷ Ptk. 3:112. § (1) bek.; BDT 2009. 222. II.

*A vezető tisztségviselői jogviszony megszűnik az alábbi esetekben.*²³⁸

- **Időtartam lejártával:** Ha határozott időre választották a vezető tisztségviselőt és ez a határozott idő eltelt, akkor a vezető tisztségviselő jogviszonya megszűnik. Ez azonban nem akadályozza annak, hogy a vezető tisztségviselőt a legfőbb szerv újraválassza.
- **Eltiltás miatt:** Ha a vezető tisztségviselő megbízatása alatt a vezető tisztségviselő eltiltásra kerül, akkor tisztsége automatikusan megszűnik.²³⁹
- **Halál miatt:** A vezető tisztségviselői megbízatás bizalmi viszonyon alapul, így ez a tisztség nem örökölheto.
- **Visszahívás esetén:** A társaság legfőbb szerve a vezető tisztségviselőt *bármikor visszahívhatja*. Ebből a szempontból annak sincs jelentősége, hogy a vezető tisztségviselő mandátuma határozott vagy határozatlan időtartamra szól. A visszahívásra általában akkor kerül sor, ha a vezető tisztségviselő nem megfelelően látja el munkáját. Természetesen arra is van példa, hogy a vezető tisztségviselő tudása legjavát adja, és ez a társaság eredményein is megmutatkozik, de az új tulajdonosi kör „saját embereit” állítja a társaság élére. A visszahívást *indokolni sem kell*, azaz semmiféle magyarázat nem szükséges hozzá. Ennek oka nagyon egyszerű: a vezető tisztségviselő kinevezésének alapja a bizalmi viszony. Amennyiben a vezető tisztségviselő már nem élvezi a tulajdonosok bizalmát, akkor ez önmagában elegendő a visszahívásra.²⁴⁰
- **Lemondással:** Amennyiben a vezető tisztségviselő a jövőben nem kívánja ellátni feladatát, akkor a *tisztségről lemondhat*. A vezető tisztségviselő ezt *bármikor, indokolás nélkül* megteheti, tehát neki sem kell közölnie a döntése okát. A lemondást a társaságnak nem kell elfogadnia, azaz nem kell beleegyeznie.

Meghatározott esetekben azonban a vezető tisztségviselőnek *még 60 napig el kell látnia a feladatait*. Erre akkor kerül sor, ha a lemondás a társaság működését érinti vagy gazdaságilag nehéz helyzetbe kerül a cég (pl. ő volt az egyedüli vezető tisztségviselő, és nem marad képviselője a társaságnak, vagy ő rendelkezett a tevékenység ellátásához egyedül a speciális szakismeretekkel stb.). Függetlenül attól, hogy a gazdasági társaság választott-e másik vezető tisztségviselőt vagy sem, a legkésőbb a 60. naptól kezdve a vezető tisztségviselő feladatait nem láthatja el.²⁴¹
- **Szerződés megszűnése:** A vezető tisztségviselő megbízási szerződésének vagy munkaszerződésének a megszűnésével együtt a képviseleti joga is megszűnik.

²³⁸ Ptk. 3:25. §; Papp T. i.m. 170-173. pp.

²³⁹ ÍH 2006. 173.; Ld. erre vonatkozóan: Ctv. 9/B-9/E. §§

²⁴⁰ Ptk. 3:25. § (2) bek.

²⁴¹ Ptk. 3:25. § (3)-(4) bek.; BH 1994. 686.; ÍH 2010. 131. I.; ÍH 2010. 86. I.

3.5. A vezető tisztségviselő felelőssége

A vezető tisztségviselő felelősségéről akkor beszélünk, ha a vezető tisztségviselő kárt okoz más személyeknek vagy a társaságnak. A vezető tisztségviselő az okozott károkat köteles megtéríteni.

*Eltérő szabályok vonatkoznak a károk megtérítésére attól függően, hogy a vezető tisztségviselő kinek okozza a kárt.*²⁴²

1. Ha a vezető tisztségviselő más személynek okoz kárt:²⁴³

A vezető tisztségviselő a gazdasági társaság egyik belső szerve, így ha a vezető tisztségviselő harmadik személynek kárt okoz, akkor *a kár megfizetésére a vezető tisztségviselő mellett a gazdasági társaság is köteles*. Ebből következően a károsult a kár megfizetését a vezető tisztségviselőtől és a társaságtól is kérheti.²⁴⁴

A gazdasági társaság viszont csak akkor köteles a károk megtérítésére, ha a vezető tisztségviselő *a tisztség ellátásával összefüggésben* okozza a kárt:²⁴⁵

- A példa szerint amennyiben a vezető tisztségviselő üzleti tárgyalásra menet a parkolóból kitolatva egy másik ott álló járműben kárt okoz, akkor ezt a kárt a vezető tisztségviselő munkakörében eljárva okozta, így ezért a kárért a vezető tisztségviselő mellett a gazdasági társaságnak is helyt kell állnia.
- Abban az esetben, ha a vezető tisztségviselő golfozás közben a golflabdájával egy parkoló személygépkocsi szélvédőjét betöri, akkor tekintettel arra, hogy ez nincs összefüggésben a gazdasági társaság ügyeinek az intézésével, így a kár megfizetése kizárólag a vezető tisztségviselőt terheli.

Az, hogy a vezető tisztségviselő mellett a károsult a gazdasági társaságtól is kérheti a kár megfizetését, **nem jelenti azt**, hogy **kétszer kell megfizetni** a kárt. A károsult részére vagy a vezető tisztségviselő, vagy a társaság köteles a kár egyszeri kiegyenlítésére, a **károsult** azonban **szabadon választhat**, hogy melyiküktől kéri a kár megtérítését. Ha a társaság előre kifizeti a vezető tisztségviselő által okozott kárt, akkor a társaság kérheti a vezető tisztségviselőtől a kifizetett összeg megtérítését, mivel ténylegesen maga a vezető tisztségviselő okozta a kárt.

²⁴² Vékás L. i.m. 98. p.

²⁴³ Ptk. 6:541. §

²⁴⁴ Vékás L. i.m. 952-953. pp.

²⁴⁵ Papp T. i.m. 174. p.

2. Ha a vezető tisztségviselő a társaságnak okoz kárt:²⁴⁶

A vezető tisztségviselő eljárása során a gazdasági társaság érdekeit kell, hogy szem előtt tartsa, így ha kárt okoz a társaságnak, azt *köteles a vezető tisztségviselő megfizetni*.

A vezető tisztségviselő károkozása állhat abban, hogy a vezető tisztségviselő a jogszabályokat, a társasági szerződés rendelkezéseit, a legfőbb szerv határozatát vagy az ügyvezetési feladatait megszegi. Nem csak a társasági jogi szabályokat szegheti meg, hanem más jogszabályokat, pl. adó-, társadalombiztosítási és munkajogi szabályokat is.

Nézzünk a társaságnak okozott károkra példákat:

- A vezető tisztségviselő megszegi a munkajogi szabályokat, és egy munkavállaló munkaviszonyát jogellenesen mondja fel, amiért a bíróság 1 millió forint megfizetésére kötelezi a társaságot. Ebben az esetben a vezető tisztségviselő ellenőrzési körébe esik a károkozás: a munkáltató jogok gyakorlása a vezető tisztségviselő feladata, így a társaságnak okozott kárt köteles megfizetni.
- A vezető tisztségviselő a társaság házipénztárából a napi bevételt (10 millió forintot) kivette azért, hogy azt a cég bankszámlájára befizeti. A vezető tisztségviselő az összeget a táskájába tette, majd azt a gépjármű csomagtartójában helyezte el. A gépkocsival egy rövid időre leparkolt, hogy beszaladjon a boltba. Ez idő alatt a gépkocsit a pénzzel együtt ellopták. Mivel a vezető tisztségviselőnek a pénz szállítását nagyobb körültekintéssel kellett volna megszerveznie, és ezt a vezető tisztségviselő elmulasztotta, a vezető tisztségviselő köteles a 10 millió forint megfizetésére. Ebben az esetben ugyanis a vezető tisztségviselő nem úgy járt el, ahogy egy felkészült vezető tisztségviselőktől az adott szituációban általában elvárható, mert egy ilyen szituációban nem megengedett a vezető tisztségviselő számára, hogy először beugorjon a boltba, és csak azt követően vigye a napi bevételt a bankba.²⁴⁷

A gazdasági társaság fogalmából is következően a vezető tisztségviselő nap, mint nap szerződéseket köt. Amennyiben egy rossz üzleti döntés, egy a társaság számára nem előnyös, akkor kérdés, hogy ez megalapozza-e a vezető tisztségviselő felelősségét. A veszteség az üzleti élet kockázatából adódóan akkor is bekövetkezhet, ha a vezető tisztségviselő a lehető legjobban látja el feladatát: a vezető tisztségviselőnek ugyanis a piaci mechanizmusokra nincs teljes körű ráhatása. Éppen ezért **egy rossz üzleti döntésért a vezető tisztségviselő – főszabály szerint – nem tartozik felelősséggel.**²⁴⁸

²⁴⁶ Ptk. 3:24. §

²⁴⁷ LB Gf. II. 31.796/2000/3.

²⁴⁸ BH 2004. 372. I.; Papp T. i.m. 176-177. p.

A tagok értékelhetik a vezető tisztségviselő munkáját. Ha úgy ítélik meg, hogy a vezető tisztségviselő megfelelően látta el feladatát, számára **felmentvényt** adhatnak.

A felmentvény lényege, hogy amennyiben a amennyiben a létesítő okirat rendelkezik a felmentvényről, akkor a társaság legfőbb szerve a gazdasági év lezárását követően értékelheti a vezető tisztségviselő munkáját. Ha a tagok úgy ítélik meg, hogy a vezető tisztségviselő a gazdasági társaság érdekeit tartotta szem előtt, akkor megadhatják számára a felmentvényt. A felmentvény előnye, hogy ebben az esetben a vezető tisztségviselővel szemben később kártérítési igény nem érvényesíthető. A felmentvény megadását maga a vezető tisztségviselő is kérheti, kezdeményezheti.²⁴⁹

4. A FELÜGYELŐBIZOTTSÁG

4.1. A felügyelőbizottság feladatai

A gazdasági társaság legfőbb szerve nem ülésezik állandóan. A legfőbb szerv így nem képes a vezető tisztségviselő tevékenységének folyamatos ellenőrzésére. Éppen ezért az ellenőrzési feladatok ellátására a tagok külön szervet, ún. felügyelőbizottságot választhatnak, hogy a vezető tisztségviselő ne tevékenykedhessen csak saját céljait előtérbe helyezve, hanem mindig tartsa szem előtt a társaság érdekeit. A felügyelőbizottság feladata a **vezető tisztségviselő ellenőrzése**.²⁵⁰

A felügyelőbizottság átfogó ellenőrzést végez: az ellenőrzés nem kizárólag arra terjed ki, hogy a vezető tisztségviselő a jogszabályoknak megfelelően végzi-e a tevékenységét, hanem a felügyelőbizottság **a vezető tisztségviselő döntéseinek a célszerűségét, gazdaságosságát, azaz pénzügyi vonzatait is vizsgálhatja**.²⁵¹

*Annak érdekében, hogy a felügyelőbizottság ellenőrzési tevékenységét maradéktalanul elláthassa, széles körű jogosítványokkal rendelkezik.*²⁵²

- köteles a beszámoló megvizsgálására és arról jelentést kell készítenie;
- a társaság vezető tisztségviselőitől és munkavállalóitól felvilágosítást kérhet;
- a társaság könyveit, iratait, szerződéseit, bankszámláit megvizsgálhatja;
- ellenőrzéséhez szakértőket vehet igénybe;
- kezdeményezheti a könyvvizsgáló meghallgatását;
- a legfőbb szerv ülésén tanácskozási joggal részt vehet (szavazati jog nélkül), és kérdéseket tehet fel, javaslatokat fogalmazhat meg;
- a legfőbb szerv ülésére véleményt készít (pl. a részvénytársaság osztalékfizetése előtt);
- jogosult a legfőbb szerv ülésének rendkívüli összehívására, ha észleli, hogy a vezető tisztségviselő tevékenysége jogsértő, vagy sérti a társaság vagy a tagok érdekeit;
- a felügyelőbizottság tagja a cégbírásgtól kérheti a törvényességi felügyeleti eljárás megindítását.

²⁴⁹ Ptk. 3:117. §; Sárközy T. i.m. 151. p.

²⁵⁰ Ptk. 3:26. §; Chikán A. i.m. 45. p.

²⁵¹ Ptk. 3:120. §

²⁵² Ptk. 3:27. §; Ptk. 3:120. §; LB Cgf. VII. 31.114/1992/3.

4.2. Az ügydöntő felügyelőbizottság

Az ügydöntő felügyelőbizottság a felügyelőbizottság egy olyan speciális formája, amely meghatározott esetekben *döntési és irányítási jogokat is gyakorol az ellenőrzésen kívül*. A tagok a létesítő okiratban ugyanis rendelkezhetnek arról, hogy a felügyelőbizottság hatáskörét a legfőbb szerv vagy a vezető tisztségviselő *egyes feladataival megnövelik*.²⁵³

- a felügyelőbizottság (és nem a legfőbb szerv) dönt a vezető tisztségviselők megválasztásáról, visszahívásáról, díjazásának a megállapításáról;
- a legfőbb szerv döntési jogai közül más feladatok is delegálhatóak, kivéve ahol a törvény a legfőbb szerv esetében nem engedi meg a döntéshozatal átengedését (pl. a beszámoló elfogadásáról vagy a társaság megszűnéséről nem dönthet az ügydöntő felügyelőbizottság);
- egyébként a vezető tisztségviselő feladatai közé tartozó döntéseket (pl. 5 millió forint értékhatár feletti szerződések megkötését) a felügyelőbizottság hozza meg;
- a vezető tisztségviselő döntését a felügyelőbizottság előzetesen hagyja jóvá.

Ezekben az esetekben tehát nem a legfőbb szerv vagy a vezető tisztségviselő jogosult a döntéshozatalra vagy az irányítási feladatok ellátására, hanem az ügydöntő felügyelőbizottság. Nincs lehetőség azonban arra, hogy az ügydöntő felügyelőbizottság a társaság szervei közül a könyvvizsgáló feladatait vegye át.

4.3. A felügyelőbizottság felállítása

A felügyelőbizottság létrehozása általában a **tagok akaratán múlik**. A tagok döntenek tehát arról, hogy a társaság tevékenységét, tulajdonosi összetételét szem előtt tartva szükségesnek tartják-e a felügyelőbizottság létrehozását vagy nem. Más megközelítésből az is fontos szempont lehet, hogy a felügyelőbizottság tagjai feladatuk ellátásáért díjazásra jogosultak: ez állandó költséget jelent a társaság számára.

Ugyanakkor azonban a törvény meghatároz olyan eseteket, amikor a tagok nem mérlegelhetnek, hogy létrehoznak-e a felügyelőbizottságot, hanem kötelező létrehozniuk:

- nyilvánosan működő részvénytársaság esetén, kivéve, ha igazgatótanács működik a társaságnál;
- zártkörűen működő részvénytársaságnál, ha a szavazati jogok legalább 5%-val rendelkező részvényesek ezt kérik;
- bármely gazdasági társaság esetében, ahol azt törvény a köztulajdon védelme érdekében előírja (pl. a Magyar Televízió Részvénytársaság esetén, mivel a társaság nemzeti közszolgálati műsorszolgáltató);
- bármely gazdasági társaságnál, ha a társaság teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalóinak létszáma éves átlagban a 200 főt meghaladja.

²⁵³ Ptk. 3:123. §

4.4. A dolgozói participáció

Kötelező a felügyelőbizottság létrehozása, ha a társaságnál a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók létszáma éves átlagban meghaladja a 200 főt. Ilyenkor **munkavállaló is részt vesz** a felügyelőbizottság munkájában.

*A felügyelőbizottság kötelező felállításának feltételei ebben az esetben az alábbiak:*²⁵⁴

- a munkavállalók közül csak a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalókat kell számolni, a részmunkaidős munkavállalókat vagy a társaság részére megbízás alapján tevékenykedőket (pl. tolmács, fordító, ügyvéd) nem;
- a munkavállalók létszámát éves átlagban számoljuk: megvizsgáljuk, hogy januártól decemberig minden hónapban hány fő munkavállalója volt a társaságnak, ezeket összeadjuk és elosztjuk 12-vel;
- az éves átlagnak (és nem a havi létszámoknak) kell a 200 főt meghaladnia.

Ebben az esetben a felügyelőbizottság munkájában munkavállalók is részt vesznek: ezt a dolgozói részvételt nevezzük **dolgozói participációnak**. A munkavállalói küldöttek a felügyelőbizottság tagjainak **egyharmadát** alkotják. Figyelemmel a felügyelőbizottság tagjainak létszámára elképzelhető, hogy ez a harmadolás nem egész számot eredményez. Ilyenkor mindig a dolgozókra kedvezőbb megoldást kell választanunk; **tört szám esetén tehát felfelé kell kerekítenünk**:

- *Pl.:* 5 fős felügyelőbizottság esetén a tagok számának egyharmada: 1,33. Törtszám esetén felfelé kell kerekíteni, azaz 2 fő munkavállaló tagja lesz az 5 fős felügyelőbizottságnak.

A munkavállalók a felügyelőbizottságon belül minden esetben kisebbségben vannak, hiszen a képviselet csak egyharmados. Ebből fakadóan előfordulhat, hogy a munkavállalói küldöttek véleménye a felügyelőbizottságon belül figyelmen kívül marad. Abban az esetben, ha a *munkavállalók álláspontja egyhangúan eltér a többségi véleménytől*, akkor álláspontjukat a soron következő *legfőbb szervi ülésen* kötelezően ismertetni kell.

A munkavállalókat a felügyelőbizottságba az **üzemi tanács választja ki**. Ugyanakkor azonban a felügyelőbizottság a társaság belső szervezeti egysége, így a tagjává csak akkor válhat a munkavállalói küldött, ha a legfőbb szerv ezt jóváhagyja. A legfőbb szerv köteles elfogadni az üzemi tanács által jelölt dolgozót és a felügyelőbizottság tagjává választani.²⁵⁵

²⁵⁴ Ptk. 3:119. §; Ptk. 3:124. §

²⁵⁵ Ptk. 3:125. §

4.5. A felügyelőbizottság működése

A felügyelőbizottsági feladatokat elláthatja *1 fő*: ilyenkor öt felügyelőbizottsági tagnak nevezzük. Amennyiben azonban a törvény *kötelezővé teszi* a felügyelőbizottság felállítását, akkor a felügyelőbizottságnak *legalább 3 főből* kell állnia.²⁵⁶

A felügyelőbizottságot a legfőbb szerv választja meg. Többtagú testület esetén a felügyelőbizottság tagjai maguk közül elnököt, szükség esetén elnökhelyettest választanak. A felügyelőbizottság működését *ügyrend* határozza meg. Az ügyrendben a felügyelőbizottság pl. rendezheti a tanácskozások megtartásának, összehívásának a módját, milyen időközönként üléseznek vagy rendelkezhetnek a felügyelőbizottságon belüli munkamegosztásról is.²⁵⁷

4.6. A felügyelőbizottságra vonatkozó szabályok

A felügyelőbizottság tagjának az eltiltására, megválasztására, a tisztség elfogadására, valamint a mandátum megszűnésére vonatkozó szabályok hasonlóak, mint a vezető tisztségviselőnél.

5. A KÖNYVVIZSGÁLÓ

5.1. A könyvvizsgáló feladatai

A könyvvizsgáló a gazdasági társaság **számviteli-pénzügyi ellenőrzését** végzi. A könyvvizsgáló a társaság külső ellenőrző szerve, amely az alábbi feladatokat látja el:

- **Auditáció:** A könyvvizsgáló feladata a könyvvizsgálat elvégzése. Tevékenysége alapvetően annak megállapítására irányul, hogy a gazdasági társaság által készített *beszámoló megfelel-e* a jogszabályi előírásoknak, megbízható, valós képet ad-e a gazdasági társaság pénzügyi-vagyoni helyzetéről, működésének eredményeiről.²⁵⁸
- **Résztétel a legfőbb szervi ülésen:** Tanácskozási joggal a könyvvizsgáló részt vehet a legfőbb szerv ülésén. A beszámolót tárgyaló *legfőbb szervi ülésre* azonban *a könyvvizsgálót meg kell hívni*, akinek az ülésen kötelezően meg kell jelennie: jelenléte nélkül a legfőbb szerv a beszámolóval összefüggésben érvényes döntést nem hozhat. A könyvvizsgáló a beszámolóval kapcsolatos véleményét a legfőbb szerv ülésén szóban ismerteti. A legfőbb szerv ugyanakkor nem köteles a könyvvizsgáló véleményével azonos döntést hozni (pl. ha a könyvvizsgáló problémákat nevesít a beszámolóval kapcsolatban, attól még a legfőbb szerv elfogadhatja azt).²⁵⁹
- **Eseti ellenőrzés:** A társaság [szervezeti változása](#) esetén ellenőrzi a dokumentumokat, illetve [a részvénytársaság](#) esetén értékeli az apportot.

²⁵⁶ Ptk. 3:26. §; Ptk. 3:121. §

²⁵⁷ Ptk. 3:122. §

²⁵⁸ Ptk. 3:129. § (1) bek.

²⁵⁹ Ptk. 3:131. §; FIT-H-GJ-2009-115.

- **Legfőbb szerv ülésének összehívása:** A könyvvizsgáló a legfőbb szerv ülésének rendkívüli összehívását kezdeményezheti, amennyiben a társaság vagyonának jelentős csökkenése várható, vagy a vezető tisztségviselő, felügyelőbizottsági tagok károkozását észleli.²⁶⁰

5.2. A könyvvizsgáló megválasztása

A könyvvizsgáló választása általában lehetőség: **a tagok szabadon döntenek el**, hogy alkalmaznak-e könyvvizsgálót. A törvény azonban meghatározott esetekben kötelezővé teszi a könyvvizsgáló megválasztását. Az esetek döntő többségében a – felügyelőbizottság megválasztásához hasonlóan – a társaság tevékenységi köre, vagyoni helyzete határozza meg a könyvvizsgáló választásának szükségességét. Fontos szempont az is, hogy a könyvvizsgáló megbízatását díjazás ellenében látja el, ez költséget jelent a gazdasági társaságnak, melyet minden esetben ki kell gazdálkodnia.

Vannak olyan esetkörök, amikor a tagok nem mérlegelhetnek, hanem kötelező könyvvizsgálót alkalmazniuk:

- kettős könyvvezetést alkalmazó társaságok esetén;
- nyilvánosan működő részvénytársaságnál;
- ha törvény a köztulajdon érdekében kötelezővé teszi;
- amennyiben a törvény a könyvvizsgáló eseti ellenőrzését követeli meg (pl. a [kisebbség](#) kérésére folytán, vagy a [státuszváltozás](#)hoz kapcsolódó dokumentumok ellenőrzése végett, vagy [részvénytársaságnál](#) az apport értékelése céljából).

5.3. A könyvvizsgálói jogviszony keletkezése

A gazdasági társaság alapításakor az alapítók jelölik ki a könyvvizsgálót, a társaság megalakulását követően pedig a könyvvizsgálót a társaság *legfőbb szerve választja*. A könyvvizsgálót elláthatja *természetes személy és szervezet* is, feltéve, hogy a könyvvizsgálók nyilvántartásában szerepel. Ha könyvvizsgáló szervezet látja el a társaság külső ellenőrzését, akkor meg kell adni annak a könyvvizsgálónak a nevét is, aki ezt a feladatot ténylegesen elvégzi.²⁶¹

A kijelölés és a megválasztás önmagában nem elég, minden esetben szükség van a felkérés *elfogadására* is. A könyvvizsgálói megbízatás elfogadásának az minősül, ha a könyvvizsgáló írásban **megbízási szerződést köt** a gazdasági társasággal.

A jogviszony időtartamát illetően a könyvvizsgálót csak **határozott időre, legfeljebb 5 évre** lehet választani, de újraválasztható.²⁶²

A könyvvizsgálói jogviszony megszűnése hasonló okokon alapul, mint a vezető tisztségviselői jogviszony vagy a felügyelőbizottsági tagság megszűnése.

²⁶⁰ Ptk. 3:38. § (2) bek.

²⁶¹ Ptk. 3:129. § (2) bek.

²⁶² Ptk. 3:130. §

VII. FEJEZET

A KÖZKERESETI TÁRSASÁG

1. A KÖZKERESETI TÁRSASÁG FŐ JELLEMZŐI

A közkereseti társaság a néhány fős, kisebb, nem nagy tőkéjű *kisvállalkozások* kedvelt formája, ahol a leginkább megjelenik a személyegyesítő jelleg. Ez azt jelenti, hogy a kkt. alapítása és működése során fontos a tagok közötti bizalom és megfelelő együttműködés, személyes kapcsolattartás. Ezt igazolja az is, hogy a közkereseti társaság működtetése során a tagok szabadon határozhatják meg a társaság belső szervezeti és működési szabályait.²⁶³

A közkereseti társaság legfontosabb jellemzője a tagi felelősségben jelenik meg: ha a társaság vagyona nem fedezi a tartozásokat és nem elegendő a társaság által vállalt kötelezettségek teljesítésére, akkor **minden tag korlátlanul és egyetemlegesen** köteles helytállni.²⁶⁴

A tag korlátlan és egyetemleges felelőssége az alábbiakat jelenti:

- a) Először mindig a gazdasági társaság vagyonát kell megvizsgálni: első körben a gazdasági társaság tartozásait a társaság vagyonából kell kifizetni.
- b) Ha a társaság vagyona nem elég a követelések kifizetésére vagy elfogyott, a tagok a tartozásokat saját magánvagyonukból is kötelesek rendezni, azaz saját magánvagyonukból kell a társaság adósságait kifizetniük (*korlátlan felelősség*).
- c) A tagok *egyetemlegesen* felelnek: ez azt jelenti, hogy a hitelező választhat, hogy melyik tagtól kéri a társaság tartozásának kifizetését. A hitelező abban a tekintetben is szabadon választ, hogy a teljes tartozás kifizetését kéri a tagtól vagy annak csak egy részét, és a másik részét másik tagtól követeli.²⁶⁵

Ha a hitelező tartozását bármelyik tag kiegyenlíti, akkor a hitelező már nem kérheti a tartozás kifizetését a többi tagtól, mert követelése teljesült. Az a tag viszont, aki kifizette a hitelezőnek a tartozást, kérheti a többi tagtól, hogy arányosan osztozzanak meg a veszteségben.

A tag korlátlan felelőssége nem csupán addig áll fenn, ameddig a társaság tagja:

- a közkereseti társaságba belépő tag saját magánvagyonából köteles kifizetni a társaság tartozásait akkor is, ha a tartozások még a belépése előtt keletkeztek (tehát később lép be, és az adósság viszont korábban keletkezett, de ez jogi szempontból nem fontos, mert a belépés időpontjától függetlenül köteles a tag a tartozást megfizetni);
- ha a tag kilép a társaságból, akkor 5 évig még köteles kifizetni a társaság azon tartozásait saját magánvagyonából, amelyek a kilépése előtt keletkeztek.

²⁶³ Papp T. i.m. 373. p.; Vecsenyi J. i.m. 56-58. pp.

²⁶⁴ Ptk. 3:138. §

²⁶⁵ Ptk. 3:139. § (1) bek.

A tag fentiekben bemutatott korlátlan és egyetemleges felelőssége nem feltétlenül jelent hátrányt a tagok számára, hanem gazdasági előnyökkel is járhat ezen társasági forma alkalmazása. A gazdasági élet legújabb jelenségeként a családi vállalkozások mellett számos *nagyberuházás megvalósítása esetén* választják a vállalkozók ezt a társasági formát. A projektberuházás megvalósítása, mint újszerű gazdasági cél megjelenése a társasági forma kiválasztásánál egyértelműen a tagok korlátlan vagyoni felelősség-vállalásával magyarázható, hiszen a potenciális tartozások kifizetése érdekében a hitelezők részére a tagok irányából garantált a társasági adósságok rendezése, és így biztosabbnak tűnik ilyen üzleti partnerekkel szerződni.²⁶⁶

2. A TAGOK ÉS A TAGSÁGI RÉSZESEDÉS

A kkt. alapításához *legalább két tag* szükséges, egy taggal nem alapítható. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a közkereseti társaságban **nem lehet tag** kiskorú személy, egyéni vállalkozó, egy másik közkereseti társaság vagy betéti társaság, valamint olyan személy sem, aki már egy másik közkereseti társaságban tagsági jogviszonyt létesített vagy betéti társaság beltagja. A korlátozás oka az, hogy a tag a közkereseti társaságban saját magánvagyonából köteles megfizetni a társasági vagyon által nem fedezett tartozásokat. Egy adott személy **a saját vagyonával** azonban **csak egyszer tud helytállni**: egy vagyonnal nem lehet egyben a közkereseti társaság, valamint emellett egy egyéni vállalkozás, egy másik közkereseti társaság vagy egy betéti társaság tartozásainak megfizetését is egyidejűleg biztosítani.

A társasági részesedés *korlátozottan forgalomképes*. A társasági részesedés korlátozott forgalomképessége azt jelenti, hogy a társasági részesedés átruházása nem tehető meg szabadon: a tag ilyen módon a társaságból csak akkor léphet ki, és kerülhet a helyére másik tag, ha ahhoz minden tag (egyhangúan) hozzájárul. Éppen ezért a társasági szerződés módosítása is szükséges.²⁶⁷

3. A TÁRSASÁG VAGYONA

A közkereseti társaság **jegyzett tőkéjének minimuma nincs rögzítve**, azaz elvileg 10 Ft-nak megfelelő összegű vagyonnal is alapítható. Ugyanígy nincs előírva a tagi vagyoni hozzájárulás minimuma és annak fajtája sem, így csak apporttal, tehát pénz nélkül is létrehozható közkereseti társaság.

A kkt. tőkéjének rendelkezésre bocsátása *nem feltétele* a társaság bejegyzésének: a vagyoni hozzájárulások teljesítésének időpontját a társasági szerződés szabadon határozza meg, arra akár a társaság bejegyzését követően is sor kerülhet.

²⁶⁶ Sárközy T. i.m. 163. p.

²⁶⁷ Ptk. 3:148. §

4. A SZEMÉLYES KÖZREMŰKÖDÉS

A tag köteles vagyoni hozzájárulást teljesíteni a társaság részére. Mivel a kkt. esetében erős a személyes kapcsolat és együttműködés, ezért a tagnak lehetősége van arra (a tag szabadon dönt róla), hogy a vagyoni hozzájárulás teljesítése mellett (és nem helyett!) a társaság életében személyesen is fejtsen ki tevékenységet. A kkt. esetében a személyes tevékenység-végzést *személyes közreműködésnek* hívjuk.

*A személyes közreműködésre az alábbi szabályok vonatkoznak.*²⁶⁸

- A személyes közreműködésről *írásban* kell rendelkezni: vagy a társasági szerződésbe kell beleírni, vagy külön megállapodást is lehet rá kötni.
- Meg kell határozni, hogy *ki és milyen tevékenységet* végez. Ilyen tevékenység lehet:
 - valamely dolog tulajdonjogának a társaságra történő átruházása (pl. traktor vagy számítógép, laptop tulajdonba adása, ha az nem apport);
 - használati jog biztosítása (pl. a tag raktár használatát bérlet keretében engedi meg a társaságnak);
 - szolgáltatás nyújtása (pl. fuvarozás és szállítás vállalása, pályázatírás, javító-karbantartó munkálatok elvégzése).
- Meg kell határozni, hogy a tevékenységet a tag egyszer kell elvégezni, vagy folyamatosan végzi, vagy időszakosan (*időtartam*).
- A személyes közreműködés ellátható *ingyenesen és díjazás* is járhat érte.
- Amennyiben a tag a vállalt személyes közreműködést *nem megfelelően látja el*, akkor a díjazása csökkenthető, illetve megvonható. Ha pedig ez a magatartása a kkt. céljának elérését nagymértékben veszélyezteti, kizárása iránt per indítható.

5. A KÖZKERESETI TÁRSASÁG SZERVEZETE

A közkereseti társaság szerveire vonatkozóan a törvény kevés kötelezően betartandó szabályt rögzít: ez azt jelenti, hogy a kkt. belső működése – tekintettel a tagok kis létszámára és személyes kapcsolatára – *formalizálatlan és informális*. A törvény nem ír elő kötelező szabályokat, vagy a tagok a legtöbb kérdésben eltérhetnek a jogszabályi előírásoktól. A tagok tehát úgy alakítják ki a legfőbb szervre, annak összehívására, a vezető tisztségviselő személyére stb. vonatkozó szabályokat, ahogy az a *leginkább megfelel a számukra*.

5.1. A legfőbb szerv

A kkt. legfőbb szerve a **tagok gyűlése**. A társasági szerződésben a tagok a tagok gyűlése összehívására és a határozathozatal eljárására saját maguk állapíthatnak meg szabályokat. *Ha a tagok így döntenek, akkor a következőkről rendelkezhetnek:*

²⁶⁸ Papp T. i.m. 375. p.

- ki hívja össze a tagok gyűlését;
- a tagok gyűlése időpontja előtt mennyivel korábban és hogyan kell értesíteni a tagokat (meghívó küldése az időpontról, a helyről, a napirendről);
- ki és hogyan kérheti egy ügy napirendre vételét és megtárgyalását;
- ki vezeti le a legfőbb szervi ülést;
- szükséges-e jegyzőkönyv vezetése, ha igen, milyen szabályok szerint történjen;
- milyen formában tartható legfőbb szervi ülés: ülés tartásával, konferenciabeszélgetéssel vagy levélszavazás útján is hozható határozat;
- a szavazás módjáról: szóbeli, írásbeli szavazással kerül sor a döntéshozatalra, nyílt vagy titkos-e a szavazás;
- a határozatképesség feltételeiről;
- ha szükséges, akkor a megismételt ülésről is rendelkezhetnek a tagok.

A határozathozatal **szótöbbséggel** történik, **kivéve** azokat a kérdéseket, amelyek esetében törvény vagy a társasági szerződés **¾-es szótöbbséget vagy egyhangúságot** ír elő. Minden tagnak azonos szavazata van, de a társasági szerződés eltérhet ettől. Fontos viszont, hogy egyik tag sem fosztható meg a szavazati jogától.²⁶⁹

Fontos kiemelni, hogy a közkereseti társaság esetén a szótöbbség nem a határozatképesség alapján számított szótöbbséget jelenti, hanem **az összes szavazat többségét** takarja. Ebből fakadóan – az általános szabállyal szemben – nincs számtani lehetőség arra, hogy az összes szavazatszám felénél kevesebb vokssal kerüljön sor a megjelentek számától függően a határozat és a döntés elfogadására.²⁷⁰

¾-es szótöbbség szükséges pl. a határozat meghozatalához, ha annak tárgya a vezető tisztségviselő visszahívása vagy valamely tag kizárásának kezdeményezése a társaságból.²⁷¹

Egyhangú határozatot követel meg a törvény:

- a társasági szerződés módosításához;
- a társaság státuszváltozásának az elhatározásához;
- a társaság megszűnésének elhatározásához;
- a tag társasági részesedésének átruházásához;
- a tag örökösének vagy szervezet esetén jogutódjának társaságba történő belépéséhez.

5.2. A vezető tisztségviselő

Főszabály szerint a társaság nevében és képviseletében **minden tag** eljárhat. A társasági szerződés természetesen rendelkezhet úgy, hogy csak egy vagy több (de nem minden) tagot jelöl ki az ügyvezetésre; ebben az esetben a többi tag ügyvezetésre és a képviseletre nem jogosult.

Közkereseti társaság az ügyvezetési feladatokkal és képviseleti joggal **csak saját tagját** bízhatja meg, alkalmazottját vagy kívülálló személyt nem.²⁷²

²⁶⁹ Ptk. 3:143. § (1) bek.

²⁷⁰ Sárközy T. i.m. 167. p.

²⁷¹ Ptk. 3:143. § (4) bek.

A vezető tisztségviselők mindegyike **önállóan** járhat el. Természetesen a társasági szerződés akként is rendelkezhet, hogy együttesen képviselik a társaságot a vezető tisztségviselők. Az egyik ügyvezető a másik ügyvezető tervezett vagy már megtett intézkedése ellen tiltakozhat, ekkor a vitatott intézkedésről a tagok gyűlése jogosult dönteni.²⁷³

5.3. A társaság további szervei

A közkereseti társaság esetében **nem kötelező felügyelőbizottság létrehozása vagy könyvvizsgáló alkalmazása**. Természetesen a tagok dönthetnek úgy, hogy választanak felügyelőbizottságot, vagy a könyvvizetés és a pénzügyek, adózási kérdések ügyében számukra célszerűbb, ha könyvvizsgálót alkalmaznak.

6. A TAGSÁGI JOGVISZONYRA VONATKOZÓ SPECIÁLIS SZABÁLYOK

A tagsági jogviszonyra vonatkozó speciális szabályok közül a tagsági jogviszony megszűnésének speciális két esetét kell kiemelni: **a tagsági jogviszony megszűnésére sor kerülhet** – többek között – **rendes vagy azonnali hatályú felmondással**. A rendes és az azonnali hatályú felmondás szabályait (amely nem azonos a munkaviszonyban alkalmazott felmondással!) az alábbi táblázat foglalja össze:²⁷⁴

Szemponatok	Rendes felmondás	Azonnali hatályú felmondás
Ki?	bármely tag	jogsértést el nem követő tag
Oka	nem kell indokolni	indokolni kell: a másik tag jogsértő vagy a társaság célját veszélyeztető magatartása
Felmondási idő	3 hónap (+ 3 hónap)	-

- A *rendes felmondás joga* tehát bármely tagot megilleti. A felmondás okát a tagnak nem kell megjelölnie, indokot nem kell felhoznia. A felmondási idő főszabály szerint 3 hónap. Ha a tag kilépése a társaság működését megzavarná (mert pl. ő az egyetlen vezető tisztségviselő is), akkor a felmondási idő további 3 hónappal meghosszabbítható.²⁷⁵
- A *rendkívüli felmondás joga* csak a jogszerű magatartást kifejtő tagot illeti meg akkor, ha a társaság valamely más tagja jogsértést követ el vagy a társaság céljának elérését nagymértékben veszélyeztet. Éppen ezért az azonnali hatályú felmondás esetén az okot mindig meg kell jelölni! Felmondási idő ebben az esetben nincsen, a felmondás közlésekor szűnik meg a tag tagsága.²⁷⁶

A társaság részéről egyik sem nem igényel elfogadást, azaz a felmondást a társaságnak nem kell elfogadni, csak közölni kell a társasággal.

²⁷² Ptk. 3:144. §; BH 1991. 480. II.

²⁷³ Ptk. 3:145. §

²⁷⁴ Ptk. 3:147. §; Papp T. i.m. 381-382. pp.

²⁷⁵ LB Cgf. VII. 31.741/1999.

²⁷⁶ FIT-H-GJ-2009-216.

7. A TÁRSASÁG MEGSZŰNÉSÉNEK SPECIÁLIS ESETE

Ha a társaság tagjainak száma 1 főre csökkent (mert pl. kéttagú társaság esetén az egyik tag felmondja a tagságát vagy meghal), akkor a társaság megszűnik, *ha 6 hónapon belül nem jelentenek be a cégbíróságnál új tagot*. A kkt. ugyanis egy taggal nem alapítható, de átmenetileg (6 hónapig) egy taggal is működhet. Ha az új tag bejelentésére a cégbíróságnál 6 hónap alatt nem kerül sor, akkor hosszú távon a kkt. nem működhet tovább egy taggal, így meg kell szűnnie.²⁷⁷

²⁷⁷ Ptk. 3:152. §; ÍH 2005. 131.; KGD 2003. 3.

VIII. FEJEZET A BETÉTI TÁRSASÁG

1. A BETÉTI TÁRSASÁG FŐ JELLEMZŐI

A betéti társaság esetében is domináns a személyegyesítő jelleg: általában kis- és középvállalkozások, családi vállalkozások választják ezt a társasági formát. Működésére vonatkozó szigorú törvényi előírásokat nem találunk.

A közkereseti társasághoz képest különbség abban van, hogy a betéti társaságnál már megjelenik a tőkebefektetési elem: a bt-nek van(nak) olyan tagja(i), ún. kültagok, aki(k) csak vagyoni hozzájárulás teljesítésére kötelesek, de a társaság tartozásaiért nem tartoznak felelősséggel.²⁷⁸ A korlátlan felelősség hiányában részvételük a társaságban tőkebefektetési jellegűvé válik.

A betéti társaság legfontosabb jellegzetessége tehát a **kétféle tagság**:

- **beltag**: a beltág a társaság tartozásaiért korlátlanul és egyetemlegesen felel, ha a társaság vagyona nem elég a tartozások kifizetésére ([ld. erre vonatkozóan a közkereseti társaság tagjainál leírtakat](#));
- **kültag**: a kültag a társaság tartozásaiért nem felel, azaz a kültagot – főszabály szerint – a társaság működése alatt nem lehet kötelezni a bt. tartozásainak kiegyenlítésére.²⁷⁹

Ha a társaság veszteségesen működik, akkor a kültag vagyoni betétjének értéke természetesen csökken, amely által *kockáztatja a vagyoni betétként teljesített hozzájárulását*. Ez azonban *nem jelenti azt*, hogy ha a társaság vagyona nem elegendő a tartozások kifizetésére, akkor *további összeget kellene a magánvagyonából a tartozások kiegyenlítésére fordítania/befizetnie*. Ha tehát veszteségesen működik a társaság, előfordulhat, hogy a kültag a vagyoni betétjét elszámoláskor nem kapja vissza (veszteségviselés), de a társaság tartozásaiért nem felel (helytállási kötelezettség).

2. A TAGOK ÉS A TAGSÁGI JOGVISZONY SZABÁLYAI, VALAMINT A TÁRSASÁG VAGYONA

A betéti társaságra a tagokra, a tagsági jogviszonyra és a társaság vagyonára a **közkereseti társaságra irányadó szabályokat kell alkalmazni**; [ld. a közkereseti társaságnál leírt szabályokat](#).²⁸⁰

3. A BETÉTI TÁRSASÁG SZERVEZETE

A betéti társaság is informálisan és formalizálatlanul működik, mint a közkereseti társaság. A tagok a belső szervezetre és működésre szabadon állapíthatnak meg a társasági szerződésben előírásokat, hiszen a jogszabály nem nevesít kötelező követelményeket.

²⁷⁸ Papp T. i.m. 389. p.

²⁷⁹ Ptk. 3:154. §

²⁸⁰ Ptk. 3:155. §

A betéti társaság szervezetére a [közkereseti társaság szabályait](#) alkalmazzuk, egyedül a vezető tisztségviselői feladatok ellátásában van különbség, amit a következőkben mutatunk be. Felügyelőbizottság és könyvvizsgáló választása szintén nem kötelező.

3.1. A vezető tisztségviselő

A közkereseti társasághoz képest eltérés, hogy nem minden tag jogosult az ügyvezetésre és képviseletre, mert **a kültag** a társaság a vezető tisztségviselői feladatait **főszabály szerint nem láthatja el.**²⁸¹ Kivételek azonban mindig érvényesülnek, így vannak olyan esetek, amikor a kültag elláthatja az üzletvezetést és képviseletet a betéti társaság esetében:

- *A társasági szerződés itt is eltérhet a főszabálytól, így rendelkezhetnek úgy a tagok, hogy nem a beltágok, vagy nem csak a beltágok jogosultak a képviseletre, hanem egy vagy több kültagot (is) ruháznak fel a vezető tisztségviselői feladatokkal.*²⁸²
- *Ha a társaságnak nem marad vezető tisztségviselője* (mert pl. meghalt vagy lemondott), akkor a kültagot is a társaság képviselőjének lehet tekinteni.
- *A legfőbb szerv vagy a vezető tisztségviselő egyedi esetben, egy konkrét ügyben meghatalmazást adhat a kültag részére a bt. képviseletének ellátásával kapcsolatban (pl. a vezető tisztségviselőnek egy tárgyaláson kell képviselnie a társaságot a bíróság előtt, de ez idő alatt a társaság nevében szerződést is kellene aláírni, amely szerződés megkötésére – erre az egyszeri esetre – a kültag meghatalmazást kap). Ilyenkor a feladat ellátása során a kültag képviselheti a társaságot.*²⁸³

4. A TÁRSASÁG MEGSZÜNÉSÉNEK SPECIÁLIS ESETEI

Az általános szabályokon túlmenően a betéti társaság esetében a törvény speciális megszűnési okokat is nevesít:

- Ha a betéti társaságnak **csak egy tagja marad**, akkor – hasonlóan a közkereseti társasághoz – hosszú távon meg kell oldani a törvényes működés feltételeit, mert huzamosabb ideig a betéti társaság sem működhet egy taggal.
- Szintén speciális megszűnési eset valósul meg, ha a társaságból valamennyi beltág vagy valamennyi kültag kiválik, azaz a **beltágok vagy a kültagok „elfogynak”**, mert ilyenkor megszűnik a betéti társaság lényege, a kétféle tagság.²⁸⁴

Az új tag pótlására 6 hónapos határidő áll rendelkezésre, és az új tagot be kell jelenteni a cégbírósághoz is. Arra is lehetőség van, hogy az új tag belépése révén, vagy ha több beltág marad, akkor a társaság ne betéti társaságként, hanem több korlátlanul felelős taggal közkereseti társaságként működjön tovább.²⁸⁵

²⁸¹ Ptk. 3:156. §

²⁸² ÍH 2009. 29.

²⁸³ BDT 2008. 79. I.

²⁸⁴ Ptk. 3:158. §; ÍH 2007. 82.; ÍH 2005. 32.; KGD 2001. 267.; KGD 2001. 146.

²⁸⁵ ÍH 2004. 150.

IX. FEJEZET

A KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ TÁRSASÁG

1. A KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ TÁRSASÁG FŐ JELLEMZŐI

A korlátolt felelősségű társaság a néhány fős kisvállalkozások és a nagy tőkeigényű vállalkozások számára egyaránt megfelelő formát jelent. Azt, hogy a korlátolt felelősségű társaság a kisebb és a nagyobb vállalkozások számára is alkalmas, mutatja az is, hogy a törvény már tartalmaz kötelező szabályokat, amit a tagok nem tehetnek félre, viszont vannak még olyan területek is, amelyekről a tagok szabadon dönthetnek.

A társaság elnevezése azt a látszatot kelti, mintha a gazdasági társaság a hitelezők felé korlátozott felelősséggel tartozna. Ez nem felel meg a valóságnak, hiszen a korlátolt felelősségű társaság – a többi gazdasági társasághoz hasonlóan – a hitelezők irányában a teljes társasági vagyonnal felel. Ugyanakkor a korlátozott felelősség nem helytálló a társaság tagjai tekintetében sem, kivéve, ha a tag a készpénzbetétjét az alapítást követően vagy kisebb mértékben teljesíti.²⁸⁶

A kft. tagjai a társasági tartozásokért a társaság működése alatt – ha azok kifizetésére a társaság vagyona nem elegendő – főszabály szerint tehát **nem felelnek**.

Ez alól **kivétel** az az eset, ha a társaság tagja a pénzbetétet nem az alapításkor, hanem később teljesíti, vagy nem fizeti be a pénzbetétjének legalább felét: ilyenkor a nem teljesített összeg erejéig saját magánvagyonukkal is köteles helytállni.

A tagok kizárólag bevitt vagyoni hozzájárulásukat kockáztatják, ha a társaság vesztésképpen működik. Ez azt jelenti, hogy a kft. megszűnése során a társasági vagyon felosztásakor nem kapnak vissza semmit. Ettől meg kell különböztetni azt, hogy ha a társaság vagyona nem elég a tartozások kifizetésére, akkor a tagnak nem kell ezeket a követeléseket a magánvagyonából kifizetni.²⁸⁷

Ezen főszabály alól kivételként jelenik meg az, ha a tag a pénzbetétjét nem teljesíti az alapításkor, vagy annak legalább a felét nem bocsátja a társaság rendelkezésére:

- a) Ha az apportot teljesíti a tag később, akkor nincs felelőssége.
- b) A **pénzbetétre** csak az alábbi feltételek valamelyike esetén vonatkozik: **vagy az alapítást követően 1 éven túl teljesíti, vagy nem fizeti be legalább felét**. Abban az esetben, ha a tag pénzbetétje teljes mértékben befizetésre kerül, vagy 1 éven belül teljesíti, vagy legalább a felét befizeti alapításkor, akkor nem felel a társaság tartozásaiért, azaz nem köteles saját magánvagyonából befizetni semmit a társasági tartozások kiegyenlítése érdekében.

²⁸⁶ Csehi Z. „A társaságok tőkésítéséért való felelősség” (In: Acta Conventus de Jure Civili; Tomus X.; SZTE ÁJTK Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszékének kiadványa; szerk.: Papp T.; Lectum Kiadó; Szeged; 2009.) 259-260. pp.

²⁸⁷ Ptk. 3:159. §; Kisfaludi A. i.m. 341-342. pp.

- c) Ebben az esetben **a be nem fizetett összegnek megfelelő összeget** (és nem többet) **köteles a tag saját magánvagyonából kifizetni**, ha a társaság vagyona nem elég a társaság által vállalt tartozások kifizetésére (*korlátozott felelősség*).²⁸⁸

2. A TÁRSASÁG VAGYONA

A kft. esetén speciális elnevezése van a jegyzett tőkének: **törzstőke**. A törvény a törzstőke minimális összegét is megállapítja: **legalább 3 millió Ft** szükséges a kft. alapításához.

A társaság induló vagyonát, a törzstőkét a tagok az alapításkor a társasági szerződésben határozzák meg. A törzstőke tehát a kft. tagok vagyoni betétjeinek az összegével egyenlő, a törzstőkét tehát a tagok adják össze a vagyoni hozzájárulás teljesítésével.²⁸⁹

Az alapításkor meghatározott induló vagyon azonban nem feltétlen állandó a társaság működése során: a tagok a társaság működése alatt dönthetnek a törzstőke megváltoztatásáról. A törzstőke megnövelését a törzstőke felemelésének nevezzük, a csökkentését pedig a törzstőke leszállításának.

2.1. A törzstőke felemelése

A törzstőke felemelése a kft. pótlólagos tőkéhez juttatását vagy tőkeszerkezetének átalakítását jelenti. A törzstőke felemelésének indoka lehet a tevékenységi körök bővítése vagy az elvégzett fejlesztések által megkövetelt pénzügyi fedezet megteremtése. Törzstőke-emelés akár a hitelezők bizalmának elnyerését is célozhatja, hiszen pozitív változást jelent a társaság törzstőkéjében.²⁹⁰

A törzstőke felemelésének elhatározására a *legfőbb szerv* jogosult. A felemelés *két módon* mehet végbe:²⁹¹ a tagok új vagyoni betétet teljesítenek és fizetnek be, vagy nem a tagok fizetnek be újabb vagyoni betétet, hanem a társaság vagyonából átcsoportosítjuk a vagyoni eszközöket a jegyzett tőkébe.

A törzstőke felemelése a *társasági szerződés módosításával* jár, ezért változásbejegyzési kérelmet kell benyújtani a cégbíróság részére.

2.2. A törzstőke leszállítása

A törzstőke leszállítása a törzstőke mértékének csökkentését jelenti. A tőkeleszállítás indoka lehet a társaság tevékenységi köreinek a csökkentése, telephelyek bezárása vagy a vagyoni eszközök átcsoportosítása a törzstőkén felüli vagyonba. Tőkeleszállítást alapoz meg az is, ha a társaság a törzstőke mértékének csökkentésével kíván szabadon felhasználható pénzeszközökhöz jutni.²⁹²

²⁸⁸ Ptk. 3:162. § (1) bek.; Vékás L. i.m. 152-153. pp.; Sárközy T. i.m. 184-185. pp.

²⁸⁹ Sárközy T. i.m. 184. p.

²⁹⁰ Kisfaludi A. i.m. 343., 434. pp.; Szegedi A. „Az ezer forintos kft. védelmében” (Gazdaság és Jog; 2007/3.; 10. p.)

²⁹¹ Ptk. 3:198-201. §§

²⁹² Papp T. i.m. 422-423. pp.

A tőkeleszállítás elhatározása a *legfőbb szerv* feladata, elhatározásához $\frac{3}{4}$ -es szótöbbséggel hozott döntésre van szükség. A törzstőke leszállításának oka *többféle lehet*.²⁹³

- A tőke kivonás oka lehet az, hogy a tagok *kifizetéshez jussanak*. A leszállítás e módja előnyös a tagok számára, hiszen ők bevételhez jutnak, azonban hátrányos a hitelezőkre nézve, mert csökken a társaság vagyona.
- A tőkeleszállítás oka lehet az is, hogy a társaság a *tőkeszerkezeten belül végez átcsoportosítást*: a törzstőkéből áthelyez vagyonelemeket a törzstőkén felüli vagyomba, és így szabad forráshoz jut.
- A tőkeleszállítás szolgálhatja a *veszteségek rendezését* is, azaz az így felszabadított tőkéből a társaság a hitelezők felé az adósságait fizeti ki.

Fontos szabály, hogy a törzstőke a tőkeleszállítás során **sem csökkenhet 3 millió Ft alá, kivéve a feltételes tőkeleszállítás** esetét.

A feltételes tőkeleszállítás lényege, hogy a *legfőbb szerv a tőkeleszállítással egyidejűleg a törzstőke felemeléséről is határoz*.²⁹⁴

- *Pl.*: A feltételes tőkeleszállítás indoka lehet a törzstőke készpénzt-apport arányának megváltoztatása: a társaság 4 millió Ft törzstőkével alakult, ebből az egyik tag által apportált autó 2 millió Ft értékű. A tag az autót a társaságból ki kívánja venni, amely a törzstőke csökkenését eredményezi 2 millió Ft-ra. Ez azonban nem éri el a kötelező tőkeminimumot, így a tag az autó helyett egyidejűleg 2 millió Ft készpénz fizet be, ami viszont a tőke felemelését jelenti.

A társaság vagyonának csökkenése *érintheti a társaság hitelezőit is*: éppen ezért a tőke kivonás nem kizárólag a társaság belső ügye. A vezető tisztségviselő intézkedni köteles arról, hogy a tőkeleszállítást tartalmazó határozat a Céglőnyben is megjelenjen, nyilvánosságra kerüljön. Ez a hirdetmény *felhívást tartalmaz a hitelezők felé*, hogy a tőkecsökkenés miatt követeléseik garantálására a társaságtól *biztosítékot kérhetnek*.²⁹⁵

3. A TAG VAGYONI HOZZÁJÁRULÁSA

A tagok vagyoni hozzájárulását a kft. esetében **törzsbetét**nek nevezzük. A törzsbetét lehet pénzbetét és apport. A törvény nem határozza meg a pénz-apport arányát, így korlátolt felelősségű társaság kizárólag apporttal is alapítható. A vagyoni hozzájárulás teljesítésének határidejére vonatkozó szabályokat [ld. a társasági szerződés tartalmi elemeinél kifejtve](#). Felhívjuk a figyelmet azonban itt is [arra](#), hogy ha a tag pénzbetétjének nem szolgáltatja a felét, vagy az alapítástól számított 1 éven túl fizeti be, akkor a be nem fizetett összeg erejéig *magánvagyonával is köteles helytállni* a társaság tartozásaiért!

²⁹³ Papp T. i.m. 423. p.

²⁹⁴ Ptk. 3:202. § (4) bek.

²⁹⁵ Ptk. 3:204. §

A törvény a komolytalan, eseti jellegű kft-alapítások megakadályozása érdekében a törzsbetét *legkisebb mértékét 100 000 Ft-ban* határozza meg.²⁹⁶ Ezt a tag vagy egyedül teljesíti, de arra is lehetősége van, hogy mással közösen fizesse be a törzsbetétjét. Az így keletkezett törzsbetét közös tulajdonba kerül, ugyanis minden tagnak egy törzsbetétje van, azonban egy törzsbetétnek több tulajdonosa (tulajdonostársak) is lehet (*közös tulajdonú törzsbetét*).

4. A MELLÉKSZOLGÁLTATÁS

A tag azon túlmenően, hogy a vagyoni hozzájárulását teljesíti, a tag saját akaratából, szabadon dönt arról, hogy a társaság részére végez-e valamilyen egyéb tevékenységet (a vagyoni betét teljesítésén túl, és nem helyette!). A tag személyes tevékenység-végzését a kft. esetében *mellékszolgáltatásnak* nevezzük, amely vagyoni értékkel rendelkező, a társaság részére szükséges és hasznos gazdasági jellegű szolgáltatást jelent.²⁹⁷

A mellékszolgáltatás *személyhez kötött önkéntes vállalás*, mert a tag dönt róla, hogy vállal-e ilyet, és ha igen, akkor személyesen, maga köteles kifejtetni ezt a szolgáltatást a társaság részére.²⁹⁸ Ebből fakadóan az üzletrész új tulajdonosára (ha a tag átruházza részesedését) vagy örökösére ez a kötelezettség automatikusan nem terjed ki.

A mellékszolgáltatás funkciója hasonló, mint a közkereseti társaság és a betéti társaság esetében a személyes közreműködésnek. Az [ott írt példák](#) kft. esetében mellékszolgáltatásnak minősülnek. A mellékszolgáltatásnál is ugyanúgy meg kell határozni azt, hogy *ki és milyen tevékenységet* végez, *milyen időtartamon* belül teljesíti, jár-e érte *díjazás*, és ha nem teljesíti, akkor milyen *szankciókkal* kell számolnia.²⁹⁹

5. AZ ÜZLETRÉSZ

5.1. Az üzletrészeről általában

A tag vagyoni hozzájárulását a cégbejegyzést megelőzően törzsbetétnek nevezzük, a társaság bejegyzését követően a tag tagsági részesedésének összefoglaló neve: **az üzletrész**. Az üzletrészeről csak a **társaság bejegyzését követően** beszélhetünk, amely tartalmazza a tag **törzsbetétjét, és a tag jogait és kötelezettségeit is**.

Bár az üzletrész a törzsbetét mértékéhez igazodik, *a két fogalom nem azonosítható*. A törzsbetét értéke a társasági szerződésben pontosan, összecszerően meghatározott, – a törzstőke felemelésének és leszállításának eseteit kivéve – a társaság működése során nem változik. Az üzletrész értéke ezzel szemben állandó változásban van, a kft. működésének eredményességét, a gazdasági környezet és a kereslet-kínálat változásait fejezi ki. Ezért *az üzletrész értéke tipikusan eltér a törzsbetét értékétől*, azaz a törzsbetétnél alacsonyabb vagy

²⁹⁶ Ptk. 3:161. § (1) bek.

²⁹⁷ Ptk. 3:182. §; Papp T. i.m. 398-399. pp.

²⁹⁸ BH 2000. 472.

²⁹⁹ BH 2004. 154.; BH 2000. 163.; BH 1992. 332. II.; Balásházy M. „A mellékszolgáltatás fogalma, a törzsbetét-szolgáltatástól, mint főszolgáltatástól való elhatárolása (Gazdaság és Jog; 2007/3.; 4-9. pp.); Bodor M. „Korlátolt felelősségű társaság” (hvgorac; Bp.; 2001.) 85. p.

magasabb is lehet. Az üzletrész értékének megállapítása általában szakkérdés, amelynek során figyelembe kell venni egyebek között a gazdasági társaság pénzügyi helyzetét és a társaság gazdasági életben elfoglalt helyét. Az üzletrész tehát *a gazdasági társaság eredményes vagy eredménytelen gazdálkodásának a mutatója*.³⁰⁰ Ha a társaság eredményesen működik, akkor az üzletrész értéke növekszik, ha pedig veszteséges, akkor csökken.

Az egyes üzletrészek mértékének viszonya – általában – *a tagok törzsbetétjeinek arányához igazodik*. Annak a tagnak, aki nagyobb mértékű törzsbetétet szolgáltatott, üzletrésze is nagyobb mértékű azon tag üzletrészéhez képest, aki kisebb vagyoni hozzájárulást teljesített. Főszabály szerint *az azonos mértékű üzletrészek azonos tagsági jogokat testesítenek meg*. Lehetőség van azonban arra is, hogy a tagok a társasági szerződésben egyes üzletrészeket *eltérő tagsági jogokkal ruházzanak fel*.

Elképzelhető, hogy az üzletrészek közül egyesek többletjogokat biztosítanak:

- a szavazás során valamely üzletrész tulajdonosa vétójoggal rendelkezik;
- egyes tagok osztalékelsőbbbségre tarthatnak igényt, azaz más tagokhoz képest hamarabb kapnak osztalékot stb.

Ezeket az „előnyöket” a törvény nem szabályozza, részleteiket a kft. tagjainak a társasági szerződésben kell kimunkálniuk.

5.2. A közös tulajdonú üzletrész

Egy üzletrésznek *több tulajdonosa* is lehet. A *közös tulajdonú üzletrész* létrejöhet a társaságalapítás során, amennyiben több személy közösen vállalja a törzsbetét szolgáltatását. A közös tulajdonú üzletrész keletkezhet a társaság működése során is, amennyiben pl. a tag üzletrészt több vevőnek adja el, vagy a tag halálával üzletrészt több örökös örökli. A törvény értelmében az üzletrész tulajdonostársai a társasággal szemben közösen *számítanak egy tagnak*.

A közös tulajdonú üzletrész esetében a tulajdonostársaknak választani kell egy **közös képviselőt**, hiszen a *tagsági jogokat* (pl. szavazati jog) a tulajdonostársak nem külön-külön, hanem együttesen, *közös képviselőn keresztül gyakorolják*.³⁰¹

5.3. A saját üzletrész

Saját üzletrészről akkor beszélünk, ha az üzletrészt maga a korlátolt felelősségű társaság a működése alatt szerzi meg: ez olyan sajátos helyzet, amikor a társaság – legalábbis részben – átmenetileg *„önmaga tulajdonosává válik”*. A saját üzletrész megszerzésének oka üzleti célú lehet. Lehet az, hogy a társaság ilyen módon igyekszik megakadályozni kívülálló harmadik személyek taggá válását, de az is elképzelhető, hogy a tag el kívánja adni az üzletrészt, de nincs kinek, ezért azt a társaság veszi meg.

A saját üzletrész után *a társaság nem gyakorolhat szavazati jogot, és saját maga számára osztalékot sem fizethet*. Ugyanakkor azonban a társaságot megilleti az üzletrész átruházásának

³⁰⁰ BDT 2004. 939.; SZÍT Gf. I. 30.074/2004/3.; Papp T. i.m. 404-406. pp.

³⁰¹ Ptk. 3:165. §

joga, sőt, azt a megszerzéstől számított 1 éven belül *át is kell ruháznia*. Végérvényesen tehát nem tarthatja meg a társaság az üzletrészt.³⁰²

6. AZ ÜZLETRÉSZ ÁTRUHÁZÁSA

Az üzletrész forgalomképes, azaz – főszabály szerint – **szabadon átruházható**.

Az üzletrész forgalomképes, azaz – főszabály szerint – feltételek és megkötések nélkül túrja a tulajdonosváltást. Bár az üzletrész átruházására tipikusan adásvételi szerződés útján kerül sor (eladják), **az átruházás azonban nem azonosítható csak az adásvétellel**. Az üzletrész átruházására egyéb módon is sor kerülhet: pl. elajándékozható, elcserélhető, tartási, életjáradéki szerződés köthető rá, apportálható stb.³⁰³

Az üzletrész átruházására csak azt követően kerülhet sor, hogy a gazdasági társaság már létrejött, azaz bejegyzésre került a cégjegyzékbe (mert csak a bejegyzést követően beszélhetünk üzletrészről). Az üzletrész átruházására vonatkozó szerződést *írásba kell foglalni*.³⁰⁴

Az átruházás eredményeként a tag jogai és kötelezettségei az üzletrészt megszerzőt, az új tagot illetik. *Az üzletrész megszerzőjét két kötelezettség terheli*: a tulajdonosváltást köteles a társaság részére bejelenteni, valamint nyilatkoznia kell arról is, hogy a társasági szerződés rendelkezéseit ismeri és azokat magára nézve kötelezőnek fogadja el.³⁰⁵

6.1. Az üzletrész átruházásának korlátozása

Az üzletrész átruházása **korlátozható**. Az üzletrész szabad átruházhatóságáról ebben az esetben nem beszélhetünk, mert az üzletrész korlátozottan forgalomképesé válik. Az átruházás korlátozását azért engedi meg a törvény, mert a tagok érdeke megkívánhatja, hogy befolyásolják a kft-ben tagként részt venni kívánó személyek körét, megakadályozzák a „nem kívánatos” személyek taggá válását, valamint elejét vehessék annak, hogy a tagok közötti hatalmi egyensúly eltolódjon.

Az üzletrész átruházásának korlátozására több jogi lehetőség és eszköz közül választhatnak a tagok, amelyet a társasági szerződésbe kell foglalni.³⁰⁶

- A társasági szerződés pl. nevesítheti azokat a **személyeket**, akik részére a tag az üzletrészt **nem ruházhatja át**: így a társasági szerződés kizárhatja a tisztségviselőket, illetve azok hozzátartozóinak részesedésszerzését. Ilyenkor a társasági szerződés az üzletrészt megszerzők körét korlátozza.

³⁰² Ptk. 3:174-175. pp.; Sárközy T. i.m. 194. p.

³⁰³ ÍH 2004. 71.

³⁰⁴ Ptk. 3:168. § (1) bek.

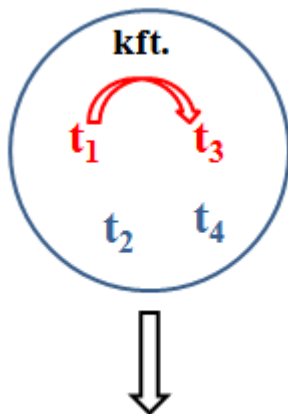
³⁰⁵ Ptk. 3:168. § (2) bek.; SZIT-H-GJ-2010-29.; BH 2005. 155. I.; BH 2005. 110.

³⁰⁶ Papp T. i.m. 410-411. pp.; Gál J. „Az üzletrész-átruházásról” (Céghírnök; 2002/7.; 4. p.); Balásházy M. „Az üzletrész átruházásának egyes kérdéseiről” (In: Sárközy Tamás Ünnepi Kötet; hvgorac; Bp.; 2006.)

- A létesítő okirat meghatározhatja azt is, hogy pl. az alapítást követő **milyen időtartamon belül nincs lehetőség** az átruházásra annak érdekében, hogy garantálják a tagi összetétel változatlanóságát a társaság kezdeti időszakában.
- A társasági szerződés az üzletrész átruházását **feltételhez is kötheti**: ilyen pl. az, hogy bizonyos bevétel, üzleti forgalom elérését megelőzően a tag nem jogosult az üzletrészét kívülálló részére értékesíteni.
- A létesítő okiratban az üzletrész átruházása a **társaság beleegyezéséhez köthető**, amelynek megadására a taggyűlés jogosult. A társasági szerződésben előre meg kell határozni a beleegyezés megadásának és megtagadásának feltételeit: nem elégséges csupán annak a rögzítése, hogy a legfőbb szerv „nyomós érdekből” vagy „nemkívánatos személy részére” nem ad hozzájárulást.³⁰⁷
- Az üzletrész-átruházás további korlátozásaként a társasági szerződésben lehetőség van arra, hogy az üzletrész **adásvételen kívül történő átruházására** (pl. az üzletrész elajándékozására, cseréjére) a tagok **ne adjanak lehetőséget**. Az adásvételt azonban nem lehet megakadályozni és kizárni.³⁰⁸
- Az üzletrész adásvétel útján történő eladása esetén **elővásárlási jog** áll fenn. Az elővásárlási jog *csak adásvétel esetén* alkalmazandó, ajándékozás, csere stb. esetén nem.³⁰⁹ Az elővásárlási jog azt jelenti, hogy a vevő részéről érkező ajánlatot az üzletrészt eladó tagnak teljes terjedelmében közölnie kell az elővásárlásra jogosultakkal. Az elővásárlásra jogosult személyek dönthetnek úgy, hogy azonos vagy kedvezőbb feltételek mellett (pl. ugyanolyan vagy magasabb áron, részletfizetéses ajánlat esetén részletfizetés helyett egy összegben vállalják a vételár teljesítését) megvásárolják az üzletrészt. Ebben az esetben *az adásvétel nem az eladó tag és az eredeti vevő, hanem az eladó tag és az elővásárlásra jogosult között jön létre*, és az üzletrészt az eredeti vevő helyett az elővásárlásra jogosult szerzi meg.

Az elővásárlási jognak az alábbi esetei vannak:

1. Tag tagnak kívánja eladni az üzletrészt: t_1 , mint eladó t_3 -nak, mint vevőnek.³¹⁰

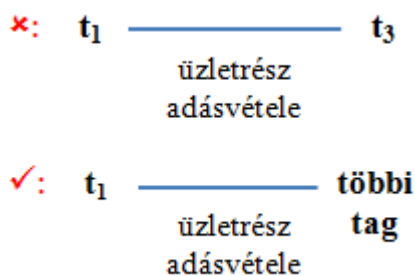
- a) Az elővásárlási jog nem automatikus, csak akkor van, ha *a társasági szerződést ezt előírja*.
- b) Ebben az esetben **a többi tagnak van elővásárlási joga** (t_2 , t_4). A korlátozás indoka abban rejlik, hogy rájuk nézve sérelmes lehet a társaságon belüli hatalmi struktúra megváltozása, hiszen az üzletrész megszerzője nagyobb befolyást képes gyakorolni a társaság döntéseire, működésére.

³⁰⁷ Ptk. 3:167. § (6) bek.; BH 2002. 137.; BDT 2008. 50.

³⁰⁸ ÍH 2004. 72.

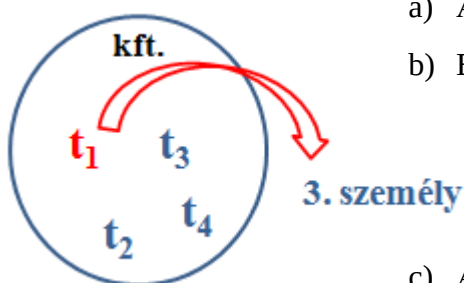
³⁰⁹ ÍH 2004. 72.

³¹⁰ Ptk. 3:166. §; Vezekényi U. – Bodor M. „Az üzletrész- és részvényátruházás során gyakorolható elővásárlási jog egyes kérdéseiről” (Gazdaság és Jog; 2009/11.; 3-7. pp.); Vékás L. i.m. 157. p.

- c) Ez azt jelenti, hogy a t_3 tag, mint vevő által tett ajánlatot (vételár, fizetési határidő, részletfizetés stb.) közölni kell a többi taggal (t_2 , t_4).
- d) Ha a többi tag nem él elővásárlási jogával, az adásvételi szerződést t_1 és t_3 tag köti meg egymással, azaz t_3 tag veszi meg az üzletrészt.
- e) Ha a tagok élnek elővásárlási jogukkal, akkor az adásvételi szerződés t_1 és a többi tag között jön létre. Ha több tag is szeretne az elővásárlási jogával élni, akkor mindenki arányosan szerez az üzletrészből.

2. Tag kívülállónak kívánja eladni az üzletrészt: t_1 , mint eladó 3. személynek.³¹¹

- a) Az elővásárlási jog *automatikus*, mert törvény írja elő.
- b) Ebben az esetben *elővásárlási joga van az alábbi sorrendben*:
- a többi tagnak (t_2 , t_3 , t_4);
 - a társaságnak (kft.);
 - a taggyűlés által megjelölt személy(ek)nek.
- c) A társasági szerződés a fenti sorrendben módosíthat: pl. tagot, taggyűlés által megjelölt személyt és a társaságot illeti meg az elővásárlási jog.
- d) A társasági szerződés úgy is rendelkezhet, hogy *valamelyiküket nem illeti meg elővásárlási jog*: pl. a tagot és a taggyűlés által megjelölt személyt igen, de a társaságot nem.
- e) A társasági szerződés – ha a tagok nem tartják szükségesnek – *el is törölheti az elővásárlási jogot*. Ilyenkor szabadon átruházható az üzletrész (ha más korlát nincs).
- f) Az ajánlat közlése és a szerződés létrejötte itt is ugyanúgy történik, mint a fenti esetben.

6.2. Az üzletrész átruházásának kizárása

A tagokat a társasági szerződésben az üzletrész átruházását **kizárhatják**. Ebben az esetben nincs jogi lehetőség arra, hogy a tag a kft.-ből kilépjen. Ekkor az üzletrész nem tűri a tulajdonosváltást, forgalomképtelenné válik. Ilyen rendelkezés esetén sincs azonban annak akadálya, hogy a társasági szerződés módosításával a tagok ezt a tilalmat később feloldják, és megengedjék az üzletrész átruházását.

³¹¹ Ptk. 3:167. § (2)-(5) bek.; 3/2009. PK vélemény a társasági jogban érvényesülő elővásárlási jog egyes kérdéseiről

7. AZ ÜZLETRÉSZ ÁTSZÁLLÁSA

Az üzletrész átszállása nem az üzletrész átruházását jelenti, hanem öröklés vagy jogutódlással történő megszerzést. A tag halálával vagy szervezet esetében a jogutódlással történő megszűnés esetén az **üzletrész az örökösre vagy a jogutódra száll**. Amennyiben a tagok meg kívánják akadályozni, hogy számukra ismeretlen örökös vagy jogutód a társaság tagjává váljon, akkor a társasági szerződésben előírhatják, hogy *az erre kijelölt személyek* az üzletrész értékét kifizetik az örökösnek vagy a jogutódnak, és az nem válik taggá.³¹²

8. A KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ TÁRSASÁG SZERVEZETE

A korlátolt felelősségű társaság szervezetére nézve a törvény már megállapít kötelező szabályokat, azonban ezen kötelezően betartandó szabályok mellett még mindig van mozgástere a tagoknak, és bizonyos kérdésekben szabadon dönthetnek, hogy a társaság belső szervezetére vonatkozó előírásokat úgy alakítsák ki, ahogy számukra a leginkább megfelelő. Ez a lehetőség rugalmassá teszi a korlátolt felelősségű társaságot: a kisvállalkozások számára nem túl bürokratikus, a tőkeerősebb és nagyobb társaságok számára pedig egy formalizáltabb szervezet kialakításának is alapot ad.

8.1. A legfőbb szerv

A legfőbb szerv elnevezése: taggyűlés .
--

A taggyűlést *az ügyvezető meghívóval hívja össze*. A meghívó elküldése és a taggyűlés napja között legalább 15 napnak kell eltelnie. A társasági szerződésben más időpontot is meg lehet határozni: rövidebb, de hosszabb határidőt is megállapíthat. A határidő viszont semmiképpen *nem lehet rövidebb 3 napnál*, hogy minden tag időben értesülhessen és felkészülhessen az ülésre.³¹³

A napirendi pontokat a meghívóban meg kell jelölni. *Bármely tag jogosult a meghívóban megjelölt napirendi pontok kiegészítésére*. A tag úgy tud napirendi pontot javasolni, hogy a taggyűlés előtt legalább 3 nappal az általa javasolt napirendi pontokat valamennyi taggal írásban, faxon vagy email útján ismerteti és közli. Ahhoz, hogy a napirendre vétel törvényes legyen, szükséges, hogy a tag ténylegesen a többi taggal ismertesse javaslatát.³¹⁴

A legfőbb szervi ülés megtartható *üléssel*, amikor a tagok ugyanazon helyen és időben személyesen (vagy meghatalmazott útján) megjelennek. Ebben az esetben az ügyvezető a társaság székhelyére vagy telephelyére hívja össze az ülést. Természetesen a társasági szerződés más helyszínt is megállapíthat. Annak sincs akadálya, hogy a tagok *konferenciabeszélgetés útján vagy levélszavazással* hozzanak határozatot.

³¹² Ptk. 3:170. §; BDT 2006. 34.; *Vékás L.* i.m. 158. p.

³¹³ ÍH 2010. 132. I.; ÍH 2006. 32.

³¹⁴ Ptk. 3:190. §; ÍH 2005. 83.; FIT-H-GJ-2010-97.

A taggyűlés a határozatait a határozatképesség alapján számított **szótöbbséggel** hozza, kivéve azokat a kérdéseket, amelyek esetében a törvény vagy a létesítő okirat **$\frac{3}{4}$ -es szótöbbséget** vagy **egyhangúságot** ír elő.

$\frac{3}{4}$ -es szótöbbség szükséges az alábbi döntések meghozatalához:

- tag kizárása iránti per kezdeményezése;
- a társasági szerződés módosítása;
- a társaság megszűnésének elhatározásához.

Egyhangú határozatot követel meg a törvény:

- a tag társasági szerződésben meghatározott kötelezettségének a növeléséhez (pl. megemelik a pótbefizetés összegét, így minden tag többet köteles befizetni);
- új kötelezettséget állapítanak meg (pl. a tag új mellékszolgáltatást vállal);
- valamely tag előnyeit, külön jogait csorbítják (pl. megszüntetik a vétőjogát vagy megvonják az osztalékelsőbbbségi jogát).³¹⁵

8.2. A vezető tisztségviselő

A társaság ügyvezetését és képviselését az **ügyvezető** látja el, akit a tagok maguk közül is választhatnak, de a tisztséget kívülálló személy is betöltheti (aki nem tagja a társaságnak).

Az ügyvezetőnek – [az általános feladatokon túl](#) – speciális feladatai is vannak a kft-nél:

- Az adminisztratív teendők körében köteles a legfőbb szerv üléséről *jegyzőkönyv* vezetni. A taggyűlésen tehát mindig készül jegyzőkönyv.³¹⁶
- Az ügyvezető vezeti a *határozatok könyvét* is, amely a taggyűlésen született határozatok nyilvántartását jelenti. A határozatokat sorszámozni kell.³¹⁷
- Az ügyvezető gondoskodik a *tagjegyzék* vezetéséről is: a tagjegyzék a társaság tagjairól vezetett nyilvántartás, amelyből pontosan megállapítható, hogy kik a társaság tagjai, illetve hogy ki és milyen üzleti részesedéssel rendelkezik. Funkciója a változó tagi összetétel nyomon követése a társaságon belül, amelyet így kívülálló személy (pl. befektető, hitelező) is megismerhet.³¹⁸

8.3. A társaság további szervei

Korlátolt felelősségű társaság esetén **nem kötelező felügyelőbizottság létrehozatala vagy könyvvizsgáló választása**, ugyanakkor célszerű lehet ezeket a szerveket létrehozni olyan kft. esetében, amely túlnyomórészt tőkebefektetési célú és jelentős vagyonnal rendelkezik, azonban a tagok egymással és az ügyvezetéssel nem állnak személyes kapcsolatban.

³¹⁵ BH 2004. 198.

³¹⁶ Ptk. 3:193. §; 16-H-GJ-2002-2.

³¹⁷ Ptk. 3:194. §

³¹⁸ Ptk. 3:197. §; KGD 2001. 274.; KGD 2000. 193.; Kisfaludi A. i.m. 429. p.; Sárközy T. i.m. 207. p.

9. A TAGSÁGI JOGVISZONYRA VONATKOZÓ SPECIÁLIS SZABÁLYOK

A tag speciális kötelezettsége a kft. esetében a **pótbefizetés** teljesítése, ha a legfőbb szerv így határoz. A pótbefizetés célja az, hogy a tag pótlólagos befizetése révén **a társaság veszteségeit rendezzék**. Ha a pótbefizetésre már nincs szükség, azt *vissza kell fizetni a tagnak*.

A pótbefizetés feltétele tehát, hogy a társaság veszteségesen működjön, célja az, hogy a tagok utólagos tőkepótlással elkerüljék a társaság megszűnését, fizetési képtelenségét vagy felszámolását a további működés érdekében.³¹⁹ A pótbefizetés elrendelésének lehetőségét, valamint maximális összegét, és hogy milyen rendszerességgel rendelhető el a *társasági szerződés* tartalmazza. A konkrét feltételeket viszont az adott ügyben mindig a *taggyűlés* határozza meg.³²⁰

A pótbefizetéssel összefüggésben az alábbiakat kell meghatározni:

- Meg kell határozni azt az *összeget*, amelynek befizetésére a tag köteles.
- Elő kell írni az elrendelés *gyakoriságát*: évente hányszor, milyen rendszeresen, milyen időközönként rendelhető el pótbefizetés. Pl.: évente egyszer vagy kétszer; két pótbefizetés között legalább hat hónapnak el kell telnie.
- Ettől meg kell különböztetni a pótbefizetés *határidejét*, ami azt jelenti, hogy a tag milyen határidőn belül köteles befizetni a saját pótbefizetését: pl. 30 napon belül vagy három hónapon belül.
- A pótbefizetés *ütemezését* is meg kell határozni: hány részletben és milyen összegekben kell teljesíteni a pótbefizetést. Pl. egy összegben, két részletben.³²¹
- A *teljesítés módját* is rögzíteni kell: készpénzben kell-e teljesíteni vagy valamilyen vagyontárggyal, és hová kell befizetni (bankszámlára, házipénztárba vagy az ügyvezetőnek).
- A pótbefizetés összege a tagok törzsbetétjét vagy üzletrésztét nem növeli. Ha nincs rá szükség, akkor *vissza kell fizetni a tagnak*.

Amennyiben valamelyik tag a pótbefizetést nem teljesíti, akkor az ügyvezető írásban felhívja a tagot arra, hogy kötelezettségének 30 napon belül tegyen eleget. Ha nem tesz leget a befizetésnek, akkor a tag tagsági jogviszonya automatikusan megszűnik.

³¹⁹ Sárközy T. i.m. 199. p.

³²⁰ Ptk. 3:183. §; Balásházy M. „A pótbefizetés egyes kérdései a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvényben” (Gazdaság és Jog; 2006/10.; 12-15. pp.)

³²¹ KGD 2001. 273.; KGD 2000. 272.

10. AZ EGYSZEMÉLYES KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ TÁRSASÁG³²²

Az egyszemélyes kft. olyan korlátolt felelősségű társaság, amelynek *egy tagja van*. Mivel a társaságnak egy tagja van, így a törzsbetét és az üzletrész nem állhat több tulajdonostárs tulajdonában, azaz *nem lehetséges közös tulajdonú törzsbetét vagy üzletrész kialakítása*.³²³ *Nincs lehetőség arra sem, hogy a társaság saját üzletrészt szerezzen*, hiszen ekkor nem lenne tagja az egytagú társaságnak, mert az üzletrész tulajdonosa a kft. lenne.

Az egyszemélyes társaság alapításánál általában nagyobb a kockázata annak, hogy a megfelelő induló vagyon rendelkezésre áll-e. Éppen ezért *az apportot a cégbejegyzési kérelem benyújtásáig a társaság rendelkezésére kell bocsátani*, azonban a pénzbetét teljesítésére ugyanazok a szabályok érvényesek, mint a többszemélyes kft. esetében.

A kft. egyszemélyes jellegéből adódóan a társaságnál *taggyűlés nem működik*. A taggyűlés hatáskörébe tartozó valamennyi kérdésben *az egyedüli tag dönt*, azonban döntéseiről *köteles a vezető tisztségviselőt írásban értesíteni*.

Az egyszemélyes kft. megszűnésének speciális esete a többszemélyessé válás. A többszemélyessé válás a társaság szervezeti és vagyoni struktúrájában bekövetkező olyan lényeges változás, amely haladéktalanul szükségessé teszi az alapító okirat társasági szerződésre történő módosítását. Amennyiben ennek fordítottja valósul meg, azaz a többszemélyes kft. tagjainak száma egy főre csökken, akkor legkésőbb 1 éven belül kell a társasági szerződést alapító okiratra módosítani.

³²² Ptk. 3:208-209. §§

³²³ EBH 2003. 884. I.; BDT 2007. 162.

X. FEJEZET A RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1. A RÉSZVÉNYTÁRSASÁG FŐ JELLEMZŐI

A részvénytársaság klasszikusan tőkeegyesítő gazdasági társaság, ahol a tagok személye – általában – közömbös: a tagok sokan vannak, és nem ismerik egymást. A részvénytársaság esetében a hangsúly a tőkebefektetésen és a minél nagyobb hozam elérésén van.³²⁴

A korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság között alapvetően két ponton van különbség. Az egyik, hogy a részvénytársaságra jellemző az anonimitás, azaz a részvényesek személye érdektelen, a hangsúly a befektetett tőkén van. A másik alapvető eltérés, hogy a részvénytársaság az egyetlen olyan gazdasági társaság, amely a tagsági viszonyról **értékpapírt állít ki: a részvényes a vagyoni hozzájárulásáért részvényt kap.**³²⁵

Szintén eltérés a többi társasághoz képest, hogy a társasági szerződésnek speciális elnevezése van: a részvénytársaság esetében a társasági szerződést **alapszabálynak** hívjuk (akkor is, ha egyszemélyes részvénytársaságról van szó).

A részvényesnek – kivételektől eltekintve – **nincs felelőssége**. Ha a társaság vagyona nem elég a társaság tartozásainak a kifizetésére, akkor a hitelező a társaság működése alatt nem követelheti a részvényestől azt, hogy magánvagyonából rendezze a társaság tartozását.³²⁶

2. A RÉSZVÉNYTÁRSASÁG MŰKÖDÉSI FORMÁI

A részvénytársaság alapítására csak zártkörűen kerülhet sor, azaz minden újonnan létrehozott részvénytársaság társasági formája: zártkörűen működő részvénytársaság (zrt.).

A zártkörű alapítás azt jelenti, hogy a társaság alapítói szerzik meg az összes részvényt, azaz a tagokat nem lehet nyilvánosan gyűjteni, és a részvényekkel nem lehet a tőzsdén kereskedni. A részvénytársaságot tehát *előre meghatározott, konkrét személyek hozzák létre, és ők a társaság minden részvényét átveszik.*³²⁷

Az **alapítást követően** azonban a társaság **működési formáját** a legfőbb szerv **megváltoztathatja**: eszerint megkülönböztetünk zártkörűen működő részvénytársaságot és nyilvánosan működő részvénytársaságot.³²⁸

³²⁴ Chikán A. i.m. 58-59. pp.; Sárközy T. i.m. 215. p.

³²⁵ Papp T. i.m. 444-445. pp.; Ld. a részvénytársaságra vonatkozóan: Bodor M. – Gál J. – Pethőné Kovács Á. – Tomori E. – Vezekényi U. „Részvénytársaság” (hvgorac; Bp.; 2008.)

³²⁶ Ptk. 3:210. §

³²⁷ Ptk. 3:249. §; Vékás L. i.m. 181. p.

³²⁸ Ptk. 3:211. §; Vékás L. i.m. 169. p.; Sárközy T. i.m. 217-218. pp.

Zrt.

részvényeit nem vezetik be a tőzsdére, azaz nem lehet részvényeivel a tőzsdén kereskedni

Nyrt.

részvényeit a tőzsdére bevezetik, azaz részvényeivel a tőzsdén lehet kereskedni.

3. A RÉSZVÉNYTÁRSASÁG VAGYONA

A részvénytársaság jegyzett tőkéjét **alaptőkének** hívjuk. A zártkörűen működő részvénytársaság alaptőkéje minimum **5 millió Ft**, míg a nyilvánosan működő részvénytársaság esetében legalább **20 millió Ft**.

Az alaptőke *legalább 30 %-át pénzbeli vagyoni hozzájárulások kell, hogy kitegyék*. Csak apporttal – szemben a többi társasági formával – részvénytársaság tehát nem hozható létre, mindig kell pénzbeli hozzájárulás is.³²⁹

A részvénytársaság alaptőkéje a részvények számának és névértékének a szorzata:

$$\text{alaptőke} = \text{részvények száma} \times \text{részvények névértéke}$$

Éppen ezért ha a részvényesek változtatni szeretnék az alaptőkét (növelik vagy csökkentik), akkor vagy a részvények darabszámát, vagy a részvények névértékét kell valamilyen technikával módosítani, de természetesen a kettő kombinációjára is van lehetőség.

3.1. Az alaptőke felemelése

Az alaptőke növekedése az rt. struktúráját szilárdabbá teszi, a társaság piaci pozíciója erősödhet, a részvények után a kereslet megnőhet, a hitelezők, szerződő partnerek bizalma a társaság irányába nő.

Az alaptőke felemelésének az elhatározásáról a *kögyűlés* dönt, de lehetőség van arra, hogy mivel a tőke növelése a hitelezők részére is kedvező változás, a tagok helyett az igazgatóság döntsön az alaptőke pozitív irányú megnöveléséről.³³⁰

3.2. Az alaptőke leszállítása

Az alaptőke leszállítása következtében a részvénytársaság működő tőkéje csökken. Az alaptőke-leszállítása alapvetően a részvényesek önkéntes elhatározásán alapul, akik szabadon döntenek arról, hogy gazdasági, pénzügyi vagy üzleti megfontolásból csökkentik-e a részvénytársaság alaptőkéjét. Elképzelhető, hogy a társaság szűkíti a tevékenységi köreit, telephelyeket, fióktelepeket zár be, így már nincs szükség az alapításkori jegyzett tőkére. Ugyanakkor a törvény is előírhat olyan eseteket, amikor a részvényesek nem mérlegelhetnek, hanem kötelesek leszállítani az alaptőkét.

³²⁹ Ptk. 3:212. §

³³⁰ Ptk. 3:293-294. §§

Az alaptőke leszállításáról **minden esetben a közgyűlés dönt**. Az alaptőke leszállításának [lehetséges okait](#) a korlátolt felelősségű társaságok esetében már részleteztük, amelyek itt is felmerülhetnek. Szintén ugyanúgy közzé kell tenni a Céglőnyben a tőkeleszállítás elhatározását, és a hitelezőket is megilleti a biztosíték követelése, mint a kft. esetében.³³¹

4. A TAG VAGYONI HOZZÁJÁRULÁSA

A részvényes a vagyoni hozzájárulásának teljesítését követően részvényt kap. A részvénytársaság az egyetlen olyan társaság, amely értékpapírt állít ki a tagsági jogokról.

A részvényesek vagyoni betétjük teljesítésének időpontját – ahogy azt már a korábbiakban kifejtettük – az alapszabályban rögzítik: rendelkezhetnek úgy, hogy alapításkor a vagyoni hozzájárulást minden részvényes teljes egészében teljesíti, vagy megállapodhatnak abban is, hogy alapításkor csak a vagyon egy részét bocsátják a társaság rendelkezésére, míg a fennmaradó rész egy [későbbi időpontban](#) kerül befizetésre.

Az apport értékét az apportot szolgáltató részvényes határozza meg és a többi tag azt elfogadja. Fontos szabály azonban, hogy az alapítók értékelése önmagában nem elég: *az apport értékeléséről független könyvvizsgálónak vagy szakértőnek jelentést kell készítenie. A könyvvizsgálói jelentés pártatlanságát, objektivitását szolgálja az, hogy a részvénytársaság állandó könyvvizsgálója erre a feladatra nem kérhető fel.*³³²

5. A RÉSZVÉNY

5.1. A részvény fő jellemzői

A részvény tagsági jogot megtestesítő értékpapír.

Az értékpapír azt jelenti, hogy a részvény nélkül a tag nem gyakorolhatja tagsági jogait, a tagsági jogok gyakorlása tehát csak a részvény birtokában lehetséges. *A részvény és a tagsági jogok tehát szorosan összekapcsolódnak*, a részvény testesíti meg a tagsági jogokat, mert a részvény nélkül (pl. elveszik vagy megsemmisül) a tagsági jogviszonyhoz kapcsolódó jogok nem gyakorolhatóak. A gazdasági társaságok közül tagsági jogot megtestesítő értékpapír kiállítására egyedül a részvénytársaság jogosult.

A részvény két formában állítható ki: nyomdai úton vagy dematerializált formában. A nyilvánosan működő részvénytársaság részvényei kizárólag dematerializált módon állíthatóak elő.

³³¹ Ptk. 3:308-317. §§

³³² Ptk. 3:251. §

A nyomdai úton előállított részvény jellemzője, hogy a részvény egy okirat, amely fizikailag megfogható, birtokba vehető.

A dematerializált részvény ezzel szemben elektronikus úton létezik: *elektronikus adatösszesség*, amely nem tárgyasult és fizikailag nem létezik. A dematerializált részvény természetesen kinyomtatható, de azon feltűnő módon fel kell tüntetni, hogy az nem értékpapír. Ahhoz, hogy a részvényes dematerializált részvényt szerezhessen, *értékpapír-számlával kell rendelkeznie* valamelyik pénzintézetnél, mert ezen a számlán tartják nyilván a részvény elektronikus adatait.³³³

A részvény névre szóló értékpapír.

A részvény névre szóló: a részvényen *az első tulajdonos nevét mindig fel kell tüntetni*, azaz maga a részvény szövege tartalmazza az első tulajdonos név szerinti megnevezését.

A részvény értéke tekintetében megkülönböztetjük: **a részvény névértékét, kibocsátási értékét és forgalmi értékét.**

- A részvény *névértéke* az az érték, ami a részvényen feltüntetésre vagy rányomtatásra kerül.
- A *kibocsátási érték* az az érték, amit a részvény *első tulajdonosa* fizet a részvényért. A kibocsátási érték vagy azonos a névértékkel vagy magasabb annál.
- A *forgalmi érték* az az érték, amelyet a részvény vevője a részvény minden további átruházása esetén fizet a részvény eladójának. A részvény forgalmi értéke pl. nyilvánosan működő részvénytársaság esetében a részvény tőzsdei árfolyama, amely folyamatosan változik. A forgalmi érték a részvénytársaság piaci megítélésével, valamint gazdasági okokkal függ össze.

A **részvényes kötelezettsége** az, hogy vagyoni hozzájárulásként **a részvény névértékét vagy kibocsátási értékét teljesítse a társaság számára.** A részvényes által szolgáltatott vagyoni hozzájárulás egyenlő tehát a részvény névértékével.³³⁴ A részvény kiállítására csak a társaság bejegyzését követően és csak akkor van lehetőség, ha a tag a teljes vagyoni hozzájárulását (azaz a részvények névértékét vagy kibocsátási értékét) befizette.³³⁵

A részvény forgalomképes: azaz a részvény – főszabály szerint – szabadon átruházható.

A részvény főszabály szerint szabadon átruházható. Kivételesen azonban a részvénytársaság esetében is lehetőség van arra, hogy *a részvény átruházását korlátozzák vagy kizárják.*³³⁶

³³³ Ptk. 3:214. §

³³⁴ BH 2008. 245. I.

³³⁵ Papp T. i.m. 449. p.

³³⁶ Ptk. 3:219. §; Papp T. i.m. 453. p.

- Törvény korlátozhatja a részvényt *megszerző személyek* körét, számát: pl. a dolgozói részvényt csak a részvénytársaság munkavállalója vagy volt munkavállalója szerezheti meg, más személy nem. Ilyen személyi korlátok az alapszabályban is szerepelhetnek.
- Az alapszabály további *feltételeket* is megállapíthat (pl. azt, hogy milyen határidőn belül nem lehetséges a részvény átruházása), és korlátozhatja azt is, hogy *milyen szerződés* révén ruházható át a részvény (pl. ajándékozásra és cserére nincs lehetőség).
- Az alapszabály előírhatja, hogy a részvények átruházásához a *részvénytársaság bejegyzésére* van szükség. A bejegyzés megadására és annak feltételeire ugyanazon szabályok vonatkoznak, mint a korlátozott felelősségű társaságnál.³³⁷
- A részvény adásvétele útján történő eladása esetén *elővásárlási jog* köthető ki.³³⁸

5.2. A saját részvény

A saját részvény sajátossága – hasonlóan, mint a korlátozott felelősségű társaságok esetében a saját üzletrész – abban áll, hogy a részvényt maga a részvénytársaság birtokolja: azaz *az rt. – legalábbis részben – saját maga tulajdonosává válik*.

A megszerezhető saját részvények mennyisége maximalizálva van, az összes részvényt a társaság soha nem szerezheti meg. Emellett – mivel rendhagyó, hogy a társaság önmaga tulajdonosa – a saját részvényeket meghatározott időn belül *át kell ruházni*.

A részvénytársaság a saját részvények után *szavazati jogot nem gyakorolhat*, és *saját maga számára osztalékot, osztalékfelőleget, kamatot sem fizethet*.³³⁹

6. A RÉSZVÉNYEK FAJTÁI

A részvények különböző csoportba sorolhatóak aszerint, hogy milyen tagsági jogokat testesítenek meg: vannak olyan részvények, amelyek minden többletelőny nélkül *csak a klasszikus tagsági jogok* gyakorlását teszik lehetővé, és vannak olyan speciális részvények, amelyek *vagy többletelőnyöket hordoznak, vagy pedig más szempontból különlegesek a többi részvényhez képest*. A következőkben a részvények egyes fajtáit tekintjük át:

³³⁷ ÍH 2009. 30.

³³⁸ 3/2009. PK vélemény a társasági jogban érvényesülő elővásárlási jog egyes kérdéseiről

³³⁹ Ptk. 3:225. §; LB Cg. törv. II. 32.394/1991.

6.1. A törzsrészcvény

A *törzsrészcvény* mindaz a részcvény, amely nem tartozik a többi részcvényfajtaához. A törzsrészcvény tulajdonosát az rt-beli tagsági viszonyhoz fűződő általános jogosultságok illetik meg (pl. szavazati jog, osztalékhoz való jog stb.), de a részcvényhez többletelőny, különjogok nem tartoznak.³⁴⁰

6.2. Az elsőbbségi részcvény

Az elsőbbségi részcvény lényege, hogy a többi részcvényfajta tulajdonosával szemben a részcvényes számára valamilyen elsőbbséget, többletjogot biztosít.

Az elsőbbségi részcvényen belül az alábbi alcsoportokat különböztetjük meg:

- Az **osztalékelőbbséget biztosító részcvény** azt jelenti, hogy a részcvényes az *osztalékból többet kap*, magasabb arányban részesül, mint a többi részcvényes. Annak sincs akadálya, hogy az alapszabályban úgy rendelkezzenek, hogy a részcvényes nem magasabb osztalékot kap, hanem *hamarabb kap osztalékot*, mint a többi részcvényes. Abban az esetben, ha a részcvényes valamelyik évben nem kap osztalékot, akkor a következő évben a részcvénytársaságnak az ilyen részcvényeseknek kell először az elmaradt osztalékot is kifizetnie (tehát nem csak az adott évi osztalékot, hanem az előző évit is). Az alapszabály viszont **az ilyen részcvényesek szavazati jogát korlátozhatja vagy megvonhatja**, mert ők többlet vagyoni előnyben részesülnek. Éppen azért számukra nem a döntéshozatalban való részc vétel a fontos, hanem a befektetés és a minél nagyobb profit elérése.³⁴¹
- A **likvidációs hányadhoz fűződő elsőbbségi részcvény** azt az előnyt biztosítja, hogy ha *megszűnik a részcvénytársaság* és nem fizetéseképtelen, hanem marad vagyon, akkor az ilyen részcvényes *hamarabb részesül a megmaradt vagyonból*, mint a többi részcvényes. A többlet vagyoni előny miatt a **szavazati jog itt is korlátozható vagy kizárható**.
- A **szavazatelsőbbséget biztosító részcvény** esetén a részcvényest *többszörös szavazati jog illeti meg*. A zártkörűen működő részcvénytársaság esetében nincs meghatározva, hogy maximum hány-szoros szavazati jog illetheti meg az ilyen részcvényest: akár ötszörös, nyolcszoros, hússzoros stb. szavazati joga is lehet valakinek. Az nyrt. esetben azonban már találunk korlátot: maximum tízszeresen szavazati jogot gyakorolhat valaki, mint mi egyébként megilleti, ennél többet azonban nem.

Az alapszabály olyan szavazatelsőbbséget biztosító részcvényeket is megjelölhet, amikor a részcvény *vétőjogot biztosít*. Ebben az esetben ahhoz, hogy a határozat megszülessen, a vétőjogot biztosító részcvényes igenlő szavazatára is szükség van függetlenül attól, hogy egyébként milyen mértékű szavazati joga van.³⁴²

³⁴⁰ Ptk. 3:229. §

³⁴¹ Ptk. 3:231. §

³⁴² Ptk. 3:232. §

- A **vezető tisztségviselő, felügyelőbizottsági tag kijelölésére és visszahívására** vonatkozó elsőbbségi részvénnel rendelkező részvényes jogosult *az igazgatóság tagjainak és/vagy a felügyelőbizottság tagjainak kijelölésére és visszahívására*. Nem lehetséges ilyen elsőbbségi jog, ha a zrt-nél vezérigazgató működik, és állítható ki ilyen részvény az nyrt. esetében sem.³⁴³
- **Elővásárlási jogot biztosító részvény** esetén a részvényest *az adásvétel útján átruházni kívánt részvényekre elővásárlási jog illeti meg*. Nyilvánosan működő részvénytársaság esetében – mivel itt a részvényekkel a tőzsdén kereskednek – nem bocsátható ki ilyen részvény.³⁴⁴
- A **kumulatív részvény** az a részvény, ami a fenti *többletelők* közül *akár többet is* magában foglal. A kumulatív részvény nagyon kedvező, hiszen a tulajdonosa számára egyszerre több elsőbbséget is biztosít (pl. több osztalékot is kap a részvényes, valamint jogosult az igazgatóság tagjainak a megválasztására is). Az előnyök biztosítása mellett azonban a részvényhez kapcsolódó **szavazati jogot az alapszabály korlátozhatja vagy kizárhatja**.

6.3. A dolgozói részvény

A dolgozói részvény kibocsátásának elsődleges célja az, hogy a *munkavállaló számára részvényesi jogokat is biztosítson*. A munkavállaló ebben az esetben egyben részvényes is, aki a dolgozói részvény birtokában jogosult a közgyűlésen részt venni és ott szavazni. A dolgozói részvény kibocsátásának másik célja, hogy a részvénytársaság munkavállalóit a munka eredményesebb elvégzésére lehet ösztönözni. A munkavállaló ugyanis nem csak egy előre meghatározott munkabérért dolgozik, hanem jövedelme a társaság eredményes gazdálkodása esetén az osztalékkal is kiegészülhet.³⁴⁵

A dolgozói részvény tulajdonosai **csak a dolgozók** lehetnek, nem lehet az, aki megbízás alapján végez munkát. A részvénytársaság az alapszabályban határozza meg, hogy kik, mely munkavállalói kör (pl. teljes- vagy részmunkaidőben dolgozók, nyugdíjba vonult munkavállalók) jogosultak a dolgozói részvény megszerzésére. Szintén meghatározható, hogy kik azok, akik nem szerezhetnek dolgozói részvényt (pl. azok a volt munkavállalók, akiknek munkaviszonya rendkívüli felmondással vagy közös megegyezéssel szűnt meg). A dolgozói részvény éppen ezért **korlátozottan forgalomképes**: azt csak a részvénytársaság dolgozóira, illetve volt munkavállalóra lehet átruházni, más személyre nem.³⁴⁶

A dolgozói részvényt a dolgozók **ingyenesen vagy kedvezményesen** szerzik meg. Amennyiben a dolgozói részvény ingyenesen kerül kibocsátásra, akkor a névérték fedezete mindig a részvénytársaság vagyona. Kedvezményes kibocsátás esetén a dolgozói részvény ellenértéke két részből tevődik össze: egyrészt a részvénytársaság vagyonából, másrészt a dolgozók által teljesített – kisebb összegű - befizetésből.³⁴⁷

³⁴³ Ptk. 3:233. §

³⁴⁴ Ptk. 3:234. §

³⁴⁵ Papp T. i.m. 459. p.

³⁴⁶ Ptk. 3:236. §; BH 1999. 173.

³⁴⁷ Sárközy T. i.m. 255. p.

6.4. A kamatozó részvény

A kamatozó részvény a tulajdonosának előre meghatározott mértékű *kamatot* biztosít. A kamaton felül a részvényest ugyanakkor a részvényhez fűződő valamennyi jog megilleti. A kamatozó részvény előnye abban áll, hogy a részvény több címen (pl. osztalék, osztalékelőleg vagy kamat) biztosíthat a tulajdonosának hozamot.³⁴⁸

6.5. A visszaváltható részvény³⁴⁹

A visszaváltható részvény **finanszírozási eszköz**: a részvénytársaság előbb kibocsátja a részvényt, így tőkéhez és finanszírozási forráshoz jut, majd amikor már nincs szüksége erre a tőkére, akkor visszaváltja a részvényt és érvényteleníti. A visszaváltható részvénynek tehát finanszírozási funkciója van, amely az alábbi lépésekből áll:

1. Amikor a részvénytársaság kibocsátja és a részvényes megszerzi a részvényt, akkor növekszik a részvények darabszáma, és azáltal *az alaptőke is nő* (ld. az alaptőke felemelése). Ilyenkor a részvénytársaság vagyona nő, finanszírozása javul.
2. *A részvény az alábbi jogokat testesíti meg:*
 - **Vételi jog:** a vételi jog esetén ha a részvénytársaságnak már nincs szüksége a tőkére, akkor egyoldalúan kinyilvánítja a részvényes felé, hogy megveszi tőle a részvényt. A részvényes ebben az esetben nem dönthet szabadon, köteles eladni a részvényt a társaságnak.
 - **Eladási jog:** eladási jog esetén a részvényest illeti meg a döntés joga. Eladási jognál a részvényes nyilvánítja ki a részvénytársaság felé, hogy el szeretné adni a társaságnak a részvényeit, és a társaság ilyenkor köteles a részvényeket megvenni.
 - **Mindkettő:** vételi jog és eladási jog is.
3. A fenti esetekben *mindig a részvénytársaság áll a vevői oldalon*: a részvényt a részvénytársaság megvásárolja, azaz visszaváltja. A részvénytársaság azonban az így megszerzett részvényt nem tarthatja meg (nem saját részvény), hanem a visszaváltás után érvényteleníti. Mivel a részvényeket érvényteleníteni kell, ezért a részvények darabszáma csökken, és ezzel együtt *az alaptőke is kevesebb lesz* (lásd az alaptőke leszállítása).

7. A RÉSZVÉNYTÁRSASÁG SZERVEZETE

A részvénytársaság, amely tipikusan sok taggal és nagy tőkével működik, a gazdasági társasági formák közül a legösszetettebb szervezettel rendelkezik. Az összetett belső szervezeti rendszer azt is maga után vonja, hogy a törvény szigorú és részletes előírásokat tartalmaz a részvénytársaságok szervezetére vonatkozóan, amelytől a részvényesek ritkán térhetnek el. A belső működés tehát rendkívül formalizált és szabályozott, ezáltal kevésbé rugalmas.

³⁴⁸ Ptk. 3:238. §

³⁴⁹ Ptk. 3:239. §

7.1. A legfőbb szerv

A részvénytársaság legfőbb szerve a **közgyűlés**. A közgyűlést *meghívóval* kell összehívni, amelyre speciális szabályok vonatkoznak:

- *Zártkörűen működő részvénytársaságnál* a közgyűlésre szóló *meghívót legalább 15 nappal* korábban kell a részvényesek részére megküldeni, rövidebb időköz alkalmazására tehát nincs lehetőség. Arra is lehetőség van, hogy a részvényes részére elektronikus úton (emailben) küldjék meg a meghívót, ha a részvényest ezt kéri.
- *Nyilvánosan működő részvénytársaságnál* az a határidő hosszabb: mivel itt sokkal több a részvényes, akik személyesen nem ismerik egymást, ezért a közgyűlést megelőzően *legalább 30 nappal* korábban kell a meghívót közzétenni. A közzététel helye: *a társaság honlapja*. Itt is lehetséges az, hogy ha a részvényes kéri, akkor részére elektronikus (emailben) is megküldjék a közgyűléshez kapcsolódó dokumentumokat.³⁵⁰

A **napirendi pontokkal** összefüggésben lehetőség van az igazgatóság által megjelölt napirendi pontok **kiegészítésére**: ezt a zrt. esetében a szavazatok legalább 5 %-ával rendelkező, míg az nyrt esetében az 1 %-ával bíró részvényes(ek) kérheti(k). Megjegyezzük, hogy a részvénytársaság alapszabálya ezt a szavazatok kisebb hányadát képviselő részvényesek számára is lehetővé teheti. *A részvényes a napirendi pontok pontosabb tartalmáról bármikor tájékoztatást kérhet az igazgatóságtól.*³⁵¹

A **közgyűlés menetére szigorú szabályok vonatkoznak**. A közgyűlés megtartható: üléssel, konferencia-beszélgetés útján vagy levélszavazással. A nyilvánosan működő részvénytársaság esetén nincs lehetőség levélszavazásra. A részvénytársaság esetén a törvény tehát részletesen meghatározza, hogy hogyan kell az ülést lebonyolítani:

- A közgyűlés megnyitását követően meg kell választani a közgyűlés tisztségviselőit: a közgyűlés levezető elnökét, a jegyzőkönyvvezetőt, a jegyzőkönyv hitelesítőjét és a szavazatszámológát.
- A közgyűlésen megjelent részvényesekről jelenléti ívet kell készíteni.
- A közgyűlésről jegyzőkönyvet kell készíteni.³⁵²
- A nyilvánosan működő részvénytársaság esetén a meghozott határozatokat nyilvánosságra kell hozni.³⁵³

A közgyűlés a határozatait – főszabály szerint – a határozatképesség alapján számított **szótöbbséggel** hozza, **kivéve** azokat a kérdéseket, amelyeknél **¾-es szótöbbség** szükséges.

³⁵⁰ Ptk. 3:271. §

³⁵¹ Ptk. 3:259. §; BH 2003. 252.

³⁵² KGD 2001. 178.

³⁵³ Ptk. 3:274-281. §§

Legalább ¾-es szótöbbséget ír elő a törvény az alábbi esetekben:

- az alapszabály elfogadása, módosítása;
- döntés a részvénytársaság működési formájának a megváltoztatásáról;
- határozat a részvénytársaság státuszváltozásáról;
- a részvénytársaság megszűnésének az elhatározása;
- döntés az alaptőke leszállításáról;
- mindazok az ügyek, amelyet az alapszabály ide sorol.

A részvénytársaság esetében a törvény *nem nevesít olyan ügyet, ahol egyhangú döntés szükséges*. Semmi akadályát nem látjuk azonban annak, hogy a részvényesek az alapszabályban előírják azokat az ügyeket, amelyekben egyhangú döntést kívánnak meg. Felhívjuk azonban a figyelmet arra, hogy az egyhangú határozatok előírása akadálya lehet a részvénytársaság gördülékeny működésének, mert nagy létszámú társaság esetén konszenzus hiányában a közgyűlés érdemi döntést nem tud hozni.³⁵⁴

Abban az esetben, ha a közgyűlés a részvényes valamely fajtájához kapcsolódó **jogot hátrányosan változtatja meg** (pl. kamatozó részvény esetén 6 %-ról 3 %-ra csökkenti a kamatot, vagy a tízszeres szavazati jogot ötszörösre szeretnék csökkenteni), akkor a határozat csak akkor hozható meg, ha ahhoz **az érintett részvényesek külön is hozzájárulnak**.

7.2. A vezető tisztségviselő

A részvénytársaság ügyvezetését és képviseletét ellátó szerv különbözik aszerint, hogy zártkörűen működő részvénytársaságról vagy nyilvánosan működő részvénytársaságról van szó:

Választási lehetőségek	Zrt.	Nyrt.
	igazgatóság (min. 3 fős)	igazgatóság (+ mindig van felügyelőbizottság)
	vezérigazgató (1 fő)	igazgatótanács (min. 5 fő) (+ nincs felügyelőbizottság)

1. A *zártkörűen működő részvénytársaság* képviseletét vagy egy minimum 3 fős (vagy ennél több tagú) *igazgatóság*, mint testület látja el, vagy pedig egy vezérigazgató.³⁵⁵
2. A *nyilvánosan működő részvénytársaság* esetében beszélhetünk kétszintű vagy egyszintű irányítási rendszerről:
 - *Kétszintű az irányítás* akkor, ha az nyrt. vezető tisztségviselői feladatait *igazgatóság látja el, és mellette külön működik felügyelőbizottság*.
 - *Egyszintű az irányítás* akkor, hogy az nyrt.-nél *igazgatótanács* működik. Az igazgatótanács esetében igazgatóság és felügyelőbizottság nem funkcionál külön-külön, hanem az *igazgatótanács látja el mind a két szerv feladatát*. Ezt nevezzük

³⁵⁴ Papp T. i.m. 497-498. pp.

³⁵⁵ KGD 2002. 161.

úgy, hogy a részvénytársaság egységes irányítás alatt áll, mert az ügyvezetés és az ellenőrzés feladatait egyetlen szerv látja el. Az igazgatótanácson belül vannak olyan tagok, akik a vezetői tisztségviselői feladatok ellátásával foglalkoznak és vannak olyan tagok, akik függetlenek a társaságtól, és csak az ellenőrzési feladatokat végzik.³⁵⁶

A törvény az igazgatóság/igazgatótanács esetében csak azt határozza meg, hogy *minimum öt fős* legyen a testület, felső határt azonban nem állapít meg. Ez azt jelenti, hogy a részvényesek szabadok abban a tekintetben, hogy a minimum létszám felett hány fős menedzsmentet választanak a társaság vezetésére.³⁵⁷

Speciális feladata a részvénytársaság igazgatósági/igazgatótanácsi tagjainak, hogy *saját munkájukról, valamint a társaság vagyoni helyzetéről és üzleti politikájáról* a legfőbb szervnek, illetve a felügyelőbizottságnak jelentést készítsenek.³⁵⁸

7.3. A felügyelőbizottság

Zártkörűen működő részvénytársaság esetén – főszabály szerint – nem kötelező felügyelőbizottságot felállítani. Nincs mérlegelési joga azonban a tagoknak, és kötelező a felügyelőbizottság felállítása a zrt-nél is akkor, ha a szavazati jogok legalább 5 %-ával rendelkező részvényes(ek) kéri(k). A nyilvánosan működő részvénytársaságnál – ld. a fenti táblázatot – kötelező felügyelőbizottságot létrehozni, ha igazgatóság látja el a vezető tisztségviselői feladatokat, míg nem kell felállítani akkor, ha a társaságnál igazgatótanács működik.³⁵⁹

7.4. A könyvvizsgáló és az auditbizottság

Könyvvizsgáló alkalmazása csak a nyilvánosan működő részvénytársaság esetén kötelező. **Audit bizottság** felállítása szintén a nyilvánosan működő részvénytársaságok esetében kötelező. Ez egy olyan speciális szerve a részvénytársaságnak, amelynek feladata, hogy véleményezze a beszámolót, javaslatot tegyen a könyvvizsgáló személyére, díjazására, valamint a pénzügyi beszámolási rendszer működését értékelje. Funkcióját tekintve tehát nem döntéshozó szerv, nem a könyvvizsgáló helyettesítésére szolgál, hanem *véleményező-javaslattevő bizottság*. Munkája a könyvvizsgáló tevékenységéhez és a társaság pénzügyi rendszeréhez kapcsolódik.³⁶⁰

³⁵⁶ Ptk. 3:282-285. §§

³⁵⁷ Ptk. 3:286. §

³⁵⁸ Ptk. 3:284. §

³⁵⁹ Ptk. 3:290. §

³⁶⁰ Ptk. 3:291. §; Papp T. i.m. 528-529. pp.

8. A TAGSÁGI JOGVISZONYRA VONATKOZÓ SPECIÁLIS SZABÁLYOK

A részvényt a tagsági jogait (pl. szavazhat-e, kap-e osztalékot stb.) csak a **részvénykönyvbe történő bejegyzést követően** gyakorolhatja.

A részvénykönyv *a részvényesek nyilvántartását* jelenti. A részvényes tagsági jogainak gyakorlásához nem elég a részvény megszerzése, hanem be kell jelentenie magát a részvénykönyvbe is. A részvénytársaság igazgatósága köteles a részvényt bejegyezni a részvénykönyvbe, kivéve akkor, ha a részvényes jogsértő módon jutott a részvényhez.³⁶¹

A részvényes ugyanakkor *nem köteles kérni és a részvénykönyvbe bejegyeztetni magát*, de ebben az esetben részvényesi jogait nem gyakorolhatja. Attól, hogy a részvényes a részvénykönyvben nem szerepel, még a részvény tulajdonosa lehet. Abban az esetben, ha a részvényes nem kéri a részvénykönyvbe való bejegyzést, akkor általában befektetési célból szerzi meg a részvényeket: nem a tagsági jogok gyakorlása érdekli a részvényt (pl. részt vegyen és szavazzon a közgyűlésen), hanem az, hogy a részvényt magasabb áron adja el, mint ahogy azt megvásárolta, és az árrés/árkülönbség révén szerezzen nyereséget.³⁶²

Tekintettel arra, hogy a részvénykönyvbe való bejegyzés a részvényes oldaláról csak lehetőség, ezért bármikor *kérheti adatainak részvénykönyvből történő törlését*.

9. AZ EGYSZEMÉLYES RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Az egyszemélyes részvénytársaságnak egy tagja, egy részvényese van. Mivel az egyszemélyes részvénytársaságnak csak egy részvényese van, ezért **csak zártkörűen működő részvénytársasági** formát ölthet magára a társaság; ezzel az egy részvénnel nem lehet a tőzsdén kereskedni. Arra sincs lehetőség, hogy a társaság a részvényt saját részvényként megszerezze.

Az egyszemélyes részvénytársaság alapításánál általában nagyobb a kockázata annak, hogy a megfelelő induló vagyon rendelkezésre áll-e, illetve, hogy azt a működés során valóban teljesítik-e. Ezért az ilyen gazdasági társaságoknál az alapítás előfeltétele, hogy a bejegyzési kérelem benyújtásáig *az apportot teljes egészében* a társaság rendelkezésére kell bocsátani.

A társaság egyszemélyes jellegéből adódóan *közgyűlés nem működik*: a közgyűlés hatáskörébe tartozó valamennyi kérdésben az alapító dönt. Az alapító döntéseiről a vezető tisztségviselőt írásban értesíti.³⁶³

³⁶¹ Ptk. 3:245-248. §§

³⁶² Ptk. 3:273. §

³⁶³ Ptk. 3:323. §

10. AZ EURÓPAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG³⁶⁴

Az európai részvénytársaság alapítását nem a hazai jog, hanem **az Európai Unió szabályai** teszik lehetővé. Rövidített elnevezése: **SE**.

Mivel SE alapítására és működésére vonatkozóan az uniós szabályok tartalmazzak rendelkezéseket, ezért az SE *minden tagállamban alapítható és működhet*. Az Európai Unió egy ilyen „nemzetek feletti” társasági forma bevezetésével azt a célt kívánta elérni, hogy a közös piacon *minden tagállamban azonos vagy hasonló szabályok szerint* működhessenek nagy tőkeerejű részvénytársaságok. Lehet zártkörűen működő, de nyilvánosan működő részvénytársaság is.

Az SE célja a **határon átnyúló tőkekoncentráció**, azaz hogy tőkeerős társaságok a *tagállamok határain át folytathassák tevékenységüket*. Alapításához is legalább két különböző tagállam területén bejegyzett jogi személy vagy gazdasági társaság szükséges.

Az SE esetén az erős tőkebefektetési és tőkeegyesítő funkció abban nyilvánul meg, hogy **alaptőkéje legalább 120 000 €** kell, hogy legyen.

³⁶⁴ A Tanács 2157/2001/EK rendelete (2001. október 8.) az európai részvénytársaság (SE) statútumáról

XI. FEJEZET VÁLLALKOZÁSI CSOPORTOSULÁSOK

1. Konglomerátum
2. Holding
3. Konzern
4. Konzorcium
5. Klaszter

1. Konglomerátum

A konglomerátum kifejezés tudományos jelentése *különnemű elemek, egyedek halmazát* takarja.³⁶⁵ Ami a vállalkozások joga nyelvére lefordítva *azonos beruházói kör tulajdonában lévő* különböző formájú, tevékenységű, taglétszámú és tőkéjű vállalkozásokat takar. Ezeket a jogalanyokat csak a *tőkebefektetői kör azonossága* kapcsolja össze, köztük sem termelési, sem egyéb gazdasági, sem jogi kapcsolat nincs.

2. Holding

A holding olyan gazdasági társaság, amelyet abból a *célból* alapítanak, hogy más gazdasági társaságokban *olyan részesedést szerezzenek, amely által ezeket a társaságokat ellenőrizni, irányítani és koordinálni tudja.* A holding önmaga nem folytat gazdasági tevékenységet, hanem mintegy az általa uralt társaságok „csúcsszerveként” működik.³⁶⁶ üzletpolitika, gazdasági stratégia meghatározása, üzleti partnerek megválasztása etc.

3. Konzern

A konzern a holding leképződése néhány jogalany viszonylatában. A már a cégjegyzékbe bejegyzett, önállóan működő *kft-ben, rt-ben, egyesülésben vagy szövetkezetben* a gazdasági élet egy másik szereplője *befolyást szerez a döntéshozatali mechanizmus felett,* amelynek eredményeként a résztvevő gazdasági társaságok megőrizvén jogi önállóságukat *gazdaságilag egységet képeznek.*³⁶⁷

A **befolyás lényege** állhat a befolyásszerzőt megillető szavazati jogok gyakorlásában (*szavazati konzern*) továbbá az ellenőrzött társaság *vezetői tisztségviselői és felügyelőbizottsági tagjai többségének kinevezésére, visszahívására és díjazásuk megállapítására* vonatkozó

³⁶⁵ Magyar Larousse Enciklopédia II. kötet (Akadémiai Kiadó; Bp.; 1992.; 499. p.)

³⁶⁶ Jogi Lexikon (KJK-Kerszöv; Bp.; 2000.; 261. p.); Magyar Larousse Enciklopédia II. kötet (Akadémiai Kiadó; Bp.; 1992.; 127. p.)

³⁶⁷ Papp (szerk.) i.m. 538. p.

jogosultságban, de megvalósulhat bármely *más módon* (nem kizárólag részesedésszerzéssel) is, amely döntő irányítást vagy ellenőrzést biztosít az *uralkodó tag* számára az *ellenőrzött társaság* felett.³⁶⁸

A konszernjogon belül elkülöníthetünk *elismert és tényleges vállalatcsoportot*.

Az **elismert vállalatcsoport** az összevont, konszolidált éves beszámoló készítésére kötelezett, legalább 1 uralkodó tag és legalább 3, az uralkodó tag által ellenőrzött tag által kötött *uralmi szerződésben meghatározott, egységes üzletpolitikán alapuló együttműködés (kvalifikált konszern)*.³⁶⁹ Ha a vállalatcsoportban uralkodó tagként több jogi személy közösen vesz részt, az egymással kötött szerződésük határozza meg, hogy melyikük gyakorolja az uralmi szerződésben megállapított, az uralkodó tagot megillető jogokat.³⁷⁰

Az uralmi szerződésben gondoskodni kell az ellenőrzött tagok tagjai és hitelezői jogainak védelméről is. Az uralmi szerződésre a szerződések általános szabályait megfelelően kell alkalmazni. Ha a vállalatcsoport ellenőrzött tagjában az uralkodó tag egyedül rendelkezik társasági részesedéssel, uralmi szerződést nem kell kötni, hanem az uralmi szerződés kötelező tartalmi elemeiről az uralkodó tag és az ellenőrzött tag létesítő okiratában kell rendelkezni.³⁷¹

Az uralmi szerződés tervezetét a résztvevők legfőbb szervének felhatalmazása alapján az uralkodó tag és az ellenőrzött tagok ügyvezetése készíti el. Az uralmi szerződés jóváhagyásáról a vállalatcsoportban résztvevő tagok legfőbb szerve legalább $\frac{3}{4}$ -es szótöbbséggel dönt. Az uralkodó tag – az uralmi szerződést jóváhagyó utolsó döntésről való tudomásszerzéstől számított 8 napon belül – köteles 2 alkalommal, legalább 30 napos időközzel tájékoztató közleményt közzétenni a vállalatcsoport megalakulásáról. Az uralkodó tag ügyvezetésének az utolsó jóváhagyásról való tudomásszerzéstől számított 60 napon belül a nyilvántartó bíróságnak be kell nyújtania a vállalatcsoportként való működés tényének a bejegyzésére vonatkozó kérelmet. A vállalatcsoport bejegyzésére akkor kerülhet sor, ha az ellenőrzött jogi személyek tagjainak és hitelezőinek jogai alapján érvényesített igények kielégítésre kerültek, vagy ezzel kapcsolatos jogvitában a bíróság a tagok vagy hitelezők keresetét jogerősen elutasította. A nyilvántartásba való bejegyzést követően a vállalatcsoportra és a vállalatcsoport tagjaira nem alkalmazhatók a minősített többséggel rendelkező tagokra vonatkozó rendelkezések.³⁷²

³⁶⁸ Papp (szerk.) i.m. 538-539. pp.

³⁶⁹ Ptk. 3:49. § (1) bek.

³⁷⁰ Ptk. 3:49. § (2)-(3) bekezdések

³⁷¹ Ptk. 3:50. §, 3:54. §

³⁷² Ptk. 3:51. § (1) bek. első fordulata, (2)-(3), (5) bekezdések, 3:52. § (3) bek. 3:53. §

Az uralkodó tag ügyvezetése az uralmi szerződésben meghatározottak szerint az ellenőrzött tag ügyvezetését utasíthatja és az ellenőrzött tag működésére kötelező határozatot hozhat. Az uralmi szerződés előírhatja, hogy az ellenőrzött tag vezető tisztségviselőinek és felügyelőbizottsága tagjainak megválasztására, díjazásának megállapítására és visszahívására az uralkodó tag jogosult. Az uralkodó tag vezető tisztségviselője és felügyelőbizottsági tagja az ellenőrzött tagnál is elláthat vezető tisztségviselői és felügyelőbizottsági feladatokat.³⁷³

Ha a vállalatcsoport valamely ellenőrzött tagját felszámolják, az uralkodó tag a ki nem elégített hitelezői követelésekért helytállni tartozik. Mentesül a helytállás alól, ha bizonyítja, hogy az ellenőrzött tag fizetéseképtelensége nem a vállalatcsoport egységes üzletpolitikája következtében állt be.³⁷⁴

A vállalatcsoport *megszűnik*, ha

- az uralmi szerződésben meghatározott idő eltelt, feltétel bekövetkezett,
- az uralkodó tag legfőbb szerve az összes tagja $\frac{3}{4}$ -es többséggel így határoz,
- az uralkodó tag már nem készít összevont, konszolidált éves beszámolót,
- a nyilvántartó bíróság a vállalatcsoportot feloszlatja.³⁷⁵

Ha az uralmi szerződés megkötésének a feltételei legalább 3 éven keresztül megszakítás nélkül fennállnak (**tényleges vállalatcsoport**, *faktikus konszern*), bármely jogilag érdekelt kérelmére a bíróság kötelezheti a tényleges uralkodó tagot, illetve az ellenőrzött tagokat az uralmi szerződés megkötésére és a vállalatcsoport bírósági nyilvántartásba vételének kezdeményezésére. Legalább 3 éves megszakítás nélküli tényleges vállalatcsoportként való működés esetén a bíróság a jogilag érdekelt kérelmére az uralkodó tag és az ellenőrzött tag viszonyában az uralkodó tag és az ellenőrzött tag ügyvezetése közötti viszonyra vonatkozó rendelkezéseket uralmi szerződés és vállalatcsoportként való nyilvántartásba vétel hiányában is alkalmazhatja.³⁷⁶

4. Konzorcium³⁷⁷

A konzorcium önálló cégek, vállalkozók valamely gazdasági célra irányuló időszakos összefogása, ahol az összefogást szabályozó szerződések tartalmát a felek az adott célnak

³⁷³ Ptk. 3: 55. § (1)–(3) bekezdések

³⁷⁴ Ptk. 3:59. §

³⁷⁵ Ptk. 3:61. § (1) bek.

³⁷⁶ Ptk. 3:62. §

³⁷⁷ Az alcím a *Jenovai Petra – Papp Tekla – Strihó Krisztina – Szeghő Ágnes* „Atipikus szerződések” (Lectum Kiadó; Szeged; 2011.; 42. p.) alapján készült.

*megfelelően határozzák meg, ennek teljesítése érdekében a külső jogviszonyokban egységesen lépnek fel, belső függetlenségük megőrzése mellett.*³⁷⁸

A konzorcium megjelenhet kooperációs jellegű megállapodással szabályozott *kötelmi jogviszony*ként, gyakrabban azonban polgári jogi társaság formáját ölti.³⁷⁹ A *pjt-formájú* konzorcium relatív jogképességű jogalanynak minősül, és a polgári jogi társaság nevében a gesztor jár el külső jogviszonyokban.³⁸⁰ A konzorcium takarhat *gazdasági társaságot* is,³⁸¹ ilyenkor jogképes jogalany szervezeti keretében működnek együtt a felek, amelyek jogviszonyát a társasági szerződésen kívül a szindikátusi (konzorcionális) kontraktus is szabályozni fogja. A faktikus és a kvalifikált *konzern* is szolgálhat a konzorcium jogalapjául, ahol a befolyásszerzéstől kezdve az ellenőrzött társaság üzletpolitikájának meghatározásán keresztül komplex tartalmú konzorcionális szerződés létesítésére kerül sor. A *közbeszerzési pályázatok* benyújtói is gyakran konzorciumok;³⁸² az Európai Bíróság³⁸³ ilyen esettel kapcsolatban állapította meg: egy olyan, jogi személyiséggel nem rendelkező alkalmi társaság tagjai, amely ilyen minőségben részt vett egy közbeszerzési szerződés odaítélési eljárásban, és a szerződést nem vele kötötték meg, az egyes tagok önállóan nem nyújthatnak be jogorvoslati kérelmet az említett kontraktus odaítéléséről szóló határozattal szemben, csak mindannyian együttesen.

5. **Klaszter**³⁸⁴

A klaszter *kölcsönösen együttműködő cégek* (beszállítók, szolgáltatók, termelők) és velük kapcsolatban álló *intézmények* (egyetemek, állami szervek, szakmai egyesületek) *földrajzi koncentrációja*, amely egy adott területen hasonlóságaik és egymást kiegészítő jellemzőik kapcsolnak össze.

³⁷⁸ Fővárosi Ítéltábla 2. Kf. 27.152/2003/8.

³⁷⁹ Ha a felek közös célja pályázati programban való együttes részvétel és ennek érdekében közöttük gazdasági tevékenységet is igénylő együttműködés jön létre, a közös gazdasági érdekeik előmozdítására és erre irányuló tevékenységük összehangolására létrehozott, együttműködést célzó megállapodás – „konzorcium” elnevezéssel – tartalmilag koordinatív polgári jogi társaság létrejöttét eredményezi; Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30 023/2009.

³⁸⁰ ÍH 2005.113.

³⁸¹ 178/2004. VJ

³⁸² 158/2002. VJ; 28/2003. VJ; 10/2007. VJ; 18/2007. VJ; részletesen lásd: Juhász Ágnes „Közbeszerzés a versenyjog határán” (Miskolci Jogi Szemle; 2010/2.; 135-155. pp.)

³⁸³ C-129/04.

³⁸⁴ Az alpont a Károlyi Géza „Klaszter, mint a köz- és versenyszféra együttműködési formájának sajátossága” (In: Acta Conventus de Iure Civili X.; szerk.: Papp T.; SZTE Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék kiadványa; Lectum Kiadó; Szeged; 2009.; 175-183. pp.) alapján készült.

A klaszter tehát gazdaságilag kölcsönös előnyökön nyugvó olyan együttműködés, amely a tőke és a tudás koncentrációja révén versenyelőnyt eredményez.

A klaszter jogalanyi formáját tekintve lehet gazdasági társaság, egyesülés, vagy akár egyesület és szövetkezet is, továbbá atipikus, speciális kooperatív megállapodás keretei között is megvalósulhat.

XII. FEJEZET

A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK TÖRVÉNYES MŰKÖDÉSÉT SZOLGÁLÓ ESZKÖZÖK

1. ÁTTEKINTÉS A TÖRVÉNYES MŰKÖDÉST KIKÉNYSZERÍTŐ JOGI ESZKÖZÖKRŐL

A gazdasági társaságok törvényes működését szolgáló eszközök azokat a jogi lehetőségeket jelentik, amelyek biztosítják és kikényszerítik azt, hogy a gazdasági társaság a a törvényi előírásoknak, a társasági szerződésben foglaltaknak, illetve a társaság által hozott határozatoknak megfelelően és azokat betartva működjön.

A gazdasági társaság törvényes működésének a kontrollja nem egy, hanem több jogi eljárás révén valósul meg:³⁸⁵

1.1. A bírói kontroll

A bírói kontrollt egyrészt a cégbíróság, másrészt pedig állami bíróságok vagy választottbíróóságok gyakorolják:

- A társaságok feletti *törvényességi felügyeleti eljárás* lefolytatására a *cégbíróság* jogosult. A törvényességi felügyeleti eljárás célja, hogy amennyiben a társaság nem a jogszabályoknak, társasági szerződésnek megfelelően működik, akkor a cégbíróság kikényszerítse a társaság megfelelő működését.
- A gazdasági társaságok működésével kapcsolatos (pl. a társasági szerződésnek és a törvénynek megfelelően került-e összehívásra a legfőbb szerv), valamint a tagsági jogviszonyt érintő vitás ügyek (pl. a tag kizárása) eldöntésére *állami bíróság vagy választottbíróóság* hivatott. A törvény az ide tartozó vitás esetek közül kettőt kifejezetten is nevesít és szabályoz:
 - a társasági határozatok bírósági felülvizsgálata;
 - a tag kizárása.

1.2. A szervezeti kontroll

Azt, hogy a társaság a törvényeknek megfelelően működjön és folytassa tevékenységét, *elsősorban* a tagoknak, a vezető tisztségviselőknek, tehát magának a társaságnak kell megoldania és biztosítania. A gazdasági társaság szervezeti rendszerében az ellenőrzési funkciót a felügyelőbizottság és a könyvvizsgáló gyakorolja:

³⁸⁵ Papp T. i.m. 208-209. pp.

- A *felügyelőbizottság* a társaság belső ellenőrző szerve: feladata a vezető tisztségviselő ellenőrzése. A felügyelőbizottság jogosult *összehívni a legfőbb szerv ülését* abban az esetben, ha azt tapasztalja, hogy a vezető tisztségviselő tevékenysége jogszabályba, társasági szerződésbe vagy a legfőbb szerv határozatába ütközik, vagy egyébként sérti a gazdasági társaság, illetve a tagok érdekeit.
- A *könyvvizsgáló* a társaság külső ellenőrző szerve: feladata a beszámoló ellenőrzése arra vonatkozóan, hogy az a társaság vagyoni-pénzügyi helyzetéről valós képet ad-e, valamint megfelel-e a jogszabályoknak. A könyvvizsgáló, ha törvénysértést tapasztal, szintén *összehívhatja a legfőbb szerv ülését*. Amennyiben a legfőbb szerv nem ül össze, vagy a szükséges döntést nem hozza meg, akkor a könyvvizsgáló értesíti a cégbíróságot.

1.3. A tagi kontroll

A tag kizárása és a kisebbségvédelem azt a célt szolgálja, hogy a tagok kezében is legyen olyan jogi eszköz, amellyel kikényszeríthetik a társaság törvényes működését. A törvény tehát a tagoknak illetve, a kisebbségnek is biztosít olyan jogi eszközöket, amelyek segítségével a gazdasági társaság törvényes működése helyreállítható:

- A *tagkizárás* arra eszköz, hogy amennyiben a tag a társaság céljának elérését nagymértékben veszélyezteti, akkor a bíróság kizárja a tagot a társaságból.
- A *kisebbségvédelem* azt a célt szolgálja, hogy a társaságon belül a szavazati joguknál fogva kisebbségben lévő tagok a gazdasági társaság törvényes működésének a helyreállítására lépéseket tehessenek. A kisebbség ugyanis jogosult arra, hogy a legfőbb szerv ülésének az összehívását, valamint könyvvizsgáló kijelölését kérje, illetve a gazdasági társaság nevében pert indítson a tag, a vezető tisztségviselő, a felügyelőbizottsági tag és a könyvvizsgáló károkozása esetén.

1.4. Hitelezővédelmi eszközök

A hitelezővédelmi előírások a gazdasági hitelezői számára nyújtanak biztonságot. A hitelezővédelmi eszközök skálája igen széles: a **nyilvánosság** biztosításától a gazdasági társaság **vagyonát védő rendelkezéseken** keresztül meghatározott **felelősségi** tényállásokig terjed.

A hitelezővédelmi szabályok a hitelezők biztonságát és rajtuk keresztül a forgalom biztonságát szolgálják. Az ide tartozó eszközök sokrétűek, ehelyütt csak a legfontosabbakat említенék meg:

- A *nyilvánosság és közhitelesség biztosítása*: az információhoz jutást szolgálja a cégjegyzék nyilvánossága (pl. kik jogosultak a társaság nevében az aláírásra, van-e végrehajtás folyamatban a társasággal szemben), valamint a Céglőnyben történő közzététel (pl. a státuszváltozás vagy a megszűnési eljárások megkezdésének a közzététele). A beszámolót is letétbe kell helyezni, amely a nyilvánosság számára szintén elérhető.

- *A tőkevédelmi szabályok:* a társasági vagyron védelmét célozza pl. a kötelező jegyzett tőkeminimum követelménye, az apport értékelésére vonatkozó szabályok, valamint független szakértő kirendelése a tag részére eszközölt kifizetések pénzügyi felülvizsgálatára.
- *A felelősség:* a tagok társaság működése alatt és a megszűnést követően fennálló helytállási kötelezettsége, valamint a státuszváltozáshoz kapcsolt felelősségi szabályok a társasági vagyron által nem fedezett tartozások kifizetésére nyújtanak garanciát.

A továbbiakban csak azokat az eszközöket kívánjuk részletesen elemezni, amelyek bemutatására eddig nem került sor. Ebből fakadóan ebben a fejezetben a bírói kontroll és a tagi kontrollhoz tartozó eszközök ismertetésére koncentrálunk. A szervezeti kontrollra vonatkozó szabályokat a gazdasági társaságok szervezetéről szóló fejezetben ismertettük, míg a hitelezővédelmi eszközöket elszórta mutatattuk be.

2. A TÖRVÉNYESSÉGI FELÜGYELETI ELJÁRÁS³⁸⁶

A törvényességi felügyeleti eljárás célja, hogy a **cégbíróság kikényszerítse** a társaság jogszabályoknak, törvényi rendelkezéseknek megfelelő működését.

A törvényességi felügyeleti eljárást a cégbíróság folytatja le. Az eljárás nem per. A cégbíróság abban az esetben folytatja le a törvényességi felügyeleti eljárást a társasággal szemben, ha az alábbi **törvénytisértések** valamelyikét tapasztalja:³⁸⁷

- a cégjegyzékben szereplő adat törvénytisértő (pl. a cég székhelye a valóságban egy gazos telek);
- a társasági szerződés tartalma vagy módosítása nem felel meg a jogszabályi előírásoknak, mert pl. nem tartalmaz minden kötelező elemet (pl. nem rendelkezik a cégjegyzés módjáról);
- a cég szervezete és működése törvénytisértő, vagy nem tartja be a társasági szerződés rendelkezéseit (pl. nem megfelelően kerül sor a legfőbb szerv összehívására);
- az eljárás lefolytatását jogszabály is kötelezővé teheti.

A törvényességi felügyeleti eljárás **nem terjed ki és a cég gazdálkodásának, döntéseinek gazdasági-célszerűségi szempontból történő felülvizsgálatára**. A cégbíróság a törvényességi felügyeleti eljárás során tehát csak a jogszabálysértés megvalósulását vizsgálhatja. A vizsgálat azonban nem terjedhet ki arra, hogy vajon a társaság által megkötött szerződés, vállalt beruházás vagy befektetés pénzügyi szempontból megfelel-e a társaság érdekeinek, milyen kockázatot jelent a gazdasági társaság vagyoni helyzete számára. A gazdasági tevékenység kifejtésével kapcsolatos döntések meghozatalának természetes

³⁸⁶ Ld. a törvényességi felügyeleti eljárásra vonatkozóan: Gál J. – Vezekényi U. i.m. 347-395. pp.

³⁸⁷ Ctv. 72. § (1) bek.; Ctv. 74. § (1) bek.; LB Cgf. VII. 30.896/1999.; BH 2005. 110.; BH 2005. 26.; Gál J. – Vezekényi U. i.m. 387. p.

velejárója az üzleti kockázat, azaz hogy adott esetben egy rossz gazdasági döntés következtében a társaság veszteséget realizál.³⁸⁸

A törvényességi felügyeleti eljárás **papír alapon vagy elektronikus úton** zajlik.

Az eljárás megindítása történhet *hivatalból* vagy *kérelemre* is. A társaság tagja, munkavállalója, vezető tisztségviselője, felügyelőbizottságának tagja és könyvvizsgálója kérelmezheti a cégbíróságnál a vizsgálatot.³⁸⁹

A törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatására vonatkozó kérelem magánszemély részéről papír alapon vagy elektronikus úton is benyújtható a cégbírósághoz, míg cég esetén csak elektronikus eljárásnak van helye. Abban az esetben, ha a magánszemély úgy dönt, hogy ügyvédet fogad a kérelem benyújtására, szintén csak elektronikus úton van lehetőség a kérelem benyújtására.

A kérelmet – hasonlóan a [bejegyzési eljáráshoz](#) – e-actában kell a Cégszolgálatához megküldeni. A kérelem összeállítására és informatikai követelményeire szintén azok a szabályok irányadóak, mint a bejegyzési eljárásban.³⁹⁰

A cégbíróság **először felszólítja a társaságot a törvénysértés megszüntetésére.**

Ha a társaság ennek nem tesz eleget, akkor a törvényes működés kikényszerítése érdekében a cégbíróság **kényszerítő intézkedéseket is alkalmazhat.**

A cégbíróság a törvényességi felügyeleti eljárás megindítását követően a jogszabálysértés pontos megjelölésével *felszólítja a céget, hogy a törvénysértő állapotot szüntesse meg.* A felhívásban a cégbíróság nem írhatja elő azt, hogy a cég a törvényes állapotot hogyan és miként szüntesse meg: ezt a cég maga választhatja meg.³⁹¹

A cégbíróság a vizsgálatot megszünteti, ha a társaság a felhívásra a törvényes működést helyreállította. Amennyiben azonban a társaság részéről a törvényes működés helyreállítására nem került sor, akkor a cégbíróság *az alábbi intézkedések alkalmazásával tudja a társaság jogszabályoknak megfelelő működését kikényszeríteni:*³⁹²

- A legenyhébb intézkedés az *ismételt felhívás*, amely már azt is előírja, hogy a társaság hogyan szüntesse meg a jogsértést.
- A leggyakrabban alkalmazott intézkedés a *pénzbírság*.
- Súlyosabb intézkedés az, ha a cégbíróság a cég *határozatát megsemmisíti*, és szükség esetén új határozat hozatalára utasíthatja a céget.
- A cégbíróság szankcióként *összehívhatja a társaság legfőbb szervét* is.

³⁸⁸ EBH 2002. 654.; LB Cgf. VII. 31.864/2000/4.

³⁸⁹ Ctv. 76-77. §§

³⁹⁰ Ctv. 72/A. §

³⁹¹ Ctv. 80. §; BH 2007. 346.; ÍH 2008. 78.; FIT 16. Cgtf. 44.583/2004/2.

³⁹² Ctv. 81. §

- Ha a cég törvénysértő működés bonyolult és összetett okokra vezethető vissza, akkor a cégbíróság *felügyelőbiztost* rendel ki.
- Ha a törvényes működés a cégbíróság által tett intézkedés(ek) ellenére nem áll helyre, a cégbíróság a céget *megszűntnek nyilvánítja*. Az intézkedés célja, hogy a súlyosan és notóriusan jogsértő működésű társaság ne egzisztáljon, hanem a cégjegyzékből törlésre kerüljön.

A cégbíróság *szabadon dönthet arról, hogy melyik intézkedést választja*, azaz a fenti sorrendet nem kell betartania. A társaság megszűntnek nyilvánítására viszont csak akkor kerülhet sor, ha a többi intézkedés nem vezetett eredményre vagy attól az adott esetben nem várható eredmény. A cégbíróság az intézkedések közül többet is alkalmazhat, a pénzbírságot pedig ismételten is kiszabhatja. A cégbíróság csak a törvényben meghatározott intézkedéseket alkalmazhatja, más szankciót nem vehet igénybe, így pl. a cég bankszámláját nem zárhatja.³⁹³

3. A TÁRSASÁGI HATÁROZATOK BÍRÓSÁGI FELÜLVIZSGÁLATA³⁹⁴

Sokszor előfordul, hogy a társaság szervei által hozott határozatok valamilyen ok miatt törvénysértőek, vagy a létesítő okiratba ütköznek. A társasági határozat bírósági felülvizsgálata tehát akkor kérhető, ha **a határozat jogszabályba, illetve a társasági szerződés valamely rendelkezésébe ütközik**. Pl. a tag jogosult az eljárás kezdeményezésére, ha a szabálytalanul összehívott és tartott legfőbb szervi ülésen határozatok születtek, hiszen ezek a határozatok az ülés szabálytalan összehívása miatt érvénytelenek. Ilyen esetekben tehát bírósághoz **(törvényszékhez)** lehet fordulni, ezt nevezzük a társasági határozatok bírósági felülvizsgálata iránt indított pernek.

A per során *nem lehet arra hivatkozni, hogy a határozat a társaság gazdálkodását adott esetben veszteségesen érinti*, hiszen a társaság üzleti és pénzügyi döntéseit a bíróság nem vizsgálhatja felül, csak jogsértő cselekményeit.

A társaság szerveit illetően **határozatokat kizárólag a legfőbb szerv, a vezető tisztségviselő, valamint a felügyelőbizottság hozhat**. A könyvvizsgáló a feladata ellátásával összefüggésben nem hoz határozatot, így a könyvvizsgáló által hozott döntések, intézkedések miatt nem lehet bírósághoz fordulni.³⁹⁵ Szintén nem lehet bírósághoz fordulni a meghozni elmulasztott határozatok miatt sem, mert ebben az esetben végül nem született meg a határozat. Szintén nincs helye megtámadásnak, ha a tagok nem szavazzák meg a határozatot, azaz elvetik, mert ebben az esetben sem született határozat.³⁹⁶

A bírósághoz bármely *tag, a társaság vezető tisztségviselője vagy a felügyelőbizottság bármely tagja* (és nem a felügyelőbizottság, mint testület!) fordulhat. A bíróság az eljárás során azt vizsgálja, hogy a határozat sérti-e a jogszabályok, illetve a létesítő okirat rendelkezéseit. A bíróság kizárólag a határozat jogszerűségét nézheti, nem foglalhat állást

³⁹³ Gál J. – Vezekényi U. i.m. 413. p.

³⁹⁴ Ld. a társasági határozatok felülvizsgálatára vonatkozóan: Gál J. – Pálinkásné Mika Á. „Társasági jogi perek 2007” (hvgorac; Bp.; 2007.) 214-237. pp.

³⁹⁵ FIT-H-GJ-2009-115.

³⁹⁶ ÍH 2005. 30.; SZIT-H-GJ-2009-59.

abban a kérdésben, hogy a határozat sérti-e az okszerű gazdálkodást, azaz hogy a döntés a társaság részéről gazdaságilag helyes, indokolt és célszerű volt-e, valamint milyen pénzügyi hatásokkal bír.

Amennyiben a bíróság **súlyos jogszabálysértést** tár fel eljárása során, akkor **a határozatot hatályon kívül helyezi**, azaz azt a továbbiakban nem lehet alkalmazni. Ha azonban csak **csekély súlyú a jogsértés**, akkor a bíróság csak **rosszallását** fejezi ki minden következmény nélkül.³⁹⁷

4. A TAG KIZÁRÁSA

A gazdasági társaság alapításakor a cél az, hogy a tagok közös együttműködés révén sikeres gazdasági tevékenységet folytassanak. A társaság működése során azonban előfordulhat, hogy a tagok között nincs meg az összhang. Ebben az esetben a tagoknak először meg kell próbálniuk eltérő nézeteiket egyeztetni.

A tag kizárásának alapja az, hogy a tag a társaság céljának elérését nagymértékben veszélyezteti, így a többi tag részéről reálisan merül fel az igény arra vonatkozóan, hogy emiatt a tag ne vegyen részt a továbbiakban a közös együttműködésben. A veszélyeztetésnek már olyan súlyosnak kell lennie, hogy *a tag magatartása következményeként a társaság működése lehetetlenné válhat, vagy a társaság anyagi helyzete megrendülhet*. Ilyennek minősül pl. a tagnak az a magatartása, hogy korábbi ügyvezetői pozícióból adódó helyzetével visszaélve a társaság iratait nem hajlandó átadni. A tag ezen magatartása súlyosan ellentétes a társaság érdekeivel, nyilvánvaló ugyanis, hogy az iratanyag hiánya a társaság normális működtetését ellehetetleníti. Ebből az esetből is látható, hogy *tényleges kár és anyagi veszteség bekövetkezése nem feltétele a tag kizárásának*.³⁹⁸

A törvény meghatároz olyan eseteket, amikor a tag magatartása bár megvalósíthatja a társaság céljainak a veszélyeztetését, azonban **mégsem kerülhet sor a tagkizárás kezdeményezésére**.³⁹⁹

- *előtársaság* esetében nincs lehetőség a tagkizárásra, mert a társaság még nem létezik, így ebben a létszakaszban nem változtatható meg az alapítók személye;
- már folyamatban van *egy másik taggal szemben kizárási per*;
- *nyilvánosan működő részvénytársaságnál*, mert itt nem domináns a tagok személyes együttműködése;
- az *uralkodó tagot*, aki a szavazatok legalább $\frac{3}{4}$ -ével rendelkezik, nem zárhatja ki a kisebbség;
- *kétszemélyes társaság* esetén az egyik tag nem zárhatja ki a másikat;
- közös tulajdonban álló üzletrész esetében a *tulajdonostársak külön-külön* nem, csak együttesen zárhatóak ki, mert együtt minősülnek egy tagnak;
- *be nem jegyzett tagot vagy volt tagot* szintén nem lehet kizárni.

³⁹⁷ Ptk. 3:35-37. §§; BH 2000. 456. I.; Sárközy T. i.m. 68-70. pp.

³⁹⁸ Ptk. 3:107. §; EBH 2001. 447.; BH 2004.517. II.; ÍH 2007. 175. Papp T. i.m. 233-234. pp.

³⁹⁹ Ptk. 3:107. § (2) bek.

Amennyiben békés úton a vitát a tagok nem tudják rendezni, akkor a társaság a **törvényszéktől** kérheti a tag kizárását a társaságból. Fontos, hogy **a tagot nem a többi tag zárja ki a társaságból, hanem a bíróság!**

Ha valamely tag olyan magatartást tanúsít, amely okot adhat a kizárásra, akkor a társaságnak **¾-es szótöbbséggel** határozatot kell hoznia a kizárási per megindításáról. Az érintett tag a határozathozatal során nem szavazhat. A társaság részéről keresetet a határozat meghozatalától számított 15 napon belül kell előterjeszteni a törvényszéknél.

A bíróság abban az esetben, ha a tag magatartása valóban és nagymértékben veszélyezteti a társaság működését, akkor a tagot kizárja a gazdasági társaságból. A kizárt tag **tagsági jogviszonya megszűnik**, azaz a továbbiakban már nem lesz tagja a társaságnak, viszont az őt megillető *vagyoni hányadot a részére ki kell fizetni.*⁴⁰⁰

5. A VÁLASZTOTTBÍRÓSÁGI ELJÁRÁS

A választottbírósi eljárás lényege, hogy a választottbíró **az állami bíróságok helyett** dönti el a felek közötti jogvitát. Az eljárás a gazdaság igényeinek előtérbe helyezésével a viták belátható időn belül és költségkímélő módon történő rendezését takarja. A jogi viták elbírálása az állami bíróságok előtt elhúzódik, viszont a gazdasági élet követelményei azt az igényt támasztják, hogy a felek között felmerülő vitás ügyeket minél gyorsabban, olcsóbban és megfelelő szakértelemmel rendezzék.⁴⁰¹

*A választottbírósi eljárás fő jellemzői az alábbiak:*⁴⁰²

- Gyorsabb eljárás: az eljárást lehetőleg három-hat hónapon belül be kell fejezni, illetve az eljárás során nincs lehetőség fellebbezésre.
- Olcsóbb eljárás: illetéke olcsóbb, mint az állami bíróságok esetén.
- Megfelelő szakértelem: nem elvárás, hogy a választottbírók csak jogászok lehetnek, mert más szakember is eljárhat bíróként (pl. közgazdász, mérnök, számviteli szakember), aki speciális szaktudással rendelkezik.
- A titoktartás teljes körűen biztosított, mert az eljárás nem nyilvános.
- Az ítélet ugyanolyan hatásokkal bír, mintha a döntést állami bíróság hozta volna (pl. végrehajtható).

⁴⁰⁰ Ptk. 3:108. §; *Gál J. – Pálkásné Mika Á.* i.m. 237-260. pp.

⁴⁰¹ Választottbírói eljárás (<http://www.bkik.hu/valasztottbirosag>)

⁴⁰² *Gál J. – Pálkásné Mika Á.* i.m. 130-131. pp.

A gazdasági társaságok esetén választottbíróság **társasági jogi jogvita** felmerülése esetén járhat el. Állami bíróságok helyett választottbírósági eljárásra **csak alávetés** esetén van mód.

Amennyiben a felek azt szeretnék, hogy vitájukat állami bíróság helyett a gyorsabb, költségkímélőbb és nagyobb szakmai tudással bíró választottbíróság döntse el, akkor ebben írásban és kifejezetten meg kell állapodniuk (*alávetés*). Ezt a megállapodást a tagok beleírhatják a társasági szerződésbe, vagy külön szerződésbe is foglalhatják. Amennyiben a felek a választottbírósági eljárásban megállapodnak, akkor állami bíróság a későbbiekben nem dönthet az adott ügyben.⁴⁰³

A gazdasági társaságok világában választottbírósági eljárásnak az alábbi viták esetén van helye (ún. *társasági jogi jogviták*):

- a *társaság és a tagok között* tagsági jogviszonyon alapuló jogvita van (pl. a tag felmondása és a társaságból való kilépése jogszerű volt-e);
- a *tagok egymás közötti* vitája esetén (pl. üzletész átruházása esetén valamely tag elővásárlási jogát megsértik);
- a *társaság jogsértő határozatot* hozott (pl. nem szabályszerűen került összehívásra a legfőbb szerv ülése);
- *vállalatcsoport* működésével kapcsolatos jogvita van.

A választottbíráskodás **kizárt** a cégbejegyzési (változásbejegyzési) eljárással, a törvényességi felügyeleti eljárással, a kisebbségi jogok érvényesítésével, valamint a végelszámolási, csőd- és felszámolási eljárásokkal kapcsolatban.⁴⁰⁴

Magyarországon társasági ügyekkel is foglalkozó választottbíróság: **a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara** mellett működő **Állandó Választottbíróság**.

A választottbíróság a választható bírókról névjegyzéket vezet. A választottbíróság *általában 3 fős tanácsban* jár el: mindkét fél jogosult egy-egy választottbíró jelölni a névjegyzékből, és az így jelölt két választottbíró választja meg az elnököt. Az is lehet, hogy egy bíró személyében a felek megegyeznek, ilyenkor ez az egy bíró egyedül határoz és dönt az ügyben. A választottbírónak függetlennek kell lennie.

Az eljárás gyorsaságát mutatja, hogy *a tanács egy tárgyalást* tart. A tárgyalás nem nyilvános, azon nem vehet rész bárki. Ha mindkét fél kéri, akkor lehetőség van arra, hogy a tanács szóbeli tárgyalás nélkül, csak az iratok alapján döntsön. A tanácsban a döntéshozatal szótöbbség alapján történik, és az ítéletet rövid időn belül meg kell küldeni a feleknek. A döntés nem fellebbezhető.⁴⁰⁵

⁴⁰³ Ptk. 3:92. §; 1994. évi LXXI. tv. 5 § (3) bek.; BH 1998. 286.; DIT Gf. IV. 30.474/2010/2.; KGD 1998. 130.; KGD 2000. 99.; FPK 1995. 75.; Pest Megyei Bíróság 14. G. 40.119/2002/2.

⁴⁰⁴ Kisfaludi A. „Társasági jogviták választottbíróság előtt” (In: Acta Conventus de Iure Civili; Tomus X.; SZTE ÁJTK Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszékének kiadványa; szerk.: Papp T.; Lectum Kiadó; Szeged; 2009.)

⁴⁰⁵ Állandó Választottbíróság – Eljárási Szabályzat (<http://www.mkik.hu/hu/magyar-kereskedelmi-es-iparkamara/eljarasi-szabalyzat-8716>)

6. A KISEBBSÉGVÉDELEM

A kisebbségvédelmi szabályok fő célja az, hogy az önmagukat **kisebb** vagyoni hozzájárulással és **szavazati joggal képviseltető tagok érdekei védelemben részesüljenek** a gazdasági társaságon belül kedvezőbb helyzetben lévő tagokkal szemben. A társaságon belül tehát a gazdaságilag kisebb súlyú tagokat garanciális, törvényi szintű védelem illeti meg. A tagokat megillető alapvető tagsági jogokon túli *többségi jogok* a kisebbségi jogok.⁴⁰⁶

A jogalkotó a kisebbséget nem számuk, számarányuk, hanem szavazati joguk alapján állapítja meg. A kisebbségnek *a szavazatok legalább 5 százalékával rendelkező tagokat* tekintjük. Ettől a létesítő okirat eltérhet, a létesítő okirat ezeket a jogokat a szavazatok kisebb hányadát képviselő tagoknak is megadhatja, pl. rendelkezhet úgy, hogy kisebbségnek a szavazatok 2 %-ával rendelkező tagok minősülnek.⁴⁰⁷

A kisebbség részére biztosított jogok nem az egyes tagokat, hanem a *kisebbséget, mint csoportot* illetik meg. Megjegyezzük, hogy egy tag is lehet kisebbségben (ha egyedül rendelkezik a szavazatok min. 5 %-ával), ilyenkor egyedül is gyakorolhatja a kisebbségi jogokat.⁴⁰⁸

A kisebbségvédelmi eszközök aszerint csoportosíthatóak, hogy minden gazdasági társaság esetében megilletik-e a kisebbséget, vagy speciálisan csak a részvénytársaság esetén alkalmazandóak:

Minden társaság	Részvénytársaság
legfőbb szerv összehívása könyvvizsgáló kijelölése perindítási jogosultság	napirend-kiegészítés független szakértő felügyelőbizottság

Minden gazdasági társaság esetében élhet a kisebbség az alábbi jogokkal:

- **A legfőbb szerv összehívásának kezdeményezése:** A kisebbség a vezető tisztségviselőtől bármikor kérheti a legfőbb szerv összehívását. Ha a vezető tisztségviselő nem intézkedik a legfőbb szerv összehívása érdekében, vagy azt megtagadja, akkor *a kisebbség a cégbírósághoz fordulhat*. A kisebbségnek ebben az esetben a legfőbb szerv összehívásának költségeit meg kell előlegezni, és az ülés megtartásának egyéb feltételeit is biztosítani kell (pl. az ülés helyszínét le kell foglalni, vagy gondoskodni kell a meghívók kiküldéséről).⁴⁰⁹
- **Könyvvizsgáló kijelölése:** A kisebbség kérheti, hogy a társaság elmúlt évi beszámolóját, vagy a társaság életében az utolsó két évben előfordult gazdasági eseményt független könyvvizsgáló vizsgálja meg, értékeljen. Ha a legfőbb szerv nem

⁴⁰⁶ Papp T. i.m. 243. p.; 935/B/1997. AB hat.; Balásházy M. „Kisebbségi jogok a társasági törvényben” (Gazdaság és Jog; 2007/5.)

⁴⁰⁷ Ptk. 3:103. § (1) bek.

⁴⁰⁸ Papp T. i.m. 243. p.

⁴⁰⁹ Ptk. 3:103. §; BDT 2009. 48. I.

tesz eleget a kisebbség kérésének, vagy elmulasztja a döntéshozatalt, akkor *a kisebbség a cégbírósághoz fordulhat.*⁴¹⁰

A kisebbségnek minden esetben *konkrétan meg kell jelölnie* azt a gazdasági eseményt, amely vonatkozásában kéri a könyvvizsgálói ellenőrzést. Így pl. nem elég azt meghatározni, hogy az elmúlt két évben a társaság által kötött valamennyi szerződést vizsgáljon meg a könyvvizsgáló, hanem konkretizálni kell a gazdasági események körét: pl. a könyvvizsgáló vizsgálja meg a társaság 2013. évben, az ItemPC Kft.-vel kötött, számítógéppark kiépítésére, szervizelésére és karbantartására vonatkozó szerződéseit.⁴¹¹

- **Perindítási jogosultság:** A kisebbség kérheti a legfőbb szervtől, hogy a tagok vagy a társaság szerveinek társaságnak történő károkozása esetén *indítson pert* a kár kifizetése érdekében. Ha a legfőbb szerv nem indít pert, vagy nem hoz döntést, akkor a kisebbség maga fordulhat bírósághoz és perelhet.⁴¹²

A részvénytársaságnál az alábbi kisebbségi jogok illetik meg a fentiekén túlmenően a kisebbséget:

- **A napirend kiegészítésének joga:** A kisebbség meghívó kézhezvételét követően kérheti az igazgatóságtól, hogy valamely általuk javasolt kérdést tűzzön a közgyűlés napirendjére. Ez a kisebbséget megillető indítványtételi jog nem a legfőbb szerv összehívására irányul, hanem arra, hogy az összehívott (de még össze nem ült) közgyűlés napirendjére vegyenek fel egy újabb pontot és ezt az ügyet is tárgyalják meg a részvényesek a közgyűlésen.⁴¹³
- **Független szakértő kirendelése:** A kisebbség kérheti a cégbíróságtól független szakértő kirendelését annak megvizsgálására, hogy a társaság részéről a részvényesek javára teljesített kifizetés megfelelt-e a törvényi feltételeknek, vissza kell-e azt fizetni a részvénytársaság számára.
- **Felügyelőbizottság kötelező felállítása:** A zártkörűen működő részvénytársaságnál kötelező a felügyelőbizottság létrehozása, ha azt a kisebbség kéri.⁴¹⁴

⁴¹⁰ Ptk. 3:104. §; ÍH 2010. 41. I.

⁴¹¹ LB Cgf. VII. 32.516/1999/4.

⁴¹² Ptk. 3:105. §; ÍH 2006. 31.

⁴¹³ Ptk. 3:259. §

⁴¹⁴ Ptk. 3:290. § (3) bek.

XIII. FEJEZET

A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK STÁTUSZVÁLTOZÁSA

1. A SZERVEZETI VÁLTOZÁSOKRÓL ÁLTALÁBAN

A gazdasági társaság működése során, hiszen a tagok a társaságot hosszabb időtartamra hozzák létre, több olyan gazdasági körülmény következhet be, amely akár pozitív, akár negatív irányba befolyásolhatja a társaság életét, profilját, szervezetét és működését. Minden vállalkozásnak képesnek kell lennie arra, hogy a megváltozott piaci körülményekhez alkalmazkodjon, megújuljon, szervezeti rendszerében – **akár a társaság formáját és függetlenségét nézve is** – változtatásokat eszközöljön.⁴¹⁵

A szervezeti változást előidéző gazdasági körülmény lehet:

- az üzleti lehetőségek beszűkülése;
- a versenytársak piaci pozíciójának a megváltozása;
- a jogszabályi előírások szigorodása (pl. környezetvédelmi szabályok vagy adózási kérdések megváltozása);
- finanszírozási problémák;
- bürokratikus és költséges szervezeti rendszer működtetése stb.⁴¹⁶

Ezekhez a gazdasági körülményekhez a társaságnak a túlélés és a további fennmaradás érdekében alkalmazkodnia kell. Az alkalmazkodás – a társaság alapításához hasonlóan – szintén csak *jogi keretek* között történhet meg.

A megváltozott gazdasági körülményekhez történő alkalmazkodás jogi eszközei az alábbiak lehetnek:

- **A létesítő okirat módosítása:** A létesítő okirat módosítása révén a tevékenységi körök megváltoztatásával lehet alkalmazkodni az üzleti lehetőségek beszűküléséhez vagy növekedéséhez, a telephelyek, fióktelepek törlésével a csökkenő fogyasztói igényekhez, valamint a vezető tisztségviselők számának a csökkentésével leépíthető a belső, költséges bürokratikus szervezeti rendszer. A finanszírozási problémák a belső tőkeszerkezet átrendezésével, azaz a jegyzett tőke megváltoztatásával is orvosolhatóak. Ezek a változások a *társaság formáját és jogalanyiságát nem érintik*.
- A gazdasági társaságok **státuszváltozása:** A státuszváltozás során a társaság társasági formáját is megváltoztathatja, vagy más társaságokkal együtt folytathatja tovább a tevékenységét, vagy több társasághoz szervezi ki az egyes részfeladatokat. Ezek a változások azonban már *érintik a társaság formáját, jogalanyiságát is*.

⁴¹⁵ Chikán A. i.m. 61. p.; Vecsenyi L. i.m. 43. p.; Sárközy T. i.m. 73. p.

⁴¹⁶ Vecsenyi J. i.m. 277. p.

2. A STÁTUSZVÁLTOZÁSRÓL ÁLTALÁBAN

A gazdasági társaságok státuszváltozása **jogutódlást** jelent a társaság vagyoni viszonyaiban. A gazdasági társaság úgy szűnik meg, hogy **nem vonul ki véglegesen a gazdasági életből**, hanem vagyoni eszközei egy másik társaságra szállnak át.

A gazdasági társaság a megváltozott körülményekhez a státuszváltozás során akként alkalmazkodik, hogy a társaság jogutódlás révén úgy szűnik meg, hogy bár jogi formája megváltozik, de nem fejezi be véglegesen vállalkozói tevékenységét. Ez jogilag úgy valósul meg, hogy a társaság után **marad egy utódtársaság**, ún. jogutód, **aki folytatja az elődtársaság**, ún. jogelőd **tevékenységét**, csak éppen más szervezeti formában vagy más társaságokkal egyesülve. A jogutódlás azt jelenti, hogy **a jogelőd „helyébe lép” a jogutód társaság**: a jogelőd vagyoni jogai a jogutód társaságot fogják megilletni (pl. a társaság számára fizetett bérleti díjakat a jogutódnak kell kifizetni), valamint a jogelőd kötelezettségeit is a jogutód köteles teljesíteni (pl. a tartozásokat a jogutód köteles kifizetni).

Ugyanakkor azonban a státuszváltozás nem csupán egy társaság megszűnését jelentheti, hanem a jogutód társaság egy újonnan alapított társaság is lehet, így az *alapítás korábbiakban bemutatott szabályait is alkalmazni kell*:

- *Pl.*: ha egy betéti társaság a továbbiakban korlátozott felelősségű társaságként kíván működni, akkor a betéti társaság megszűnik, az utódjaként megjelenő korlátozott felelősségű társaság pedig új társaság lesz. Ebben az esetben is alkalmazni kell minimális jegyzett tőkekövetelményeket, azaz hogy a kft. esetén az induló vagyonnak legalább a 3 millió forintot el kell érnie.

3. A STÁTUSZVÁLTOZÁS ESETEI

3.1. Az átalakulás

A gazdasági társaságok átalakulása azt jelenti, hogy a társaság a **társasági formáját megváltoztatja**.

~~kkt.~~ → kft.

Az átalakulás esetében tehát a gazdasági társaság egy másik társasági formában folytatja tevékenységét. A jogelőd társaság (kkt.) megszűnik, és helyette egy új társaság (kft.) jön létre.⁴¹⁷

Az átalakulás célja annak biztosítása, hogy *a társaság képes legyen szervezeti formáját a megváltozott gazdasági, személyi és jogi környezethez igazítani*. A társaság fejlődése során egy családi vállalkozásként indult társaság (pl. kkt.) a növekedés következtében tőkeegyesítő jellegű társasággá alakulhat át (pl. kft.-vé), de a termelés beszűkülése vagy a társasági vagyon

⁴¹⁷ Ptk. 3:39. §, 3:133. §

veszteség folytán bekövetkező csökkenése ezen folyamat fordított megvalósulását is okozhatja (tehát pl. egy kft. közkereseti társaságként működik tovább).⁴¹⁸

3.2. Az egyesülés

Egyesülés esetén **kettő vagy több jogelőd társaság vagyona összeadódik**, és **egy jogutód társaságra száll át**. Az egyesülésnél tehát mindig több társaságból lesz egy társaság. Az egyesülés két módon valósulhat meg: *összeolvadás és beolvadás* révén.⁴¹⁹

$$\cancel{A} + \cancel{B} + \cancel{C} \rightarrow D$$

Az **összeolvadás** esetén több társaság (A; B; C) vagyonát adjuk össze. Ezek a társaságok megszűnnek, és vagyonuk egy újonnan létrehozott társaságra (D) száll át.

$$\cancel{A} + B \rightarrow B'$$

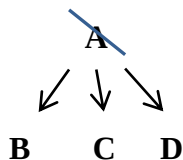
A **beolvadás** esetén a beolvadó társaság (A) egész vagyonát magába olvasztja az átvevő társaság (B). A beolvadó társaság megszűnik, az átvevő társaság viszont továbbműködik (B'), csak megváltozott vagyoni viszonyokkal.

A gazdasági társaságok egyesülése az erőforrások összevonása révén *finanszírozási funkciót* tölt be. Célja lehet még a vagyon és a szervezeti keretek összevonása révén a *hatékonyabb, racionalizált és költségtakarékosabb működés* (pl. két társaság összevonása esetén már nem két menedzsmentet kell majd fizetni, hanem csak egyet). Az egyesülés eszköze lehet a *multinacionális vállalatok és vállalatcsoportok* kialakításának is, valamint a gazdasági versenyben elfoglalt pozíció szempontjából a *versenytárs „bekebelezésének”*.⁴²⁰

3.3. A szétválás

A szétválás során **egy jogelőd társaság vagyonát felaprózzuk vagy feldaraboljuk** több társaság között. Szétválásnál tehát mindig egy kiinduló társaságunk van, amelyből több társaság jön létre. A szétválás két alfaja a *különválás és a kiválás*.⁴²¹

A *különválás* esetén a *jogelőd társaság teljes vagyonát felosztjuk*. Ezen belül két esetet különböztetünk meg:

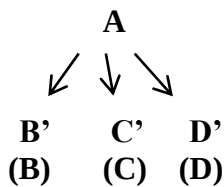
Új társaság alapításával történik a **különválás**, ha a jogelőd (A) teljes vagyonát újonnan létrehozott társaságok (B; C; D) között osztjuk fel. A jogelőd társaság megszűnik.

⁴¹⁸ Sagasser, B. – Bula, T. – Brünner, T. R. (Hrsg.), „Umwandlungen, Verschmelzung – Spaltung – Formwechsel – Vermögensübertragung, Zivilrecht, Handelsrecht, Arbeitsrecht, Kartellrecht, Steuerrecht mit Vertragsmustern” (Verlag C.H. Beck; München; 2011.) 1243. p.; Lutter, M. – Winter, M. (Hrsg.): *Umwandlungsgesetz – Kommentar* (Otto Schmidt Verlag; Köln; 2004.) Band II., Vor § 190 UmwG, Rn 20-23.; Semler, J. – Stengel, A.: *Umwandlungsgesetz* (Verlag C.H. Beck; München; 2003.) 1749-1750. pp.

⁴¹⁹ Lásd az egyesülés formáira vonatkozóan: Ptk. 3:44. §, 3:136. §

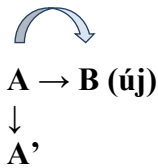
⁴²⁰ Kurtán L. i.m. 348. p.; Sagasser, B. – Bula, T. – Brünner, T. R. i.m. 132. p; Lutter, M. – Winter, M. i.m. Band I., Einleitung, Rn 3., Band I., zu § 2 UmwG Rn 11-12.; Semler, J. – Stengel, A. i.m. 3., 60. pp.

⁴²¹ Lásd a szétválás egyes formáira vonatkozóan: Ptk. 3:45. §

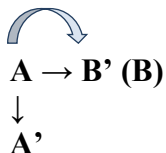

Átvétel útján történik a **különválás**, ha a jogelőd (A) teljes vagyonát nem új, hanem már fennálló és működő társaságok (B; C; D) között osztjuk fel. A jogelőd társaság megszűnik, a jogutódok pedig továbbműködnek, csak megváltozott vagyoni viszonyokkal (B'; C'; D').

A *kiválás* esetén a *jogelőd vagyonának csak egy része* kerül „lehasításra” a társaság vagyonából, de a többi vagyonrész az eredeti társaságnál marad. A kiváláson belül is két eset lehetséges:

Új társaság alapításával zajlik a **kiválás**, ha a társaság (A) tagjainak egy része a vagyon egy részével (azaz nem a teljes vagyonnal) egy másik, új társaságot alapít (B). A jogelőd nem szűnik meg, csak kevesebb vagyonnal működik tovább (A').

Átvétel útján zajlik a **kiválás**, ha a társaság (A) tagjainak egy része úgy dönt, hogy a társasági vagyon egy részével egy másik működő társasághoz (B) lépnek át, csatlakoznak. Mindkét társaság működik tovább: a jogelőd társaság kevesebb vagyonnal (A'), a jogutód társaság (B') több vagyonnal.

A szétválás oka lehet az, hogy a társaság *az értékes vagyontárgyak és a kockázatosabb tevékenységek egymástól elválassza*, és így a tevékenység végzésével járó kockázatot mérsékelje (pl. a társaság befektetési cél és hitelező tevékenységét elkülöníti az ingatlanvagyonról és -kezeléstől).⁴²²

A szétválás esetén mivel egy társaságból több társaság lesz, ezért a jogutódok nem az elődtársaság teljes vagyonát szerzik meg, hanem csak egyes vagyonrészeket. **Azt, hogy melyik jogutód melyik vagyonrészt kapja meg, kifejezetten meg kell határozni.** Nem előírás azonban, hogy egyenlően kerüljenek elosztásra a jogok és kötelezettségek, az viszont igen, hogy nem lehet olyan jogutód, aki csak a tartozásokat kapja meg.

Pl. A társaság szétválása esetén előírhatják:

- B társaságot illeti a Budapesti úton található raktár bérbeadásából származó havi 100 000 Ft-os bérleti díj;
- B társaság köteles kifizetni a 2013 májusában megrendelt és leszállított számítógéppark 1 000 000 Ft-os vételárát;
- C társaságot illeti a High Computer Kft. részére elvégzett, számítógépek szervizelésének és karbantartásának 200 000 Ft-os díja;
- C társaság köteles kifizetni internet-hálózat kiépítéséhez felvett 2 000 000 Ft összegű hitel hátralévő törlesztő részleteit.

⁴²² Sagasser, B. – Bula, T. – Brünger, T. R. i.m. 952. p.

4. A STÁTUSZVÁLTOZÁS ELHATÁROZÁSA

A státuszváltozásról a társaság **legfőbb szerve dönt**, amelyet a kkt. és a bt. egyhangú határozattal, míg a kft. és az rt. $\frac{3}{4}$ -es szótöbbséggel hozhat meg. A státuszváltozás esetén tehát a tagok jogosultak arról dönteni, hogy szeretnének-e ilyen változást a társaság életében. Ugyanakkor azonban vannak olyan esetek, amikor *a tagok nem dönthetnek a státuszváltozásról*, azaz a törvény zárja ki a szabad döntési lehetőséget.⁴²³

5. A STÁTUSZVÁLTOZÁS FOLYAMATA

A státuszváltozáshoz **nem elegendő a társasági szerződés módosítása**, hanem egy igen hosszú, költséges és bonyolult jogi eljárást kell lefolytatni, és igen sok dokumentumot kell elkészíteni. A hosszú és bonyolult eljárás oka az, hogy a társaság vagyona egy másik társaságra száll át, és a vagyoni viszonyok rendezése részletes jogi szabályozást kíván meg. Az alábbiakban az eljárás lefolyását röviden kívánjuk áttekinteni annak érdekében, hogy megvilágítsuk, hogy mennyivel több és hosszabb jogi procedúra a státuszváltozás, mint a társasági szerződés módosítása.⁴²⁴

1. A legfőbb szerv a státuszváltozásról – főszabály szerint – két ülés tartásával határozhat.⁴²⁵ Az **első ülés** a szándék felmérésére hivatott, azaz támogatják-e a tagok a státuszváltozást, és **feladata a státuszváltozás előkészítése**.
2. A státuszváltozáshoz kapcsolódó *dokumentumok elkészítésére a két legfőbb szervi ülés között kerül sor*. Ilyen dokumentumok lehetnek pl. az érintett társaságok vagyonmérlegeinek tervezetei vagy a vagyoni eszközökről szóló leltárok. A státuszváltozáshoz kapcsolódó dokumentumokat független könyvvizsgálónak kell ellenőriznie. A könyvvizsgáló alkalmazására akkor is szükség van, amennyiben a társaságnál állandó könyvvizsgáló működik.⁴²⁶

⁴²³ Ptk. 3:40. §; Gál J. – Adorján Cs. i.m. 43-52. pp.

⁴²⁴ Ptk. 3:41-43. §§; Ld. a státuszváltozás menetére vonatkozóan: Papp T. i.m. 116-129. pp.; Gál J. – Adorján Cs. i.m. 63-135. pp.

⁴²⁵ Át. 2. §

⁴²⁶ Át. 3-5. §§

3. A második legfőbb szervi ülés összehívására a dokumentáció elkészítését és ellenőrzését követően kerülhet sor. **A tagok a második ülésen döntenek ténylegesen a státuszváltozásról.** *El kell fogadni vagy módosítani kell a jogutód társasági szerződését is.*⁴²⁷
4. A státuszváltozásról szóló döntést *közzé kell tenni Céglőnyben.* A közlemény tartalmaz hitelezőknek szóló felhívást, hogy a hitelezők biztosítékot követelhetnek a társaságtól, mert a hitelezők számára nem mindegy, hogy a társaság megváltozásával milyen gazdasági potenciállal, tőkeerővel rendelkező új adóst kapnak. Éppen ezért, akik a tartozások kifizetését a változás miatt bizonytalannak tartják, biztosítékot kérhetnek.⁴²⁸
5. Ezt követően történhet **a státuszváltozás cégbírósi bejegyzése.** Az eljárás határideje: 30 munkanap. Az eljárás során meg kell várni a NAV jelzését arra vonatkozóan, hogy az érintett társaságoknál az adókötelezettségek megfelelően rendezésre kerültek. A jogutódlás a bejegyzés napján következik be, ezen a napon szűnik meg a jogelőd és jön létre vagy állnak be a változások az utódtársaságnál.⁴²⁹
6. **A státuszváltozás bejegyzését követően is vannak még feladatok:**
 - *Ki kell fizetni* azoknak a tagoknak az őket megillető részesedést, *akik nem lettek a jogutód tagjai.* Természetesen lehetőség van arra, hogy ha valamely tag úgy ítéli meg, hogy számára a státuszváltozás nem előnyös, nem áll üzleti érdekében, akkor kilépjen a társaságból.⁴³⁰
 - Az érintett társaságok vagyonáról *végleges vagyonmérleget* kell készíteni.
 - Speciális feladat hárul a gazdasági társaságra abban az esetben, ha a részvénytársaság más gazdasági társasági formában kíván továbbműködni. Ekkor a *részvények megsemmisítéséről* kell gondoskodni.

6. EGYÉB STÁTUSZVÁLTOZÁSHOZ HASONLÓ VÁLTOZÁSOK

6.1. Egyszerűsített átalakulás

Az egyszerűsített átalakulás alatt azokat a változásokat értjük, amikor **a társaság a formáját megváltoztatja**, azonban nem szükséges a fenti hosszadalmas eljárási procedura lefolytatása. A társasági forma megváltoztatása ilyenkor a **társasági szerződés módosításával** történik.

Egyszerűbb szabályok szerint bonyolódhatnak le az alábbi változások:

kkt. ↔ bt.	Közkereseti társaság betéti társasággá alakul át vagy fordítva.
rt. ↔ SE	Részvénytársaság európai részvénytársasági formába alakul át vagy fordítva.

⁴²⁷ Át. 6. §

⁴²⁸ Át. 10. §; Sárközy T. i.m. 76. p.

⁴²⁹ Át. 11. §; Ctv. 57. §

⁴³⁰ Sárközy T. i.m. 75. p.

Az egyszerűsített átalakulás során a társaság megváltoztatja az addigi társasági formáját, azaz átalakulást hajt végre. Ilyenkor nem szükséges a státuszváltozáshoz kapcsolódó hosszas eljárást lefolytatni, hanem *a változás a társasági szerződés módosításával* történik meg. A jogelőd társaság ebben az esetben is megszűnik. Az egyszerűbb szabályok alkalmazásának oka az, hogy ezek a társasági formák, nevezetesen a közkereseti társaság és a betéti társaság, illetve a részvénytársaság és az SE nagyon közel állnak egymáshoz, sok hasonlósággal bírnak (a betéti társaságra is a közkereseti társaság szabályait alkalmazzuk, valamint a másik esetben az SE is részvénytársaság). Ebből fakadóan a társaságra vonatkozó szabályokban és belső szervezetben nem történik nagy változás a korábbi társasági formához képest.⁴³¹

6.2. Egyéb szervezeti változások

További szervezeti változásokhoz tartoznak azok az esetek, amikor a társaság társasági formája nem változik, de a társaság tevékenységében, működési formájában vagy a tagok létszámában áll be változás. A változás megvalósítása a **társasági szerződés módosítása** révén történik meg.

**nonprofit →
for-profit**

A profitorientált gazdasági társaságok nonprofit társasággá történő átszervezése:

A változtatás lehetősége ebben az esetben csak egyirányú, hiszen a nonprofit gazdasági nem dönthet úgy, hogy a későbbiekben profitorientált tevékenységet szeretne folytatni.

zrt. ↔ nyrt.

A részvénytársaság működési formájának a megváltoztatása:

A folyamat mindkét irányban megvalósulhat. A zrt. is dönthet úgy, hogy nyrt. formájában működik tovább, és az nyrt. is határozhat akként, hogy részvényeit kivezeti a tőzsdéről, és zártkörűen folytatja tovább a tevékenységét.

**egyszemélyes ↔
többszemélyes**

A többszemélyes társaságok egyszemélyessé válása, illetve az egyszemélyes társaságból történő többszemélyessé válás is a társasági szerződés módosításával zajlik.

Ezeknek a szervezeti változásoknak a közös jellemzője az, hogy a társaság tevékenységében, működési formájában vagy taglétszámában úgy következik be változás, hogy **a társasági forma mindvégig változatlan marad.** Mivel a társasági forma nem változik, ezért nem a státuszváltozás szabályait alkalmazzuk, hanem a társasági szerződést kell módosítani.⁴³²

⁴³¹ Ptk. 3:153. §; Gál J. – Adorján Cs. i.m. 171-173., 190. pp.

⁴³² Gál J. – Adorján Cs. i.m. 192-193. pp.

7. A STÁTUSZVÁLTOZÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ FELELŐSSÉGI SZABÁLYOK

A státuszváltozáshoz kapcsolt és a törvény által szabályozott felelősségi előírások arra a kérdésre adnak választ, hogy **ki köteles a jogelőd társaság tartozásait megfizetni.**

A kérdés azért fontos, mert adott esetben a jogelőd, mint a hitelező eredeti adósa megszűnik. A jogelőd ebből eredően jogalanyiségát elveszti, és a követeléseket vele szemben már nem lehet behajtani. A másik oka a felelősségi szabályoknak, hogy az utódtársaság nem előzmények nélkül jön létre, hanem egy korábbi társaság vagyoni eszközeit szerzi meg, így a jogelőd és a jogutód között *az átvett vagyon* összekötő kapocsként jelenik meg.

A tartozások kifizetésére kötelezett személyes sorrendje a státuszváltozás formái szerinti csoportosításban az alábbi:

Átalakulás és egyesülés

1. jogutód társaság
2. jogelőd volt tagjai

Szétválás

1. kijelölt jogutód
2. többi jogutód
3. jogelőd volt tagjai

➤ **Átalakulás és egyesülés esetén** kétlépcsős a fizetésre kötelezettek sorrendje:⁴³³

1. A jogelőd gazdasági társaság tartozásait *először a jogutód* gazdasági társaság köteles megfizetni.
2. Amennyiben *a jogutód vagyona nem elegendő* a jogelőd tartozásainak a kiegyenlítésére, akkor azokat *a jogelőd társaság volt tagjai* kötelesek kifizetni. Először tehát mindig a társaság vagyont kell megvizsgálni, és csak ezt követően kötelezhetőek a tagok a jogutód helyett a tartozás kifizetésére.

➤ Részletesebb szabályok vonatkoznak a **szétválás** során a tartozás megtérítésének a sorrendjére. Ennek oka az, hogy a szétválásnál több utódtársaság jön létre:⁴³⁴

1. Először ki kell választani a több jogutód közül egy társaságot: a tartozások megfizetésére először *az a jogutód* köteles, akit az adott tartozás tekintetében *kifejezetten kijelöltek* a kötelezettségek teljesítésére a státuszváltozáshoz kapcsolódó dokumentumokban.
2. Ha a tartozást *a kijelölt jogutód nem teljesíti*, akkor a hitelező *a többi utódtársaságtól* is kérheti a tartozás kifizetését.
3. Utolsó lépcsőként pedig abban az esetben, ha a *jogutód társaságok vagyona sem fedezi* a tartozást, a *jogelőd volt tagjainak* a feladata a tartozás kiegyenlítése.

⁴³³ Ptk. 3:135. §; BH 2007. 343.; Gál J. – Adorján Cs. i.m. 59. p.

⁴³⁴ Ptk. 3:46. §; Át. 21. §; BH 2012. G.2.; BH 1993. 373; FIT-H-GJ-2010-51.; ÍH 2012. 83.; Gál J. – Adorján Cs. i.m. 158-160. pp.

XIV. FEJEZET

A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK MEGSZŰNÉSE

1. A GAZDASÁGI TÁRSASÁG MEGSZŰNÉSÉRŐL ÁLTALÁBAN⁴³⁵

A gazdasági társaság megszűnése esetén **vagyoni viszonyai végleg lezárásra kerülnek**, a társaság a tevékenységét végérvényesen befejezi és **kivonul a gazdasági életből**. Ebben az esetben a társaság tevékenységét utódtársaság sem folytatja.

A gazdasági társaságok megszűnése és végleges válsághelyzetek kialakulása, amelyek a társaság további fennmaradását lehetetlenné teszik, ugyanolyan természetes jelenségei a gazdasági életnek, mint a vállalkozás alapítása.⁴³⁶

A megszűnést az alábbi gazdasági tényezők idézhetik elő:

- a tartós veszteséges működés és eladósodás;
- a fogyasztói igények huzamosabb csökkenése;
- a piacvesztés és más versenytársak előre törése;
- a társaság nem tud lépést tartani a technikai fejlődéssel;
- jogszabályi változások költségessé teszik a termelést (pl. környezetvédelmi előírások szigorodása);
- nyersanyag (pl. benzin) árának emelkedése vagy a valuta-árfolyamok változása megdrágítja a tevékenység kifejtését;
- hibás vezetési stratégia és bürokratikus, önmagát túlnőtt, költséges belső szervezeti rendszer;
- rosszul sikerült szervezeti átalakítás stb.⁴³⁷

A gazdasági társaság megszűnése ugyanakkor **jogi keretek között történik meg** és eseteit is **jogszabály határozza meg**.

A társaság végérvényes megszűnésére jogi szempontból az alábbi esetekben kerülhet sor:

- Megszűnik a gazdasági társaság, ha a társasági szerződésben **meghatározott időtartam eltelt** (pl. a társaságot 2013. augusztus 31-ig hozták létre). A meghatározott idő letelte előtt legfőbb szervi határozattal természetesen módosítható a társasági szerződés, és a társaság léte ezáltal meghosszabbítható. A meghatározott időre létrehozott társaság is a cégjegyzékből való törlés napján szűnik meg, és nem azon a napon, amelyet a társasági szerződés megjelöl.
- Megszűnik a gazdasági társaság akkor is, ha a társasági szerződésben **meghatározott más feltétel megvalósul**: pl. a gazdasági társaság által vállalt beruházást megvalósítják.

⁴³⁵ Ptk. 3:48. §

⁴³⁶ Kurtán L. i.m. 400. p.

⁴³⁷ Chikán A. i.m. 64-65. pp.; Kurtán L. i.m. 395. p.; Vecsenyi J. i.m. 16. p.

- Megszűnik a gazdasági társaság, amennyiben **a társaság legfőbb szerve elhatározza** a társaság megszűnését. A kkt. és a bt. esetén egyhangú határozattal kell dönteni a megszűnésről, a kft. és az rt. esetén $\frac{3}{4}$ -es szótöbbség szükséges a megszűnési folyamat megindításához.
- Megszűnik a gazdasági társaság akkor is, **ha a cégbíróság megszünteti**. Egyrészt sor kerülhet erre akkor, ha a cégbíróság a céget a törvénysértő működés miatt megszüntnek nyilvánítja. Másrészt ide sorolható pl., ha a társaság megszüntetésre kényszerítő eljárással kerül sor vagy a cég fantomizálódik, azaz elérhetetlenné válik.

A fentiekben ismertetett megszűnést kiváltó okok önmagukban nem eredményezik a gazdasági társaság megszűnését. A vagyoni viszonyok lezárására **jogi eljárást kell lefolytatni**. A törlésre csak a megszűnési eljárások valamelyikének lefolytatása után kerül sor.

Mivel a társaság végleg kivonul a gazdasági életből, ezért a vagyoni viszonyait is végleg le kell zárni. *Egy társaság vagyoni viszonyai nagyon sokfélék lehetnek, amelyek lezárása is többféleképpen történhet:*

- a társaság által kötött szerződéseket még teljesíteni kell (pl. egy igénybe vett szolgáltatásért ki kell fizetni a díjat);
- a társaság által kötött szerződést fel kell mondani (pl. egy raktárt több éve bérbe ad a társaság, akkor ezt a bérleti szerződést meg kell szüntetni);
- a kintlévőségeket be kell szedni (ha a társaságnak tartozik valaki);
- a tartozásokat ki kell fizetni (pl. felvett hitelt vissza kell fizetni);
- a vagyontárgyakat el kell adni (pl. a társaság tulajdonában álló ingatlanokat).

A vagyoni viszonyok ily módon történő lezárása hosszú időt is igénybe vehet tekintettel arra, hogy egy társaság – tipikusan – sok függőben lévő szerződés alanya lehet, sok kintlévőséggel és tartozással bírhat. Ezért kell a vagyoni viszonyok lezárására mindig jogi eljárást lefolytatni. **A társaság cégjegyzékből való törlésére csak ezen megszűnési eljárások lebonyolítása után (adott esetben több év elteltével) kerülhet sor.**

A vagyoni viszonyok rendezésére és a társaság megszűnésére irányuló eljárások az alábbiak lehetnek:

Végelszámolás fizetőképes társaság	Felszámolás fizetéseképtelen társaság	Kényszerítő eljárás hivatalból	Megszüntetési eljárás fantomcégek
---	--	--	---

A gazdasági társaság a cégjegyzékből való törléssel szűnik meg. A társaság törlésére a **cégbíróság** jogosult.

Ahogy a társaság alapítása során, úgy a társaság megszűnése esetén is a cégbírósági bejegyzéshez fűződik a jogi hatás: az egyes eljárások lefolytatását követően a társaság a törléssel szűnik meg. Innentől kezdve a társaság nem létezik, jognyilatkozatokat nem tehet, szerződéseket nem köthet, a fennmaradó tartozások nem hajthatóak be a társasággal szemben.

2. A VÉGELSZÁMOLÁS

A végelszámolás a **fizetőképes** társaságok megszűnésére szolgál.

A végelszámolás alá kerülő gazdasági társaság fizetőképes abban az értelemben, hogy *vagyona meghaladja a tartozásait*. Ebből fakadóan a társaság a hitelezőket és a tartozásait maradéktalanul ki tudja fizetni. Az ezen felül megmaradó vagyont *a cégjegyzékből való törlést követően a tagok között kell szétosztani*.⁴³⁸

A végelszámolás csak a *cég kérelmére indulhat*, azaz a legfőbb szerv dönt róla. Mivel a társaság fizetőképes, így a követelések kiegyenlítése nincs veszélyben, ezáltal a társaság döntési szabadsága a végelszámolás során nagymértékben érvényesül. A végelszámolás megindítását a **cégbírósághoz** kell bejelenteni. A társaság a cégnévben köteles a „végelszámolás alatt”, azaz a „v.a.” toldatot feltüntetni és használni. Az eljárást 3 éven belül kell befejezni.

A végelszámolást a **végelszámoló** bonyolítja le. A végelszámolás során a végelszámoló minősül a társaság *vezető tisztségviselőjének*. Az üzletvezetés és a képviselőlet ellátásán túlmenően a végelszámoló feladata *a társaság vagyoni helyzetének felmérése és rendezése*: a végelszámoló gondoskodik a cég vagyonának megóvásáról vagy értékesítéséről, behajtja a társaság követeléseit, kiegyenlíti tartozásait. A hitelezők kötelesek igényeiket a végelszámoló felé bejelenteni, amelyet a végelszámoló nyilvántartásba vesz.⁴³⁹

3. A CSŐDELJÁRÁS

A csődeljárás célja **nem a társaság megszűnése**. A csődeljárás célja a likviditás biztosítása és a cégek felszámolásának, megszüntetésének az elkerülése. A csődeljárás ún. *reorganizációs eljárás*, amely nem a gazdasági társaság megszüntetésére, hanem a továbbműködés vagyoni feltételeinek a megteremtésére irányul. A csődeljárás során a társaság az adósságok teljesítésére *halasztást* kap, és a hitelezőkkel együtt próbál megoldást találni az adósságok kifizetésére és átütemezésére.⁴⁴⁰

⁴³⁸ Ctv. 94. § (1) bek.; ÍH 2009. 80.; ÍH 2007. 128.

⁴³⁹ Ctv. 94-114. §§; Ld. a végelszámolásra vonatkozóan: Gál J. – Kiss G. – Zara L. „A végelszámolási eljárás” (hvgorac; Bp.; 2010.)

⁴⁴⁰ Vecsenyi J. i.m. 346. p.

Az eljárás igénybe vehető a **fizetésképtelen és a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzetben levő fizetőképese cégek** esetén is.⁴⁴¹

- *Fizetésképtelen* a társaság akkor, ha a vagyona nem elegendő az összes tartozás megfizetésére.
- *Fizetésképtelenséggel fenyegető helyzetben lévő* társaságról akkor beszélünk, ha a társaság még éppen fizetőképese, de már látható előre, hogy hamarosan nem fogja tudni a tartozásait kiegyenlíteni.⁴⁴²

A csődeljárás lefolytatást *az adós társaság kérheti*. Az eljárás lefolytatása tehát az adós érdekében áll, annak célja a társaság további működtetése a megszűnés elkerülésével. A kérelmet a **törvényszékhez** kell benyújtani, aki vagyonfelügyelőt rendel ki. A társaság cégnevében fel kell tüntetni a „csődeljárás alatt”, azaz „cs.a.” toldatot.⁴⁴³

A **vagyonfelügyelő** a csődeljárás lebonyolításában működik közre. Feladata egyrészt az adós vagyonának a védelmében (mivel a társaság már fizetésképtelen vagy azzal fenyegető helyzetben van), másrészt pedig a csődegyezés megkötésének az elősegítésében nyilvánul meg. *A hitelezők követeléseiket a vagyonfelügyelőnek kötelesek bejelenteni, és ezért díjat fizetni.*

A csődeljárás keretében az adós **fizetési haladékot** kap, és tárgyalások során a hitelezőkkel **csődegyezés** megkötésére tesz kísérletet.

Az adós a csődeljárás során védelemben, ún. **fizetési haladékban** (*moratóriumban*) részesül. A fizetési haladék célja kettős:

- Egyrészt a *vagyon megőrzésére* irányul annak megakadályozásával, hogy egyes hitelezők elvonják az adós megmaradt vagyonát, és pl. az adós bankszámláit soron kívül, más hitelezőket megelőzően megterheljék kifizetéseikkel.
- Emellett a fizetési haladék időtartama alatt *az adós fizetéseit „befagyaszttjuk”*: az adós ebben az átmeneti időszakban mentesül a tartozások és a kifizetések teljesítése alól, és a moratórium időtartama alatt még önként sem fizetheti ki kötelezettségeit a hitelezők felé.⁴⁴⁴

Az adós társaság a hitelezőkkel történő megegyezés céljából *egyezségi tárgyalásokat* tart. Az egyezségi tárgyalás célja tehát az **egyezség megkötése a hitelezőkkel**. Az egyezés során a hitelezők *engedményeket adnak a társaságnak*: a hitelezők érdeke is az, hogy inkább a csődeljárásban *engedmények útján, de belátható időn belül* jussanak hozzá követeléseikhez, és a társaság folytassa a tevékenységét, mintsem, hogy a hosszabb ideig tartó, költséges

⁴⁴¹ Ld. 1991. évi XL. törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról; Ld. a csődeljárásra és a felszámolási eljárásra vonatkozóan: *Juhász L. „A magyar fizetésképtelenségi jog kézikönyve”* (Novotni Kiadó; Miskolc; 2010.); *Juhász L. „Csődjog: a csőd-, a végelszámolás, a felszámolás, a megszűnési- és a vagyonrendezési eljárás kérdései”* (Novotni; Miskolc; 2009.)

⁴⁴² Cstv. 33/A. §

⁴⁴³ Cstv. 7. § (1) bek.

⁴⁴⁴ Cstv. 11. § (1) bek.

felszámolási eljárás során követeléseik egyáltalán nem vagy csak kisebb részben kerüljenek kifizetésre.⁴⁴⁵

A hitelezők pl. az alábbi engedményeket tehetik:

- a tartozás csökkentése, egy részének elengedése (pl. lemondás a kamatokról);
- törlesztő részletek átütemezése;
- a fizetési határidők módosítása, meghosszabbítása;
- részesedésszerzés a társaságban.

4. A FELSZÁMOLÁSI ELJÁRÁS

A felszámolás a **fizetésképtelen** gazdasági társaságok megszüntetésére szolgál.

A felszámolás célja a reménytelen anyagi és gazdasági helyzetben lévő, eladósodott gazdasági társaságok végleges megszüntetése.⁴⁴⁶ A felszámolás egyik feltétele tehát a *fizetésképtelenség*. Ebben az eljárásban a fizetésképtelenség miatt a hitelezők követelése nem térül meg teljes mértékben, mert az adós vagyona nem fedezi azokat. Ezért határoz meg a törvény *egy kielégítési sorrendet*: mivel lesznek olyan hitelezői igények, amelyeket a társaság vagyonából nem lehet kifizetni, ezért a vagyont előre meghatározott sorrendben kell szétosztani a hitelezők között.

A felszámolási eljárás lefolytatását a **törvényszék** végzi. A bíróság kijelöli a felszámolót, és a társaság köteles a cégnevében a „felszámolás alatt”, azaz az „f.a.” toldatot használni. Az eljárást 2 éven belül kell lezárni.⁴⁴⁷ A törvényszék a felszámolás lefolytatását követően elektronikusan értesíti a cégbíróságot a felszámolás eredményéről: a társaság törlésére a cégjegyzékből csak és kizárólag a cégbíróság jogosult.

4.1. A felszámolás megindítása

A felszámolási eljárás lefolytatást nem csupán az adós társaság kezdeményezheti, hanem a társaság fizetésképtelensége miatt indokolt, hogy *a társaságon kívül más személy vagy szerv is kérelmezhesse a társaság megszüntetését*.⁴⁴⁸

- A felszámolási eljárás megindításának elhatározása – főszabály szerint – a **legfőbb szerv** feladata. Ilyenkor maga a társaság indítja meg a felszámolást.
- A **végelszámoló** abban az esetben köteles a felszámolási eljárást kezdeményezni, ha a társaság vagyoni viszonyainak a feltérképezése során azt állapítja meg, hogy a cég mégsem fizetőképese, hanem vagyona a hitelezői követelések fedezésére nem elegendő.

⁴⁴⁵ Cstv. 17. § (3) bek.; Cstv. 19. § (1) bek.

⁴⁴⁶ Vecsenyi J. i.m. 347. p.

⁴⁴⁷ Cstv. 1. § (3) bek.; BDT 2007. 1540.

⁴⁴⁸ Ld. még a felszámolási eljárásra vonatkozóan: Csőke A. – Fodorné Lettner E. – Juhász Cs. „A csődtörvény magyarázata” (Complex, Bp., 2009.); Varga I. „A polgári nemperes eljárások joga” (ELTE Eötvös Kiadó; Bp.; 2010.)

- A **hitelező** kérelmére indulhat az eljárás abban az esetben, ha fizetéseképtelenségi ok áll fenn és a társaság nem fizeti meg a tartozást. A hitelező részére a törvény pontosan megállapítja azokat az eseteket, amikor a társaság fizetéseképtelenségére hivatkozva kérheti a társaság megszüntetését. A hitelező *csak ezekben az esetekben indíthatja meg az eljárást*, és a fizetéseképtelenség okát röviden ismertetnie kell.
- **Hivatalból** indul az eljárás, amennyiben a felszámolás lefolytatásának a szükségességét a cégbíró vagy más bíróság jelzi a törvényszék felé. Erre akkor kerülhet sor, ha a csődeljárás során nem születik egyezség vagy a céggel szemben lefolytatott büntetőeljárásban kiszabott pénzbírságot a társaság nem fizeti meg.

4.2. A felszámoló feladatai

A felszámolás elrendelését követően a felszámoló látja el a **társaság képviselését**. A felszámoló kirendelésével a társaság és a vezető tisztségviselők elvesztik a társaság vagyona feletti szabad rendelkezési jogukat, a vagyonnal kapcsolatos jognyilatkozatok megtételére, a bankszámlák feletti rendelkezésre és a társaság képviselésére a felszámoló lesz jogosult.⁴⁴⁹

A **hitelezők követeléseiket** kötelesek a **felszámoló részére bejelenteni**, és a nyilvántartásba vételért díjat fizetni. Ha a hitelező nem jelenti be követelését, azt **később már nem tudja érvényesíteni!** A felszámoló feladatai közé tartozik a hitelezői követelésekről nyilvántartás készítése. Amennyiben a hitelező a nyilvántartásba vételre nyitva álló határidőt *elmulasztja*, akkor *elveszíti helyét* a kielégítési sorrendben, és a társaság tagjaitól sem kérheti a későbbiekben a tartozás kifizetését. A hitelezőnek a bejelentéssel egyidejűleg meg kell fizetnie a nyilvántartásba vételi díjat. A társasággal szembeni felszámolás elrendeléséről a hitelezők a *Cégközlönyből tájékozódhatnak*.⁴⁵⁰

A felszámoló felméri a társaság vagyoni helyzetét és **értékesíti a vagyontárgyakat**. A felszámoló tehát feltérképezi az adós vagyoni helyzetét, felmondja a társaság szerződéseit, értékesíti a vagyontárgyakat, behajtja az adós követeléseit. A vagyontárgyak értékesítésére **nyilvánosan** kerül sor: nyilvános pályázat vagy árverés keretei között. A törvény iránymutatást ad arra vonatkozóan, hogy az adós vagyontárgyait a felszámoló legalább milyen értékben (összegben) köteles eladni: a felszámoló **a forgalomban elérhető legmagasabb áron** köteles a vagyontárgyakat értékesíteni. Ez az összeg nem azonos a vagyontárgy piaci értékével, hanem azt a legmagasabb vételárat jelenti, amelyet a nyilvános pályázat vagy árverés során reálisan el lehetett érni. Ez azt jelenti, hogy a felszámoló a vagyontárgy forgalmi értékénél alacsonyabb értékben is eladhatja a vagyontárgyat.⁴⁵¹

- A társaság tulajdonában áll egy raktárhelyiség, amelynek piaci értéke 10 millió forint. A társaság felszámolás alá kerül, és a raktárt a felszámoló árverés útján értékesíti. A potenciális vevők licitálnak, és a legmagasabb licitösszeg, amelyet az ingatlanért ajánlottak, 7 millió forint lett. Az árverés keretei között elérhető érték tehát 3 millió forinttal alacsonyabb a raktár piaci értékénél.

⁴⁴⁹ Cstv. 34. § (2) bek.; BH 2007. 20.; BH 2004. 469.; BDT 2007. 1610.; BDT 2007. 1558.

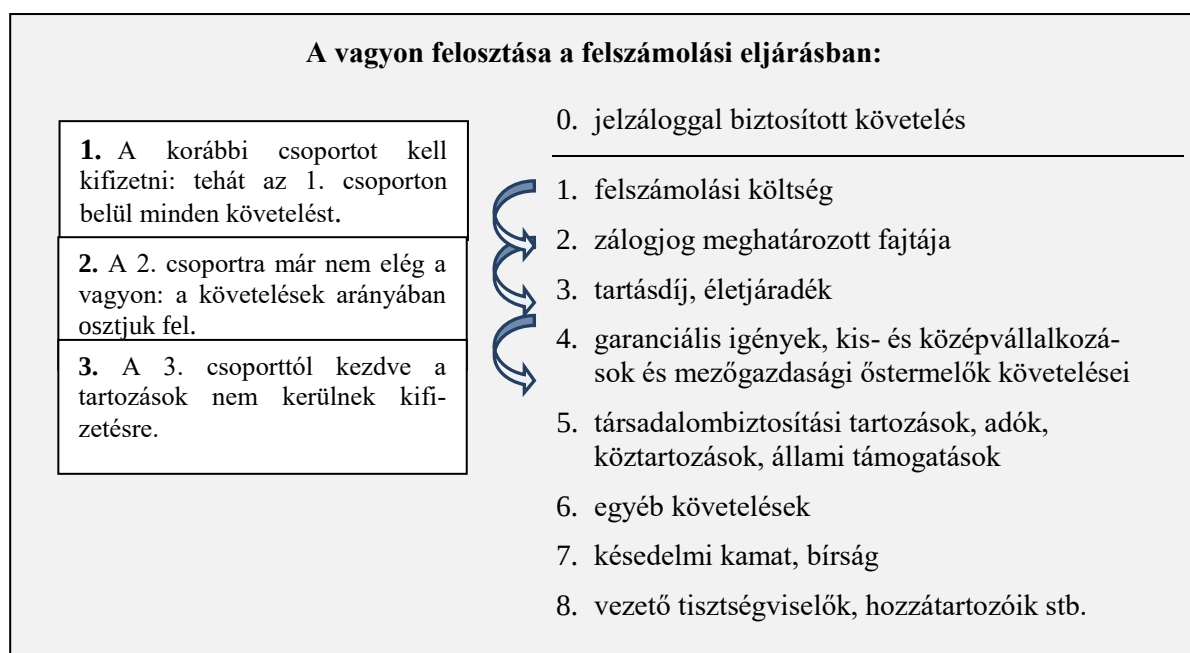
⁴⁵⁰ Cstv. 37. § (1) bek.; Cstv. 46. § bek.; ÍH 2006. 134.; BDT 2002. 697.; BDT 2009. 2056.

⁴⁵¹ Cstv. 49-49/D. §§; EBH 2002. 671.; ÍH 2006. 41.; BDT 2008. 1809.; BDT 2006. 1497.

4.3. A hitelezői igények kielégítésének sorrendje

A vagyoni viszonyok felmérése és a vagyontárgyak értékesítése után a felszámoló összefoglalja a társaság vagyoni helyzetét és a vagyon felosztására tesz javaslatot. Amennyiben a törvényszék jóváhagyja a javaslatot, határoz a felszámolás megszüntetéséről. A felszámolás befejezését követően a törvényszék értesíti a cégbíróságot: a társaság törlésére a cégbíróság jogosult. A társaság a cégjegyzékből való törlés időpontjában szűnik meg.

A hitelezői igények kielégítésére és köztük a vagyon felosztására csak az adós cég törlését követően, a törvényben meghatározott sorrendben kerülhet sor:⁴⁵²

A vagyon felosztásának a sorrendje tehát a következő:

0. A **jelzálogjoggal** biztosított követelések **elsőbbséget** élveznek a sorban. Ez azt jelenti, hogy a zálogtárgy eladása következtében a befolyt vételárat közvetlenül a hitelező kapja meg, és ebből tudja fedezni a követelését.⁴⁵³ Ezt tehát nem kell hozzászámolni az adós vagyonához.
1. Első helyen a *felszámolási költségeket* kell kifizetni. Ide tartoznak többek között a munkabérek, a vagyontárgyak eladásának (pl. az árverésnek) a költségei, valamint a felszámoló díja.⁴⁵⁴

⁴⁵² Cstv. 57. § (1)-(2) bek.; EBH 2003. 962.; ÍH 2010. 92.; Csőke A. – Fodorné Lettner E. – Juhász Cs. i.m. 415-419. pp.

⁴⁵³ Csőke A. – Fodorné Lettner E. – Juhász Cs. i.m. 484., 487., 490-491. pp.; Juhász L. „A zálogjogosult hitelező kielégítésének néhány kérdése a felszámolási eljárásban I.” (Gazdaság és Jog; 2010/4.; 10-14. pp.); Juhász L. „A zálogjogosult hitelező kielégítésének néhány kérdése a felszámolási eljárásban II.” (Gazdaság és Jog; 2010/6.; 9-14. pp.)

⁴⁵⁴ Csőke A. – Fodorné Lettner E. – Juhász Cs. i.m. 520-530. pp.

2. A második helyen a *vagyont terhelő zálogjoggal* biztosított követelések találhatók. A zálogjognak több fajtája van: a jelzálogjog a 0. lépcsőbe tartozik, a vagyont terhelő zálogjog pedig egy másik fajtája a zálogjognak. A vagyont terhelő zálogjog nem egy-egy vagyontárgyat (pl. egy ingatlant) terhel, hanem az adós teljes vagyonát „összességében” terheli.
3. A harmadik helyen a *tartásdíjak, életjáradékok* kifizetése áll.
4. A negyedik helyen *magánszemélyek követelései* (pl. a hibás teljesítésből eredő garanciális igények) találhatók, másrészt pedig a *kis- és középvállalkozások*, valamint a *mezőgazdasági őstermelők* felé fennálló adósságokat kell rendezni.⁴⁵⁵
5. Az ötödik helyen a *társadalombiztosítási tartozásokat, az adókat és a köztartozásokat*, valamint a visszafizetendő *állami támogatásokat* kell kifizetni.
6. A hatodik helyen az *egyéb követelések* találhatók, amelyek nem sorolhatóak be a fenti kategóriák egyikébe sem.
7. A hetedik helyen a késedelmi *kamat és pótlék*, továbbá a *bírságok* (pl. munkaügyi bírság) megtérítésére kerülhet sor.⁴⁵⁶
8. Az utolsó helyen az adós többségi befolyással rendelkező tagja, *vezető tisztségviselője, vezető állású munkavállalója* vagy azok közeli hozzátartozója, illetve élettársa állnak.⁴⁵⁷

A társaság vagyonát **a fenti sorrendben** az alábbiak szerint kell a hitelezői követelések között **felosztani**:

- A felosztás során **először a korábbi kategóriában található tartozásokat** kell kifizetni, és csak azt követően lehet a következő lépcsőre lépni, ha az előző kategória valamennyi tartozása kifizetésre került.
- Ha **egy csoporton belül már nem elég** a vagyon minden hitelező teljesítésére, akkor az ebben a csoportban található hitelezők között **a követelések arányában** kell elosztani a vagyont. A következő lépcsőtől kezdve a hitelezők tartozásai egyáltalán nem kerülnek kifizetésre.

Még egyszer felhívjuk a figyelmet arra, hogy a sorrend a határidőben bejelentett követelések kifizetésére vonatkozik. A határidőn túl bejelentett követelések elveszítik a rangsorban elfoglalt helyüket, és a későbbiekben a volt tagoktól sem lehet kérni a be nem jelentett tartozások megfizetését!⁴⁵⁸

⁴⁵⁵ BH 2008. 19.

⁴⁵⁶ EBH 2000. 234.; BDT 2007. 1718.

⁴⁵⁷ ÍH 2008. 173.

⁴⁵⁸ EBH 2002. 673.

5. A KÉNYSZERTÖRLÉSI ELJÁRÁS

Az eljárás során a **céget rövid idő alatt és egyszerűsített szabályok szerint törli** a cégbíróság a cégjegyzékből.

A kényszertörlési eljárás lefolytatásáról a **cégbíróság** határoz. A cégbíróság hivatalból köteles elrendelni a társaság kényszertörlését, nem mérlegelhet. Ebből fakadóan a gazdasági társaság *legfőbb szerve nem indíthatja meg az eljárást*, és a tagok nem dönthetnek a cég tevékenységének a folytatásáról, valamint a gazdasági társaság további működéséről sem.

A gazdasági társaság megszűnésére irányuló kényszertörlés megindítása **nem függ a gazdasági társaság fizetőképességétől**. Az eljárás lefolytatásának az eseteit a törvény pontosan meghatározza:

- Ha a társasági szerződésben meghatározott *idő letelt vagy más feltétel bekövetkezett*, illetve a közkereseti társaság vagy a betéti társaság tagjainak száma *egy főre csökkent*, akkor a társaság törlésére a kényszertörlés keretében kerül sor.
- Ha a *végelszámoló 3 éven belül nem kéri a végelszámolás lezárását*, akkor a társaság ellen kényszertörlést rendel el a cégbíróság. A kényszertörlés indoka ebben az esetben az, hogy a régóta húzódó végelszámolást befejezzék, és a társaság megszűnésére végre sor kerüljön.
- A *cégbíróság* a cég törvénytörtő működése miatt szankcióként *megszűntnek nyilvánítja a társaságot*.
- Ha a társaság a *beszámoló letétbe helyezésének az elmulasztása* miatt, illetve az *adószámának törlése* miatt szűnik meg.⁴⁵⁹

A kényszertörlés esetén a társaság törlésére rövid idő alatt és egyszerűbb formában kerül sor, szemben pl. a hosszadalmas végelszámolással vagy felszámolással. Ennek oka az, hogy a kényszertörléssel érintett társaságok esetében tipikusan vagy nem áll rendelkezésre információ a társaság vagyoni helyzetéről, vagy pedig a társaság egyáltalán nem vagy csak csekély vagyonnal rendelkezik, így nem indokolt a vagyoni viszonyok lezárására irányuló hosszas eljárások lefolytatása.⁴⁶⁰

6. A MEGSZÜNTETÉSI ELJÁRÁS

A megszüntetési eljárás során a **cégbíróság törli a fantomcégeket**, azaz az elérhetetlenné vált társaságokat.

Az eljárás lefolytatására abban az esetben kerülhet sor, ha a társaság az üzleti partnerek, a hatóságok és a bíróságok számára *elérhetetlenné válik*. Jogi szempontból fantomcégről beszélünk akkor, ha:

⁴⁵⁹ Ctv. 116. § (1) bek.

⁴⁶⁰ Lásd erre vonatkozóan: Ctv. 116-118. §§

- a cég a székhelyén, telephelyén, fióktelepén nem található;
- a cég vezető tisztségviselője nem elérhető (még lakcímén sem);
- ha külföldi a vezető tisztségviselő, akkor a postai iratok átvételére kijelölt, belföldi lakóhellyel rendelkező kézbesítési megbízottja sem veszi át az iratokat.⁴⁶¹

A megszüntetési eljárást *a cégbíróság folytatja le*. Arról, hogy egy társaság már nem működik, a cégbíróság pl. tudomást szerezhet akkor, ha postai küldeményei a „címezett ismeretlen”, vagy „ismeretlen helyre költözött” jelzéssel érkeznek vissza. A megszüntetési eljárás végeredménye aszerint alakul, hogy *merül-e fel adat a cég elérhetőségére vonatkozóan*:

- A cégbíróság a megszüntetési eljárás kezdetén **felhívja a tagokat** arra, hogy a társaság elérhetőségét biztosítsák. Sok esetben előfordul ugyanis, hogy a társaság működik, de időközben székhelyét megváltoztatta, és a székhely új címét nem jelentette be a cégbíróságnak. Az is lehetséges, hogy a vezető tisztségviselő is megfelelően végzi a munkáját, azonban lakóhelyéről elköltözött, és a lakcímváltozás nem került átvezetésre a cégjegyzékben.
- Ha a felhívás ellenére nem kerül sor az adatváltozás bejelentésére, és a társaság továbbra is elérhetetlen, akkor a cégbíróság felhívás nélkül **azonnal törli** a társaságot a cégjegyzékből.⁴⁶²

7. FELELŐSSÉG A MEGSZÜNT TÁRSASÁG TARTOZÁSAIÉRT

Amennyiben a társaság megszűnése után **ki nem fizetett hitelezői követelések** maradnak, akkor azokat **a társaság volt tagjai** kötelesek megtéríteni.

A gazdasági társaság cégjegyzékből való törléssel elveszíti jogalanyiságát, jogképességét: vele szemben már nem lehet igényt érvényesíteni, hiszen nem létezik; a hitelezők nem létező társaságtól nem kérhetik a ki nem fizetett tartozások kiegyenlítését.

Gyakran fordul elő az, hogy a megszűnt gazdasági társaság után nem marad vagyontárgy, viszont ki nem fizetett hitelezői követelések igen (pl. a felszámolási eljárás során a vagyon nem elegendő az összes tartozás megfizetésére). Ekkor a megszűnt gazdasági társaság *volt tagjai kötelesek* a cégjegyzékből törölt társaság nem teljesített tartozásainak a megfizetésére.

A társaság megszűnése esetén a megszűnt társaságot terhelő követelés a társaság cégjegyzékből való törlésétől számított **5 éves határidő alatt** érvényesíthető a gazdasági társaság volt tagjával szemben. A **társaság megszűnését követően** a társaság volt tagjai az alábbiak szerint kötelesek a társaság tartozásainak megfizetésére:⁴⁶³

⁴⁶¹ Ctv. 89-90. §§

⁴⁶² Gál J. – Vezekényi U. i.m. 402-407. pp.

⁴⁶³ Ptk. 3:137. §

Kkt. tag, bt. beltag

korlátlanul és
egyetemlegesen

**Bt. kültagja, kft.
tagja, részvényes**

korlátozottan felel
vagy nem felel

A fenti szabályok a *társaság megszűnésére vonatkoznak*, ha a társaság cégjegyzékből való törlését követően maradnak olyan tartozások, amelyeket a társaság vagyona nem fedez. Ettől meg kell különböztetni azt az esetet, amikor a tag a társaság működése alatt köteles a társaság tartozásainak a megfizetésére (veszteségviselés). A társaság működése alatti felelősség szabályait az egyes társasági formáknál ismertettük.

A társaság megszűnését követően a tagok felelőssége attól függ, hogy milyen társasági formában működött a megszűnt társaság:

- A *kkt. tagja és a bt. beltagja korlátlanul és egyetemlegesen* felel a társaság megszűnése után is a ki nem fizetett követelésekért. A korlátlan és egyetemleges felelősség jelentését lásd a közkereseti társaság szabályainál.⁴⁶⁴
- A *bt. kültagja, a kft. tagja és a részvényes* felelőssége a társaság megszűnésekor csak akkor áll fenn, *ha a társaságnak maradt vagyona és azt felosztották a tagok között*. Ebben az esetben a volt tag felelőssége a neki kifizetett rész erejéig (összegéig) áll fenn (*korlátozott felelősség*). A tag tehát saját magánvagyonából csak olyan mértékig köteles a társaság tartozásainak a megfizetésére, amekkora összeget a társasági vagyomból kapott, ezen felül azonban a magánvagyonára védett marad. Ha a társaságnak *nem maradt a tagok között felosztható vagyona*, akkor a volt tag természetesen *nem köteles megfizetni* a megszűnt társaság tartozásait.⁴⁶⁵

⁴⁶⁴ Ptk. 3:137. §

⁴⁶⁵ Ptk. 3:48. § (3) bek.;

A kiadvány a társasági jog, az üzleti jog, vállalati jog vagy gazdasági jog alapvető ismereteinek az elsajátítására készült nem jogász szakos, elsődlegesen informatikai, számítástechnikai szakterületen tanulmányaikat folytató hallgatók számára.

A jegyzet alapvető célja, hogy segítséget nyújtson a gazdasági társaság alapításával, működésével és megszűnésével összefüggő alapfogalmak megismeréséhez, amellyel bárki, akár a társaság tagjaként, képviselőjeként, menedzsmentjeként vagy üzleti partnereként is találkozhat a mindennapi életben. A könyv átfogó képet nyújt a társasági szerződés elemeiről, a tagok jogairól és kötelezettségeiről, a társaság szervezetéről, valamint az egyes társasági formákról. A szerzők emellett betekintést kívánnak nyújtani azon jogi eljárások és procedúrák menetébe is, amelyek szervesen hozzátartoznak egy társaság életéhez, ügymenetéhez, a változások cégbírószági átvezetéséhez vagy éppen a tagsági jogok gyakorlásához, védelméhez.

Újszerű megközelítésként a fejezetek elején a társaságok jogának gazdasági mozgatórugói kerülnek bemutatásra annak érdekében, hogy a hallgatók a gyakorlati életben is hasznosítható tudást szerezzenek felismerve a mindennapi működés során előforduló azon szituációkat, amelyek jogi hatással bírnak, és nem csupán gazdasági-pénzügyi, hanem jogi szempontból is változásokat eredményeznek egy társaság életében. A tanulás megkönnyítése érdekében az elméleti tananyag hangsúlyos részei kiemelésre kerültek a jegyzetben, valamint számos életszerű példa, ábra, diagram, táblázat is elősegíti a jog ezen területének élvezetes, gyakorlati szintű megértését és elsajátítását.